

ANIVERSĂRI CULTURALE 2021

ANIVERSĂRI CULTURALE

2021

Editura ARC

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
BIBLIOTECA NAȚIONALĂ PENTRU COPII „ION CREANGĂ”

ANIVERSĂRI CULTURALE 2021

Responsabil de ediție: **Eugenia Bejan**

Alcătuitori: **Maria Harea, Tamara Pereteatcu** (text)

Elena Cugut, Sabina Dodul, Tamara Maleru (bibliografie)

Redactori: **Claudia Gurschi, Tamara Maleru**

Lector: **Inga Druță**

Redactor tehnic: **Mihai Dimitriu**

Editura Arc

str. G. Meniuc nr. 3, MD 2009, Chișinău;

tel.: (+373 22) 73-36-19, 73-53-29; fax: (+373 22) 73-36-23

e-mail: info.edituraarc@gmail.com; www.edituraarc.md

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Aniversări culturale... / Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”; alcătuitori: Maria Harea [et al.]; responsabil de ediție: Eugenia Bejan. – [Chișinău] : Arc, 2020 (Tipogr. „Bons Offices”) – . – ISBN 978-9975-4234-8-9.

... 2021. – 192 p. – Bibliogr. la sfârșitul fișierelor biogr. – Index de nume : p. 186-190. – 500 ex. – ISBN 978-9975-0-0435-0.

008(058)

A 61

INTRODUCERE

Publicația Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” *Aniversări culturale*, devenită deja tradițională, prezintă datele remarcabile ale anului 2021.

O bună parte a datelor vizează scriitorii pentru copii, iar celelalte sunt în legătură cu personalitățile marcante ale literaturii, științei, artei naționale și universale, a căror activitate prezintă interes pentru copii și adolescenți.

Unele date nominalizate în *Enumerare* sunt marcate cu asterisc (*), ceea ce înseamnă că acestea pot fi găsite în continuarea lucrării, fiind urmate de scurte date biografice, referințe și liste bibliografice.

Listele bibliografice sunt alcătuite în baza colecțiilor Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” și ale altor biblioteci. Conțin cărți, articole din cărți și publicații periodice, documente electronice și audio-vizuale, precum și surse din internet.

Selectarea bibliografică a fost finalizată în iulie 2020. Descrierile bibliografice sunt prezentate în ordine alfabetică.

Referințele oferă o imagine sumară asupra activității personalității respective.

Indexul de nume de la sfârșitul lucrării înlesnește utilizarea acesteia.

DATE REMARCABILE ȘI MEMORABILE 2021

ANI, DECENII PROCLAMATE DE ONU, ANIVERSĂRI, SĂRBĂTORI TRADIȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE (MONDIALE):

- 2021 Anul Internațional al Păcii și al Încrederii
 Anul Internațional al Economiei Creative pentru Dezvol-
 tare Durabilă
 Anul Internațional al Fructelor și Legumelor
- 2013 – 2022 *Deceniul Apropierii între Culturi*
- 2014 – 2024 *Deceniul Energiei Durabile pentru Toți*
- 2015 – 2024 *Deceniul Internațional al Persoanelor de Origine Africană*
- 2016 – 2025 *Deceniul de Acțiune al Națiunilor Unite pentru Nutriție*
A Treia Decadă de Dezvoltare Industrială pentru Africa
- 2018 – 2027 *A Treia Decadă a Națiunilor Unite pentru Eradicarea Sărăciei*
- 2018 – 2028 *Deceniul Internațional de Acțiune „Apă pentru dezvoltare durabilă”*
- 2019 – 2028 *Deceniul Păcii (Nelson Mandela)*
Deceniul Națiunilor Unite privind Agricultură Familială
- 2021 – 2030 *Deceniul Internațional al Științei Oceanului pentru Dezvolta-
re Durabilă*
- 2021 – 2030 *Deceniul Națiunilor Unite privind Restaurarea Ecosistemelor*

AU FOST DESEMNAȚE PENTRU 2021:

Capitala Mondială a Cărții (*World Book Capital*) – Tbilisi (Georgia)
(Titlul a fost instituit în 2001 pentru a contribui la promovarea lec-
turii și a industriei editoriale. Este un titlu conferit de către Conferința
Generală UNESCO unui oraș ca o recunoaștere a calității programelor
de promovare a cunoașterii și lecturii.

UNESCO invită Asociația Internațională a Editorilor (*International Publishers Association*), Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci (*International Federation of Library Associations and Institutions – IFLA*) și Federația Internațională a Librarilor (*International Booksellers Federation*) să participe la procesul de asigurare a celor trei sectoare majore ale industriei de carte.)

Capitale Europene ale Culturii (*European Capitals of Culture*) – Timișoara (România), Elfsina (Grecia) și Novi Sad (Serbia)

(Este un titlu conferit de către Uniunea Europeană unui sau mai multor orașe pentru o perioadă de un an calendaristic, în care se organizează o serie de evenimente culturale cu o puternică rezonanță europeană.)

Programul se derulează din 1985, când Melina Mercouri, Ministrul Culturii al Greciei, și omologul său francez Jack Lang au venit cu ideea de a desemna (anual) o Capitală a Culturii pentru a apropia europenii prin evidențierea bogăției și diversității culturilor europene și sensibilizarea pentru cunoașterea valorilor și istoriei lor comune.)

Capitala Europeană a Tineretului (*European Youth Capital*) – Klaipėda (Lituania)

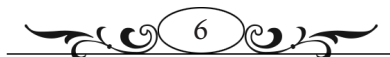
(Este titlul acordat unui oraș european pentru perioada de un an, în decursul căreia i se oferă posibilitatea de a prezenta, printr-un program cu mai multe fațete, activitățile pentru tineret în domeniul cultural, social, politic și economic.)

Capitala Europeană a Tineretului este o inițiativă a *Forului European al Tineretului*, iar prima capitală a fost desemnată în 2009.

Din 2014, Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei este partener oficial de organizare.)

Capitala Europeană a Sportului (*European Capital of Sport*) – Lisboa (Portugalia)

(Este o nouă distincție conferită de Federația Europeană a Sportului (ACES Europa) pentru a promova sportul prin comunicarea globală în conformitate cu principiile de responsabilitate și etică, de conștientizare a faptului că sportul este un factor de o mai mare coeziune în societate, de îmbunătățire a calității vieții, bunăstării fizice și mintale, precum și de integrare deplină a claselor sociale cu situații dificile.)

IANUARIE

Constantin, Vasile , actor de teatru și film (1936–2004)	85 de ani de la naștere	2
Potârniche, Mihai , maestru fotograf și jurnalist (1951)	70 de ani de la naștere	4
*Holban, Ion , doctor în științe fizico-matematice (1946)	75 de ani de la naștere	5
Dürrenmatt, Friedrich , dramaturg și romancier elvețian de expresie germană (1921–1990)	100 de ani de la naștere	5
Miyazaki, Hayao , regizor, clasic al filmului de animație japonez, scenarist, scriitor și desenator de manga (benzi desenate) (1941)	80 de ani de la naștere	5
Minulescu, Ion , poet, prozator, dramaturg, publicist (1881–1944)	140 de ani de la naștere	6
Sântimbreanu, Mircea , scriitor (1926–1999)	95 de ani de la naștere	7
Âsnov, Mihail , poet rus pentru copii (1946–2020)	75 de ani de la naștere	8
Beleaev, Leonid , grafician (1921–1974)	100 de ani de la naștere	10
Ziua Internațională a Cuvântului „Mulțumesc” (<i>International Thank You Day</i>)		11
(A fost instituită în anul 1994. Cuvintele de mulțumire par să posede calități magice – cu ajutorul lor oamenii își exprimă atenția și transmit emoții pozitive, fără de care viața noastră ar fi fost mai tristă.)		
London, Jack , prozator american (1876–1916)	145 de ani de la naștere	12
Pestalozzi, Johann Heinrich , pedagog elvețian de expresie germană și reformator al educației (1746–1827)	275 de ani de la naștere	12

*Spătaru, Nicolae , scriitor (1961)	60 de ani de la naștere	13
Lofting, Hugh , scriitor englez pentru copii (1886–1947)	135 de ani de la naștere	14
Sărbătoarea Națională „Ziua Comemorării lui Mihai Eminescu”		15
Mandelștam, Osip , poet, prozator, traducător rus (1891–1938)	130 de ani de la naștere	15
Ziua Națională a Culturii (Instituită prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 74 din 12.04.2012.)		15
Ziua Wikipedia (<i>Wikipedia Day</i>) (La această dată, în anul 2001, proiectul Wikipedia a devenit public la inițiativa fondatorilor – informaticianului și omului de afaceri american, specializat în domeniul companiilor internet, Jimmy Wales, și doctorului în filozofie de la Universitatea de Stat din Ohio Larry Sanger. Wikipedia este o enciclopedie generală, disponibilă pe internet în mai multe limbi, având conținut deschis tuturor atât pentru utilizare, cât și pentru dezvoltare.)		15
Bivol, Efim , publicist și umorist (1951)	70 de ani de la naștere	16
Donici, Alexandru , fabulist și traducător (1806–1865)	215 ani de la naștere	19
Ziua Mondială a Zăpezii (<i>Word Snow Day</i>) (Este marcată anual, în cea de-a treia duminică a lunii ianuarie. Evenimentul face parte din Campania desfășurată de Federația Internațională de Schi (FIS) „Bring Children to the Snow”, lansată în 2007, al cărui scop este promovarea practicării sporturilor de iarnă de către tineri.)		A treia duminică a lunii

- Ziua Mondială a Scrisului de Mână (*Handwriting Day*)** 23
 (A fost instituită cu scopul de a ne aminti de frumusețea și unicitatea scrisului de mână și de necesitatea folosirii semnăturii de mână. Inițiatorul acestei zile este Asociația Producătorilor de Instrumente de Scris (Writing Instrument Manufacturers Association, WIMA), care a declarat ziua de 23 ianuarie drept ziua sărbătoririi „scrisului de mână”. Coincide cu ziua de naștere a lui John Hancock, unul dintre cei mai proeminenți oameni de stat americani, care și-a pus primul semnătura pe Declarația de independență a Statelor Unite ale Americii.)
- Ziua Internațională a Educației** (Instituită de Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 73/25, scopul de a remarca rolul educației pentru pace și dezvoltare.) 24
- Hoffmann, Ernst Theodor Amadeus** 245 de ani de la 24
 (Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann), scriitor, compozitor și pictor romantic german (1776–1822) naștere
- Gheorghită, Eugen**, dramaturg și publicist 70 de ani de la 25
 (1951–2012) naștere
- Ziua Internațională pentru Comemorarea Victimelor Holocaustului** (Instituită de ONU în 2005, prin Rezoluția 60/7, care solicită statelor membre să realizeze programe educaționale prin care generația tânără să învețe lecțiile Holocaustului pentru a preveni orice acte viitoare de genocid.) 27
- Kadaré, Ismail**, scriitor albanez (1936) 85 de ani de la 28
 naștere
- Rolland, Romain**, scriitor francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1915) (1866–1944) 155 de ani de la 29
 naștere
- Vișniec, Matei**, dramaturg, poet și prozator (1956) 65 de ani de la 29
 naștere
- Mamot, Eugen**, compozitor, dirijor de cor și pedagog (1941) 80 de ani de la 30
 naștere

Chamisso, Adelbert von (Louis Charles Adelaïde de Chamissot), scriitor și naturalist german de origine franceză (1781–1838) 230 de ani de la naștere 30

FEBRUARIE

Ziua Internațională a Cititului Împreună (*World Read Aloud Day*) 1
 (Este o campanie de promovare a bucuriei, frumuseții și beneficiilor lecturii. A fost inițiată de LitWorld (litworld.org), o organizație nonprofit fondată în 2007. Programele oferite de LitWorld sunt adresate tuturor instituțiilor și persoanelor care au tangență cu promovarea lecturii: școli, instituții preșcolare, biblioteci, lucrători din sectorul social, părinți etc.)

Ziua Europeană a Siguranței pe internet (Inițiată în 2004 de Comisia Europeană și are ca scop promovarea siguranței pe internet pentru toți utilizatorii, în special pentru copii și tineret) A doua zi de marți a lunii

Pivcenco, Iurie, grafician (1951) 70 de ani de la naștere 3

Deleanu, Liviu, poet, publicist, traducător (1911–1967) 110 ani de la naștere 8

Roth, Henry, romancier american (1906–1995) 115 ani de la naștere 8

Waddell, Martin, scriitor irlandez pentru copii, laureat al Premiului *Hans Christian Andersen* (2004) (1941) 80 de ani de la naștere 10

Saca-Răcilă, Maria, artist plastic (1941) 80 de ani de la naștere 11

Farjeon, Eleanor, scriitoare engleză pentru copii, laureată a Premiului *Hans Christian Andersen* (1956) (1881–1965) 140 de ani de la naștere 13

Ziua Mondială a Radioului (*World Radio Day*) (Instituită de ONU la cea de-a 67-a Adunare Generală din 14 ianuarie 2013, în semn de apreciere pentru acest influent mijloc de informație și cultură. Ziua de 13 februarie a fost aleasă în amintirea primei emisiuni a Postului de Radio al Națiunilor Unite din 1946.) 13

Ziua Internațională a Donației de Carte (*International Book Giving Day*) 14

(Este evenimentul care îi unește pe toți cei care dăruiesc cărți copiilor și le însuflă dragostea pentru lectură. A fost inițiată în 2012 de Emmy Broadmoor, fondatoarea site-ului despre cărți pentru copii Delightful Children's Books din Statele Unite ale Americii. Ziua Internațională a Donației de Carte este o inițiativă de voluntariat, care vizează creșterea accesului copiilor la carte și entuziasmul pentru lectură.)

Grimm, Wilhelm, filolog și erudit german (1786–1859) 235 de ani de la naștere 14

Haret, Spiru, astronom, matematician și pedagog, membru titular al Academiei Române (1851–1912) 170 de ani de la naștere 15

Darie, Nicolae, actor de teatru și film, Artist al Poporului (1946) 75 de ani de la naștere 16

Leskov, Nikolaj, scriitor rus (1831–1895) 190 de ani de la naștere 16

Ursachi, Mihai, poet și filozof (1941–2004) 80 de ani de la naștere 17

Rosni Sr. (Joseph Henri Honoré Boëx), scriitor francez (1856–1940) 175 de ani de la naștere 17

***Barto, Agniâ**, scriitoare rusă pentru copii (1906–1981) 115 ani de la naștere 17

Morrison, Toni, scriitoare americană, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură (1987) (1931–2019) 90 de ani de la naștere 18

Brâncuși, Constantin, sculptor (1876–1957) 145 de ani de la naștere 19

Vârțanu, Mihail , poet (1951)	70 de ani de la naștere	19
Kinney, Jeffrey , scriitor american pentru copii (1971)	50 de ani de la naștere	19
Ziua Internațională a Limbii Materne (Declarată în 1999 de către Conferința Generală UNESCO. Se sărbătorește anual pentru susținerea diversității lingvistice și culturale.)		21
Negară, Ecaterina , poetă (1966)	55 de ani de la naștere	22
Ziua Dragostei și a Bunăvoinței – Dragobete		24
Orlev, Uri , scriitor din Israel pentru copii, laureat al Premiului <i>Hans Christian Andersen</i> (1996) (1931)	90 de ani de la naștere	24
Ukrainka, Lesâ (Larisa Kosač-Kvitko), scriitoare ucraineană (1871–1913)	150 de ani de la naștere	25
Corman, Patrick , scriitor american pentru copii (1966)	55 de ani de la naștere	27

MARTIE

Ziua Mărțișorului		1
Ziua Internațională a Radioului și Televiziunii pentru Copii (Instituită de ONU în 1994, la inițiativa UNICEF, pentru a marca importanța emisiunilor radio și televizate în educație, instruire și promovarea drepturilor copiilor.)		Prima duminică din martie
„Zilele Creangă” la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”		1-7
Ziua Memoriei (Conform Hotărârii din 26 februarie 2010, adoptate de către Parlamentul Republicii Moldova, este ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din 1991–1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova și a victimelor acestui conflict.)		2

- Ziua Mondială a Scriitorului (*Writer's Day*)** 3
 (Sărbătorită din 1986, la inițiativa Congresului Internațional al PEN Clubului. Fondat în 1921 la Londra, PEN Clubul Internațional reprezintă asociația scriitorilor de pretutindeni și are drept scop promovarea prieteniei și a sprijinului intelectual între scriitorii din toate colțurile lumii.)
- *DeJong, Meindert**, scriitor american pentru copii, laureat al Premiului *Hans Christian Andersen* (1962) (1906–1991) 115 ani de la naștere 4
- Fox, Mem** (Merrion Frances „Mem”), scriitoare australiană pentru copii (1946) 75 de ani de la naștere 5
- Ziua Internațională a Femeii** (Sărbătorită pentru prima oară în 1911, la inițiativa Conferinței Internaționale a Femeilor Muncitoare. În 1977, ONU a propus marcarea ei la nivel internațional pentru a susține lupta femeilor pentru drepturi împotriva discriminării.) 8
- Tulnic (Manolescu), Vitalie**, poet, eseist și traducător (1931–1973) 90 de ani de la naștere 9
- Dulfu, Petre**, scriitor, traducător (1856–1953) 165 de ani de la naștere 10
- Hamilton, Virginia**, scriitoare americană pentru copii, laureată a Premiului *Hans Christian Andersen* (1992) (1936–2002) 85 de ani de la naștere 12
- Oprea, Gheorghe**, artist plastic (1946) 75 de ani de la naștere 13
- Ziua Internațională a Francofoniei** (Instituită în 1988, marchează data fondării în 1970 a Organizației Internaționale a Francofoniei. Este dedicată limbii franceze, promovării solidarității și cooperării între țările francofone.) 20
- Ziua Internațională a Teatrului pentru Copii și Tineret** (Se sărbătorește din 2001 la inițiativa Asociației Internaționale a Teatrelor pentru Copii și Tineret.) 20

- Ziua Internațională a Fericirii** (Pe 28 iunie 2012, Adunarea Generală a ONU a stabilit sărbătorirea zilei dedicate fericirii mondiale (A/RES/66/281), la inițiativa filantropului și consilierului special al ONU Jayme Illien, pentru a inspira, a mobiliza și a promova mișcarea pentru fericirea globală.) 20
- Topîrceanu, George**, poet și prozator 135 de ani de la naștere 20
(1886–1937)
- Anno, Mitsumasa**, autor și ilustrator japonez de carte pentru copii, laureat al Premiului *Hans Christian Andersen* (1984) (1926) 95 de ani de la naștere 20
- Mahy, Margaret**, scriitoare pentru copii din Noua Zeelandă, laureată a Premiului *Hans Christian Andersen* (2006) (1936–2012) 85 de ani de la naștere 21
- Ziua Mondială a Poeziei** (Declarată de UNESCO în 1999 pentru a susține creația poetică, stabilirea dialogului între poezie și alte genuri ale creației, editarea și promovarea poeziei ca artă modernă veritabilă, deschisă oamenilor.) 21
- Ziua Mondială pentru Protecția Pădurii** (*International Day of Forests*) (Instituită de către Adunarea Generală ONU, prin Rezoluția A/RES/67/200 din decembrie 2012, pentru a reaminti oamenilor despre importanța și beneficiile aduse de pădure.)
- Ziua Mondială a Apei** (Instituită de ONU în 1993, prin Rezoluția 47/193, pentru a conștientiza gradul în care resursele de apă contribuie la dezvoltarea economică și bunăstarea socială.) 22
- Martin du Gard, Roger**, scriitor francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1937) (1881–1958) 140 de ani de la naștere 23
- Fo, Dario**, scriitor, dramaturg, scenograf, pictor, actor și regizor italian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1997) (1926–2016) 85 de ani de la naștere 24

Hristov, Victor , artist plastic (1946)	75 de ani de la naștere	25
Grabar', Igor' , artist plastic (1871–1960)	150 de ani de la naștere	25
Ziua Mondială a Teatrului (Instituită în 1961 de către Institutul Internațional de Teatru. Se sărbătorește anual în semn de apreciere a uneia dintre cele mai vechi arte – arta scenică.)		27
Mann, Heinrich , romancier german (1871–1950)	150 de ani de la naștere	27
Vargas Llosa, Mario , prozator, dramaturg, eseist peruvian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (2010) (1936)	85 de ani de la naștere	28
Goya y Lucientes, Francisco Jose de , pictor și creator de gravuri spaniol (1746–1828)	275 de ani de la naștere	30
Pillat, Ion , poet, eseist, traducător (1891–1945)	130 de ani de la naștere	31
Descartes (Cartesius), René , filozof, matematician, fiziolog francez (1596–1650)	425 de ani de la naștere	31

APRILIE

Ziua Internațională a Păsărilor (Instituită prin semnarea, în 1906, a Convenției pentru protecția păsărilor, care a pus începutul acțiunilor de protejare a faunei sălbatice.)		1
Ziua Umorului		1
Săptămâna Lecturii și a Cărții pentru Copii		1-7
Goga, Octavian , poet și om politic (1881–1938)	140 de ani de la naștere	1
Ziua Internațională a Cărții pentru Copii (Consiliul Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret – IBBY) a decis sărbătorirea acestei zile în 2 aprilie, data nașterii lui Hans Christian Andersen. Se sărbătorește anual din 1967.)		2
Dinescu, Viorel , poet și publicist (1951)	70 de ani de la naștere	2

Townsend, Sue (Susan Lillian Townsend), scriitoare engleză (1946–2014)	75 de ani de la naștere	2
Grigoriu, Grigore, actor de teatru și film, Artist Emerit (1941–2003)	80 de ani de la naștere	4
Sherwood, Robert Emmet, dramaturg american (1896–1955)	125 de ani de la naștere	4
Ziua Mondială a Sănătății (Se sărbătorește din 1950, la inițiativa Organizației Mondiale a Sănătății, pentru promovarea cunoștințelor despre sănătate și atragerea atenției asupra unor probleme globale în domeniul sănătății.)		7
Banțoș, Ana, critic și istoric literar (1951)	70 de ani de la naștere	7
Ziua Internațională a Rromilor (Congresul Internațional al Rromilor (Londra, 1971) a decis sărbătorirea acestei zile în memoria rromilor omorâți în timpul Războiului al Doilea Mondial și pentru a sensibiliza societatea asupra problemelor cu care se confruntă rromii în întreaga lume.)		8
Baudelaire, Charles-Pierre, poet francez (1821–1867)	200 de ani de la naștere	9
Ziua Mondială a Aviației și a Cosmonauticii (Instituită de Federația Internațională a Aviației pentru a comemora primul zbor al unui om în spațiul cosmic, în 1961)		12
Tonitza, Nicolae, pictor (1886–1940)	135 de ani de la naștere	13
Beckett, Samuel, dramaturg, poet, novelist irlandez de expresie engleză și franceză (1906–1989)	115 ani de la naștere	13
*Balaban, Claudia, specialist în biblioteconomie și om de cultură (1941)	80 de ani de la naștere	13
Ziua Internațională a Culturii (Se sărbătorește din 1998 la propunerea Ligii Internaționale pentru Protecția Culturii. Marchează semnarea, pe 15 aprilie 1935, a Tratatului Internațional privind protejarea instituțiilor de cultură și știință și a monumentelor istorice, cunoscut ca Pactul Păcii sau Pactul Roerich.)		15

Tranströmer, Tomas , poet, traducător și psiholog suedez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (2011) (1931–2015)	90 de ani de la naștere	15
Moșkovskaâ, Èmma , poetă rusă pentru copii (1926–1981)	95 de ani de la naștere	15
Gumilev, Nikolaj , poet rus (1886–1921)	135 de ani de la naștere	15
Tzara, Tristan (Samuel Rosenstock), poet francez de origine română (1896–1963)	125 de ani de la naștere	16
Isanos, Magda , scriitoare (1916–1944)	110 ani de la naștere	17
Ziua Internațională a Monumentelor și Locurilor Istorice (Instituită de UNESCO în 1983 pentru a conștientiza diversitatea patrimoniului istoric mondial și, în același timp, vulnerabilitatea acestuia și necesitatea eforturilor pentru protecția și conservarea lui.)		18
Densușianu, Nicolae , istoric, filolog, etnograf (1846–1911)	175 de ani de la naștere	18
Ziua Internațională a Planetei Pământ (Sărbătorită pentru prima oară în 1990. Are scopul unirii tuturor oamenilor în vederea protejării mediului înconjurător. Rezoluția 63/278 a Adunării Generale ONU din 22 aprilie 2009 a desemnat această zi ca Zi Internațională a Planetei-Mamă.)		22
Ziua Bibliotecarului (Instituită prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1774-II din 21 noiembrie 2000. Inițial, se sărbătorea la 5 octombrie. Din 2010, conform Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 189-V din 8 februarie 2010, se marchează la 23 aprilie.)		23
Ziua Mondială a Cărții și a Dreptului de Autor (Instituită de UNESCO în 1995 pentru a comemora moartea sau nașterea, în data de 23 aprilie, a unor mari scriitori ai lumii (W. Shakespeare, M. de Cervantes, M. Druon ș.a.) și, totodată, pentru a încuraja lectura și editarea cărților.)		23
Romanescu, Eleonora , artist plastic, Artist al Poporului (1926–2019)	95 de ani de la naștere	26

- Vidal Vidal, Lorenzo**, poet, pedagog spaniol, 85 de ani de la 26
fondatorul Zilei pentru Nonviolență în Școală naștere
(1964) (1936)
- Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale** (Instituită în 26
2000 de către Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale
(OMPI) pentru a sensibiliza publicul larg asupra rolului pro-
prietății intelectuale în dezvoltarea economică, culturală și soci-
ală a țărilor lumii.)
- Ziua Drapelului de Stat al Republicii Moldova** (Institu- 27
tită prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova din
23.04.2000 cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la adoptarea tri-
colorului ca Drapel de Stat al Republicii Moldova.)
- Harper Lee, Nelle**, scriitoare americană 95 de ani de la 28
(1926–2016) naștere
- Ziua Internațională a Dansului** (Se sărbătorește din 1982 la 29
inițiativa Consiliului Internațional al Dansului pe lângă UNES-
CO, în ziua nașterii lui J.G. Noverre (1727–1810), balerin și co-
regraf francez, creator al baletului clasic.)
- ***Nordqvist, Sven**, scriitor și ilustrator suedez 75 de ani de la 30
de carte pentru copii (1946) naștere
- ***Zabulica-Diordiev, Violeta**, artist plastic, 55 de ani de la 30
laureată a Diplomei de Onoare IBBY (2008) naștere
(1966)
- Dmitriev, Ūrij**, scriitor rus pentru copii 95 de ani de la 30
(1926–1989) naștere

MAI

- Codru, Anatol**, poet și cineast (1936–2010) 85 de ani de la 1
naștere
- Ziua Internațională a Solidarității Oamenilor Muncii** (Pri- 1
mul Congres al Internaționalei a II-a de la Paris (1889) a de-
cis sărbătorirea acestei zile în memoria grevei muncitorilor din
Chicago. Se celebrează în statele membre ale Organizației Inter-
naționale a Muncii și în alte țări.)

Mustea, Gheorghe , compozitor, dirijor, pedagog, Artist al Poporului (1951)	70 de ani de la naștere	1
Mardare, Gheorghe , artist plastic, critic și cercetător de arte, pedagog și publicist (1946)	75 de ani de la naștere	1
*Colin, Vladimir (Jean) , scriitor pentru copii (1921–1991)	100 de ani de la naștere	1
Ziua Mondială a Libertății Presei (Instituită de ONU în 1993, prin Rezoluția 48/432, pentru a promova ideea că o presă liberă, pluralistă și independentă este o componentă esențială a unei societăți democratice.)		3
Sienkiewicz, Henryk (Henryk Adam Alexander Pius Sienkiewicz de Oszyk) , romancier și nuvelist polonez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1905) (1846–1916)	175 de ani de la naștere	5
Caftanat, Mihail , artist de balet, Artist al Poporului (1946–2014)	75 de ani de la naștere	5
Dumeniuc, Ion , savant filolog, publicist (1936–1992)	85 de ani de la naștere	5
Rosen, Michael , scriitor britanic pentru copii (1946)	75 de ani de la naștere	7
Tagore, Rabindranath , scriitor, poet indian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1913) (1861–1941)	160 de ani de la naștere	7
Ziua Europei (A fost declarată în 1985, marcând ca prim pas în construcția Europei unite Declarația din 9 mai 1950, prin care Robert Schuman, ministrul de externe al Franței, a propus Germaniei și altor state europene să pună „bazele concrete ale unei federații europene indispensabile pentru menținerea păcii”.)		9
Ziua Victoriei și a Comemorării Eroilor Căzuți pentru Independența Patriei		9
Cela, Camilo José , scriitor spaniol, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1989) (1916–2002)	115 ani de la naștere	11

- Deleanu (Rivilis), Baca**, scriitoare și traducătoare, laureată a Diplomei de Onoare IBBY (2002) (1921–2005) 100 de ani de la naștere 12
- Mowat, Farley (Farley McGill Mowat)**, scriitor, etnograf și biolog canadian (1921–2014) 100 de ani de la naștere 12
- Ziua Internațională a Familiei** (Instituită de ONU în 1993, prin Rezoluția 47/237, pentru o mai bună înțelegere a problemelor familiei și îmbunătățirea capacității țărilor de a rezolva aceste probleme prin politici corespunzătoare.) 15
- Ziua Latinității** (Instituită prin decizia Congresului al XIX-lea al Uniunii Latine (Paris, 2000). Marchează semnarea, la 15 mai 1954, a Convenției de constituire a Uniunii Latine, organizație care întrunește statele cu limba și cultura de origine latină.) 15
- Bulgakov, Mihail**, scriitor, dramaturg rus (1891–1940) 130 de ani de la naștere 15
- Jireghea, Petru**, artist plastic, Maestru în Artă (1941) 80 de ani de la naștere 15
- *Baum, Lyman Frank**, scriitor american pentru copii (1856–1919) 165 de ani de la naștere 15
- Almond, David**, scriitor englez pentru copii, laureat al Premiului *Hans Christian Andersen* (2010) (1951) 70 de ani de la naștere 15
- Ziua Mondială a Societății Informaționale** (Instituită de ONU în 2006, prin Rezoluția 60/252, pentru a informa publicul larg despre beneficiile internetului, tehnologiilor informaționale și de comunicare, pentru înlăturarea obstacolelor de ordin tehnologic.) 17
- Ziua Mondială a Sportului** A treia sâmbătă a lunii
- Ziua Internațională a Muzeelor** (Instituită în 1977 de către Consiliul Internațional al Muzeelor (ICOM) pentru a promova muzeele, a face cunoscute publicului larg activitatea și rolul lor în viața societății.) 18

Ziua Internațională a Lumânărilor Aprinse (Se marchează din 1983 la inițiativa Organizației Mondiale a Sănătății pentru a comemora victimele SIDA și a încuraja întreaga societate să se implice în lupta împotriva SIDA.)		A treia dumi- nică a lunii
Schmidt, Annie (Anna Maria Gertruda Schmidt) , scriitoare olandeză pentru copii, laureată a Premiului <i>Hans Christian Andersen</i> (1988) (1911–1995)	110 ani de la naștere	20
Ziua Mondială a Diversității Culturale pentru Dialog și Dezvoltare (Instituită de ONU în 2002, prin Rezoluția 57/249, pentru a întări potențialul cultural ca metodă de a atinge prosperitatea, dezvoltarea și pacea globală.)		21
Dürer, Albrecht , pictor, gravor, teoretician german (1471–1528)	550 de ani de la naștere	21
Saharov, Andrej , fizician rus, militant pentru drepturile omului, laureat al Premiului Nobel pentru Pace (1975) (1921–1989)	100 de ani de la naștere	21
Appian, Peggy , scriitoare britanică pentru copii și filantrop (1921–2006)	100 de ani de la naștere	21
Lagerkvist, Pär , scriitor suedez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1951) (1891–1974)	130 de ani de la naștere	23
*Ibrăileanu, Garabet , romancier, eseist, critic și istoric literar (1871–1936)	150 de ani de la naștere	23
Ziua Sfinților Kiril și Metodiu. Sărbătoarea alfabetului chirilic și a culturii slave		24
Chiriac, Teo , scriitor, publicist (1956)	65 de ani de la naștere	29
*Bărlădeanu, Lucreția , scriitoare (1956)	65 de ani de la naștere	30
Ziua Mondială împotriva Fumatului (Instituită în 1987 de Organizația Mondială a Sănătății pentru a conștientiza pericolul pe care îl prezintă fumatul și necesitatea de a promova modul de viață fără fumat.)		31

Krüss, James, scriitor german pentru copii, laureat al Premiului *Hans Christian Andersen* (1968) (1926–1997) 95 de ani de la naștere 31

IUNIE

Ziua Internațională a Ocrotirii Copiilor (Instituită în 1949 de către Federația Democratică Internațională a Femeilor pentru a accentua necesitatea apărării drepturilor și intereselor celor mai tineri locuitori ai planetei.) 1

***Cărtărescu, Mircea**, scriitor și publicist (1956) 65 de ani de la naștere 1

Sørensen, Svend Otto, autor și ilustrator danez de carte pentru copii, laureat al Premiului *Hans Christian Andersen* (1978) (1916–1996) 105 ani de la naștere 2

Ziua Internațională a Copiilor Inocenți – victime ale agresiunii (*International Day of Innocent Children – Victims of Aggression*) (Instituită de ONU în cadrul unei sesiuni speciale a Adunării Generale, A/RES/ES/-7/8.) 4

Ziua Mondială a Mediului (Instituită de ONU în 1972, prin Rezoluția 2994 (XXVII), pentru a spori gradul de conștientizare a necesității de păstrare și ameliorare a mediului.) 5

***Iorga, Nicolae**, istoric, critic literar, dramaturg, enciclopedist, om politic și de stat, profesor (1871–1940) 150 de ani de la naștere 5

Palladi, Tudor, poet, critic literar și traducător (1946) 75 de ani de la naștere 6

Corneille, Pierre, dramaturg francez, creatorul tragediei clasice (1606–1684) 415 ani de la naștere 6

Coandă, Henri Marie, fizician, pionier al aviației (1886–1972) 135 de ani de la naștere 7

Olsen, Ib Spang, scriitor și ilustrator danez de carte pentru copii, laureat al Premiului *Hans Christian Andersen* (1972) (1921–2012) 100 de ani de la naștere 11

Ziua Internațională împotriva Exploatării prin Muncă a Copiilor (Se sărbătorește din 2002, la inițiativa Organizației Internaționale a Muncii, pentru a atrage atenția asupra necesității de a eradica exploatarea prin muncă a copiilor sub toate formele ei.)		12
Beecher-Stower, Harriet , scriitoare americană (1811–1896)	210 ani de la naștere	14
*Alecsandri, Vasile , poet, prozator, dramaturg și om politic (1821/în alte surse: 1818–1890)	200 de ani de la naștere	14
Rembrandt (Harmenszoon van Rijn Rembrandt) , pictor și gravor olandez (1606–1669)	415 ani de la naștere	15
*Wrightson, Patricia , scriitoare australiană pentru copii, laureată a Premiului <i>Hans Christian Andersen</i> (1986) (1921–2010)	100 de ani de la naștere	19
Ziua Mondială a Refugiaților (Instituită de ONU în 2000, prin Rezoluția 55/76. Prima dată s-a sărbătorit în 2001, când s-au împlinit 50 de ani de la adoptarea Convenției din 1951 despre statutul refugiaților.)		20
Furdui, Galina , poetă și jurnalistă (1946)	75 de ani de la naștere	21
Haggard, Sir Henry Rider , scriitor englez (1856–1925)	165 de ani de la naștere	22
Istrati, Lidia , prozatoare (1941–1997)	80 de ani de la naștere	22
Rusnac, Vladimir , poet (1936)	85 de ani de la naștere	22
Bach, Richard David , scriitor american (1936)	85 de ani de la naștere	23
Ziua Suveranității Republicii Moldova (Declarația de suveranitate nr. 148-XII din 23.06.1990 a fost adoptată de Sovietul Suprem al RSSM de legislatura a XII-a, 1990.)		23

- Ziua Internațională Olimpică (*Olympic Day*)** 23
 (Comitetul Olimpic Internațional a decis, în ianuarie 1948, în timpul sesiunii a 42-a din St. Moritz, Elveția, de a sărbători Ziua Internațională Olimpică la 23 iunie în fiecare an. Această zi a fost aleasă pentru a marca data creării Comitetului Olimpic Internațional la 23 iunie 1894, după renașterea mișcării olimpice, inițiată de baronul Pierre de Coubertin din Paris, în cadrul raportului său istoric la Congresul Internațional Athletic.)
- Ziua Universală a Iei** (La inițiativa comunității online „La Blouse Roumaine”, fondată de Andreea Tănăsescu. Se sărbătorește anual, de Sânziene, începând cu 2013, în țară și în toate comunitățile românești din lume.) 24
- Ziua Internațională împotriva Consumului și a Traficului Ilicit de Droguri** (Instituită de ONU în 1987 pentru a spori eforturile și cooperarea în vederea creării unei societăți în care să nu existe consum de droguri.) 26
- Ziua Națională a Portului Popular** (A fost instituită prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 194 din 19 noiembrie 2015, la inițiativa Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, având drept scop promovarea costumului tradițional autentic și asigurarea continuității acestuia, ca simbol identitar.) A
 patra
 zi de
 duminică a
 lunii
- Chircă, Viorica**, actriță de teatru, Artistă a Poporului (1941) 80 de ani de la
 naștere 28
- Soltan, Petru**, matematician, scriitor, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (1931–2016) 90 de ani de la
 naștere 29
- Miłosz, Czesław**, scriitor polonez de origine lituaniană, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1980) (1911–2004) 110 ani de la
 naștere 30

IULIE

- Cârcelan, Dorin**, poet, prozator și eseist (1966) 55 de ani de la
 naștere 1

Sărbătoarea Națională „Ziua Comemorării lui Ștefan cel Mare și Sfânt”		2
Paler, Octavian , prozator, poet, eseist (1926–2007)	95 de ani de la naștere	2
Burghiu, Iacob , prozator și regizor de film (1941–2003)	80 de ani de la naștere	3
Eremia, Anatol , lingvist, specialist în onomastică (1931)	90 de ani de la naștere	3
Vasilache, Vasile , prozator, eseist, traducător (1926–2008)	95 de ani de la naștere	4
Garștea, Elena , artist plastic, profesor (1961)	60 de ani de la naștere	5
Ziua Comemorării Victimelor Deportărilor Staliniste (A fost instituită prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 116-XVI din 22 mai 2008, în scopul educării tinerei generații în spiritul libertății, democrației și al respectului pentru personalitatea umană.)		6
*La Fontaine, Jean de , poet și fabulist francez (1621–1695)	400 de ani de la naștere	8
Munro, Alice , scriitoare canadiană, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură (2013) (1931)	90 de ani de la naștere	10
Proust, Marcel , romancier, eseist și critic literar francez (1871–1922)	150 de ani de la naștere	10
Thackeray, William Makepeace , romancier englez victorian (1811–1863)	210 ani de la naștere	18
Cronin, Archibald Joseph , romancier scoțian (1896–1981)	125 de ani de la naștere	19
Ziua Mondială a Șahului (Instituită în 1966 la inițiativa Federației Internaționale a Jocului de Șah – FIDE)		20
Țoncev, Ludmila , artist plastic (1946–2017)	75 de ani de la naștere	22
*Beșleagă, Vladimir , romancier, eseist (1931)	90 de ani de la naștere	25

*Turcanu, Ianoș , poet, eseist (1951)	70 de ani de la naștere	26
Shaw, George Bernard , scriitor și dramaturg irlandez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1925) (1856–1950)	165 de ani de la naștere	26
*Coșeriu, Eugeniu , lingvist, profesor, filozof (1921–2002)	100 de ani de la naștere	27
*Potter, Beatrix (Helen Beatrix Potter) , ilustratoare și scriitoare engleză pentru copii (1866–1943)	155 de ani de la naștere	28
Nedelescu, Vasile , poet (1951–2016)	70 de ani de la naștere	29
Ziua Constituției Republicii Moldova (Aprobată de Parlamentul Republicii Moldova la 29 iulie 1994.)		29
Ziua Scrisului și a Culturii Găgăuze		30
Ziua Internațională a Prieteniei (<i>International Friendship Day</i>) (Prima Zi de Prietenie Mondială a fost propusă la 30 iulie 1958 de „World Friendship Crusade” – organizație civilă internațională, care militează în favoarea prieteniei ca modalitate de promovare a culturii păcii. Prin Rezoluția 65/275, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a declarat oficial 30 iulie Ziua Internațională a Prieteniei, în ideea de a transmite mesajul că prietenia între popoare, țări, culturi și indivizi poate inspira eforturile de pace și poate construi punți de legătură între comunități. Rezoluția subliniază, de asemenea, importanța implicării tinerilor, ca viitori lideri, în activități sociale, percepția diferitor culturi și respectul pentru diversitate.)		

AUGUST

Baltă, Trifan , povestitor popular (1876–1960)	145 de ani de la naștere	3
Cataraga, Tudor , sculptor (1956–2010)	65 de ani de la naștere	4

Răzmeriță, Anatol , actor de teatru și film, Artist Emerit (1946)	75 de ani de la naștere	5
Ivănescu, Cezar , poet și eseist (1941)	80 de ani de la naștere	6
Gane, Emil , filolog și publicist (1906–1966)	115 ani de la naștere	8
Travers, Pamela , scriitoare engleză pentru copii (1906–1996)	115 ani de la naștere	9
Negoïțescu, Ion , poet, eseist, critic și istoric literar (1921–1993)	100 de ani de la naștere	10
*Puică, Sergiu , pictor, ilustrator de carte, laureat al Diplomei de Onoare IBBY (1956)	65 de ani de la naștere	11
Ziua Internațională a Tineretului (Instituită de ONU în 1999 pentru a recunoaște eforturile tinerilor în îmbunătățirea societății și a activa implicarea lor în rezolvarea problemelor globale ale umanității.)		12
Rusu, Vitalie , actor de teatru și film, regizor de teatru, Artist al Poporului (1941)	80 de ani de la naștere	12
Ziua Internațională a Stângacilor (<i>International Left Handers Day</i>) (Este instituită la inițiativa „Clubului Stângacilor” britanici și a fost marcată pentru prima dată în 1992, în Marea Britanie. „Clubul Stângacilor” („Left Handers Club”) s-a constituit în 1990 cu scopul de a menține o legătură între stângacii din întreaga lume și de a face cunoscute nevoile și cerințele acestora. În ziua de 13 august se organizează competiții sportive între dreptaci și stângaci, precum și evenimente la care dreptacii sunt invitați să încerce să folosească unelte și echipamente proiectate pentru mâna stângă, pentru a înțelege, în acest fel, cât de greu este să trăiești într-o lume proiectată pentru cealaltă mână.)		13
Scott, Sir Walter , scriitor scoțian (1771–1832)	250 de ani de la naștere	15
Negură, Andrei , artist plastic (1956)	65 de ani de la naștere	16

*Enescu, George , compozitor, pianist și dirijor (1881–1955)	140 de ani de la naștere	19
*Dumbrăveanu, Victor , prozator, eseist și publicist (1946–2011)	75 de ani de la naștere	20
Quasimodo, Salvatore , poet și traducător italian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1959) (1901–1968)	120 de ani de la naștere	20
Burlacu, Iurie , artist plastic (1966)	55 de ani de la naștere	20
Andreev, Leonid , nuvelist și dramaturg rus (1871–1919)	150 de ani de la naștere	21
Harte, Bret (Francis Brett Harte) , poet și romancier american (1836–1902)	175 de ani de la naștere	25
Columb, Cristofor , navigator italiano-spaniol (1451–1506)	570 de ani de la naștere	26
Sărbătoarea Națională „Ziua Independenței”		27
Dreiser, Theodore , romancier american (1871–1945)	150 de ani de la naștere	27
Bisset, Donald , scriitor englez pentru copii (1911–1995)	110 ani de la naștere	30
Gautier, Theophile , scriitor francez (1811–1872)	210 ani de la naștere	30
Sărbătoarea Națională „Limba Noastră”		31

SEPTEMBRIE

Ziua Cunoștințelor		1
Kazancev, Aleksandr , scriitor rus de SF (1906–2002)	115 ani de la naștere	2
Ziua Armatei Naționale		3
Bacovia, George , poet (1881–1957)	140 de ani de la naștere	4

- Ziua Internațională pentru Alfabetizare**
(Instituită de UNESCO în 1966 pentru activizarea eforturilor societății de lichidare a analfabetismului.) 8
- Sulac, Nicolae**, cântăreț de muzică populară, 85 de ani de la 9
Artist al Poporului (1936–2003) naștere
- Ziua Mondială de Prevenire a Suicidului** (Se marchează anual din 2002, la inițiativa Asociației Internaționale de Prevenire a Suicidului și a Organizației Mondiale a Sănătății, sub egida ONU.) 10
- Browne, Anthony (Edward Tudor)**, ilustrator și scriitor britanic de carte pentru copii, laureat al Premiului *Hans Christian Andersen* (2000) (1946) 75 de ani de la 11
naștere
- Todorașcu, Eugenia**, actriță de teatru, Artistă a Poporului (1936–2010) 85 de ani de la 11
naștere
- Lem, Stanisław**, scriitor polonez de SF (1921–2006) 100 de ani de 12
la naștere
- Ștefănuță, Petru**, folclorist, etnograf, publicist, pedagog (1906–1942) 115 ani de la 14
naștere
- Ziua Internațională a Democrației** (Instituită de ONU în 2007, prin Rezoluția 62/7, pentru a atrage atenția asupra stării democrației în lume.) 15
- Ziua de Naștere a Julietei** 16
(Se sărbătorește în orașul italian Verona, grație eroinei celebrei piese „Romeo și Julieta” de William Shakespeare, considerată cea mai tristă poveste de dragoste din lume. Data exactă a nașterii Julietei – 16 septembrie 1284 – a fost stabilită de dr. Giuseppe Viviani pe baza textului lui W. Shakespeare. În onoarea zilei de naștere a Julietei se organizează activități de vacanță: spectacole, festivaluri, carnavaluri. În această zi are loc prezentarea premiului literar pentru scriitori profesioniști „Scrivere per amore”.)

Ryder, Joanne (Rose) , scriitoare americană pentru copii (1946)	75 de ani de la naștere	16
Scobioală, Aurel , prozator și publicist, laureat al Diplomei de Onoare IBBY (1941–2007)	80 de ani de la naștere	17
Voronkova, Lûbov' , scriitoare rusă pentru copii (1906–1976)	115 ani de la naștere	17
Golding, Sir William Gerald , romancier englez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1983) (1911–1993)	110 ani de la naștere	19
Bulat, Eugenia , poetă (1956)	65 de ani de la naștere	19
Coșbuc, George , poet, prozator, publicist (1866–1918)	155 de ani de la naștere	20
Ziua Internațională a Păcii (Instituită de ONU în 2001, prin Rezoluția 55/282, ca zi a nonviolentei, fără focuri de armă, toate națiunile și popoarele fiind chemate să înceteze orice ostilități pe parcursul acestei zile.)		21
Wells, Herbert George , scriitor englez de SF (1866–1946)	155 de ani de la naștere	21
Vacariu, Dumitru , prozator, poet și dramaturg (1931–2017)	90 de ani de la naștere	21
Cincilei, Gheorghe , critic de teatru și muzeograf, Maestru Emerit în Artă (1936–1999)	85 de ani de la naștere	21
Faraday, Michael , savant fizician și chimist englez (1791–1867)	230 de ani de la naștere	22
Seifert, Jaroslav , poet, prozator și jurnalist ceh, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1984) (1901–1986)	120 de ani de la naștere	23
Fitzgerald, Francis Scott , romancier și novelist american (1896–1940)	125 de ani de la naștere	24
Ziua Limbilor Europene (Se marchează din 2001, la decizia Consiliului Europei, pentru a serba diversitatea lingvistică în Europa și a încuraja populația să cunoască un număr mai mare de limbi străine.)		26

- Ziua Mondială a Turismului** (Se sărbătorește din 1980, la decizia Organizației Mondiale a Turismului, pentru a determina comunitatea internațională să conștientizeze importanța turismului și valorile sale culturale, sociale, politice și economice.) 27
- Marian, Boris**, poet, publicist (1936) 85 de ani de la naștere 27
- Ziua Internațională a Dreptului de a Ști** (Instituită în 2002 la inițiativa rețelei internaționale a activiștilor în domeniul accesului la informațiile politice, pentru a atrage atenția asupra importanței pe care dreptul la informare o are omul în orice sistem democratic.) 28
- Deleda, Grazia**, scriitoare italiană, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură (1926) (1871–1936) 150 de ani de la naștere 28
- Ziua Internațională a Traducătorilor** (*International Translation Day*) 30
- (A fost inițiată de către Federația Internațională a Traducătorilor și lansată în 1953 pentru a sublinia importanța profesiei de traducător și a multilingvistului. În 1991, Federația Internațională a Traducătorilor (FIT), sub egida UNESCO, a decretat Ziua Internațională a Traducătorilor și a ales data de 30 septembrie pentru a fi marcată odată cu sărbătoarea din calendarul romano-catolic a Sfântului Ieronim care, în secolul al III-lea, a fost traducătorul „oficial” al Bibliei din limbile ebraică, aramaică și greacă în limba latină. Sfântul Ieronim este considerat protectorul traducătorilor.)

OCTOMBRIE

- Lunarul Bibliotecilor Școlare** (Se organizează la inițiativa Asociației Internaționale a Bibliotecilor Școlare (IASL). Include activități desfășurate pe parcursul unei zile, săptămâni sau luni, dedicate bibliotecilor școlare și rolului lor în instruirea și educația copiilor.)
- Ziua Internațională a Muzicii** (Instituită de UNESCO în 1973 pentru a încuraja promovarea artei muzicale, schimburile culturale, întărirea păcii și înțelegerii între popoare prin intermediul muzicii.) 1

- Ziua Internațională a Oamenilor în Etate** (Instituită de ONU în 1990, prin Rezoluția 45/106, ca dovadă a prețuirii și respectului pentru persoanele de vârstă a treia.) 1
- Aksakov, Sergej**, scriitor rus (1791–1859) 230 de ani de la naștere 1
- Ziua Internațională a Animalelor** (Instituită în 1931 la inițiativa Organizației Internaționale pentru Protecția Animalelor. Se marchează în ziua Sf. Francisc de Assisi, protectorul animalelor, pentru a atrage atenția asupra speciilor pe cale de dispariție și a necesității protecției regnului animal.) 4
- Ziua Mondială a Zâmbetului** (*World Smile Day*) (În 1963, artistul american Harvey Ball a creat imaginea „față zâmbitoare” (smiley face), reprezentând un buton galben cu două puncte și o paranteză „închisă”, pe care în prezent oamenii de peste tot din lume o folosesc cu scopul de a-și exterioriza emoțiile pozitive. Ziua Mondială a Zâmbetului a fost marcată pentru prima dată în 1999 în Worcester, orașul natal al lui Harvey Ball. În același an, Harvey Ball a fondat și World Smile Corporation, care a devenit sponsorul oficial al Zilei Mondiale a Zâmbetului.) Prima zi de vineri a lunii
- Ziua Mondială a Pedagogului** (Declarată de UNESCO în 1994 pentru a marca semnarea, în 1966, a Recomandărilor UNESCO privind statutul pedagogului și pentru a conștientiza importanța educației și condițiile în care își desfășoară activitatea cadrele didactice.) 5
- Malev, Vera**, prozatoare (1926–1995) 95 de ani de la naștere 5
- Biro, Val (Balint Stephen Biro)**, ilustrator și scriitor britanic pentru copii (1921–2014) 100 de ani de la naștere 6
- Greco, Estera**, artist plastic (1921–1992) 100 de ani de la naștere 9
- Ungureanu, Lidia**, poetă și publicistă (1951) 70 de ani de la naștere 10
- Izbeșciuc, Valentina**, actriță de teatru, Artistă a Poporului (1936) 85 de ani de la naștere 10

Moraru, Sergiu , folclorist (1946–1996)	75 de ani de la naștere	10
Ciubotaru, Mihail Ion , poet, publicist (1936)	85 de ani de la naștere	11
Montale, Eugenio , poet, prozator și editor italian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1975) (1896–1981)	125 de ani de la naștere	12
Toderașcu, Mihai , compozitor, interpret, Maestru în Artă (1951–2012)	70 de ani de la naștere	12
Nöstlinger, Christine , scriitoare austriacă pentru copii, laureată a Premiului <i>Hans Christian Andersen</i> (1984) și a Premiului Memorial <i>Astrid Lindgren</i> (2003) (1936–2018)	85 de ani de la naștere	13
Jalbă, Ghenadie , artist plastic, profesor, Om Emerit (1956)	65 de ani de la naștere	13
Ingpen, Robert , autor și ilustrator australian de carte pentru copii, laureat al Premiului <i>Hans Christian Andersen</i> (1986) (1936)	85 de ani de la naștere	13
Ziua Mondială a Spălatului pe Mâini (<i>Global Handwashing Day</i>)		15

(Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF) a declarat oficial 15 octombrie Ziua Mondială a Spălatului pe Mâini, care a avut loc pentru prima dată în 2008 în cadrul Adunării Generale a ONU, când a fost proclamat Anul de Salubritate. Scopul evenimentelor, la scară largă, organizate în această zi cu sprijinul ONU în întreaga lume este să atragă atenția publicului asupra necesității acestei simple, dar foarte importante proceduri de igienă ca o abordare-cheie pentru prevenirea multor boli. Ziua Mondială a Spălatului pe Mâini este adresată în special copiilor, avându-se în vedere bolile de care suferă aceștia.)

Ziua Mondială a Pâinii		16
(La inițiativa Asociației pentru Alimentație și Agricultură a Națiunilor Unite (FAO – Food and Agriculture Organization of the United Nations), 16 octombrie a fost declarată Ziua Mondială a Pâinii. Această idee, care a venit de la reprezentanții Asociației Internaționale a Patiseriei din anii '50 ai secolului XX, a fost adoptată la reuniunea ONU în 1979, prin Rezoluția A/RES/35/70. Scopul – sensibilizarea opiniei publice cu privire la problema alimentară mondială și consolidarea solidarității în lupta împotriva foametei, malnutriției și sărăciei.)		
Rosoff, Meg , scriitoare americană/britanică pentru copii, laureată a Premiului Memorial <i>Astrid Lindgren</i> (2016) (1956)	65 de ani de la naștere	16
Buzzati (Buzzati Traverso), Dino , scriitor, jurnalist și pictor italian (1906–1972)	115 ani de la naștere	16
Pullman, Philip , scriitor englez, laureat al Premiului Memorial <i>Astrid Lindgren</i> (2005) (1946)	75 de ani de la naștere	19
Jelinek, Elfriede , scriitoare austriacă, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură (2004) (1946)	75 de ani de la naștere	20
Ekholm, Jan-Olf , scriitor suedez (1931–2020)	90 de ani de la naștere	20
Perpessicus (Dumitru S. Panaitescu) , poet, eseist, folclorist, critic și istoric literar (1891–1971)	130 de ani de la naștere	21
*De Amicis, Edmondo , scriitor, jurnalist și pedagog italian (1846–1908)	175 de ani de la naștere	21
Șvarc, Evgenij , dramaturg rus (1896–1958)	125 de ani de la naștere	21
Ziua Organizației Națiunilor Unite (Instituită de ONU în 1947, prin Rezoluția 168. Marchează data intrării în vigoare a Cartei Națiunilor Unite (1945) și urmărește promovarea în întreaga lume a scopurilor și realizărilor ONU.)		24

Ziua Națională „Un Arbore pentru Dănuirea Noastră” (Instituită prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 27 din 13.02.1995. Începând cu anul 2011, se marchează în ultima sâmbătă a lunii octombrie. Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 644 din 24.11.2010.)

Ul-
tima
sâm-
bătă
din
lună

Picasso, Pablo, pictor, grafician, sculptor 140 de ani de 25
spaniol (1881–1973) la naștere

Zavtoni, Paulina, actriță de teatru, Artistă a 80 de ani de la 26
Poporului (1941) naștere

Ziua Internațională a Animației (*International Animation Day*) 28

(Asociația Internațională de Film Animat (ASIFA), în special filiala sa din Paris, în 2002 a stabilit sărbătoarea în onoarea a 110 ani de la prima demonstrație publică a invenției artistului și inventatorului francez Emile Reynaud – imagini în mișcare reproduse pe ecran (cu alte cuvinte – desene animate.)

Valéry, Paul (Paul Ambroise Tossaint Jules Valéry), scriitor francez (1871–1945) 150 de ani de 30
la naștere

Sheridan, Richard (Richard Brinsley Butler Sheridan), dramaturg și poet irlandez 270 de ani de 30
(1751–1816) la naștere

Lovinescu, Eugen, prozator și critic literar 140 de ani de 31
(1881–1943) la naștere

NOIEMBRIE

Elytis, Odysseas, scriitor grec, laureat al 110 ani de la 2
Premiului Nobel pentru Literatură (1979) naștere
(1911–1996)

Negoită, Iurie, actor de teatru, Artist Emerit 75 de ani de la 5
(1946) naștere

***Loteanu, Emil**, poet, regizor de film, Artist 85 de ani de la 6
al Poporului (1936–2003) naștere

- Ziua Științei** (Instituită conform Deciziei Guvernului Republicii Moldova din 2010, fiind organizată în contextul **Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare**, proclamată de UNESCO la 2 noiembrie 2001 prin (31C/Rez. 20.) 10
- Tuchilatu, Leonard**, poet și prozator (1951–1975) 70 de ani de la naștere 10
- Jancov, Gheorghe**, artist plastic (1921–1991) 100 de ani de la naștere 11
- ***Čarušin, Evgenij**, scriitor rus și ilustrator de cărți pentru copii (1901–1965) 120 de ani de la naștere 11
- ***Dostoevskij, Fedor**, scriitor rus (1821–1881) 200 de ani de la naștere 11
- Aldrich, Thomas Bailey**, scriitor american (1836–1907) 185 de ani de la naștere 11
- Ziua Internațională a Educației Copiilor Nevăzători** (Se marchează din 1946, în ziua de naștere a savantului, pedagogului francez Valentin Haüy, întemeietorul primei școli pentru nevăzători din lume, 1784). 13
- Levițchi, Vasile**, poet, publicist (1921–1997) 100 de ani de la naștere 15
- Ziua Internațională pentru Toleranță** (Instituită de ONU în 1996, prin Rezoluția 51/95. Marchează data adoptării, la 16 noiembrie 1995, a Declarației Principiilor Toleranței.) 16

- Ziua Artizanatului (*Ziua Patrimoniului Mondial*)** 16
 (La 16 noiembrie 1972, la Paris, în cadrul celei de-a 17-a sesiuni a Conferinței generale a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, a fost adoptată Convenția privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural. Fondul UNESCO a recunoscut artizanatul ca parte din patrimoniul cultural mondial. Această decizie a fost determinată de faptul că, în timp, dispar mai multe meserii care au fost cunoscute de omenire. La cea de-a 34-a sesiune a Comisiei pentru Patrimoniul Mondial s-a hotărât ca data de 16 noiembrie să fie sărbătorită ca Ziua Patrimoniului Mondial.)
- Ziua Internațională a Studenților** (Declarată în 1941 de către Consiliul Internațional al Studenților ca urmare a evenimentelor din 1939 de la Praga, când nouă studenți și-au pierdut viața, iar alți peste 1200 au fost trimiși în lagăre de concentrare.) 17
- Baba, Corneliu**, pictor (1906–1997) 115 ani de la naștere 18
- Sfecă, Ion**, artist plastic, profesor (1941) 80 de ani de la naștere 19
- Ziua Internațională a Drepturilor Copiilor** 20
 (Se sărbătorește din 1989 și marchează ziua în care ONU a adoptat Declarația drepturilor copiilor, 1959, și Convenția cu privire la drepturile copiilor, 1989.)
- Pillat, Dinu**, prozator, critic și istoric literar (1921–1975) 100 de ani de la naștere 20
- Ziua Mondială a Salutului (*World Hello Day*)** 21
 (Este o inițiativă lansată în 1973 de frații Brian și Michael McCormack din Omaha, statul Nebraska, SUA, din considerentul că salutul este o formă elementară de acțiune interumană și un pas important spre realizarea păcii și înțelegerii între oamenii de rase, naționalități, religii diferite.)
- Collodi, Carlo**, scriitor italian (1826–1890) 195 de ani de la naștere 24

Ziua Mondială de Comemorare a Victimelor Accidentelor Rutiere (Instituită de ONU în 2005, prin Rezoluția 60/5, pentru a conștientiza impactul accidentelor rutiere și necesitatea unor măsuri de prevenire a acestora.)		A treia dumini- că a lunii
Baba, Ioan , poet, publicist, traducător (1951)	70 de ani de la naștere	25
Brown, Marc , scriitor american pentru copii (1946)	75 de ani de la naștere	25
Anderson, Paul William , scriitor american de SF (1926–2001)	95 de ani de la naștere	25
Drumeș, Mihail , dramaturg, romancier, nuvelist (1901–1982)	120 de ani de la naștere	26
Ungerer, Tomi , scriitor și ilustrator francez de carte pentru copii, laureat al Premiului <i>Hans Christian Andersen</i> (1998) (1931–2019)	90 de ani de la naștere	28
Zweig, Stefan , scriitor austriac (1881–1942)	140 de ani de la naștere	28
Hostiuc, Ștefan , poet și istoric literar (1951)	70 de ani de la naștere	28
Ciobanu, Mircea V. , scriitor și critic literar (1956)	65 de ani de la naștere	29
Hâjdău (Hasdeu), Alexandru , scriitor (1811–1872)	210 ani de la naștere	30

DECEMBRIE

Ziua Mondială de Combatere și Profilaxie a Maladiei HIV/SIDA (Instituită de ONU în 1988, prin Rezoluția 43/15, pentru a sensibiliza opinia publică și a exprima solidaritatea cu persoanele afectate de această maladie.)		1
Macaulay, David (Alexander) , ilustrator și scriitor american pentru copii (1946)	75 de ani de la naștere	2

- Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități** (Instituită de ONU în 1992, prin Rezoluția 47/3, pentru conștientizarea și îmbunătățirea situației persoanelor cu dizabilități, pentru a le oferi acestora șanse egale și posibilități de integrare în societate.) 3
- Clarc, Ann Nolan**, scriitoare americană pentru copii (1896–1995) 125 de ani de la naștere 5
- Ziua Internațională a Voluntarilor în Slujba Dezvoltării Economice și Sociale** (Instituită de ONU în 1985, prin Rezoluția 40/212, pentru a mediatiza contribuția muncii voluntare și a stimula tot mai multe persoane să muncească ca voluntari atât în propria țară, cât și în străinătate.) 5
- Vieru, Ion**, poet și traducător (1941) 80 de ani de la naștere 7
- Kazimirov, Ecaterina**, actriță de teatru, Artistă a Poporului (1921–2012) 100 de ani de la naștere 8
- Papadat-Bengescu, Hortenzia**, romancieră și nuvelistă (1876–1955) 145 de ani de la naștere 8
- Ziua Internațională a Copiilor în Mass-media** 9
(În legătură cu impactul pe care îl are mass-media în educația generațiilor de astăzi, pe 9 decembrie este declarată Ziua Internațională a Copiilor în Mass-media, pentru a demonstra influența surselor informaționale pentru copii și, totodată, rolul copiilor în mass-media.)
- Ziua Drepturilor Omului** (Instituită de ONU în 1950, prin Rezoluția 423(V). Marchează aniversarea adoptării, în 1948, a Declarației universale a drepturilor omului.) 10
- Sachs, Nelly**, scriitoare germană evreică, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură (1966) (1891–1970) 130 de ani de la naștere 10
- Nekrasov, Nikolaj**, scriitor rus (1821–1877) 200 de ani de la naștere 10
- Mahfuz, Naghib**, romancier egiptean, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1988) (1911–2006) 110 ani de la naștere 11

Flaubert, Gustave , prozator francez, părintele romanului modern (1821–1880)	200 de ani de la naștere	12
Sadovnic, Iurie , muzician, cântăreț de muzică ușoară și folk, Artist al Poporului (1951)	70 de ani de la naștere	14
Jiménez, Juan Ramon , poet spaniol, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1956) (1881–1958)	140 de ani de la naștere	23
Machado, Ana Maria , scriitoare braziliană, laureată a Premiului <i>Hans Christian Andersen</i> (2000) (1941)	80 de ani de la naștere	24
Tudor (Melnic), Ștefan , scriitor și publicist (1941)	80 de ani de la naștere	24
Alexandru (Șandor), Ioan , poet, eseist (1941–2000)	80 de ani de la naștere	25
Cârchelan, Iuliu , poet, prozator, traducător (1936)	85 de ani de la naștere	25
Collins, William , poet englez (1721–1759)	300 de ani de la naștere	25
Ziua Actorului		27
Kepler, Johannes , matematician, astronom și naturalist german (1571–1630)	450 de ani de la naștere	27
Movilă, Petru , teolog și om de cultură (1596–1647)	425 de ani de la naștere	31
Țâpin, Inesa , artist plastic (1946–2013)	75 de ani de la naștere	31

ALTE DATE

Bănulescu-Bodoni, Gavriil , teolog și om de cultură (1746–1821)	275 de ani de la naștere
Doncev, Ioan , pedagog și promotor al învățământului în Basarabia (1821–1885)	200 de ani de la naștere
Milescu-Spătarul, Nicolae , savant, scriitor și diplomat (1636–1708)	385 de ani de la naștere
Stamati, Constantin , scriitor (1786–1869)	235 de ani de la naștere

Academia de Științe a Moldovei (1946)	75 de ani de la înființare
UNESCO (Organizație a Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură) (1946)	75 de ani de la înființare
UNICEF (Fondul Internațional pentru Copii al Națiunilor Unite, deținător al Premiului Nobel pentru Pace, 1965) (1946)	75 de ani de la înființare
„ Florile dalbe ”, publicație instructiv-cognitivă și literar-artistică pentru copii (1941)	80 de ani de la apariție
„ Eugène Ionesco ”, teatru național (1991)	30 de ani de la înființare

OPERE JUBILIARE

„ Alice în Țara Oglinzilor ” (Through the Looking Glass) de Lewis Carroll (1871)	150 de ani de la publicare
„ Amintiri din copilărie ” de Ion Creangă (1881)	140 de ani de la publicare
„ Ariel ” de Aleksandr Beleaev (1941)	80 de ani de la publicare
„ Aventurile baronului Münchhausen ” (The Adventures of baron Münchhausen) de Rudolf Erich Raspe (1791)	230 de ani de la publicare
„ Aventurile lui Buratino ” (Золотой ключик, или Приключения Буратино) de Aleksej Tolstoj (1936)	85 de ani de la publicare
„ Aventurile lui Ceapolino ” (Le aventure di Cipollino) de Gianni Rodari (1951)	70 de ani de la publicare
„ Aventurile lui Nătăfleacă ” de Aureliu Buzoi (1961)	60 de ani de la publicare
„ Aventurile lui Pinocchio ” (Le aventure di Pinocchio, storia di un burattino) de Carlo Collodi (1881)	140 de ani de la publicare
„ Aventurile lui Tom Sawyer ” (The adventures of Tom Sawyer) de Mark Twain (1876)	145 de ani de la publicare
„ Bim, Ureche Neagră ” (Белый Бим, Черное ухо) de Gavriil Troepol'skij (1971)	50 de ani de la publicare

„ Burghезul gentilom ” (Le bourgeois gentilhomme) de Molière (1671)	350 de ani de la publicare
„ Cartea cu jucării ” de Tudor Arghezi (1931)	90 de ani de la publicare
„ Călin. File de poveste ” de Mihai Eminescu (1876)	145 de ani de la publicare
„ Colț Alb ” (White Fang) de Jack London (1906)	115 ani de la publicare
„ Cometă în Moomilandia ” (Kometjakten) de Tove Jansson (1946)	75 de ani de la publicare
„ Comoara ” de Ioan Slavici (1896)	125 de ani de la publicare
„ Contele de Monte-Cristo ” (Le conte de Monte-Cristo) de Alexandre Dumas (1846)	175 de ani de la publicare
„ Cuore ” de Edmondo de Amicis (1886)	135 de ani de la publicare
„ Dănilă Prepeleac ” de Ion Creangă (1876)	145 de ani de la publicare
„ De veghe în lanul de seară ” (The Catcher in the Rye) de Jerome David Salinger (1951)	70 de ani de la publicare
„ Divina comedie ” (Divina Comedia) de Dante Alighieri (1321)	700 de ani de la publicare
„ Dragostea pentru trei portocale ” (L'amore delle tre melarance) de Carlo Gozzi (1761)	260 de ani de la publicare
„ Fefelega ” de Ion Agârbiceanu (1906)	115 ani de la publicare
„ Grădina secretă ” (The Secret Garden) de Frances Eliza Hodgson Burnett (1911)	110 ani de la publicare
„ Hamlet ” de William Shakespeare (1601)	420 de ani de la publicare
„ Invitație la dans ” de Mihail Drumeș (1936)	85 de ani de la publicare
„ Jucării ” (Игрушки) de Agniâ Barto (1936)	85 de ani de la publicare
„ Jungla ” (The Jungle) de Upton Sinclair (1906)	115 ani de la publicare
„ Kim ” de Rudyard Kipling (1901)	120 de ani de la publicare

- „**Krabat sau Legenda morii vechi**” (Krabat ist ein Jugendbuch) de Otfried Preussler (1971) 50 de ani de la publicare
- „**Maestrul și Margarita**” (Мастер и Маргарита) de Mihail Bulgakov (1966) 55 de ani de la publicare
- „**Marile speranțe**” (Great Expectations) de Charles Dickens (1861) 160 de ani de la publicare
- „**Mica fantomă**” (Das Kleine Gespents) de Otfried Preussler (1966) 55 de ani de la publicare
- „**Mica sirenă**” (The Little Mermaid) de Hans Christian Andersen (1836) 185 de ani de la publicare
- „**Micul Lord Fauntleroy**” (Little Lord Fauntleroy) de Frances Eliza Hodgson Burnett (1886) 135 de ani de la publicare
- „**Micul om al apelor**” (The Little Water Sprite) de Otfried Preussler (1956) 65 de ani de la publicare
- „**Ministrul bunelului**” de Spiridon Vangheli (1971) 50 de ani de la publicare
- „**Minunata călătorie a lui Nils Holgerson prin Suedia**” (Nils Holgerson underbara resa genom Sverige) de Selma Lagerlöf (1906) 115 ani de la publicare
- „**Moara cu noroc**” de Ioan Slavici (1881) 140 de ani de la publicare
- „**Moby Dick**” de Herman Melville (1851) 170 de ani de la publicare
- „**Neisprăvitul**” (Недоросль) de Denis Fonvizin (1781) 240 de ani de la publicare
- „**O minune obișnuită**” (Обыкновенное чудо) de Evgenij Švarc (1956) 65 de ani de la publicare
- „**Oameni sărmani**” (Бедные люди) de Fedor Dostoevskij (1846) 175 de ani de la publicare
- „**Păsările tinereții noastre**” de Ion Druță (1971) 50 de ani de la publicare
- „**Pânze purpurii**” (Алые паруса) de Aleksandr Grin (1921) 100 de ani de la publicare

- „**Pe aripile vântului**” (Gone with the wind) 85 de ani de la publicare
de Margaret Mitchel (1936)
- „**Peripețiile bravului soldat Švejk**” (Osu- 100 de ani de la publicare
du dobrého vojáka Švejka za světové války)
de Jaroslav Hašek (1921)
- „**Peripețiile lui Vasea Kurolesov**” 50 de ani de la publicare
(Приключения Васи Куролесова) de Ūrij
Koval’ (1971)
- „**Pescărușul**” (Чайка) de Anton Čehov 125 de ani de la publicare
(1896)
- „**Pisica și șoarecele**” (Katz und Maus: eine 60 de ani de la publicare
Novelle) de Günter Grass (1961)
- „**Popa Duhu**” de Ion Creangă (1881) 140 de ani de la publicare
- „**Portretul lui Dorian Gray**” (The Picture 130 de ani de la publicare
of Dorian Gray) de Oscar Wilde (1891)
- „**Povestea cu cocoșul roșu**” de Vasile Vasi- 55 de ani de la publicare
lache (1966)
- „**Povestea porcului**” de Ion Creangă 145 de ani de la publicare
(1876)
- „**Povestea țarului Saltan**” (Сказка о царе 190 de ani de la publicare
Салтане) de Aleksandr Puškin (1831)
- „**Povestea unui mic zdrențăros**” (The true 155 de ani de la publicare
history of a little ragamuffin) de James Gre-
enwood (1866)
- „**Pravila lui Vasile Lupu**” (1646) 375 de ani de la publicare
- „**Primii oameni pe Lună**” (The First Men 120 de ani de la publicare
in the Moon) de Herbert George Wells
(1901)
- „**Prinț și cerșetor**” (The Prince and the 140 de ani de la publicare
Pauper) de Mark Twain (1881)
- „**Puiul**” de I. Al. Brătescu-Voinești (1906) 115 ani de la publicare
- „**Punguța cu doi bani**” de Ion Creangă 145 de ani de la publicare
(1876)

„ Quo Vadis ” (Quo Vadis: Roweś z czasów Nerona) de Henryk Sienkiewicz (1896)	125 de ani de la publicare
„ Răceala ” de Marin Sorescu (1976)	45 de ani de la publicare
„ Războiul Salamandrelor ” (Valka s mloky) de Karel Čapek (1936)	85 de ani de la publicare
„ Regele Lear ” (King Lear) de William Shakespeare (1606)	415 ani de la publicare
„ Revizorul ” (Ревизор) de Nikolaj Gogol’ (1836)	185 de ani de la publicare
„ Ronja, fiica tâlharului ” (Ronja Rövardotter) de Astrid Lindgren (1981)	40 de ani de la publicare
„ Singur în fața dragostei ” de Aureliu Busuioc (1966)	55 de ani de la publicare
„ Solaris ” de Stanisław Lem (1961)	60 de ani de la publicare
„ Spionul ” (The Spy) de James Fenimore Cooper (1821)	200 de ani de la publicare
„ Stângaciul ” (Левша) de Nikolaj Leskov (1881)	140 de ani de la publicare
„ Steaua lui Ciuboțel ” de Spiridon Vangheli (1981)	40 de ani de la publicare
„ Trandafirul de aur ” (Золотая роза) de Konstantin Paustovskij (1956)	65 de ani de la publicare
„ Ursulețul Winnie-Puh ” (Winnie the Pooh) de Alan Alexander Miln (1926)	95 de ani de la publicare
„ Vitea Maleev la școală și acasă ” (Витя Малеев в школе и дома) de Nikolaj Nosov (1951)	70 de ani de la publicare
„ Zbor de noapte ” (Vol de Nuit) de Antoine de Saint-Exupéry (1931)	90 de ani de la publicare
„ Zbor frânt ” de Vladimir Beșleagă (1966)	55 de ani de la publicare

NOTE BIOGRAFICE ȘI LISTE DE LITERATURĂ RECOMANDATĂ

5 IANUARIE – 75 DE ANI DE LA NAȘTEREA FIZICIANULUI ION HOLBAN (1946)

Ion Holban s-a născut la 5 ianuarie 1946 în satul Străisteni, comuna Băcioi, mun. Chișinău. După absolvirea școlii medii din satul natal, își continuă studiile la Facultatea de Fizică și Matematică a Universității de Stat din Moldova, ultimii doi ani de facultate urmându-i la renumitul Centru științific din Dubna, Institutul Unificat de Cercetări Nucleare, specializându-se în domeniul fizicii nucleare și al particulelor elementare. În 1982 susține teza de doctor în științe fizico-matematice „Fenomenele de transport în bismut și aliajele în bază de bismut”, iar în 1992 i se conferă titlul de cercetător științific superior.

Și-a început cariera științifică la Academia de Științe din Moldova în calitate de laborant, ulterior cercetător coordonator (1967–1993). Odată cu instituirea sistemului național de atestare a cadrelor științifice, este desemnat în funcția de șef al Secției de științe fizico-matematice și tehnice din cadrul Comisiei Superioare de Atestare (ulterior reorganizată în Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare), apoi de secretar științific și șef de direcție. În funcțiile respective se manifestă ca un bun organizator al sistemului național de atestare a cadrelor științifice. Fiind un excelent promotor al experienței avansate în domeniu, coordonează conceptualizarea școlii doctorale naționale. A fost membru al Comisiei de experți în domeniul fizicii la „Enciclopedia sovietică moldovenească”, secretar responsabil la culegerile de articole științifice „Fizica semiconducătorilor cristalini și amorfii” și „Semimetale și semiconducători cu bandă îngustă”, redactor-șef al revistei „Fizica și tehnologiile moderne”, membru al colegiului de redacție al revistelor „Evrîka” (Brăila) și „Cyg-nus” (Suceava), membru al Consiliului științific al revistei „Intellectus”.

Timp de 17 ani a fost autor al emisiunii radiofonice lunare pentru elevi „Fizica în jurul nostru”. Este autorul a trei spectacole radiofonice despre Giordano Bruno, Johannes Kepler și Konstantin Țiolkovski.

Prodigioasa sa activitate de cercetare științifică, popularizare a științei și publicistică este materializată în peste 100 de lucrări științifice publicate, inclusiv monografii, în circa 180 de lucrări de popularizare a științei, dar și în peste 200 de publicații de atitudine civică și publicistică. La lucrările sale științifice ce țin de domeniul fizicii semiconductoriilor, în special de fenomenele de transport, au făcut trimiteri cercetători din Olanda, SUA, Rusia, Ucraina, Marea Britanie, Turcia.

Dovadă a talentului de fizician popularizator sunt cărțile pe care le-a publicat pe parcursul anilor: *Pe serpentinele fizicii* (1986), *Soare, Lună și Luceafăr* (1991), *Universul. Enciclopedie pentru adolescenți* (1998 – în limba română, 2001 – în limba rusă), *Cosmosul ne cheamă* (2013) ș.a.

A fost distins cu diplome de merit ale mai multor reviste și ziare din Republica Moldova, Diploma Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM (1973), Diploma de onoare a Comitetului de Stat pentru Televiziune și Radiodifuziune al Consiliului de Miniștri al RSSM (1980), Diploma de onoare a Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei (1986), Premiul Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei (1992, 2002), Premiul „Simpatia copiilor” la Salonul Internațional de Carte pentru Copii (1999, pentru enciclopedia *Universul*), Medalia „Meritul civic” (2012) ș.a.

Este Cetățean de Onoare al comunei Băcioi (2008).

Referințe

Ceea ce îl caracterizează pe savantul Ion Holban este hărnicia, sârguința, destoinicia. Dumnealui cunoaște bine procesul literar, scrie despre interferența fizicii cu literatura. Putem spune că neamul nostru are un stejar viguros.

Vasile Malanețchi

Ion Holban este unul dintre puținii cercetători de la noi care îmbină cu succes știința și literatura și care găsește legături subtile și neașteptate între fizică, astrofizică și literatură, contribuind prin aceasta la scientizarea societății noastre. Tematica abordată de autor cuprinde o arie largă de teme, axate pe problemele de căpătâi ale omenirii: sensul vieții, rostul

învățăturii și cunoașterii. Deși lucrările publicate de autor sunt expuse într-un limbaj accesibil omului de rând, ele poartă cu sine concepții subtile, înveșmântate în frumoase imagini literare.

Valeriu Canțer

Ion Holban a publicat un șir de cărți de popularizare a fizicii, tocmai ce le lipsea oamenilor de știință pentru a atrage în domeniul fizicii tinere talente, a pus la îndemână un set de cărți destul de necesare pentru elevi, studenți, mass-media, dar destul de atractive și pentru oamenii de știință și profesorii universitari.

Sveatoslav Moscalenco

Caracteristic pentru dl Ion Holban este că pe întreg parcursul vieții dă dovadă de o constantă curiozitate de copil, tocmai ceea ce este necesar unui om de știință și unei firi poetice, lucruri care ne înrudesesc spiritual.

* * *

Cămașa de oțel este un manual de educație a dragostei pentru viață ce ne este dată o singură dată; pentru pământul ce ni-i dăruit pentru a-l sfinți cu pasul și faptele noastre; pentru neamul nostru, pentru grai și pentru toate cele sfinte de la bunul Dumnezeu hărăzite oamenilor. O carte despre Dragoste și Adevăr, și Credință ne îndeamnă să fim prezenți prin toate și să învățăm de la toate.

Claudia Partole

Constat încă o dată că specialistul eminent în fizică Ion Holban e, în același timp, un foarte serios gânditor în perspectiva unui umanism practic.

Constantin Ciopraga

Se poate de spus fără ocoliș că fizicienii, pătrunși de ideile lucrărilor dlui Ion Holban, totdeauna vor tinde să aibă un orizont de cunoștințe cât mai larg, iar prin aceasta ei vor putea cu ușurință migra în orice ramură a științei și a economiei naționale. Este știut că, pe acolo pe unde ajung ideile fizicii, se încetățenește adevărul științei.

Ion Andronic

Titluri pentru expoziții

Ion Holban: între fizică, poezia științei și proza vieții

Remarcabilul om de știință Ion Holban

Cel ce a menținut focul în vatra științei – Ion Holban

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE**Opera**

- CĂMAȘA de oțel / Ion Holban. – Baia Mare: Helvetica, 1997. – 111 p.
- COCOȘUL s-a întors acasă (destine basarabene) / Ion Holban. – Ch.: Tehnica-Info, 2013. – 60 p.
- COSMOSUL ne cheamă / Ion Holban. – Ch.: Tehnica-Info, 2013. – 121 p.
- DOI BRAZI viguroși ai fizicii basarabene: schiță de portret al fizicienilor Vsevolod și Sveatoslav Moscalenco / Ion Holban. – Ch.: Tehnica-Info, 2013. – 80 p.
- ELANUL tineresc și visul cutezător al astrofizicianului Nicolae Donici – ctitorul unei citadele științifice la Nistru / Ion Holban. – Ch.: IDIS „Viitorul”, 2015. – 36 p.
- PE SERPENTINELE fizicii / Ion Holban. – Ch.: Știința, 1992. – 224 p.: il.
- SOARE, Lună și Luceafăr: eseuri astrofizice / Ion Holban. – Ch.: Hyperion, 1991. – 160 p.: il.
- UNIVERSUL. Enciclopedie pentru adolescenți / Ion Holban. – Ch.: ARC, 2001. – 48 p.: il. – (Enciclopediile ARC).
- VSELENNĂ: enciclopediă dlă ūnošestva / Ion Holban; hudož.: V. Roșca; per.: A. Marinciuc. – Ch.: ARC, 2001. – 48 p.: il. – Lb. rusă.

Referințe critice

- ION Holban – între fizică, poezia științei și proza vieții: biobibliogr. / Inst. de Dezvoltare a Societății Informaționale; Bibl. Mun. „B.P. Hasdeu”; alcăt.: Margareta Cebotari; ed. îngr. de Mariana Harjevschi. – Ch.: [S.n.], 2016. – 160 p.

- HOLBAN, Ion. Știința – coloana fără sfârșit a dăinuirii noastre / Ion Holban // Făclia. – 2018. – 2 noiem. – P. 3.
- ION Holban // Calendar Național 2006 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Ch., 2006. – P. 18-19.
- ION Holban: Mic popas în țara astronomiei / Ion Holban; consemn.: Mirel Bîrlan // Lit. și arta. – 2016. – 22 dec. – P. 7.
- RAȚĂ, Valeriu. Ion Holban și-a lansat biobibliografia / Valeriu Rață. – Disponibil pe internet: <https://valeriuurata.wordpress.com/2016/11/04/fizicianul-ion-holban-si-a-lansat-biobibliografia/>

- RAȚĂ, Valeriu. Ion Holban și-a lansat biobibliografia / Valeriu Rață // BiblioPolis. – 2016. – Nr. 2; Rață, Valeriu. Alt portret din profilul cultural al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” (cronici, consemnări și recenzii). – Ch.: [S.n.], 2017. – Disponibil pe internet: <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=2570>
- ROTARU, Tatiana. Călătorie pe aripile amintirilor: fizicianul Ion Holban la 70 de ani / Tatiana Rotaru // Lit. și arta. – 2016. – 14 ian.
- ROTARU, Tatiana. Călătorie pe aripile amintirilor: fizicianul Ion Holban la 70 de ani / Tatiana Rotaru // Fizica și tehnologiile moderne. – 2016. – Nr. 1-2. – P. 6-9. – Disponibil pe internet: www.ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/6_9
- RUSNAC, Gheorghe. Holban Ion / Gheorghe Rusnac // Rusnac Gheorghe. Vklad Moskovskogo Universiteta „M.V. Lomonosov” v podgotovku specialistov dlă Respubliki Moldova / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma. – Ch., 2005. – P. 62-66. – Lb. rusă.

13 IANUARIE – 60 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI NICOLAE SPĂTARU (1961)

„Spirit reflexiv, grav, atent la temeurile scrisului, ale cuvântului” (Aliona Grati), Nicolae Spătaru s-a născut la 13 ianuarie 1961 în comuna Horbova, ținutul Herța, Cernăuți, în familia țăranilor Ilie și Maria Spătaru. După absolvirea școlii medii din comuna Horbova, își continuă studiile la Universitatea din Cernăuți, Facultatea de Filologie, specialitatea Limba și literatura română (1978–1983). În perioada 1983–1986 activează la Universitatea de Stat din Moldova în calitate de metodist, ulterior cercetător științific superior, șef de secție la Muzeul Literaturii Române „Mihail Kogălniceanu” (1986–1991), administrator la Societatea Editorială „Nend-Edit” (1993 – până în prezent), redactor la revista „Contrafort” (1997 – până în prezent), consilier (2000–2001), director al Departamentului proiecte, programe, relații cu publicul (2010 – până în prezent) la Uniunea Scriitorilor din Moldova, membru, președinte al Consiliului de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” (2016–2020).

Colaborează la mai multe reviste literare și culturale: „Convorbiri literare”, „Familia”, „Astra”, „Glasul Bucovinei”, „Poezia”, „Tomis” etc.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova, al Uniunii Scriitorilor din România și al PEN Clubului.

Primele poezii îi apar în ziarul „Zorile Bucovinei” în anul 1979. Ulterior, publică versuri în volumul colectiv *Dintre sute de catarge* (1984). Este prezent și în alte antologii de poezie: *Poeți din Bucovina* (1996), *Echos poétiques de Bessarabie* (1998), *Voix de Bucovine* (1999), *Eterna iubire* (1999), *Metafore românești din Basarabia, I-II* (1998–2000), *Metafore românești din Bucovina, II* (2000), *Ars amandi* (2002) etc.

Debutul editorial se produce în 1992 cu volumul de poeme *Întoarcerea zeilor*, urmat de *Ion și alte revoluții* (1996), *Noaptea când soclurile își recrutează noile glorii* (1998), *Tristețea recită din Rilke* (2000), *Citirea zidului* (2013), *Mici insomnii pentru Europa* (2013), *Álmatlanság Európáért* (2015, în limba maghiară), *Nebunul cu o singură fereastră* (2017).

Vocația de prozator și-a realizat-o în volumele de proză scurtă *Îngerușul purta fustă mini* (2015), *Omul izgonit de ceasuri* (2019), *Apusul unei biciclete* (2020), romanul *Măștile lui Brejnev* (2020). Semnează și un volum de publicistică, intitulat *Revolta clonelor* (2013).

S-a impus și în sfera literaturii pentru copii, cărțile de versuri în domeniu bucurându-se de o înaltă apreciere atât din partea micilor cititori, cât și din partea criticii de specialitate. Acestea sunt *Cifrele în spectacol* (2005), *O zi plină de surprize* (2006), *Reportaje în culori* (2008), *Pisicul informatician* (2012).

A făcut traduceri din mai mulți autori străini: *Ferestre spre grădină* de Lilya Gazizova (2015, împreună cu Leo Butnaru), *August* de Salim Babulaoglu (2019), *Maimuța comandantului de campanie* de Ajdar Ol (2018).

Textele sale au fost traduse în limbile engleză, franceză, neerlandeză, cehă, azeră, maghiară, germană, spaniolă, tătară, ucraineană și rusă.

Este deținător al mai multor premii literare, printre care: Premiul pentru debut al Salonului Național de Carte, Chișinău (1993, pentru cartea *Întoarcerea zeilor*), Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1999) și Premiul pentru literatură al Fundației Culturale Române (1998) – pentru cartea *Noaptea când soclurile își recrutează noile glorii*, Premiul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, Chișinău (2005 – pentru cartea *Cifrele în spectacol*, 2013 – pentru cartea *Pisicul informatician*), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (literatură pentru copii, 2013), Premiul Festivalului de Poezie „Drumuri de

spice” (Serbia, 2013), Premiul „Relații Culturale” al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2014), Premiul Filialei Chișinău a Uniunii Scriitorilor din România (2016), Premiul pentru poezie al Festivalului „Alecsandriada” (Bacău, 2018), Premiul pentru proză al revistei „Luceafărul de dimineață” (București, 2018), Premiul pentru proză al revistei „Zinziver” (Rusia, 2018), Premiul „Nizami” (2019), Premiul Festivalului Internațional de Poezie „Nuranghiz Gün” (Baku, 2020) ș.a.

În 2014 a fost distins cu Ordinul „Gloria Muncii”.

Referințe

Ceea ce fac eu, o fac sincer. Prietenii mi-au spus că personajele mele au o libertate totală. Zic că e foarte bine. Menirea mea e să le dau „cei șapte ani de acasă” – mai departe ele se descurcă. Și gândirea mea despre proză este la fel...

Nicolae Spătaru

Nicolae Spătaru scrie o poezie a spectacolului cotidian, cu implicații social existențiale, cu „viziuni oniric-expresioniste”, în care simbolurile mari poartă măștile grotești ale absurdului și derizoriului.

Arcadie Suceveanu

Nicolae Spătaru se dovedește un poet al interiorității, preferând când starea calmului și reflecției reci, când jocul crispărilor comice. Reflecția este orientată spre sondarea unor adevăruri fundamentale chiar și sub masca resemnării în fața faptului absurd.

* * *

Citirea zidului este o carte a deplinei maturități, cu mari câștiguri în ceea ce privește dexteritatea versului și aprofundarea viziunii, confirmând, nu doar în cadrul generației '80, un poet valoros.

Aliona Grati

Povestirile din *Îngerașul purta fustă mini* sunt concepute pe mai multe planuri, uneori concentrice, alteori încrucișate, pornind de la un realism bine redat, clar, exprimat simplu în propoziții sau fraze scurte (ceea ce realizează un dinamism bun al narațiunii și al lecturii), după care începe o plonjare în fantastic sau oniric, ceea ce oferă o altă cromatică, mai specială, iar acest melanj, repet, face bine imaginației cititorului.

Lucia Cuciureanu

Volumul de proză scurtă al lui Nicolae Spătaru *Îngerașul purta fustă mini* se citește într-o seară, asigurând frumoase clipe de lectură în care, deși autorul pare să povestească despre alții (disimulare reușită), se vestește totuși pe sine. Narațiunile plac și tentează. Scriitura agreabilă seduce, lumea de-a-ndoaselea a zilei de ieri trădează un spirit analitic și sintetic, care știe să readucă subiecte în actualitate, să dezbată pe marginea acestora din perspectiva zilei de azi într-un spațiu-răspântie pe care îl populăm cu toții.

Maria Pilchin

Cartea de proză a lui Nicolae Spătaru este scrisă foarte bine, în ea există filonul mistic care se supune unei pene măiestre. Or, Nicolae Spătaru mânuiește o asemenea pană.

Ștefan Hostiuc

Nicolae Spătaru are, indiscutabil, fibră de romancier: prozele lui, cele mai extinse, desigur, sunt, de fapt, niște romane în miniatură.

Grigore Chiper

Titluri pentru expoziții

Sinceritatea scrisului lui Nicolae Spătaru

Un optzecist reflexiv – Nicolae Spătaru

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- CIFRELE în spectacol [versuri pentru copii] / Nicolae Spătaru. – Ch.: Prut Internațional, 2005. – 24 p.: il.
- CITIREA zidului / Nicolae Spătaru; coord. serie: Valeriu Stancu. – Iași: Tipo Moldova, 2013. – 168 p. – (OPERA OMNIA: Poezie contemporană).
- ÎNGERAȘUL purta fustă mini / Nicolae Spătaru; cuv. însoțitor: Nicolae Coandă. – Iași: Junimea, 2015. – 128 p.
- MICI insomnii pentru Europa: poeme / Nicolae Spătaru. – Ch.: Lumina, 2013. – 128 p.
- NEBUNUL cu o singură fereastră / Nicolae Spătaru. – București: Ed. Vinea, 2018.
- NOAPTEA când soclurile își recrutează noile glorii: poeme / Nicolae Spătaru. – Iași: Junimea, 1998. – 72 p.
- OMUL izgonit de ceasuri / Nicolae Spătaru. – Iași: Junimea, 2019. – 146 p. – (Ficțiune și infanterie).

- PISICUL informatician / Nicolae Spătaru. – Ch.: Arc, 2012. – 24 p.: il.
 REPORTAJE în culori / Nicolae Spătaru; pict.: O. Rusanovschi. – Ch.: Ideea Studio, 2007. – [8] p.: il.
 REVOLTA clonelor: eseu / Nicolae Spătaru. – Iași: Tipo Moldova, 2013. – 156 p. – (OPERA OMNIA: Publicistică și eseu contemporan).

Referințe critice

- ANDRAȘ, Rozalia. Scriitorul Nicolae Spătaru lansează la Cernăuți „Îngerașul purta fustă mini” [resursă electronică] / Rozalia Andraș. – Disponibil pe internet: www.timpromanesc.ro/scriitorul-nicolae-spataru/... – Publicat: 8 aug. 2016.
- ANIȚOI, Galina. Nicolae Spătaru și „poveștile” sale / Galina Anițoi // Neuma. – București, 2018. – Nr. 5-6. – Disponibil pe internet: <https://www.editurajunimea.ro/nicolae-spataru-si-povestile-sale/>
- BREBENEL, Stan. Îngerașul purta fustă mini: despre proza lui Nicolae Spătaru / Stan Brebenel // Spații culturale. – Râmnicu Sărat, 2017. – Nr. 50. – P. 96-97.
- CHIPER, Grigore. Șerpii și șerpoaicele lui Nicolae Spătaru (Nicolae Spătaru, „Îngerașul purta fustă mini”) / Grigore Chiper // Contrafort. – 2016. – Nr. 1-2.
- CHIPER, Grigore. Tristeți cu poante (Nicolae Spătaru) // Chiper, Grigore. Fața poeziei și măștile poezilor / Grigore Chiper. – Ch., 2019. – P. 55-58.
- COANDE, Nicolae. Măștile lui Brejnev [Nicolae Spătaru] / Nicolae Coande // Spătaru, Nicolae. Îngerașul purta fustă mini / Nicolae Spătaru. – Iași, 2015. – P. 5-10.
- CUCIUREANU, Lucia. Fantoma Lolitei, măști antigaz și alte proiecții [Nicolae Spătaru, „Îngerașul purta fustă mini”] / Lucia Cuciureanu // Arca. – Arad, 2016. – Nr. 4-5-6. – P. 34-36.
- GÂRLEA, Horia. Nicolae Spătaru, Omul izgonit de ceasuri / Horia Gârlea // Luceafărul de dimineață. – 2019. – Nr. 6. – Disponibil pe internet: www.editurajunimea.ro/nicolae-spataru-omul-izgonit-de-ceasuri/
- GRATI, Aliona. Pe marginea poeziei: Năucind apocalipsa [Nicolae Spătaru] // Grati, Aliona. Cronici în rețea: metaliteratura.net / Aliona Grati; pref.: Alexandru Matei; în loc de postf.: Ioana Revnic. – Iași: Junimea, 2016. – P. 224-229.
- GRATI, Aliona. Un optzecist reflexiv, Nicolae Spătaru [resursă electronică] / Aliona Grati. – Disponibil pe internet: www.alionagrati.net/un-optzecist-reflexiv-Nicolae-Spataru/. – Publicat: 19 mai 2016.
- HOLBAN, Ioan. Nicolae Spătaru // Holban, Ioan. Literatura română azi: poezia, proza / Ioan Holban. – Iași: Tipo Moldova, 2014. – P. 491-496.
- NAZARE, Ghiță. Îngerașul purta fustă mini / Ghiță Nazare // Dunărea de Jos. – Galați, 2017. – Nr. 184. – P. 32-33.

- NICOLAE Spătaru: [n. biogr.] // Spătaru, Nicolae. Tristețea recită din Rilke / Nicolae Spătaru. – Ch.: [S.a.]. – P. 6.
- NICOLAE Spătaru: [n. biogr.] // Nouvelles de Moldavie / sel.: Lucreția Bărlădeanu; trad.: Jean-Louis Courriol. – Ch., 2013. – P. 189. – Lb. franceză.
- PILCHIN, Maria. Splenul războiului „de o sută de ani” (Nicolae Spătaru) // Pilchin, Maria. Realități poetice în zigzag / Maria Pilchin. – Iași: Junimea, 2017. – P. 137-141.
- RACHIERU, Adrian Dinu. Nicolae Spătaru și „apocalipsa amânată” // Rachieru, Adrian Dinu. Poeți din Basarabia: un veac de poezie românească / Adrian Dinu Rachieru. – București: Ed. Academiei Române, 2010. – P. 581-585.
- RACHIERU, Adrian Dinu. Nicolae Spătaru și „timpul poemului” // Rachieru, Adrian Dinu. Poeți din Bucovina: (sel., st. introd. și profiluri lirice) / Adrian Dinu Rachieru. – Timișoara: Helicon, 1996. – P. 404-405.
- SASU, Aurel. Spătaru Nicolae // Sasu, Aurel. Dicționarul biografic al literaturii române [în 2 vol.]. Vol. M/Z / Aurel Sasu. – Pitești, 2006. – P. 590.
- SINCERITATEA scrisului lui Nicolae Spătaru [resursă electronică] // Libertatea cuvântului. – Disponibil pe internet: www.lyberti.com/sinceritatea-scrisului-lui-nicolae-spataru/. – Publicat: 1 sept. 2016.
- ȘIMANSCHI, Ludmila. Nicolae Spătaru, Omul izgonit de ceasuri / Ludmila Șimanschi // Dialogica. – 2019. – Nr. 3. – P. 134-135.
- TOACĂ, Maria. Întoarcerea acasă, pe urme de șerpi și de îngeri (Elogii binemeritate pentru scriitorul Nicolae Spătaru) / Maria Toacă // Zorile Bucovinei. – 2016. – 16 aug. – Disponibil pe internet: www.zorilebucovinei.com/vews/show/1541/
- VONCU, Răzvan. Nicolae Spătaru, Nebunul cu o singură fereastră / Răzvan Voncu // Revista literară. – 2018. – Nr. 2. – P. 19.

17 IANUARIE – 150 DE ANI

DE LA NAȘTEREA ISTORICULUI, CRITICULUI LITERAR NICOLAE IORGA (1871–1940)

Personalitate monumentală a culturii românești: istoric, scriitor, critic literar, politician, profesor și academician român, Nicolae Iorga s-a născut la 17 ianuarie 1871, la Botoșani, România, în familia avocatului Nicu Iorga și a Zulniei (născută Arghiropol). Rămas, împreună cu fratele său mai mic George, orfan de tată în 1876, el dovedește o precocitate ieșită din comun. După cum a povestit mai târziu, a învățat să scrie și să citească în mod spontan, fără ajutorul vreunui abecedar sau manual de lectură, iar la cinci ani nu mai avea nicio dificultate cu limba franceză.

După studiile elementare și gimnaziale în Botoșani, termină Liceul Național din Iași în 1888. Absolvă Universitatea din Iași într-un singur an cu diploma „Magna cum laude” (1889). Continuă studiile universitare la Paris, Berlin și Leipzig, obținând doctoratul în 1893, la numai 23 de ani. Tot în acest an devine membru corespondent al Academiei Române, ulterior, în 1911, membru activ. Întors în țară, în 1894, obține prin concurs catedra de istorie a Universității din București. Pune bazele Școlii Române de la Paris *Fontenay-aux-Roses* în 1921 și ale celei de la Veneția (Casa Romena, în 1930). A editat și a condus mai multe ziare și reviste, printre care: „Neamul românesc”, „Revista istorică”, „Sămănătorul”, „Floarea darurilor”, „Revue Historique du Sud-Est-Européen” etc.). A participat la numeroase conferințe în țările sud-est, central și vest-europene, inclusiv în cele scandinave și în SUA.

A avut o intensă activitate politică, deținând funcții în care nu a excelat ca politician, fiind, în primul rând, om de știință.

Opera sa istorică cuprinde diverse domenii: monografiile de orașe, de domnii, de familii, istoria Bisericii, a armatei, a comerțului, a literaturii și tipăriturilor, a călătoriilor în străinătate etc. Câteva dintre publicațiile mai importante: *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, în 25 de volume (1901–1913), *Istoria Imperiului Otoman*, în 5 volume (1908–1913, apărută în limba germană), *Istoria românilor*, în 10 volume (1934–1940) ș.a.

Ca literat, a scris poezii, drame cu conținut istoric (*Învierea lui Ștefan cel Mare*, *Tudor Vladimirescu*, *Doamna lui Eremia*, *Sfântul Francisc din Asisi* ș.a.), volume memorialistice (*O viață de om, așa cum a fost* (1934), *Memorii* (vol. I-VII, 1931–1939), *Oameni cari au fost* (vol. I-IV, 1934–1939), *Sfaturi pe întuneric* (vol. I-II, 1936–1940) ș.a.

În calitate de istoric literar, a publicat *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea* (vol. I-II, 1901), *Istoria literaturii religioase a românilor până la 1688* (1904), *Istoria literaturii românești în veacul al XIX-lea* (vol. I-II, 1907–1909), *Istoria literaturilor romanice* (1920), *Istoria literaturii românești. Introducere sintetică* (1929), *Istoria literaturii românești contemporane* (1934) ș.a.

Este cel mai prolific autor român: a scris 1003 volume, 12755 de articole, 4963 de recenzii.

S-a bucurat de mare popularitate nu doar în țară, dar și în străinătate, fiind omagiat de zeci de universități din Europa cu titlul de Doctor Honoris Causa.

La moartea sa tragică, prin asasinare, în data de 27 noiembrie 1940, la Strejnic, județul Prahova, România, patruzeci și șapte de universități și academii din Europa au arborat drapelul în bernă.

Executarea sa a fost o mare pierdere pentru lumea academică mondială, pentru întreaga umanitate.

În toate domeniile sale de manifestare, Nicolae Iorga și-a pus amprenta geniului, transfigurând istoria și proiectând literatura pe ecranul istoriei, asumându-și pentru epoca sa „rolul lui Voltaire” (George Călinescu).

Numele lui Nicolae Iorga îl poartă Institutul de Istorie al Academiei Române, un liceu teoretic și o stradă centrală din București. La fel, Nicolae Iorga se numește o stradă din centrul Chișinăului și un liceu din sectorul Botanica al Capitalei. Chipul marelui savant este imprimat pe bancnota de 1 leu românesc.

Referințe

Înțelepciunea vieții e simplă: Fă ca pe unde ai trecut tu să fie mai bine decât înainte.

* * *

De cele mai multe ori un om are mai multe caractere: unul pe care-l crede el, altul pe care i-l dă publicul și un al treilea pe care nici unul, nici altul nu-l pot desluși niciodată, și care e cel adevărat.

Nicolae Iorga

El a fost savantul nostru prin excelență, care (...) își afla fericirea numai în cărți și avea o ambiție să stimuleze și să înalțe gloria și faima națiunii sale.

Perpessicius

Iorga a fost cel care a intrat în pădure, a doborât copacii și, grație energiei sale fără margini, a arat pământul și l-a însămânțat pentru ca alții să poată culege roadele...

Gheorghe Brătianu

Privit din depărtare, se arată ca o uzină, ca un oraș în febră, ca o cultură în ascensiune, ca o civilizație. O civilizație: iată cine e Iorga. Fără a te apropia de el nu poți explica altfel opera. Pentru că nu un om, nu zece; nu o bibliotecă, nu zece ar fi fost în stare să clădească ceea ce a clădit Iorga. Nu adâncește un gând, un fapt, o înlănțuire de gânduri și de fapte. El le simte. Le reconstituie îndrăzneț. Și le trece, deci, prin jarul personalității sale.

Mircea Eliade

El este întâiul care întrunește în sine toate condițiile necesare pentru un istoric literar român: cunoștințe temeinice, putere de muncă, pricepere profundă istorică însemnată, cu un gust fin artistic, cultură universală, iubire pentru subiect și talent deosebit în a caracteriza epoci și personalități, în a reconstrui imagini din trecut și a le evoca într-o formă caldă și poetică... Opera lui Iorga (...) va rămâne temelia oricărei cercetări literare viitoare.

Sextil Pușcariu

Nicolae Iorga a întrupat puterea de muncă intelectuală a neamului nostru în gradul cel mai înalt... Râvna lui adâncă de a cunoaște și de a împărtăși și altora cunoștințele sale l-a făcut cercetător în cele mai variate ramuri de cultură... Creator în scris și în cuvânt, de o fecunditate fără seamăn... În cuvântul lui se traduceau pentru toată lumea istețimea și originalitatea geniului românesc... O figură de legendă, încă din timpul vieții, și care va câștiga în grandoare cu cât timpul va trece.

C. Rădulescu-Motru

Opera științifică a lui Nicolae Iorga este una din cele mai adânci, mai consecvente și mai sincere încercări ale genului uman de a străbate pe calea științei la adevăr și de a pune acest adevăr în slujba vieții și a oamenilor de pretutindeni.

Dan Zamfirescu

Una din acele personalități legendare înfipite pentru veșnicie în glia țării sale și în istoria inteligenței umane.

Henri Focillon

Titluri pentru expoziții

Marele cărturar român Nicolae Iorga

Nicolae Iorga – un patriarh al culturii române

Nicolae Iorga – Apostolul neamului

Părintele spiritual care a scris și a înfăptuit istoria neamului românesc

Un nume scris cu litere de aur în Cartea Demnității Românești

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE**Opera**

- CUGETĂRI / Nicolae Iorga; n. asupra ed. basarabene, indice tematic: Vlad Pohlă; cop.: V. Sinițki. – Ch.: Prometeu, 2005. – 322 p.
- DESPRE Creangă / Nicolae Iorga; ed. tematică, st. introd. și cron.: Cristian Livescu. – Piatra-Neamț: Crigarux, 2009. – 154 p. – (Biblioteca „Ion Creangă”)
- DIN FAPTELE străbunilor / Nicolae Iorga; graf. col. și cop.: Vladimir Zmeev. – București; Ch.: Litera Internațional, 2004. – 232 p.
- GENERALITĂȚI cu privire la studiile istorice / Nicolae Iorga; n. asupra ed.: Victor Durnea; cop.: Cătălin Popa. – Ed. a 4-a. – Iași: Polirom, 1999. – 400 p. – (Cărți fundamentale ale culturii române).
- ISTORIA lui Mihai Viteazul: în 2 vol. / Nicolae Iorga. – Ch.: Universitas, 1992. – (Columna).
- ISTORIA lui Ștefan cel Mare / Nicolae Iorga. – Chișinău: Litera, 1990. – 176 p.
- ISTORIA românilor / Nicolae Iorga. – Ch.: Universitas, 1992. – 397 p.
- ISTORIA românilor în chipuri și icoane / Nicolae Iorga; introd.: Andrei Pippidi. – București: Humanitas, 2012. – 450 p.
- NEAMUL românesc în Basarabia / Nicolae Iorga; ed. îngr., introd., n. și coment.: Iordan Datcu; cop.: Vitalie Ichim. – Ch.: Știința, 2015. – 472 p. – (Pagini despre Basarabia)
- O VIAȚĂ de om așa cum a fost: în 3 vol. / Nicolae Iorga; prez. graf.: Vitalie Pogoșă. – Ch.: Universitas, 1991. – (Columna)
- STUDII istorice asupra Chilieii și Cetății Albe / Nicolae Iorga; st.: Gheorghe Buzatu. – Bacău: Vicovia, 2014. – 446 p.

Referințe critice

- POPESCU, Hristache. Înaintea conștiinței mele și a judecății vremurilor. Nicolae Iorga / Hristache Popescu. – București: [S.n.], 1991. – 158 p.
- RÂPEANU, Valeriu. Nicolae Iorga / Valeriu Râpeanu; cop.: D. Nicolescu. – București: Demiurg, 1994. – 144 p.

ȚURLEA, Petre. Nicolae Iorga / Petre Țurlea. – București: Enciclopedica, 2016. – 288 p.

* * *

APRECIERI // Iorga, Nicolae. Istoria literaturii românești: introducere sintetică (după note stenografice ale unui curs) / Nicolae Iorga. – Ch., 1997. – P. 235-258.

ARDELEANU, Sanda-Maria. *Lupta pentru limba românească* de Nicolae Iorga. Comentarii pe marginea unei cărți / Sanda-Maria Ardeleanu // *Limba Română*. – Chișinău, 2019. – Nr. 2. – P. 203-208.

BRĂȚIANU, Gheorghe I. Nicolae Iorga, istoric al românilor / Gheorghe I. Brățianu // *Limba Română*. – 2018. – Nr. 1-2. – P. 273-295.

CE METODEDE aplicau Cantemir, Hasdeu și Iorga pentru a citi rapid // *Roua stelară*. – 2017. – Nr. 51. – P. 16-19.

CIORĂNESCU, George. [Numeroase referiri la atitudinea lui Nicolae Iorga față de Basarabia] // Ciorănescu, George. *Basarabia, pământ românesc* / George Ciorănescu. – București, 2002. – P. 21; 36; 66; 69; 71; 107; 163; 167; 170.

CODREANU, Theodor. Iorga și Marea Unire / Theodor Codreanu // *Limba Română*. – 2018. – Nr. 3-4. – P. 31-38.

COȘULEANU, Ștefania. Istorie și cultură în casa lui Nicolae Iorga / Ștefania Coșuleanu // *Lumina*. – 2020. – 5 iun. – Disponibil pe internet: <https://zi-arullumina.ro/societate/reportaj/istorie-si-cultura-in-casa-lui-nicolae-iorga-154591.html>

CRĂCIUN, Boris. Nicolae Iorga. Casa memorială „Nicolae Iorga” din Botoșani // Crăciun, Boris. *Pe urmele scriitorilor din vatra limbii române* / Boris Crăciun, Dumitru Vacariu. – Iași, 2003. – P. 122-124.

IORGA Nicolae // *Dicționar enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii*. – Ch., 2005. – P. 684-685.

IORGA Nicolae // *Enciclopedia universală Britannica*. Vol. 8. – București, 2010. – P. 129.

NICOLAE Iorga // *100 cei mai mari scriitori români* / coord.: Mircea Ghițulescu. – București, [S.a.]. – P. 101-103.

NICOLAE Iorga: referințe istorico-literare / George Călinescu [et al.] // Iorga, Nicolae. *Din faptele străbunilor* / Nicolae Iorga. – București; Ch., 2004. – P. 215-229. – (Biblioteca școlară, serie nouă).

NICOLAE Iorga (tabel cronologic) // Iorga, Nicolae. *Din faptele străbunilor* / Nicolae Iorga. – București; Ch., 2004. – P. 6-24. – (Biblioteca școlară, serie nouă).

MICU, Dumitru. Iorga Nicolae / Dumitru Micu // *Dicționarul literaturii române: în 2 vol. Vol. A/L* / Acad. Română. – București, 2012. – P. 744-750.

- PĂSAT, Dumitru. Nicolae Iorga: cel care a fost // Păsat, Dumitru. Profunzimi de spirit: interpretări și deschideri filosofice / Dumitru Păsat. – Ch., 2003. – P. 187-191.
- POHILĂ, Vlad. Nicolae Iorga, un fericit prilej de cugetare – pentru noi, despre noi... / Vlad Pohilă // Iorga, Nicolae. Cugetări / Nicolae Iorga. – Ch., 2005. – P. 5-16.
- TRIFAN, Călina. Nicolae Iorga // Trifan, Călina. Aleea clasicilor / Călina Trifan. – Ch., 2009. – P. 54-56.
- VORNICU, Mihai. Un gând pentru Nicolae Iorga / Mihai Vornicu // România literară. – 2017. – 17 mar. – Nr. 12. – P. 20.
- ZACIU, Mircea. Iorga Nicolae / Mircea Zăciu // Sasu, Aurel. Dicționarul biografic al literaturii române [în 2 vol.]. Vol. A/L / Aurel Sasu. – Pitești, 2006. – P. 776-780.

Dedicații

- ROȘCA, Agnesa. Doar el, eternul pelerin: lui Nicolae Iorga // Roșca, Agnesa. Corabia de dor: poezii / Agnesa Roșca. – Ch., 2008. – P. 43-44.

17 FEBRUARIE – 115 ANI

DE LA NAȘTEREA SCRIITOAREI RUSE PENTRU COPII AGNIA BARTO (1906–1981)

Agnia Barto (Ghitel Leybovna Volova) s-a născut la Moscova. A studiat la o școală de balet. Îi plăcea poezia și în curând a început să scrie versuri, încercând să-i imite pe Anna Ahmatova și Vladimir Maiakovski. Și-a citit prima poezie la ceremonia de absolvire a școlii de balet. Printre invitați era și Ministrul Educației, Anatoli Lunacearski, care a remarcat că, în loc să devină balerină, trebuie să fie poet profesionist. Conform legendei, Lunacearski a prezis că va deveni un poet celebru pentru copii.

În 1925 a publicat primele cărți: *Китайчонок Ван Линь* (*Băiatul chinez Van-Lin*) și *Мишка-ворушка* (*Mișka, hoțul mic*). Ulterior – *Первое Мая* (1926, *Întâi Mai*) și *Братушку* (1928, *Frățiorii*), care au primit o recenzie pozitivă de la Kornei Ciukovski. După apariția unei cărți de miniaturi poetice pentru copii mici, intitulată *Игрушки* (*Jucării*), a devenit brusc unul dintre cei mai populari autori pentru copii, cu milioane de exemplare editate. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a scris poezie antinazistă patriotică.

Energică din fire, hotărâtă în acțiuni, isteată, mereu activă, Agnia Barto reușea peste tot. Scria poezii, piese, scenarii pentru filme, făcea tra-

duceri. Era prezentă la nenumărate întâlniri cu cititorii săi: în școli, grădinițe, orfelinate, biblioteci. Participa la diverse conferințe, congrese ale scriitorilor atât în țară, cât și peste hotare. Popularitatea ei creștea vertiginos. În anii '60 a lucrat într-un orfelinat. Motivată de unele circumstanțe, scrie poezia *Звенигород* (1947, *Zvenigorod*), publicată prima dată în 1966. Timp de nouă ani a fost moderatoarea programului „Найти человека” („Se caută un om”), emisiune care îi ajuta pe oameni să-și regăsească membrii familiei pierduți în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Grație acestor eforturi, circa o mie de familii s-au regăsit și s-au reunit. Despre aceasta a scris și o carte, în 1968, intitulată *Ищу человека* (*Caut un om*). În anul 1977 a publicat *Переводы с детского языка* (*Traduceri din limbajul copiilor*), compusă din traduceri sale de poezii scrise de copii din diferite țări. Din țările pe care le vizita: Bulgaria, Islanda, Japonia, Grecia, întotdeauna se întorcea cu poezii pentru copii. Astfel, a apărut și această carte. Desigur, Agnia Barto nu cunoștea toate limbile în care scriau micii creatori, în schimb, ea înțelegea foarte bine limba lor comună – limba Copilăriei. Anume din aceste considerente a devenit traducătorul lor. Împreună cu Samuil Marșak a lucrat mult la crearea literaturii pentru copii. Opera ei a apărut în 4 volume, în anul 1981.

Agnia Barto a scris în anii '40-'50 scenarii pentru filme: *Слон и веревочка* (1946, *Elefantul și coarda*), *Алеша Птицын вырабатывает характер* (1953, *Alioșa Ptițân își formează caracterul*), filme care s-au bucurat de o mare popularitate. În baza lucrărilor sale au fost turnate filme și montate spectacole: *Десять тысяч мальчиков* (*Zecce mii de băieți*), *У нас есть экзамены* (*Avem examene*), *Ищу человека* (*Caut un om*), *Почему птицы полетели* (*De ce au zburat păsările*), *Дима и Вова* (*Dima și Vova*) ș.a.

Pentru meritele sale deosebite și contribuția la crearea literaturii pentru copii, Agnia Barto a fost decorată cu Ordinul „Lenin”, Ordinul Revoluției din Octombrie, două ordine „Drapelul Roșu al Muncii”, Ordinul „Insigna de Onoare”, „Ordinul Zâmbetului” (Polonia) ș.a. În 1976 obține Diploma de onoare „Hans Christian Andersen”, acordată de Consiliul Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY). În onoarea ei

a fost numit Craterul Barto de pe Venus și o mică planetă, descoperită de astrologul sovietic Ludmila Kernik, în 1968.

S-a stins din viață la 1 aprilie 1981, la Moscova.

Referințe

Пусть „Твои стихи” сопутствуют тебе и маленькому, и в школьные годы, и на пороге юности. Пусть они растут вместе с тобой.

Агния Барто

Есть книжки которые любят все ребята. Среди этих книжек – стихи Агнии Барто.

Сергей Михалков

Агния Барто принесла много радости и пользы нашим детям творчеством своим, полным любви к жизни, ясным, солнечным, мужественным, добрым.

Александр Фадеев

Поэзия Агнии Барто способствует формированию у ребенка радостного, жизнеутверждающего мировосприятия, ощущения тесной связи его собственной жизни с жизнью всего народа.

Е. Зубарева

Titluri pentru expoziții

Агния Барто – навстречу новому поколению

Поэзия дарующая радость

Agnia Barto și poezia Copilăriei

Poezia Agniei Barto – cheița fermecată spre sufletul tău

Agnia Barto – poeta copiilor

(T.P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

DETĂM: stihii / Agniâ Barto; hudož.: Ū. Molokanov. – Moskva: Det. literatura, 1992. – 240 p.: il. – Lb. rusă.

DNEVNIK Natași Ivanovoj / Agniâ Barto. – Moskva: Eksmo, 2016. – 120 p. – Lb. rusă.

- IGRUŠKI / Agniâ Barto; hudož.: V. Konaševič. – Moskva: Melik-Pašae, 2014. – 12 p.: il. – Lb. rusă.
- MAŠEN'KA rastet / Agniâ Barto; hudož.: I. Pankov. – Moskva: Vek 2, 1997. – 12 p.: il. – Lb. rusă.
- PERVYJ urok: stihi / Agniâ Barto; hudož.: I. Âkimova, I. Zuev, S. Emel'anova [et al.]. – Moskva: Rosmen, 2018. – 128 p.: il. – Lb. rusă.
- STIHI / Agniâ Barto; hudož.: E. Vorob'eva. – Moskva: Strekoza-Press, 2007. – 64 p.: il. – Lb. rusă.
- STIHI detâm / Agniâ Barto; hudož.: V. Trubicyn, Ū. Trubicyna. – Moskva: Eksmo, 2015. – 144 p.: il. – Lb. rusă.
- STIHI detâm = Uşaklar için peet / Agniâ Barto; trad. în găgăuză: Todur Angeli. – Ch.: [S.n.], 2019. – 128 p. – Lb. rusă/găgăuză.
- URONILI Mišku na pol... / Agniâ Barto; hudož.: O. Gorbušin. – Moskva: Samovar, 1997. – 128 p.: il. – Lb. rusă.

Referințe critice

- AGNIÂ Barto [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.24smi.org/celebrity/3979-agnia-barto.html. – Accesat 05.03.2020. – Lb. rusă.
- AGNIÂ Barto: biografiâ, ličnââ žizn' i interesnye fakty (2018) [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.jcc.ru/article/agniya-barto-biografiya-lichnaya-zhizn-i-interesnye-fakty-2018/. – Accesat 05.03.2020. – Lb. rusă.
- ARZAMASCEVA, I.N. Barto Agniâ L'vovna (1906–1981) / I.N. Arzamasceva // Russkie detskie pisateli XX veka: biobibliogr. slovar'. – 2-e izd. – Moskva, 1998. – P. 48-51. – Lb. rusă.
- ARZAMASCEVA, I.N. Barto Agniâ / I.N. Arzamasceva // Russkie pisateli XX veka: biogr. slovar'. – Moskva, 2000. – P. 73-74. – Lb. rusă.
- ARZAMASCEVA, I.N. Detskaâ literatura 20-30-h godov: A.L. Barto // Arzamasceva, I.N. Detskaâ literatura / I.N. Arzamasceva, S.A. Nikolaeva. – Moskva, 2000. – P. 283-290. – Lb. rusă.
- BARTO Agniâ L'vovna // 100 velikih imen v literature. – Moskva, 1998. – P. 45-49. – Lb. rusă.
- BARTO Agniâ L'vovna // Pisateli našego detstva. 100 imen: biogr. slovar' v 3-h častâh. Č. 1. – Moskva, 1998. – P. 44-47. – Lb. rusă.
- BARTO Agniâ L'vovna // Tvorcy sovetskoj detskoj knigi: prozaiki, poëty, hudožniki: spravočnik: 1917-1932 / sost.: V. Semenov. – Moskva, 2017. – P. 73-79. – Lb. rusă.
- BIOGRAFIÂ Agnii Barto [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.stories-of-success.ru/agnii-barto. – Accesat 05.03.2020. – Lb. rusă.
- 25 FAKTOV iz žizni Agnii Barto: talantlivoj poëtessy i očen' horoșego čeloveka [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.100-faktov.ru/agniya-barto/. – Accesat 05.03.2020. – Lb. rusă.

- FEDULOVA, Anna. Agniâ Barto: zapiski detskogo pisatelâ [resursă electronică] / Anna Fedulova. – Disponibil pe internet: www.moiarusssia.ru/agniya-barto/. – Accesat 05.03.2020. – Lb. rusă.
- NEIZVESTNYE fakty ob izvestnyh pisatelâh. Agniâ Barto [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.spletnik.ru/blogs/chto-chitaem/. – Accesat 05.03.2020. – Lb. rusă.
- PERJU, Elena. Agnia Barto / Elena Perju // Calendar Național 2006 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Ch., 2006. – P. 54-55.
- ŠOŠIN, V. Barto Agniâ L'ovovna / V. Šošin // Russkie pisateli. XX vek: biobliogr. slovar' v 2-h častâh: Č. I. – Moskva, 1998. – P. 137-138. – Lb. rusă.
- TIMOFEEVA, I.N. Očerki o detskih poètah: Barto Agnia // Timofeeva, I.N. Čto i kak čitat' vašemu rebenku ot goda do desâti / I.N. Timofeeva. – SPb., 2000. – P. 207-211. – Lb. rusă.

4 MARTIE – 115 ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI AMERICAN MEINDERT DEJONG (1906–1991)

Cunoscutul scriitor american pentru copii Meindert DeJong este originar din Olanda. S-a născut la 4 martie 1906 în sătucul Wierum, situat pe malul Mării Nordice. Aici își petrece primii opt ani de viață, după care emigrează împreună cu părinții săi în Michigan, Statele Unite. Educat în școli calviniste private, începe să scrie când studiază la Calvin College. Lucrează ca zidar, paracliser, gropar. Un timp scurt profesează la un mic colegiu din Iowa, curând însă abandonează această activitate, stabilindu-se la o fermă de păsări.

La îndemnul unui bibliotecar, scrie o poveste despre viața la fermă, intitulată *The Big Goose and Little White Duck* (*Gâsca cea mare și Rața cea mică și albă*), pe care o va publica în 1938. Au urmat și alte istorisiri din viața animalelor, relația copilului cu natura fiind o temă constantă în creația scriitorului: *Hurry Home, Candy* (1953, *Grăbește-te acasă, Candy*), *Shadrach* (1953, *Shadrach*), *The Little Cow and the Turtle* (1955, *Văcuța și Broasca-țeastoasă*), *Along Came a Dog* (1958, *A venit un câine*), *The Last Little Cat* (1961, *Ultima pisicuță*) etc.

Imaginea locurilor natale, satul copilăriei, marea, oamenii ținutului au rămas pentru totdeauna în sufletul scriitorului asemenea unui paradis pierdut. Olanda natală va servi ca scenă de acțiune pentru șapte dintre cele douăzeci și șapte de cărți scrise de Meindert DeJong pe par-

cursul anilor. Peisajele olandeze, datinile și oamenii locului, viața pescarilor, vânturile nordice, încântătoarele primăveri, marea, turnul din Wierum se regăsesc în cărțile *The Wheel on the School* (1954, *Roata de pe acoperișul școlii*), *The Singing Hill* (1962, *Movila cântătoare*), *Journey from Peppermint Street* (1968, *Călătoria care începe de pe Peppermint Street*) ș.a.

The House of Sixty Fathers (1956, *Casa celor șaiszeci de tați*) este o povestire despre un băiat chinez, care își caută familia în timpul ocupării Chinei de către Japonia. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, DeJong a fost dislocat în China ca sergent, subiectul cărții fiind inspirat din realitățile războiului, din prietenia autorului cu un băiețel chinez.

Deși aparent simple, cărțile lui Meindert DeJong se fac remarcate prin stilul captivant și fin, prin abilitatea autorului de a scrie cu profundă pătrundere despre copii și natură. Pentru scriitor anii '50 ai secolului trecut au fost o adevărată perioadă de aur. Cărțile sale erau traduse și citite de copiii multor țări, autorul învrednicindu-se de multiple premii. În câteva rânduri, Asociația Bibliotecilor din America îi acordă Medalia „Newbery”: în 1954 pentru cărțile *Shadrach* și *Grăbește-te acasă, Candy*, în 1955 pentru *Roata de pe acoperișul școlii* și în 1959 pentru cartea *A venit un câine*.

Devine laureat al Premiului „Hans Christian Andersen” în 1962, iar în 1969 obține Premiul național în domeniul literaturii pentru copii pentru cartea *Călătoria care începe de pe Peppermint Street*, în 1972 Asociația Bibliotecilor Catolice din America îi decernează Medalia „Regina”.

Se stinge din viață la 16 iulie 1991, la vârsta de 85 de ani, în Michigan, Statele Unite.

Referințe

Totul începe de la un vis. E rău dacă acest vis rămâne doar un vis, deoarece cu trecerea timpului el moare. De la cuvinte trebuie să trecem la fapte și atunci orice vis se va realiza.

* * *

Toate visurile pot deveni realitate, trebuie doar să doriți cu adevărat acest lucru. Așa că mergeți și căutați răspunsuri la toate „de ce?”.

Meindert DeJong

Capacitatea sa de a scrie cu mare sensibilitate despre copii și animale, originalitatea stilului și integritatea povestirilor lui Meindert DeJong

sunt de necontestat. El este perceput în primul rând ca un scriitor a cărui creație transmite spiritul vieții liniștite de altădată.

Olga Măeots

Marii scriitori au o calitate mult mai importantă decât folosirea/îmbinarea cuvintelor, observația și ilustrarea grafică a ceea ce este observat. Este o calitate care ar putea fi numită percepție prin compasiune. Unii dintre scriitorii literaturii pentru copii au această caracteristică. Copiii sunt adesea iubitori, receptivi și sensibili prin însăși natura lor și răspund unui autor care le este asemănător din punct de vedere spiritual. Meindert DeJong, ale cărui cărți au fascinat timp de mulți ani cititori de diverse vârste, a fost un astfel de scriitor.

* * *

Cărțile lui Meindert DeJong sunt contribuții importante pentru literatură, examinând problemele copilăriei cu profunzime și frumusețe.

* * *

Shadrach este o operă clasică, ca atare, nu se limitează la o singură categorie de vârstă. *Shadrach* se referă la găsierea identității, nucleul ființei pe care un copil trebuie să-l descopere, astfel încât unicitatea sa să poată ieși în evidență. Cartea ni-l prezintă pe Davie, un băiețel căruia bunicul său îi dăruiește un iepure negru, pe care îl numește Shadrach – un nume minunat cu semnificații biblice. Însă, atunci când Shadrach dispare și bunicul propune să-l înlocuiască cu un alt iepure, Davie este îngrozit. El înțelege unicitatea animalului. Acesta nu poate fi, pur și simplu, înlocuit cu un alt animal, ales la întâmplare. *Shadrach* este o definiție a iubirii – o iubire perceptivă, sensibilă, deoarece se bazează pe capacitatea de a înțelege și a accepta fiecare individ ca fiind unic și special.

Carolyn T. Kingston

Titluri pentru expoziții

O călătorie prin cărțile lui DeJong

Un îndrăgostit de copii și animale – Meindert DeJong

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- A HORSE Came Running / Meindert DeJong; il: Paul Sagsoorian. – New York: Harper Trophy, 1970. – 160 p. – Lb. engleză.
- THE ALMOST All-White Rabbity Cat / Meindert DeJong; il.: H.B. Vestal. – New York: Macmillan Publishing Company, 1972. – 133 p. – Lb. engleză.
- ALONG Came a Dog / Meindert DeJong; il.: Maurice Sendak. – New York: Turtleback Books, 1999. – 192 p. – Lb. engleză.
- THE EASTER Cat / Meindert DeJong; il.: Lilian Hoban. – New York: Aladdin, 1991. – 128 p. – Lb. engleză.
- THE HOUSE of Sixty Fathers / Meindert DeJong; il.: Maurice Sendak. – New York: Harper Collins Children Books, 1990. – 208 p. – Lb. engleză.
- HURRY Home, Candy / Meindert DeJong; il.: Maurice Sendak. – New York: Harper Trophy, 1972. – 244 p. – Lb. engleză.
- JOURNEY from Peppermint / Meindert DeJong; il.: Emily McCULLY. – Cambridge: James Clarke, 1987. – 242 p. – Lb. engleză.
- KOLESO na kryše / / Meindert DeJong; per.: I. Bagrov. – Moskva: Det. lit., 1980. – 36 p. – Lb. rusă.
- THE LAST Little Cat / Meindert DeJong; il.: Jim McMullan, Reg Down. – New York: Pied Piper Press, 2012. – 80 p. – Lb. engleză.
- NOBODY Plays with a Cabbage / Meindert DeJong; il.: Thomas B. Allen. – New York: Harper Collins, 1978. – 134 p. – Lb. engleză.
- SHADRACH / Meindert DeJong; il.: Maurice Sendak. – New York: Harper Collins, 1980. – 192 p. – Lb. engleză.
- THE WHEEL on the School / Meindert DeJong; il.: Maurice Sendak. – New York: Harper Trophy, 2002. – 298 p. – Lb. engleză.

Referințe critice

- DEJONG Meindert [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.bookologymagazine.com/resources/authors-emeritus/dejong-meindert/. – Lb. engleză.
- DEJONG Meindert [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.new-netherlandinstitute.org/history-and-heritage/dutch_americans/meindert-de-jong/. – Lb. engleză.
- MEINDERT DeJong // Scriitori – laureați ai Premiului „Hans Christian Andersen” / alcăt.: Lilia Tcaci, Tamara Maleru; resp. de ed.: Claudia Balaban. – Ch.: Pontos, 2004. – P. 26-27.
- MEINDERT DeJong // The Hans Christian Andersen Awards. 1956–2002. – Copenhagen, 2002. – P. 28-29: fot. – Lb. engleză.

- MEINDERT DeJong // *The Oxford Companion to Children's Literature* / H. Carpenter, M. Prichard. – Oxford; New York, 1991. – P. 144-145. – Lb. engleză.
- KINGSTON, Carolyn T. DeJong Meindert / Carolyn T. Kingston // *St. James Guide to children's writers*. – Detroit; London, 1999. – P. 311-312. – Lb. engleză.
- SPISOK pisatelej – laureatov Meždunarodnoj premii H. Ch. Andersen: Meindert DeJong [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.zma.ucoz.ru/index/0-12. – Lb. rusă.

13 APRILIE – 80 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SPECIALISTEI ÎN DOMENIUL BIBLIOTECONOMIEI ȘI ȘTIINȚEI INFORMĂRII CLAUDIA BALABAN (1941)

Claudia Balaban este o personalitate bine cunoscută și înalt apreciată în comunitatea profesională și culturală din Republica Moldova și de către colegii de peste hotare, care o identifică cu o „carte de vizită” a bibliotecarilor din țara noastră.

S-a născut în s. Burlănești, Edineț, în familia țăranilor Nadejda și Vasile Șoric. Cum a menționat într-un eseu autobiografic, a fost „un copil al războiului”, care i-a răpit tatăl cu doar câteva zile înainte de a se sfârși acesta. Copilăria i-a fost marcată și de anii grei ai foamei, când mama, având patru copii mici, muncea din greu pentru a le asigura existența.

A absolvit școala din satul natal în 1959. Între anii 1964 și 1968 și-a făcut studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie, specialitatea bibliotecar-bibliograf. Și-a început activitatea profesională în 1959, muncind în calitate de bibliotecar în satul natal. În 1964 a fost angajată ca bibliotecar la Biblioteca Raională din Comrat, ulterior – inspector responsabil de biblioteci (1965–1971) și șef (1971–1978) al Secției Cultură din Comrat. În 1978 a fost numită director al Bibliotecii de Stat pentru Copii „A.S. Pușkin”, actualmente Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, unde a lucrat până în 2019. Pe parcursul a 62 de ani de muncă în domeniu, realizează o amplă și intensă activitate, de numele dumneai fiind indisolubil legate un șir de evenimente în comunitatea biblioteconomică și culturală a țării. În prezent este director de onoare al acestei instituții.

Claudia Balaban a contribuit la constituirea structurilor profesionale *Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova* și *Consiliul Bibliotecono-*

mic Național. În calitate de prim președinte (1992–1996), vicepreședinte (1996–2000) și membru al Biroului ABRM, membru și vicepreședinte (1997–2001, 2014–2019) al *Consiliului Biblioteconomic Național*, a impulsionat demersul reformator al biblioteconomiei naționale în vederea ajustării acesteia la standardele internaționale, a contribuit la dezvoltarea Sistemului Național de Biblioteci, la crearea cadrului legislativ și de reglementare în domeniu, a pledat pentru susținerea intereselor și sporierea statutului social al bibliotecarului.

În 1997 a fondat *Secția Națională a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY)*, al cărei președinte a fost până în februarie 2019. În calitatea sa de „ambasador al cărții pentru copii și tineret”, a contribuit la recunoașterea în plan internațional a scriitorilor și ilustratorilor din Republica Moldova, la promovarea celor mai bune cărți pentru copii editate în țară și în întreaga lume prin: organizarea anuală, începând cu 1997, a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret de la Chișinău; promovarea autorilor, ilustratorilor, editorilor din Republica Moldova în cadrul unor concursuri internaționale (Lista de Onoare IBBY, Bienala de Ilustrații din Bratislava (BIB), Premiul Memorial „Astrid Lindgren” etc.); prezentarea producției editoriale din Republica Moldova în cadrul expozițiilor, târgurilor de carte organizate la București, Iași, Copenhaga, Moscova ș.a., precum și în cadrul Festivalului Internațional de Carte pentru Copii NAMBOOK din Coreea de Sud (fiind aleasă, în 2009, membru al Comitetului Internațional de organizare a festivalului); reprezentarea Republicii Moldova la Congresurile IBBY din Basel (2002), Macau (2006), Copenhaga (2008), Santiago de Compostela (2010), Londra (2012), Mexico (2014), Auckland (2016), Athena (2018).

În 1996 Claudia Balaban a înființat Fundația Cărții din Republica Moldova, contribuind, ca președinte, la realizarea unor ample proiecte și programe de asigurare cu carte a bibliotecilor din republică (Programul editorial al Fundației SOROS-Moldova, Proiectul Internațional „Biblioteca Pușkin”, Proiectul Național „Spre cultură și civilizație prin lectură” ș.a.).

A inițiat, a coordonat, a susținut realizarea unor programe și proiecte inedite de promovare a culturii și literaturii la nivel național și internațio-

nal, realizate de Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, Secția Națională IBBY în colaborare cu parteneri din țară și de peste hotare: Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (24 de ediții, 1997–2019); Centrul Internațional de Informare Bibliografică „Ion Creangă” (Piatra-Neamț, România – Chișinău, Republica Moldova); Concursul literar „La izvoarele înțelepciunii” cu participarea elevilor din Republica Moldova și România (29 de ediții, 1991–2019); Proiectul „Spre cultură și civilizație prin lectură” (2007–2011); Festivalul Internațional de Poezie „Grigore Vieru” (2009–2019); Festivalul „Zilele Creangă”, Campania Națională „Copiii Moldovei citesc o carte” (actualmente Campania Națională de promovare a lecturii „Să citim împreună!” (2012–2019); Campania Națională „BiblioMobilizarea Pro-Lectura” (din 2014) ș.a.

De asemenea, a inițiat și s-a implicat plenar în realizarea unor proiecte de dezvoltare și modernizare a instituției, reușind să atragă investiții substanțiale din partea finanțatorilor externi. Dintre cele mai reprezentative, vom remarca: fondarea Filialei de Carte Românească în colaborare cu Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi” Iași, România (1992); Proiectul de informatizare a Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, inițiat în 1997 cu sprijinul Fundației SOROS-Moldova; Proiectul „Dotarea și amenajarea Serviciului activitate cu preșcolari și copii de 7-10 ani în stil modern – Biblioteca Picilor”, susținut de Institutul Suedez din Stokholm (2008–2011); Proiectul „Instituirea unui bibliobuz pentru copiii din Moldova”, susținut de Ambasada Japoniei în Republica Moldova prin Programul Kusanone (2012–2014). S-a ocupat de reconstrucția edificiului și modernizarea sălilor BNC „Ion Creangă”, a cărui reinaugurare a avut loc în august 2017. Grație eforturilor depuse, biblioteca a devenit mai atractivă pentru beneficiarii săi.

A reprezentat biblioteconomia Moldovei la Conferințele Federației Internaționale a Asociațiilor Bibliotecarilor (IFLA); Congresele Mondiale ale Bibliotecarilor de la Moscova (1991), Istanbul (1995), Copenhaga (1997), Amsterdam (1998), Ierusalim (2000), Glasgow (2002), Berlin (2003), Buenos Aires (2004), Milano (2009), Gothenburg (2010), Helsinki (2012).

A participat cu comunicări la diverse întruniri profesionale organizate în Republica Moldova, România, Rusia, Austria, Slovacia, Suedia,

Lituania, Coreea de Sud. A publicat peste 150 de articole în revistele de specialitate, în ziare și reviste culturale din țară și de peste hotare, s-a îngrijit de editarea mai multor publicații de specialitate elaborate de BNC „Ion Creangă”: buletinul metodic-bibliografic „Cartea. Biblioteca. Cititorul”, anuarul „Aniversări culturale”, indicii bibliografici „Bibliografia cărții pentru copii”, „În ajutorul programei de studiu”, seria de biobibliografii dedicate scriitorilor pentru copii din Republica Moldova etc.

În semn de recunoaștere a realizărilor și contribuției la dezvoltarea și promovarea culturii și biblioteconomiei naționale, Claudia Balaban a fost distinsă cu Ordinul „Semnul de Onoare” (1976), Titlul Onorific „Lucrător Emerit al Culturii din Republica Moldova” (1990), Medalia „Mihai Eminescu” (1994), Ordinul „Gloria Muncii” (2004), „Ordinul de Onoare” (2010), „Ordinul Republicii” (2011), Premiul Ministerului Culturii al Republicii Moldova „Ion Madan” în domeniul biblioteconomic și bibliografic (2015), Premiul „Ion Creangă”, oferit în cadrul Festivalului „Zilele Creangă”, ediția a IX-a (2019, Iași), precum și cu alte numeroase premii și diplome acordate în Republica Moldova și România.

Referințe

Marea satisfacție a vieții mele este că muncesc într-o bibliotecă destinată copiilor. Ce poate fi mai emoționant decât momentul când copilul, pentru prima dată, pășește pragul bibliotecii? Pierzându-se în acest lan cu atâtea spice, frumos îngrijite și fiecare dintre ele îndemnându-l să se apropie, să guste din rodul dulce, va obține hrană spirituală, inteligență, înțelepciune. Nici nu observă copiii când plăcuta zăbavă care e cetitul cărților – cum spune cronicarul – se transformă într-o sărbătoare de suflet ce se vrea fără sfârșit.

* * *

Cu certitudine, se poate spune: colecția actuală a Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” face parte din tezaurul patrimonial al neamului, capabilă să dezvolte gândirea analitică și științifică a generației în creștere, să ofere cititorilor în continuă formare acea șansă de recăpătare a demnității românești, de dragoste de neam și de identificare a istoriei noastre adevărate.

Claudia Balaban

Am scris în mai multe rânduri despre bibliotecare, iar despre Claudia Balaban am și vorbit mai frecvent, atunci când încerc să ilustrez tipul de om împlinit, fericit să facă un lucru ce-i place și pe care îl poate face. În-

tre oaza dumneai de cărți și de cărturari și cealaltă oază, de trandafiri, (...) mergătoarea de Claudia Balaban are drum legănat-zorit spre adrese sigure de frumuseți esențiale.

Iulian Filip

Fermă și agilă, elegantă și calmă, aristocrată în spirit și comportament, dar și populară fără frontiere, iubind cu patimă și fervoare viața și oamenii, copiii acestei Lumi în care și-a găsit rostul, vocația, Lumina spre care tinde clipă de clipă (...) Claudia Balaban poartă cu sine în această Viață o Poveste fără sfârșit. Și-o împărtășește tuturor celor cu care albăstrește privirile de vietate neostenită, neobosită, nehodinită, neliniștită. La Domnia Sa totul e posibil, nu există piedici, nu există „nu există”... Viața ei are un sens, are un rost înalt, are o misiune de împlinit. Zi de zi, clipă de clipă, cum spuneam, căutând Lumina, cea pururi întineritoare. Este și va rămâne un model pentru cei care-i stau în preajmă.

Constantin Parascan

Este apreciată Claudia Balaban? O... Da! Pentru toți cei din jur este sursa de energie, astăzi dificil de găsit, foarte scumpă și costisitoare. Energie, vizibilitate, interes..., caracteristici recunoscute pentru Claudia Balaban în comunitatea profesională, în comunitatea oamenilor de creație, în eșalonul de vârf al țării, în forurile profesionale naționale și internaționale... Enumerarea unui set de calități, virtuți sau identificarea și ierarhizarea rezultatelor nu pot descrie, în totalitatea sa, fenomenul Claudia Balaban.

Lidia Kulikovski

Titluri pentru expoziții

Claudia Balaban, un lider al domeniului biblioteconomic

Ambasador al Cărții și Copilăriei

Printre cărți, copii și flori

Claudia Balaban: file din Cartea Vieții

(T.P.)

BIBLIOGRAFIE**Referințe critice**

DOAMNA din Castelul-cu-ziduri-de-carte (Claudia Balaban – specialist în biblioteconomie și om de cultură) / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; ed. îngr. de Eugenia Bejan, Lilia Tcaci. – Ch.: Prut Internațional, 2011. – 128 p.

* * *

BACIU, Gheorghe. Claudia Balaban // Baci, Gheorghe. Personalități notorii ale neamului: 140 de destine / Gheorghe Baci. – Ch., 2018. – P. 216-217.

BULUȚĂ, Gheorghe. Balaban Claudia // Buluță, Gheorghe. Bibliologi români: dicț. / Gheorghe Buluță, Victor Petrescu, Emil Vasilescu. – Târgoviște, 2011. – P. 31.

CLAUDIA Balaban // Aniversări culturale 2016 / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2015. – P. 41-49.

CLAUDIA Balaban // Calendar Național 2016 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Ch., 2016. – P. 130-131.

CORGHENCI, Ludmila. Forța gândirii pozitive... sau Misterul Doamnei Claudia Balaban / Ludmila Corghenci // Lit. și arta. – 2016. – 14 apr. – P. 4.

GHICOV, Adrian. Vârstele cărții și pedagogia umanului / Adrian Ghicov // Lit. și arta. – 2016. – 14 apr. – P. 4.

„ÎN LUMEA fermecată a cărților” / Claudia Balaban; consemn.: Nicolae Busuioc // Busuioc, Nicolae. Basarabia de suflet: lecturi și dialoguri esențiale / Nicolae Busuioc. – Ch., 2010. – P. 97-101.

ÎN TOATE e important cel care stă în frunte // Lit. și arta. – 2018. – 17 mai. – P. 6; Florile dalbe. – 2018. – 24 mai. – P. 3.

LEONTE, Elena. Omul faptelor, mai puțin al vorbelor / Elena Leonte // Lit. și arta. – 2016. – 14 apr. – P. 4.

MADAN, Ion. Claudia Balaban // Madan, Ion. Biblioteconomia și bibliografia Moldovei: profesori și discipoli / Ion Madan. – Ch., 2000. – P. 54-55.

MOVILĂ, Boris. Balaban Claudia / Boris Movilă // Femei din Moldova: encicl. – Ch., 2000. – P. 33.

PARTOLE, Claudia. Doamna care poate „deschide” uși ferecate... / Claudia Partole // Florile dalbe. – 2016. – 28 apr. – P. 2.

PINTILEI, Elena. Povara de a fi bibliotecar / Elena Pintilei // Cartea. Biblioteca. Cititorul. Fasc. 25. – Ch., 2016. – P. 85-86.

PREMIILE ediției a III-a. Premiul „Meritul cultural” [Claudia Balaban] // Premiile Saloanelor Internaționale de Carte Românească, ed. I-IX (1992-2000). – Iași, 2001. – P. 17.

PREMIILE ediției a VIII-a. Premiul pentru activitate bibliografică [Claudia Balaban] // Premiile Saloanelor Internaționale de Carte Românească, ed. I-IX (1992-2000). – Iași, 2001. – P. 31.

- „SĂ NE ÎNGRIJIM de spirit, de suflet, din frageda copilărie” / Claudia Balaban; consemn.: Andrei Viziru // Viziru, Andrei. Cei șapte ani de acasă sau Cele șapte miracole ale copilăriei / Andrei Viziru. – Ch., 2004. – P. 9-10.
- TALPALARU, Valentin. Tinerete fără bătrânețe sau vârstă fără de vârstă... / Valentin Talpalaru // Florile dalbe. – 2016. – 28 apr. – P. 2.
- ȚARĂLUNGĂ, Ecaterina. Balaban Claudia // Țarălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești: Personalități / Ecaterina Țarălungă. – București: Littera Internațional, 2011. – P. 52.

Dedicații

- ANTON, Ion. Creangă: distinsei doamne Claudia Balaban, director al BNC „Ion Creangă” / Ion Anton // Doamna din Castelul-cu-ziduri-de-carte / ed. îngr. de Eugenia Bejan, Lilia Tcaci. – Ch.: Prut Internațional, 2011. – P. 51.
- RUSNAC, Constantin. Claudia Balaban // Rusnac, Constantin. Portrete în timp: Acrostihuri / Constantin Rusnac. – Ch.: Magna-Princeps, 2013. – P. 114.

30 APRILIE – 75 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI SUEDEZ SVEN NORDQVIST (1946)

Cunoscutul scriitor și ilustrator suedez de cărți pentru copii Sven Nordqvist s-a născut la 30 aprilie 1946 în Helsingborg, Suedia. În tinerețe visul lui cel mai mare era să devină ilustrator, dar, fiind refuzat în repetate rânduri de mai multe școli de artă, a fost admis, în cele din urmă, la Facultatea de Inginerie a Universității din Lund, Suedia, unde a studiat arhitectura. După absolvire a lucrat o vreme la aceeași universitate, în calitate de profesor. Nu a renunțat însă la visul său. În 1983 a participat la un concurs de cărți ilustrate pentru copii, organizat de editura suedeză „Opal”, unde a câștigat Premiul Întâi pentru cartea *Agaton Öman och alfabetet* (*Agaton Öman și alfabetul*), în care autorul îi poartă pe micii cititori prin tainele alfabetului. De atunci și-a dedicat întreaga carieră acestui domeniu. Următoarea lui carte a fost *Pannkakstårtan* (1985, *Tortul de clătite*), prima din faimoasa serie despre bătrânul fermier Pettson și pisoiful său inteligent, Findus. Datorită acestei serii, care include mai multe cărți: *Findus la pescuit*, *Vânătoarea de vulpi*, *Când Findus era mic și a dispărut*, *Cocoșul lui Pettson*, *Tărăboi în grădina de zarzavaturi*, *Pettson pleacă în excursie cu cortul*, *Petrecerea de Crăciun a lui Pettson*, *Findus se mută*, el a devenit celebru mai întâi în patria sa, apoi în Europa, îndeosebi în Germania, unde personajele sale sunt cunoscute sub numele de

Pettersson și Findus, iar în multe traduceri în engleză se numesc Festus și Mercur (deși există și traduceri cu numele originale).

Ilustrându-și propriile cărți, Nordqvist și-a completat perfect textele. Cu ajutorul ilustrațiilor a subliniat detalii amuzante din povești, care nu sunt atât de evidențiate în text. Uneori, pe marginea ilustrațiilor a mai desenat tot felul de figuri ghidușe, care aduc o megadoză de amuzament.

Cărțile acestei colecții s-au vândut în peste 6 milioane de exemplare în întreaga lume, fiind traduse în circa 44 de limbi. În scurt timp, Pettersson și Findus s-au transformat într-un adevărat fenomen, existând cărți de colorat, puzzle-uri, carte de bucate, jocuri pe calculator și desene animate cu aceste minunate personaje.

În adolescență, Nordqvist a fost inspirat de benzile desenate MAD, un stil care a influențat chiar și ilustrațiile lui mai recente. Îi place să construiască și să asambleze tot felul de mecanisme complicate, un hobby care și-a pus amprenta și asupra cărților sale.

Lucrările scriitorului se caracterizează printr-o imagistică sensibilă, inventivă și prin integrarea desăvârșită a cuvintelor și imaginilor.

Nordqvist a ilustrat și cărțile altor scriitori suedezi, printre care se numără Mats Wahl, Tomas și Jujja Wieslander.

Pentru contribuție deosebită la dezvoltarea literaturii pentru copii s-a învrednicit de mai multe premii și distincții atât în Suedia, cât și în Germania: Premiul „Elsa Beskow” pentru cel mai bun ilustrator de carte (1989), Deutsche Jugendliteraturpreis (1992), Premiul german de literatură pentru copii, Premiul „Astrid Lindgren” (2003), Premiul literar „August” la categoria cărți pentru copii (2007, pentru cartea *Var är min syster? (Unde este sora mea?)*), Premiul „Heffaklumpen” (2015) ș.a.

Actualmente Sven Nordqvist locuiește în Stockholm, Suedia.

Referințe

Nu scriu atât pentru a spune o poveste, cât pentru a revizui lumea liberă pe care o poveste o poate descrie.

Mulți oameni spun că adoră micile detalii din ilustrațiile mele și animăluțele. Cred că mulți copii își doresc să fie ca Findus, să trăiască liberi, având o viață în siguranță alături de un adult care să-l înțeleagă și în care să poată avea încredere, o persoană care să-i acorde întreaga atenție de care are nevoie.

* * *

Poveștile cu Pettson și Findus m-au ajutat să pot crea alte și alte cărți pentru copii, nu doar despre aceste două personaje. Însă e adevărat că ele sunt vedetele creațiilor mele, sunt îndrăgite în foarte multe țări, cred că deja au ajuns staruri internaționale. Nu credeam că va fi o serie atât de mare și că va avea succes în atâtea țări. Faptul că am adus atâta bucurie copiilor mă face fericit.

* * *

Sunt multe asemănări între mine și Pettson. Și mie îmi place să locuiesc singur în căsuța mea de la țară. Îmi place să construiesc și să inventez tot felul de mașinării în șopronul meu. Și bineînțeles că ador pisicile. Cred că de aceea a devenit Pettson atât de iubit ca personaj, pentru că este cumva foarte real, oricine are un bunic care meșterește ceva, poate uneori e mai morocănos sau uituc, dar toate acestea îl fac iubibil.

* * *

Continuați să citiți, copii. Nu veți fi niciodată singuri dacă vă place să citiți. În cărți veți trăi aventuri incitante, veți găsi idei trăsnite, veți însoți personaje pe care le iubiți și vă veți crea amintiri minunate.

Sven Nordqvist

Nordqvist și-a propus intenționat să creeze o lume sigură în cărțile sale despre Pettson și Findus; o lume în care problemele pot găsi rezolvare. Crede că o astfel de lume oferă securitatea de care au nevoie copiii în ziua de azi: „Lumea ar trebui să fie înțeleasă. În esență, așa mi-aș dori pentru mine să fie”.

(Text)

Нордквист намеренно создал безопасный мир в своих сериях о Петтсоне и Финдусе; мир, в котором проблемы могут найти решение. Такой мир, считает он, обеспечивает безопасность, в которой нуждаются дети в современном мире: „Мир должен быть понятным. По сути, именно так я и хотел бы. Я пишу не столько, чтобы рассказать историю, сколько пересмотреть свободный мир, который история может описать”.

* * *

Иллюстрации, сделанные Свенем Нордквистом, делают книги особенными, поскольку они дополняют текстовую информацию о

Швеции, ее географическом положении, преимуществах деревенской жизни, традициях, праздники, кухня, изобретения и т.д.

Свену Нордквисту удастся овладеть духом жизни в Швеции круглый год. Он дает своим читателям возможность получить особые знания шведской культуры.

*Татьяна Коноплева,
Ольга Печинкина*

Titluri pentru expoziții

Un scriitor mare pentru cei mici

Scriitorul copiilor – Sven Nordqvist

În lumea poveștilor lui Sven Nordqvist

Cu poveștile lui Sven Nordqvist creștem mari

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

A RUMPUS in the garden / Sven Nordqvist. – Stockholm: Opal, 2010. – 24 p.: il. – Lb. engleză.

THE BIRTHDAY cake / Sven Nordqvist. – Stockholm: Opal, 2009. – 23 p.: il. – Lb. engleză.

COCOȘUL lui Pettson / Sven Nordqvist; il. de aut. – București: Pandora M, 2019. – 32 p.: il.

ČUŽAK v ogorode / Sven Nordqvist; per. s šved.: Viktoriâ Retruničeva. – Moskva: Otkrytyi Mir, 2008. – 30 p.: il. – Lb. rusă.

THE FOX Hunt / Sven Nordqvist. – Stockholm: Opal, 2007. – 23 p.: il. – Lb. engleză.

LISA vantar pa bussen / Sven Nordqvist. – Stockholm: Opal, 2010. – 26 p.: il. – Lb. suedeză.

OHOTA na lis / Sven Nordqvist; per.: Aleksandra Polivanova. – Moskva: Mir Detstva Media, 2011. – 26 p.: il. – (Pettson i Findus). – Lb. rusă.

PETTSON Goes Camping / Sven Nordqvist. – Stockholm: Opal, 2008. – 24 p.: il. – Lb. engleză.

PETTSON idet v pohod / Sven Nordqvist; per.: Aleksandra Polivanova. – Moskva: Otkrytyi Mir, 2006. – 28 p.: il. – Lb. rusă.

- PETTSON grustit / / Sven Nordqvist; per.: Aleksandra Polivanova, Viktoriâ Re-truničeva. – Moskva: Belaâ vorona, 2018. – 24 p.: il. – (Pettson i Findus). – Lb. rusă.
- ROŽDESTVO v domike Pettsona / Sven Nordqvist; per. s șved.: Viktoriâ Petruniçeva. – Moskva: Mir Detstva Media, 2010. – 24 p.: il. – (Iz knig oranže-voj korovy). – Lb. rusă.
- TORTUL de clătite / Sven Nordqvist; trad.: Gabriela Eftimie. – București: Pandora Publishing, 2016. – 24 p.: il. – (Pettson și Findus).
- UNDE este sora mea? = Var är min syster? / Sven Nordqvist; trad.: Carmen Vioreanu. – Ch.: Prut Internațional, 2007. – 32 p.: il. – Lb. română/suedeză.
- VÂNĂTOAREA de vulpi / Sven Nordqvist; trad.: Gabriela Eftimie. – București: Pandora, 2017. – 24 p.: il. – (Pettson și Findus).
- WHEN Findus Was Little and Disappeared / Sven Nordqvist. – Stockholm: Opal, 2007. – 24 p.: il. – Lb. engleză.

Referințe critice

- INTERVÛ so Svenom Nordqvistom [resursă electronică] / trad.: Aleksandra Polivanova. – Disponibil pe internet: www.snob.ru/selected/entry. – Accesat 25.05.2020. – Lb. rusă.
- PETTSON, Findus i Sven Nordqvist. Kak șvedskij hudožnik stal znamenitym pisatelem [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: https://mel.fm/pisateli/9814235-sven_nordqvist. – Lb. rusă.
- SVEN NORDQVIST [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.fairyroom.ru/?page_id=4378. – Accesat 25.05.2020. – Lb. rusă.
- SVEN NORDQVIST [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.ru.wikipedia.org/wiki/. – Accesat 25.05.2020. – Lb. rusă.
- SVEN NORDQVIST – Laboratoriâ Fantastiki [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://fantlab.ru/autor21008>. – Lb. rusă.
- SVEN NORDQVIST: knigi i biografii [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: https://www.yakaboo.ua/author/view/Sven_Nurdqvist/. – Lb. rusă.

30 APRILIE – 55 DE ANI

DE LA NAȘTEREA PICTORIȚEI VIOLETA ZABULICA-DIORDIEV (1966)

Pictorița, ilustratoarea de carte Violeta Zabulica-Diordiev s-a născut în orașul Chișinău. După absolvirea Școlii de Arte Plastice „A. Șciusev”, își continuă studiile la Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru

Plămădeală” din Chișinău (1981–1985), apoi la Universitatea de Stat a Artelor (actualmente, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice), specialitatea Grafică de carte (1985–1991). Este una dintre primii bursieri ai Fundației Soros-Moldova în domeniul graficii (2001).

Exercită funcția de redactor artistic la revista pentru copii și adolescenți „Noi”. Este lector la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, colaborator la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”.

Pe parcursul activității sale, a semnat ținuta grafică pentru mai multe cărți, colecții de carte ale autorilor din literatura națională și cea universală. De asemenea, se manifestă în domeniul graficii, picturii de șevalet, designului, textilelor.

Ilustrează un număr impunător de volume din colecția „Biblioteca pentru toți copiii”, apărute la Editura „Prut Internațional”, inclusiv: *Vacanță cu copiii mei* de Jerome K. Jerome (2003), *Aventurile lui Oliver Twist* (2004), *Viața lui David Copperfield* de Charles Dickens (2005), *Minunatele isprăvi ale lui Tartarin din Tarascon* și *Jack* de Alphonse Daudet (2006), *Legende despre păsări* de Simion Flora Marian (2007), *Ulciorul de aur* și *Spărgătorul de nuci* de E.T.A. Hoffmann (2011), *Călătoriile lui Gulliver* de Jonathan Swift (2011). În 2013 acceptă propunerea scriitoarei Olguța Creangă-Caia, strănepoata lui Ion Creangă, de a ilustra o nouă colecție de carte – „Copilăria sfinților părinți”. Cărțile sunt publicate la Editura Doxologia (Iași, România): *Copilăria Sfintei Teodora de la Sihla* (2013), *Copilăria Sfintei Parascheva de la Iași* (2014), *Copilăria Patriarhului Teoctist* (2015), *Copilăria Părintelui Paisie Olaru* (2016), *Copilăria Părintelui Ilie Cleopa* (2016), *Copilăria lui Paisie Velicikovski* (2016), aceasta apare ulterior, în 2019, în limba rusă, fiind tradusă de Maria și Ion Hadârcă și *Copilăria sfântului Ioan Iacob de la Neamț* (2018).

Micii cititori, la fel, o cunosc pe Violeta Zabulica-Diordiev după ilustrațiile din revista „Alunelul”, dar și din cărțile destinate copiilor: *Semaforul* de Ion Anton (2000); *Feciorul de împărat și Pasărea Măiastră* de Tudor Pamfilie (2000); *Izvorul tigrilor* (2004); *Din pildele lui Esop* (2004); *Aventurile lui Iulian* de Silvia Ursache (2005); *De la facerea lumii citire* de Claudia Partole (2006); *Ursulețul Winnie-Pooh* de Alan A. Milne (2006); *Bunicuța cu povești* de Constantin Dragomir (2006); *Aventurile lui Alice în Țara Minunilor* de Lewis Carroll (2009); *Un abecedar cum găsești mai rar* de Silvia Ursache (2009); *Floarea iubirii* de Claudia Parto-

le (2010); *Scrippius Pip* de Edward Lear (2011); *Am sădit și eu o floare* de Petru Cărare (2011); *O lecție de înot* (2008), *Căluțul oștean* (2009), *Cocoșul Pedro* de Gheorghe Marin (2012); *Tatăl nostru: rugăciunea domnească pe înțelesul copiilor* (2012); *Lola cea frumoasă* de Claudia Partole (2017); *Moldița-Crăița și Zâmbrișor-Cornișor de pe muntele DOR* de Viorica Covalschi (2019) etc.

Pictorița a organizat, pe parcursul activității sale, mai multe expoziții personale atât la Centrul Expozițional „Brâncuși”, cât și în alte locații. Participă frecvent la numeroase expoziții republicane și internaționale de ilustrație de carte și artă a cărții.

Este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova și al Asociației Textilierilor ATEX.

Pentru valoarea creației sale artistice, pictoriței i s-au decernat mai multe premii în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret de la Chișinău: Premiul „Cea mai reușită ilustrație de carte pentru copii în original” pentru ilustrațiile la cărțile *Din pildele lui Esop* (2004), *De la facerea lumii citire* de Claudia Partole (2007), *Alise în Țara Minunilor* de Lewis Carroll (2009), *Lola cea frumoasă* de Claudia Partole (2018), Premiul „Cea mai reușită prezentare grafică a cărții pentru copii” pentru *Un abecedar cum găsești mai rar* (2010) și *Lola cea frumoasă* (2017) de Claudia Partole, Premiul „Igor Vieru” pentru întreaga activitate în domeniul ilustrației de carte pentru copii, acordat de Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu” la Chișinău (2011, 2019).

În 2007, la Bienala de Ilustrații din Bratislava, cea mai prestigioasă expoziție-concurs de talie internațională a ilustratorilor de carte pentru copii, a fost apreciată cu Mențiune pentru ilustrațiile la cartea *De la facerea lumii citire* de Claudia Partole. A devenit laureată a Diplomei de Onoare IBBY în 2008 pentru ilustrațiile la cartea *Ursulețul Winnie-Pooh* de A.A. Milne și în 2018 pentru ilustrarea cărții *Lola cea frumoasă* de Claudia Partole.

Lucrările pictoriței se află în colecții particulare din Republica Moldova, România, Rusia, Italia, Germania, Elveția, SUA.

Referințe

A fi pictor pentru mine înseamnă a munci la maximum și a vedea lumea în imagini.

* * *

În copilărie visam să fac dans, muzică, de toate. Tata mi-a sugerat să mă opresc doar asupra unei ocupații, altfel n-am cum să reușesc. Am ales pictura, era mai aproape de sufletul meu, și nu regret.

* * *

E important să te apropii de text. Graficianul se află în universul autorului pe care trebuie să-l redea. Sunt pasionată de lectură, citesc cu atenție textele, manuscrisele și încerc să pătrund în esență. Caut idei, cuvinte, fraze care să mă inspire.

Violeta Zabulica-Diordiev

Aparținând unei tendințe artistice pe care o numim realism magic, de la expoziție la expoziție, artista ne propune picturi și grafică de o rară inteligență artistică, rafinement subtil al culorilor și liniei cu o nuanță evident intimistă. Imaginile apar încărcate de metaforă și simbol, constituind universul lumii fantastice, ireale, uneori dramatice ori chiar absurde, dar permanent atrăgătoare și misterioase. Această captivantă capacitate de a visa și a întruchipa plastic aceste vise îi permite artistei să susțină la înalt nivel artistic ținuta grafică. O fire splendidă și subtilă, împovărată de talent și erudiție, Violeta Zabulica, pe bună dreptate, este plasată în avangarda elitei de creație.

Alexei Colâbneac

Marea pasiune a Violetei Zabulica-Diordiev este alegerea pânzei și exploatarea la maximum a creioanelor, care, de fapt, incită și antrenează fantezia copilului. Poate anume acest joc copilăresc-pueril, plin de candoare, inspiră tablourile Violetei Zabulica-Diordiev un farmec aparte, un fel de a pătrunde ușor, fără efort, în misterele lumii.

Claudia Partole

Titluri pentru expoziții

Ilustrații ce stimulează imaginația

Eleganță, finețe în culori și sentimente

Universul Copilăriei în creația pictoriței Violeta Zabulica-Diordiev

Farmec și candoare în fiecare lucrare

(T.P.)

BIBLIOGRAFIE**Opera**

- CAIA, Olguța. Copilăria Patriarhului Teoctist / Olguța Caia; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Iași: Doxologia, 2015. – 88 p.: il.
- CAIA, Olguța. Copilăria Părintelui Cleopa / Olguța Caia; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Iași: Doxologia, 2016. – 102 p.: il.
- CAIA, Olguța. Copilăria Sfintei Parascheva de la Iași / Olguța Caia; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Iași: Doxologia 2014. – 97 p.: il.
- CAIA, Olguța. Copilăria Sfântului Ioan Iacob de la Neamț / Olguța Caia; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Iași: Doxologia 2018. – 104 p.: il.
- CARROLL, Lewis. Aventurile lui Alice în Țara Minunilor / Lewis Carroll; trad.: R. Tătărucă; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Cartier, 2010. – 152 p.: il.
- COVALSCHI, Viorica. Moldița-Crăița și Zimbrișor-cornișor de pe muntele Dor / Viorica Covalschi; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Arc, 2019. – 60 p.: il.
- DAFIN și Vestra: poveste populară românească din Basarabia / il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Silvius Libris, 2006. – 17 p.: il. – (Înșiră-te mărgărite).
- DICKENS, Charles. Aventurile lui Oliver Twist / Charles Dickens; trad.: T. Sadoveanu, P. Sadoveanu; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Prut Internațional, 2004. – 516 p. – (Biblioteca pentru toți copiii).
- DIN PILDELE lui Esop / conc. și realiz.: Marcela Mardare; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Pontos, 2004. – 36 p.: il.
- INELUL fermecat: povești italiene / trad.: Valentina Ciobanu; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: [S.n.], 2018. – 20 p.: il. – (Poveștile Motanului Încălțat).
- JEROME, K. Jerome. Vacanță cu copiii mei / Jerome K. Jerome; trad. și pref.: E.B. Marian; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Prut Internațional, 2003. – 216 p. – (Biblioteca pentru toți copiii).
- LEAR, Edward. Scrippius Pip = The Scroobious Pip / Edward Lear; trad.: Em. Galaicu-Păun; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Arc, 2011. – 23 p.: il. – Lb. română/engleză.
- MARDARE, Marcela. Povestea iernii / Marcela Mardare; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Ruxanda, 2009. – 16 p.: il.
- MARIN, Gheorghe. Cocoșul Pedro / Gheorghe Marin; pref.: Ion Anton; trad. vers.: Igor Crețu; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Pontos, 2012. – 108 p.: il.
- MILNE, Alan Alexander. Ursulețul Winnie-Pooh / Alan Alexander Milne; trad.: Igor Crețu; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Iulian, 2006. – 176 p.: il.
- PARTOLE, Claudia. Lola cea frumoasă / Claudia Partole; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Arc, 2017. – 28 p.: il.
- PARTOLE, Claudia. Motanul cel cu șapte vieți / Claudia Partole; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Prut Internațional, 2019. – 28 p.: il.

- RUSU, Nicolae. Meri sălbatici / Nicolae Rusu; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Prut Internațional, 2015. – 120 p.: il. – (Cartea adolescentului).
- SWIFT, Jonathan. Călătoriile lui Gulliver / Jonathan Swift; trad.: Leon D. Levițchi; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Prut Internațional, 2011. – 322 p.: il. – (Biblioteca pentru toți copiii).
- UNGUREANU, Mihai. Hora ghiocelor: culeg. de cântece, poezii, scenete pentru preșc. și elevii din cl. primare / Mihai Ungureanu; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Arc, 2013. – 96 p.: il., n. muz.
- VANGHELI, Spiridon. Comoara / Spiridon Vangheli; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: Arc, 2015. – 20 p.: il.
- ZAVERIUHA, Sergiu. Pășaniile lui Tică și Vasilică / Sergiu Zaveriuha; il.: Violeta Zabolica-Diordiev. – Ch.: [S.n.], 2016. – 120 p.: il.

Referințe critice

- VIOLETA Zabolica-Diordiev: [pliant] / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., [S.n.], 2016. – (Oamenii Moldovei mele).

* * *

- COLESNIC, Iurie. Zabolica Violeta // Colesnic, Iurie. Femei din Moldova: encicl. / Iurie Colesnic. – Ch., 2000. – P. 306.
- ROCACIUC, Victoria. Grafica de carte în creația artistei plastice Violeta Zabolica-Diordiev / Victoria Rocaciuc // Arta. Seria Arte Vizuale. Arte Plastice. Arhitectura. – 2019. – Nr. 1 – P. 95-99. – Disponibil pe internet: www.ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/80165
- ROCACIUC, Victoria. Viața cotidiană în grafica de carte a artistei plastice Violeta Zabolica-Diordiev / Victoria Rocaciuc // Conferința „Viața cotidiană în spațiul est-european din cele mai vechi timpuri până în prezent: abordări interdisciplinare” (Chișinău, 30 octombrie 2018) / resp. de ed.: A. Dolghi. – Ch.: Ed. Inst. Patrimoniului Cultural, 2018. – P. 62. – Disponibil pe internet: www.ibn.idsi.md/vizualizare_articol/67524
- UN INTERVIU interesant cu Violeta Zabolica-Diordiev [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.weblogo.com/persoane-deosebite/6238-un-dialog-deosebite-cu-violeta-zabolica-diordiev.html. – Accesat 25.05.2020.
- VIOLETA Zabolica-Diordiev – un pictor cu renume [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.weblogo.com/persoane-deosebite/6237-violeta-zabolica-diordiev-un-pictor-cu-renume.html. – Accesat 25.05.2020
- VIOLETA Zabolica-Diordiev // Calendar Național 2016 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Ch., 2016. – P. 143-144.
- ZABULICA Violeta [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.arhiva.art.md/zabolica/. – Accesat 25.05.2020.

1 MAI – 100 DE ANI

DE LA NAȘTEREA PROZATORULUI, ESEISTULUI, TRADUCĂTORULUI,
JURNALISTULUI VLADIMIR COLIN (1921–1991)

Vladimir Colin (Jean Colin) a rămas în istoria literaturii române ca un maestru al literaturii științifico-fantastice și al basmului cult, fiind considerat printre întemeietorii acestui gen literar în România. Viitorul scriitor s-a născut în familia funcționarului Lazăr Colin și a Ellei (născută Pauker). A învățat la Liceul „Cantemir Vodă” din București, pe care îl absolvă în 1944. Urmează studiile la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din Capitală, pe care o abandonează peste un an, fiind atras de activitatea politică. Mai târziu își amintea despre această perioadă „când dorea să schimbe lumea”. Ulterior, a lucrat la un post de radio. A activat la mai multe publicații periodice: redactor la „Revista literară” și „Flacăra”, secretar general de redacție și membru al colegiului redacțional la „Viața românească”.

Vladimir Colin debutează în 1944 în ziarul „Victoria”, semnându-se cu numele Ștefan Colin. Primul volum, intitulat *27 poeme*, vede lumina tiparului în 1947. Urmează *Flăcări între cer și apă* (1950) și *Pânzele vremii* (1951).

În 1953 apare volumul *Basme*, care i-a adus un mare succes și pentru care i se acordă în același an Premiul de Stat. Au urmat volumul de literatură fantastică *Legendele țării lui Vam* (1961) și volumul de literatură științifico-fantastică *A zecea lume* (1964). *Legendele țării lui Vam*, carte istorico-fantastică (o mitologie a omului), a devenit una dintre cele mai cunoscute, fiind editată în Spania și Franța în volume de benzi desenate, avându-l ca desenator pe artistul croat Igor Kordej.

În 1967 apare romanul mitologic *Pentagrama*, iar în 1968 – romanul *Dincolo de zidul de neon*. În 1970 scoate de sub tipar mai multe cărți: *Un pește invizibil*, *20 de povestiri fantastice*, *Mustățile fără pereche*, *Povești de buzunar*. A scris literatură de popularizare pentru copii și foarte multe basme moderne. În 1984 editează cartea *Imposibila oază*, care cuprinde povestiri fantastice.

S-a manifestat și ca alcătuitor de antologii, între care: *Un pic de neant*, antologie a literaturii de anticipație franceze contemporane (1970)

și *Les meilleures histoires de science-fiction roumaine* (1975, Editura Marabout).

Cărțile lui Vladimir Colin sunt citite de către adulți și copii în multe țări ale lumii, fiind traduse în 15 limbi. Miniromanul *Babel* a fost tradus în franceză, engleză, germană, rusă, bulgară. La fel, s-a bucurat de popularitate internațională și *Legendele lui Vam*, volum tradus în germană, franceză, rusă, bulgară, cehă, poloneză, japoneză.

Vladimir Colin a fost preocupat și de traduceri. A tradus din poezia lui Vladimir Maiakovski, Charles Baudelaire ș.a.

Opera sa i-a adus nu numai popularitate printre cititori și înalta apreciere a criticilor și admiratorilor, ci și o recunoaștere publică largă, materializată în numeroase premii prestigioase și distincții: Premiul Asociației Scriitorilor din București (1975, pentru volumul *Capcanele timpului*; 1978, pentru romanul *Babel*), Marele Premiu al Universității din Padova, Italia (1980, pentru contribuțiile sale la literatura fantastică pentru copii), trei premii EUROCON, conferite de reuniunile Societății Europene de Science Fiction: Medalia de Aur (1976, Poznan, Polonia), Premiul „Europa” pentru cel mai bun roman, acordat romanului *Babel* (1980, Stresa, Italia), Premiul pentru întreaga operă (1989, San Marino) etc.

S-a stins din viață pe 6 decembrie 1991 la București.

În 1992, la București, scriitorul Leonard Oprea a creat Fundația Culturală „Vladimir Colin” și a instituit Premiul Internațional „Vladimir Colin” (pentru opere SF). Cu acest premiu au fost onorați mai mulți autori, printre care Vladimir Tismăneanu, Andrei Codrescu, Nicolae Manolescu, Șerban Foarță ș.a. În 2000, scriitorul român Ion Hobana și scriitorul francez Gerard Klein au inițiat Premiul „Vladimir Colin” pentru literatura română fantastică și științifico-fantastică, care a fost acordat scriitorilor Michael Haulică, Liviu Radu, Dan Doboș, Florin Pitea, Roxana Brinceanu ș.a. În semn de omagiu, Editura „Nemira” i-a reeditat postum cărțile într-o serie de autor *Vladimir Colin*.

Referințe

Opera lui Colin este comparabilă cu marile basme ale lumii în ceea ce privește construcția și mesajul. Atât basmele, cât și poveștile au o notă originală, ceva din lumea fanteziei, a lui Colin în particular, o notă de culoare și amuzament, care poate fi foarte plăcută copiilor.

* * *

Autorul a fost un iubitor de basm și povești de pe tot mapamondul. Acest lucru s-a răsfrânt în opera lui, rezultat fiind aceeași lume magică, pe care o iubesc copiii, precum și diverse învățăminte, idealuri...

* * *

Opera lui Vladimir Colin pune copilul în fața fantasticului, aventurii, unor lumi colorate și, pe lângă toate acestea, în fața idealurilor nemuritoare ale umanității, curajului, dreptății, cinstei, adevărului, bunătății. Asimilarea acestor noțiuni încă din perioada preșcolară este foarte importantă.

(Text)

Dintre scriitorii care au contribuit la colecția de povestiri științifico-fantastice, Vladimir Colin este cel mai cunoscut peste hotarele României.

Michael Ashley

Titluri pentru expoziții

Vladimir Colin – exploratorul teritoriului mitic

În lumea feerică a fanteziei

Vladimir Colin – întemeietorul genului SF în România

(T.P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- BABEL / Vladimir Colin. – București: Nemira, 2014. – 184 p. – (Maestrii SF-ului românesc).
- BASMELE omului / Vladimir Colin; fișă biobibliogr.: Lucian Pricop. – București: Cartex 2000, 2012. – 208 p.
- IMPOSIBILA oază: proze fantastice / Vladimir Colin. – București: Cartea Românească, 1984. – 198 p.
- LEGENDA cântecului / Vladimir Colin. – București: Vizual, 1997. – 24 p.: il. – (Povești ilustrate).
- LEGENDELE Țării lui Vam / Vladimir Colin; pref.: Lucian Pricop. – București: Cartex, 2019. – 192 p.
- POVESTEA ursului cafeniu; Povestea crocodilului care plângea / Vladimir Colin; il.: Dana Popescu. – București: Roxel Cart, 2018. – 16 p.: il.

XELE, motanul din stele: o uluitoare aventură povestită pe îndelete în nouă capitole complete / Vladimir Colin; il.: T. Jebeleanu. – București: Ed. Ion Creangă, 1984. – 62 p.

ZECE povești pitice: basme / Vladimir Colin; pref.: Lucian Pricop; il.: Dana Popescu. – București: Cartex, 2018. – 246 p.

Referințe critice

CĂRȚI scrise de Vladimir Colin [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://booknation.ro/autori/vladimir-colin>

COLIN Vladimir // Dicționarul scriitorilor români. Vol. A/C / coord.: Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu. – București, 1995. – P. 626-629.

ROBU, Cornel. Colin Vladimir / Cornel Robu // Sasu, Aurel. Dicționarul biografic al literaturii române [în 2 vol.]. Vol. A/L / Aurel Sasu. – Pitești, 2006. – P. 367-368.

SORESCU, Roxana. Colin Vladimir / Roxana Sorescu // Dicționarul general al literaturii române. Vol. C/D / Acad. Română. – București, 2004. – P. 311-312.

VALENȚE formative ale operei lui Vladimir Colin [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://biblioteca.regielive.ro/licente/alte-domenii/valente-formative-ale-operei-lui-vladimir-colin-383518.html>

VLADIMIR Colin // Calendar Național 2001 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Ch., 2000. – P. 102-103.

VLADIMIR Colin [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://www.artline.ro/Vladimir-Colin-30047-1-n.html>

VLADIMIR Colin [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.ro.wikipedia.org/wiki/Vladimir_Colin

VLADIMIR Colin – biografie – (opera și scrierile) [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <https://www.autorii.com/scriitori/vladimir-colin/>

15 MAI – 165 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI AMERICAN LYMAN FRANK BAUM (1856–1919)

Lyman Frank Baum s-a născut la 15 mai 1856 în satul Chittenango, New York, SUA. Este un important scriitor american pentru copii, creatorul fascinantului tărâm Oz și al unor personaje memorabile. De-a lungul vieții sale, a îmbinat scrisul cu arta teatrală și cinematografică, fiind scenarist, producător de film, actor și editor. Prin tot ceea ce a creat, a dovedit un mare talent, plasându-se printre clasicii literaturii pentru copii, alături de Lewis Carroll, James Matthew Barrie ș.a.

Deși s-a născut cu probleme la inimă, care, pe parcursul vieții, i-au afectat mult sănătatea, Lyman Frank Baum, căruia îi plăcea să i se spună Frank, a avut o copilărie liniștită, fiind pasionat de lumea poveștilor miraculoase. Tatăl său a făcut afaceri în domeniul petrolier. Din câștigul obținut și-a permis să cumpere o proprietate întinsă, numită „Rose Lawn”, și să le asigure copiilor o educație privată. Pe lângă timpul petrecut în biblioteca familiei, Frank mai avea și câteva distracții inedite: creșterea găinilor și înființarea, și întreținerea unui ziar de amatori. Tatăl său i-a cumpărat o mică tiparniță, cultivându-i o nouă pasiune: scrisul. Astfel, împreună cu fratele său mai mic, a tipărit ziarul „The Rose Lawn Home Journal”, în care a publicat știri, nuvele și poezii. Tot în paginile acestui ziar a redactat un amplu ghid despre creșterea găinilor, care câțiva ani mai târziu a fost publicat oficial, devenind prima lucrare semnată de Lyman Frank Baum.

La vârsta de 12 ani a fost trimis la Academia Militară Peekskill din New York. A părăsit școala doi ani mai târziu din cauza unor probleme de sănătate. Se spune că acolo ar fi văzut pentru prima dată o potecă de cărămizi galbene, cea care ulterior l-a inspirat în conturarea drumului-fantezie urmat de Dorothy spre Orașul Smaraldelor, în *Vrăjitorul din Oz*.

Până a deveni scriitor, și-a dorit să fie scenarist și actor. De la vârsta de 25 de ani a început să scrie și să regizeze mai multe piese de teatru, în care a și jucat.

În 1888 s-a mutat împreună cu familia sa în Dakota de Sud, unde a deschis un magazin, pe care l-a numit „Baum’s Bazaar” („Bazarul lui Baum”). Copiii îi treceau pragul adesea, delectându-se cu bomboane, dar mai ales cu poveștile scriitorului despre tot felul de ținuturi fantastice.

A debutat ca romancier în 1897 cu volumul pentru copii *Mother Goose in Prose (Mama Gâscă în proză)*. Doi ani mai târziu a completat ciclul de povești cu *Father Goose: His Book (Cartea tatălui Gânsac)*, care a fost pe placul multor cititori, fapt ce l-a determinat să continue să scrie pentru cei mici. În anul 1900 a scris *The Wonderful Wizard of Oz (Minunatul Vrăjitor din Oz)*, care s-a bucurat de un mare succes, devenind prima carte pentru copii din literatura americană care îmbina elementele de fabulă și basm cu descrierea unui spațiu familiar din realitatea imediată –

câmpiile din Kansas, un stat din Vestul Mijlociu al Americii. Mai mult decât atât, cartea sa a devenit una dintre cărțile de referință ale copilăriei, iar în cei 121 de ani de la apariție nu a încetat să fie tipărită în lumea întreagă, încântându-i atât pe cei mici, cât și pe cei mari.

Ca răspuns la scrisorile copiilor, care așteptau cu nerăbdare continuarea aventurilor din *Vrăjitorul din Oz*, Baum a mai scris, până la sfârșitul vieții, încă treisprezece cărți, cuprinse în seria *Oz*. Scriitorul le răspundea copiilor sub semnătura „Istoricul regal al tărâmului Oz”.

În 1902 a adaptat povestea *Vrăjitorul din Oz* pe scena Broadway, sub forma unui spectacol muzical, iar în 1914 a fondat o companie de film, care a produs mai multe versiuni cinematografice ale poveștilor din tărâmul Oz.

Pe lângă seria dedicată minunatei lumi Oz, L. Frank Baum a mai scris cincizeci și cinci de romane, optzeci și două de povestiri, aproape două sute de poezii, precum și scenarii de teatru.

L. Frank Baum s-a stins din viață pe data de 6 mai 1919 la Hollywood, California, SUA.

După moartea sa, seria *Oz* a fost continuată de alți autori, în mod remarcabil de Ruth Plumly Thompson, care a mai scris nouăsprezece volume adiționale. La douăzeci de ani de la moartea sa, o nouă versiune de film a poveștii sale clasice a apărut pe marele ecran. *Vrăjitorul din Oz* în regia lui Victor Fleming, cu Judy Garland, Bert Lahr, Jack Haley, Ray Bolger și Frank Morgan, lansat în 1939, a devenit unul dintre cele mai vizionate filme din istoria cinematografiei.

Referințe

Dacă aș putea să aștern pe hârtie tot ceea ce mă roagă micii mei prieteni, ar trebui să scriu zeci de cărți ca să le fac la toți pe plac. Și ce n-aș da să fiu în stare să le scriu pe toate, pentru că și mie îmi face plăcere să inventez povești, așa cum și copiilor le face plăcere să le citească, după cum ei singuri mi-au zis.

* * *

Povestea „Vrăjitorul din Oz” a fost scrisă doar ca să îi încante pe copiii din zilele noastre. E o poveste modernizată, cu multă magie și bucurie.

Lyman Frank Baum

Sреди своих соотечественников, писавших и пишущих в жанре литературной сказки, Баум и по сей день остается самой яркой индивидуальностью. Придуманный им мир соединил в себе традиционные атрибуты сказочного фольклора с конкретными приметами американского сельского быта. По выражению одного из исследователей Баума, Оз – обыкновенная американская ферма, где все вдруг стало необыкновенным. Расположенная где-то на Западе, окруженная со всех сторон пустыней, страна Оз – это страна мечты, резко противопоставленная автором иссохшей, серой канзасской прерии, откуда начинаются путешествия героини, девочки Дороти. В стране Оз нет богатых и бедных, нет денег, войн, болезней, жизнь здесь – праздник общительности и дружелюбия.

* * *

Сказки Баума проникнуты оптимистической верой: все, о чем может мечтать человек, заложено в нем самом.

T. Бенедиктова

Titluri pentru expoziții

Creatorul fascinantului tărâm Oz

Un clasic al literaturii americane pentru copii – Lyman Frank Baum
(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- THE LIFE and Adventures of Santa Claus / Lyman Frank Baum. – New York: Signet Classics, 2005. – 161 p. – Lb. engleză.
- LOSKUTUŠKA iz Strany Oz; Tik-Tok iz Strany Oz / Lyman Frank Baum; per.: S. Belov, M. Lipman; hudož.: V. Roganov. – Moskva: Ripol Klassik, 2000. – 448 p.: il. – Lb. rusă.
- MINUNATA lume a lui Oz / Lyman Frank Baum; trad. și adapt.: Daniela Stănescu; il.: Petruța Șerban. – Pitești: Nomina, 2008. – 155 p.: il.
- MINUNATUL Vrăjitor din Oz / Lyman Frank Baum; trad.: Irina Chirica. – Ch.: Arc, 2019. – 189 p.
- MORSKIE fei; Ostrov na nebesah / Lyman Frank Baum; per.: M. Vorsanovoj; ill.: A. Tersina, Ū. Âkunin. – Moskva: Ripol Klassik, 2001. – 480 p. – Lb. rusă.
- MOȘ CRĂCIUN a fost răpit! / Lyman Frank Baum; trad.: S. Socoliuc; cop.: V. Stihî. – București: CD Press, 2005. – 32 p.: il.

- NEMAIPOMENITUL Vrăjitor din Oz / Lyman Frank Baum; trad.: E. Hadai; cop. și il.: C. Hadai. – București: Coresi, 2007. – 128 p.: il.
- POVEȘTI / Lyman Frank Baum; trad. și adapt.: D. Stănescu, R. Uță; il.: Petruța Șerban. – Pitești: Nomina, 2008. – 58 p.: il.
- POVEȘTI americane / Lyman Frank Baum; trad.: Ioana Aneci; il.: Serghei Samsonov. – Ch.: Arc, 2012. – 113 p.: il.
- PROPAVŠAĂ princessa; Železnyj drovosek iz Strany Oz / Lyman Frank Baum; per.: Ū. Romanenkov, S. Belov; hudož.: V. Roganov. – Moskva: Ripol Klassik, 2000. – 416 p. – Lb. rusă.
- THE ROAD to Oz / Lyman Frank Baum; il.: J.R. Neill. – Chicago: Reilly & Lee, [S.a.]. – 268 p.: il. – Lb. engleză.
- СТИИ Batuški Gusaka / Lyman Frank Baum; per.: Mihail Virozub; ris.: Nataliâ Salienko. – Moskva: Tekst, 2013. – 96 p.: il. – Lb. rusă.
- STRAȘILA iz Strany Oz / Lyman Frank Baum; per.: S. Belov; ill.: Ū. Âkunin. – Moskva: Ripol Klassik, 2000. – 448 p.: il. – Lb. rusă.
- UDIVITEL'NYJ volšebnik iz Strany Oz; Čudesnâ Strana Oz / Lyman Frank Baum; per.: S. Belov, T. Venediktova; hudož.: A. Șahgel'dân. – Moskva: Ripol Klassik, 2000. – 448 p.: il. – Lb. rusă.
- VRĂJITORUL din Oz / Lyman Frank Baum; trad.: Grete Tartler. – București: Arthur, 2017. – 152 p.
- THE WIZARD of Oz / Lyman Frank Baum; adapt.: C. Filatov; cop.: D. Stan; il.: A. Nelega. – Pitești: Paralela 45, 2003. – 178 p.: il. – Lb. engleză.
- THE WONDERFUL Wizard of Oz / Lyman Frank Baum. – New York: Oxford University Press, 2000. – 274 p. – Lb. engleză.

Referințe critice

- BAUM Lyman Frank // Pisateli našego detstva, 100 imen: biogr. slovar' v 3-h čas-tâh. Ć. I. – Moskva, 1998. – P. 48-50.
- BIOGRAFIE Frank L. Baum [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.serialreaders.com/13574-biografie-frank-l-baum.html. – Accesat 09.03.2020.
- BRAIS, Aura. Baum Lyman Frank // Brais, Aura. Dicționar de literatură română și universală: Autori. Opere. Personaje: pentru elevi / Aura Brais. – București, 2008. – P. 27. – (Dicționarele Coresi).
- FEDOROV, Viktor. Pridvornyj letopisec strany Oz / Viktor Fedorov // Ćitajka. – 2016. – Nr. 5 – P. 2-9. – Lb. rusă.
- LYMAN Frank Baum [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.ro.wikipedia.org/wiki/Lyman_Frank_Baum. – Accesat 09.03.2020.
- LYMAN Frank Baum: biografie, creativitate. Cărți despre țara Oz [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.olnafu.ru/artă-și-divertisment/

- PETROVSKIJ, Miron. Pravda i illüzii Strany Oz // Petrovskij, Miron. Knigi naše-go detsva / Miron Petrovskij. – Moskva, 1986. – P. 221-248. – (Sud'by knig).
- TUBEL'SKAÂ G. Baum Lyman Frank // Tubel'skaâ, G. Zarubežnye detskie pisateli. 100 imen: biobibliogr. spravočnik v 2-h častâh. Č. I. / G. Tubel'skaâ. – Moskva, 2005. – P. 26-30. – Lb. rusă.
- VENEDIKTOVA, T. Lyman Frank Baum / T. Venediktova // Zarubežnaâ literatura dlâ detej i ũnošestva. V 2-h častâh: Č. II. – Moskva, 1989. – P. 89-90. – Lb.rusă.
- WILLIAMS, Martin. Baum Lyman Frank / Martin Williams // St. James Guide to Children's Writers. – Detroit; London, 1999. – P. 75-77. – Lb. engleză.

23 MAI – 150 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRIITORULUI, CRITICULUI ȘI ISTORICULUI LITERAR ROMÂN GARABET IBRĂILEANU (1871–1936)

Ilustru reprezentant al culturii și literaturii române, Garabet Ibrăileanu s-a născut la 23 mai 1871 la Târgu Frumos, județul Iași, într-o familie de negustori de origine armeană. A urmat cursurile școlii primare la Bacău și Roman (1879–1883), apoi gimnaziul la Roman (1883–1887). Între 1887 și 1890 face studii liceale la Bârlad, unde se împrietenește cu Raicu Ionescu-Rion și cu alți colegi cu care formează o mică societate culturală cu idei înaintate, denumită „Orientul”. În perioada 1891–1895 a urmat cursurile Facultății de Litere a Universității din Iași, fiind în paralel și bursier al Școlii Normale Superioare, secția de istorie-filozofie.

Încă din timpul studenției se face remarcat de Alexandru Philippide, care îl cooptează în echipa de cercetători angajați de Academia Română în vederea redactării Dicționarului limbii române. Tot între 1891 și 1895 publică, sub pseudonimul Cezar Vraja, numeroase articole politice și de critică literară în diverse reviste și ziare ale timpului: „Munca”, „Lumea nouă”, „Evenimentul literar” ș.a.

După absolvirea Universității devine profesor de literatură română la licee din Bacău și Iași, iar din 1908 – profesor universitar de istorie a literaturii române și estetică literară la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din Iași. Devine doctor în litere, în 1912, cu teza „Opera literară a dlui Vlahuță”, în introducerea căreia își expune concepția despre critică.

În martie 1906 a fondat la Iași, împreună cu Constantin Stere și Paul Bujor, revista „Viața românească”, de care va fi legat toată viața. A rămas

la conducerea revistei și a cenaclului acesteia până în 1933. A susținut, prin publicarea lor în revistă, mai mulți scriitori, între care M. Sadoveanu, T. Arghezi, A. Philippide, G. Topîrceanu. A editat, în 1918, la Iași, ziarul „Momentul”, suprimat de cenzură după 49 de numere, iar în 1919 (februarie-decembrie) a apărut, la inițiativa și sub conducerea sa, revista săptămânală „Însemnări literare”.

În domeniul criticii literare s-a afirmat cu *Spiritul critic în cultura românească* (debut editorial, 1909), urmat de volumele *Scriitori și curente* (1909), *Note și impresii* (1920), *După război. Cultură și literatură* (1921), *Scriitori români și străini* (1926), *Studii literare* (1930). Tot în 1930 apare și volumul de aforisme *Privind viața*. Romanul *Adela* (1933), singurul roman al scriitorului, încheie activitatea sa literară. Acesta a fost apreciat de criticii literari drept cel mai bun roman românesc de analiză psihologică. Pentru acest roman, în 1933, i se conferă „Premiul Național pentru proză”.

După ani buni de reflecție și cercetare, în 1930 publică o excelentă ediție a poeziilor lui Mihai Eminescu, însoțită de o prefață-sinteză, care este o capodoperă de cugetare și perspectivă.

A decedat în data de 12 martie 1936 la București. Trupul i-a fost incinerat, iar cenușa depusă la cimitirul „Eternitatea” din Iași.

În 1948, post-mortem, este desemnat membru al Academiei Române.

Teoretician al specificului național în literatură și al spiritului critic în cultura românească, Garabet Ibrăileanu a lăsat în urmă o importantă moștenire literară.

Referințe

Când o „cugetare” este un rezumat fericit al propriilor tale cugetări asupra unui lucru, atunci simți acea cunoscută bucurie de a te regăsi în cartea pe care o cetești.

Garabet Ibrăileanu

A fost unul dintre cei mai inteligenți oameni ai vremii lui.

* * *

Prestigiul lui Ibrăileanu provine din dezinteresarea, din modestia, din absoluta lui lipsă de vanitate, din pătrunderea neobișnuită a inteligenței lui, din intransigența și pasiunea lui luptătoare, din marea lui vo-

cație pentru prietenie, din devotamentul lui, adică dintr-o totalitate de însușiri intelectuale și morale rareori întâlnite la același om. Prin acest prestigiu, Ibrăileanu a susținut o mișcare de cultură, în care trebuie să recunoaștem una din etapele cele mai însemnate din trecutul democrației românești.

Tudor Vianu

Prezența acestui învățător în existență este pentru toată lumea o pildă și o mângâiere. Nu-l cheamă nici Platon, nici Confucius, nici Mahomed, numele lui e numai Ibrăileanu, și viața lui o jertfă deplină gândului.

Tudor Arghezi

Ibrăileanu a spus cele mai fundamentale lucruri despre un scriitor și rămâi surprins să găsești un lucru evident abia azi, bănuț cu mult înainte.

* * *

Profunda estetică a lui Ibrăileanu, scilicet de intuiție, și deloc greșită, se bizuie pe valoarea absolută a artistului, în chip necesar selectabil de către criticul comprehensiv, și pe o explicație conceptuală, cu atât mai plină de efecte cu cât e mai în spiritul timpului.

George Călinescu

Oare câți dintre intelectualii popoarelor lumii și-au revărsat de-a lungul vieții lor sufletul, cu atât de largă generozitate și cu o pasiune așa de caldă, cum a făcut Garabet Ibrăileanu?

Petru Caraman

Ibrăileanu și-a asigurat o supremă și nicicând dezmințită actualitate ca prozator, prin romanul *Adela*, o capodoperă a literaturii române.

Ion Negoițescu

Erudiției și competenței profesionale i se adaugă experiența de viață care i-a permis lui Ibrăileanu să facă observații dintre cele mai pertinente și să tragă concluzii dintre cele mai temeinice privind natura umană și comportamentul oamenilor. Una dintre utilitățile aforismelor este aceea de a oferi cititorului o învățătură în chip de pildă, o cheie comportamentală.

Sergiu Selian

Titluri pentru expoziții

Marele critic literar Garabet Ibrăileanu

Garabet Ibrăileanu – personalitate marcantă a vieții culturale românești

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE**Opera**

- ADELA: roman / Garabet Ibrăileanu; ref. ist.-lit.: Ion Bălu [et al.]. – Ch., București: Litera Internațional, 2003. – 288 p. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 443).
- ETERNUL feminin: eseuri, reflecții, amintiri, considerații estetice / Garabet Ibrăileanu. – Iași: Princeps Multimedia, 2017. – 150 p.
- OPERE: [în 2 vol.]. Vol. I: Spiritul critic în cultura românească / Garabet Ibrăileanu. – Ch.: Litera, 1997. – 296 p. – (Biblioteca școlarului).
- OPERE: [în 2 vol.]. Vol. II: Scriitori români / Garabet Ibrăileanu. – Ch.: Litera, 1997. – 296 p. – (Biblioteca școlarului).
- PRIVIND viața; Adela; Amintiri din copilărie și adolescență / Garabet Ibrăileanu; pref.: Nicolae Manolescu. – București: Litera, 2009. – 240 p. – (Biblioteca pentru toți).
- SPIRITUL critic în cultura românească / Garabet Ibrăileanu; ed. îngr. de Pavel Balmuș. – Ch.: Cartier, 2000. – 198 p. – (Cartier clasic).

Referințe critice

- DUNA, Ion. Opera lui Garabet Ibrăileanu / Ion Duna. – București: Minerva, 1989. – 263 p.
- GAVRILOV, Anatol. Conceptul de roman la Garabet Ibrăileanu și structura stratiformă a operei literare / Anatol Gavrilov. – Ch.: CEP USM, 2006. – 276 p.
- * * *
- ANGHELESCU, Mircea. Ibrăileanu, azi / Mircea Anghelescu // România literară. – 2015. – 14 aug. – P. 10-11.
- CIMPOI, Mihai. Mari critici literari români (medalioane): Garabet Ibrăileanu // Cimpoi, Mihai. Curs de critică literară / Mihai Cimpoi. – Ch., 2015. – P. 205-209.
- CIOCANU, Ion. Garabet Ibrăileanu – critic literar și prozator // Ciocanu, Ion. Literatura română: studii și materiale pentru învățământul preuniversitar / Ion Ciocanu. – Ch., 2003. – P. 208-212.
- CIOPRAGA, Constantin. Ibrăileanu Garabet / Constantin Ciopraga // Dicționarul literaturii române: în 2 vol. Vol. A/L / Acad. Română. – București, 2012. – P. 719-724.

- DINU-GHEORGHIU, Mihai. Lumina stinsului amor: [Garabet Ibrăileanu, romanul „Adela”] / Mihai Dinu-Gheorghiu // Ibrăileanu, Garabet. Adela: roman, amintiri, aforisme / Garabet Ibrăileanu. – Ch., 1998. – P. 258-274. – (Biblioteca școlarului).
- GARABET Ibrăileanu: (tabel cronologic) // Ibrăileanu, Garabet. Adela / Garabet Ibrăileanu. – București; Ch., 2003. – P. 7-10. – (Biblioteca școlarului, serie nouă).
- GARABET Ibrăileanu: referințe istorico-literare / Ion Bălu [et al.] // Ibrăileanu, Garabet. Adela / Garabet Ibrăileanu. – București; Ch., 2003. – P. 243-287. – (Biblioteca școlarului, serie nouă).
- PĂSAT, Dumitru. Adela, un copil spiritual // Păsat, Dumitru. Profunzimi de spirit: interpretări și deschideri filosofice / Dumitru Păsat. – Ch., 2003. – P. 163-165.
- PIRU, Alexandru. Ibrăileanu Garabet / Alexandru Piru // Sasu, Aurel. Dicționarul biografic al literaturii române: [în 2 vol.]. Vol. A/L / Aurel Sasu. – Pitești, 2006. – P. 750-751.
- POTÎNG, Tatiana. Descoperirea sinelui prin cunoașterea alterității în „Maitreyi” și „Adela” // Potîng, Tatiana. Personajul cu povestea sa: (perspectiva narativă în romanul interbelic românesc) / Tatiana Potîng. – Ch., 2018. – P. 49-63.
- TROIANOVSCI, Lidia. Garabet Ibrăileanu: pledoarii pentru o literatură adevărată / Lidia Troianovschi // Revista de filosofie, sociologie și științe politice. – 2016. – Nr. 3. – P. 160-170.
- ZAMFIR, Mihai. Un celebru critic provincial / Mihai Zamfir // România literară. – 2016. – 9 dec. – P. 14-16.

30 MAI – 65 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITOAREI LUCREȚIA BÂRLĂDEANU (1956)

Poeta, prozatoarea, eseista și profesoara Lucreția Bârlădeanu s-a născut la 30 mai 1956, în satul Tătărăuca Veche, Soroca. A absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău în anul 1979.

A susținut teza de doctor în filologie cu tema „Sentimentul naturii în poezia lui Eminescu”, lucrare apărută ulterior în volum la Editura Cartier. Îmbină ani buni activitatea literară cu cea de pedagog. A fost profesoară de română la școala din satul natal, apoi lector asistent la Catedra de limba și literatura română a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” (1982–1988), lector superior și conferențiar universitar la Catedra de teatrologie și literatură universală a Universității de Arte din Chișinău (1988–1998).

Debutază în 1988 cu volumul de versuri *Rouă de cuvinte*, urmat de alte cărți de poezie: *Clipe de păsări* (1996), *Capitalul din Para Sângelui* (1998), *Sezon de catifea* (2018).

Beneficiază de mai multe burse de studii în Franța, unde se stabilește în 1998, având drept obiect de studiu exilul românesc în multiplele lui ipostaze. Publică la această temă volumul *Dialoguri pariziene* (2005, reeditare în 2014) și *Secolul nomazilor* (2006). Prinsă între două țări și două culturi, nu renunță la niciuna, ci încearcă, prin volumele *Scrisori din Paris* (2011, apărut în traducere franceză cu titlul *Surprises de métro*, 2015) și *Tunica portocalie* (2016) să le facă convergente.

Proverbialul sentiment al dorului românesc, sincronizat cu o sensibilitate modernă, îi inspiră o carte de amintiri din (altă!) copilărie – *Dealul Drăguței* (2010).

A elaborat o serie de studii referitoare la poezia lui G. Bacovia, G. Coșbuc, L. Blaga, Gr. Vieru etc., precum și despre interferențele culturale româno-franceze.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România.

Deține mai multe premii, printre care: Premiul „Danaster” pentru proză pentru copii al Fundației Culturale „Eco Art” din Iași, oferit la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (2011, pentru *Dealul Drăguței*), Premiul „Diaspora”, oferit la Salonul Internațional de Carte (2011), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova *Relații culturale* (2011), Premiul „Epistolaris”, oferit la Salonul Internațional de Carte (2012, pentru cartea *Scrisori din Paris*), Premiul special al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2016) pentru cartea de proză *Tunica portocalie*. În 2010 a fost distinsă cu Medalia „Mihai Eminescu”. Deține titlul de cetățean de onoare al satului Tătărauca Veche (2011) și cetățean de onoare al raionului Soroca (2013).

Referințe

*Sunt atât de tânără
atât de fericită
atât de frumoasă
pentru că azi-noapte
Cuvântul*

*mă invită
să stau cu El
până dimineață la masă.*

* * *

Un spirit ales, în care divinitatea vine să-și investească grațiile, poate în-nobila și cel mai umil neam.

* * *

Dorința de a seduce este adânc implantată în fibra ființei umane. E o armă ce te ajută să posezi o anume influență (putere, dacă vrei) asupra altora. Iar Literatura, și cel care-o zămislește, fie că recunoaștem sau nu, urmărește să-și asigure un loc special și, dacă s-ar putea, unul privilegiat în viața semenilor săi. Doar că-și propune să-l dobândească nu prin forța fizică ori politică și nici prin cea a banului – cum se întâmplă de obicei –, ci prin una benefică și de cele mai multe ori invizibilă. Un soi de vrajă, cum ar veni. Uneori chiar suflată cu praf de aur.

Așadar, scriitorul ar putea fi – de ce nu? – un Mag! Să nu ne mirăm că – în anumite circumstanțe – el vrăjește și seduce!

* * *

Titlul volumului „Tunica portocalie” nu este ales întâmplător. Portocaliul este o culoare vibrantă, exuberantă, iar tunica – un element de vestimentație care poate fi interpretat în moduri felurite, rămânând totuși un simbol al grației și libertății. Un scriitor lasă întotdeauna și cititorului său posibilitatea de a se regăsi în simboluri și de a le interpreta.

* * *

Mă aflu pe podul de aur: circul mereu între Paris și Chișinău. Am experimentat toate genurile literare. Îmi place să fiu proaspătă, să nu intru în clișee. Experimentez neîncetat, stric jucăria și fac altceva...

Lucreția Bârlădeanu

Prezență aparte în peisajul literelor basarabene, Lucreția Bârlădeanu s-a distins întotdeauna prin eleganță. Mot clé, eleganța îi definește atât felul de a fi, cât și scriitura.

* * *

Dacă societatea basarabeană ar fi avut un beau monde, în persoana Lucreției Bârlădeanu ar fi pierdut un cronicar al vieții mondene. Și aceasta nu pentru că autoarea ar avea propensiune față de bâlciul deșertăciunilor, deși o anumită fascinație a elevatului persistă, ci mai curând

fiind ghidată de un simț acut al nuanțelor cu care știe să deslușească linii euclidiene în desenul pollockian al firilor umane. Volumul *Scrisori din Paris* se situează tocmai pe punctul de intersecție a acestor linii. Sau, mai bine zis, în locul în care această intersecție se vede cel mai bine – în capitala tuturor moravurilor lumii, unde „totul este acceptat și înțeles” – Henry James.

Adrian Ciubotaru

Lucreția Bârlădeanu știe să vadă lumea cu un ochi calm, moderat. Are o înțelegere nuanțată a Europei și a României. Și ce mi-a plăcut cel mai mult – nu se sfiește să spună unor lucruri inconvenabile pe nume.

Dan C. Mihăilescu

Titluri pentru expoziții

Eu – o cetate emoțională

Lucreția Bârlădeanu, o prezență tonică în poezie și proză

Autoarea în tunică portocalie – Lucreția Bârlădeanu

Ambasadoarea culturii noastre la Paris

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- CAPITALUL din Para Sângelui: [versuri] / Lucreția Bârlădeanu; cop.: Cristian Gheorghiu. – Iași: Junimea, 1998. – 72 p.
- CLIFE cu păsări: [versuri] / Lucreția Bârlădeanu; cop.: Roman Coțiuba. – Ch.: Cartier, 1996. – 55 p.
- DEALUL Drăguței: Amintiri din altă copilărie / Lucreția Bârlădeanu; prez. graf.: Iurie Palcov. – Ch.: Silvius Libris, [2010]. – 59 p.: il.
- LECTURES de métro: Déconseillées qui n'ant pas le sens de l'humour: proză / Lucreția Bârlădeanu. – Ch.: Arc; Lumina, 2012. – 96 p. – Lb. franceză.
- SCRISORI din Paris: nu și pentru cei lipsiți de simțul umorului / Lucreția Bârlădeanu; cuv. înainte: Adrian Ciubotaru; cop.: Mihai Bacinschi. – Ch.: Arc, 2011. – 91 p.
- SECOLUL nomazilor: itinerar literar român-francez / Lucreția Bârlădeanu; cop.: Ștefan Eșanu. – Ch.: Epigraf, 2006. – 103 p.
- SEZON de catifea: [versuri] / Lucreția Bârlădeanu; cop.: Vladimir Kravcenko. – Ch.: Prut, 2018. – 148 p.
- TUNICA portocalie: [povestiri] / Lucreția Bârlădeanu; cop.: Vladimir Kravcenko. – Ch.: Prut, 2016. – 152 p.

Referințe critice

- CIOBANU, Mircea V. „Scrisorile persane” ale Lucreției Bârlădeanu // Ciobanu, Mircea V. Deziluziile necesare / Mircea V. Ciobanu. – Ch., 2014. – P. 176-180.
- CIOCANU, Ion. Lucreția Bârlădeanu dincolo de prima impresie // Ciocanu, Ion. Salahorind...: articole, cronici, portrete și medalioane literare / Ion Ciocanu. – Ch., 2008. – P. 159-163.
- CIOCANU, Ion. Lucreția Bârlădeanu și riscul unei noi cărți despre Eminescu: [„Sentimentul naturii în poezia lui Eminescu” de Lucreția Bârlădeanu] // Ciocanu, Ion. Nevoia de vase comunicante sau cartea între scriitor și cititor / Ion Ciocanu. – Ch., 2006. – P. 466-472.
- CIUBOTARU, Adrian. [Lucreția Bârlădeanu] / Adrian Ciubotaru // Bârlădeanu, Lucreția. Scrisori din Paris / Lucreția Bârlădeanu. – Ch., 2011. – P. 7-10.
- DOLGAN, Mihail. Bârlădeanu Lucreția / Mihail Dolgan // Dicționarul general al literaturii române. Vol. A/B / Acad. Română. – București, 2004. – P. 458.
- DRUȚĂ, Ana. Lucreția Bârlădeanu, „Misterul de Est”, roman / Ana Druță // Contrafort. – 2020. – Nr. 3. – P. 6.
- PRUS, Elena. Universul bipolar al prozei Lucreției Bârlădeanu / Elena Prus // Contrafort. – 2016. – Nr. 9-10. – P. 11.
- ȘCHIOPU, Constantin. Poeta și cuvântul ce-i ară ființa până la os: („Sezon de catifele” de Lucreția Bârlădeanu) / Constantin Șchiopu // Lit. și arta. – 2018. – 30 aug. – P. 6.
- ȘLEAHTIȚCHI, Maria. Anul literar 2016. Proza: [Lucreția Bârlădeanu] / Maria Șleahțițichi // Revista literară: publicație de literatură și dialog cultural. – 2017. – Nr. 5. – P. 9.
- TAMAZLĂCARU, Elena. Aripile poeziei și prozei Lucreției Bârlădeanu / Elena Tamazlăcaru // Lit. și arta. – 2017. – 13 apr. – Nr. 15. – P. 5.
- TRIFAN, Călina. Bârlădeanu Lucreția / Călina Trifan // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812–2010. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch., 2010. – P. 43-44.
- VRABIE, Diana. Lucreția Bârlădeanu și deschiderea în universul copilăriei / Diana Vrabie // La Creangă: almanah literar. – 2019. – Nr. 33. – P. 31.

1 IUNIE – 65 DE ANI**DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI ROMÂN MIRCEA CĂRTĂRESCU
(1956)**

Mircea Cărtărescu, personalitate impunătoare în cultura română, s-a născut în București. Despre copilăria sa el va afirma mai târziu că aceasta „reprezintă principala sa experiență existențială și singura pe care a trăit-o atent”. După absolvirea Liceului „Dimitrie Cantemir” din

București, urmează cursurile la Facultatea de Limba și Literatura Română. În 1980 prezintă teza de licență despre imaginarul poetic eminescian din poezia postumă. În 1999 obține doctoratul în literatura română cu o teză despre postmodernismul românesc, coordonată de profesorul Paul Cornea.

Între 1980 și 1989 a fost profesor de limba română la o școală generală, apoi funcționar la Uniunea Scriitorilor, redactor la revista „Caiete critice”. Din 1991 activează la Facultatea de Litere a Universității din București în calitate de lector, apoi conferențiar, din 2004, la Catedra de istorie a literaturii române. Actualmente este profesor universitar la Departamentul de studii literare al aceleiași facultăți.

Mircea Cărtărescu face parte din grupul poezilor optzeciști, care au frecventat „Cenaclul de luni”, condus de criticul literar Nicolae Manolescu. În timpul studenției a participat și la ședințele Cenaclului literar „Junimea”, condus de Ovid D. Crohmălniceanu. Debutează cu poezii la „Cenaclul de luni” și în „România literară”, în anul 1978.

Din momentul lansării ca poet, criticii au observat marea sa pasiune pentru limbaj, pentru „inventivitatea lexicală”.

Debutul editorial are loc în 1980 cu volumul de poeme *Faruri, vitrine, fotografii*. În 1982 apare volumul *Poeme de amor*. Urmează un alt volum de poeme, *Totul*, editat în 1984. Este un prozator și romancier, care practică speciile literaturii fantastice. Volumul *Visul* apare în 1989, reluat într-o variantă puțin mai diferită cu titlul *Nostalgia* în 1993.

Poemul epic *Levantul* a apărut în 1990. Despre această lucrare, concepută ca o variantă ludic-ironică a istoriei literaturii române, autorul mărturisea: „Eu, Mircea Cărtărescu, am scris *Levantul* într-un moment greu al vieții mele, la vârsta de treizeci și unu de ani, când, nemaicrezând în poezie (toată viața mea de până atunci) și în realitatea lumii, și în destinul meu în această lume, m-am hotărât să îmi ocup timpul clocind o iluzie”.

Mircea Cărtărescu este considerat un teoretician important al postmodernismului românesc și un autor contemporan de succes, apreciat atât în țară, cât și în străinătate.

Unul dintre marile proiecte editoriale, trilogia-roman *Orbitor*, are forma unui fluture și conține trei volume: *Aripa stângă* (1996), *Corpul*

(2002) și *Aripa dreaptă* (ultimul editat în 2007). A semnat și alte lucrări în proză: *Enciclopedia zmeilor* (2005), *Gemenii* (2006), *Mendebilul* (2006), *Frumoasele străine* (2010), *Travesti* (2011), *Fata de la marginea vieții – povestiri alese* (2014), *Melancholia* (2019) etc.

La capitolul eseu și publicistică, Mircea Cărtărescu excelează cu *Post-modernismul românesc* (1999), *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli* (2002), *De ce iubim femeile*, o carte de povestiri scurte (2004), *Baroane!* (2005), *Visul chimeric* (2011), *Ochiul căprui al dragostei noastre* (2012), *Peisaj după isterie* (2017) etc. În 2020 i-a apărut o nouă culegere de articole, recenzii și alte materiale, *Creionul de tâmplărie*, în care autorul împărtășește gânduri despre literatură, despre puterea poeziei și despre ce înseamnă să fii scriitor.

Îi aparțin și antologiile: *Dublu CD, Antologie de poezie* (1998), *Plurivers* (2003), *Poeme în garanție* (2005), *Dublu album* (2009), *Mica trilogie* (2011), *Poezia* (2015).

A avut multiple colaborări, lucrările sale s-au editat în volume colective, printre care: *Antologia poezilor tineri* (1982), *Antologia poeziei generației '80* (1993), *Antologia poeziei românești culte* (1998), *Generația '80 în proza scurtă* (1998), *Experimentul literar românesc postbelic* (1998), *Antologia poeziei române de la origini și până azi* (1999), *Tescani* (2000), *Primii mei blugi* (2009), *Care-i faza cu cititul?* (2010), *Cărțile care ne-au făcut oameni* (2010), *Intelctuali la cratiță. Amintiri culinare și 50 de rețete* (2012), *Cartea simțurilor* (2015), *Și eu am trăit în comunism* (2015), *Bucureștiul meu* (2016).

Creația scriitorului a intrat pe deplin în circuitul european. Operele sale au fost traduse în limbile engleză, italiană, franceză, spaniolă, poloneză, suedeză, bulgară, maghiară. Romanul *Solenoid* a fost, de asemenea, tradus în mai multe limbi și s-a bucurat de un real succes la publicul cititor. A publicat patru volume din jurnalul intim, care se adresează mai mult cititorilor din România, acest jurnal fiind început de autor din adolescență. Unele dintre lucrările sale i-au adus un succes de box-office, figurând pe lista de cărți bestseller ale editurii care-i publică toate cărțile.

Este decorat cu Ordinul Național „Serviciul Credincios” în grad de Comandor (2000), Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Mare Ofițer (2006), acordat de Președintele țării.

Este laureat al mai multor premii, acordate în țară și peste hotare: Premiul Uniunii Scriitorilor din România (1980, 1990, 1994, 2000), Premiul Academiei Române (1989), Premiul revistei „Flacăra” (1990, 1997), Premiul revistei „Ateneu” (1990, 1997), Premiul revistei „Tomis” (1990, 1997), Premiul revistei „Cuvântul” (1990, 1997), Premiul Uniunii Latine „Le meilleur livre étranger” (1992), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1994), Premiul Asociației ASPRO (1994), nominalizare la Premiul Uniunii Latine pentru traducerea în limba franceză a romanului *Orbitor* (1999), Premiul Asociației Scriitorilor Profesioniști din România (2002), Premiul AER (2002), Premiul literar „Giuseppe Acerbi”, Italia (2005), Premiul Internațional pentru Literatură de la Vilenica (2011), Premiul Internațional pentru Literatură „Haus der Kulturen der Welt 2012”, Berlin, Premiul Spycher-Literaturpreis Leuk din Elveția (2013), Marele Premiu al Festivalului de Poezie de la Novi Sad (2013), Premiul Euscadi de Plata, San Sebastian (2014), Premiul de Stat al Austriei pentru literatură europeană (2015), Premiul pentru proză „Observator cultural” ex-aequo pentru romanele *Solenoid* și trilogia *Corso de Daniel Vighi* (2016), Premiul „Tomas Mann” pentru literatură (2018), Premiul Internațional „Formentor de las Letras” pentru întreaga sa carieră, Buenos Aires, Argentina (2018).

Mircea Cărtărescu a fost printre cei cinci finaliști din numărul de circa 200 de candidați la Premiul Nobel pentru Literatură 2020.

Referințe

O carte trebuie să-ți spună ceva și dincolo de literatură, la un nivel uman și suprauman.

* * *

Copiii au multe mijloace de distracție azi, dar cărțile rămân unul dintre ele. Se publică și se cumpără foarte multe cărți, e o industrie întregă. Ar fi absurd să ne gândim că aceste cărți nu sunt citite.

* * *

Dacă un copil nu-și vede niciodată părinții citind, nici el nu o va face. Prin entuziasmul celor care le vorbesc despre cărți, prin aducerea lor la evenimente culturale... – sunt multe feluri neinvazive și necoercitive de a-i deschide unui copil lumea cărților.

* * *

Pe mine nu mă interesau lipsurile, îi interesau pe părinții mei, eu nu le observam. Și cred că copiii își construiesc lumea din ce au, întotdeauna sunt niște mari „bricoleuri”. Eu mi-am făcut lumea din ce-am avut, din ce-am găsit, din lucrurile care erau la dispoziția mea. Pentru mine, lumea aceea săracă, de la sfârșitul anilor '50 și începutul anilor '60, timp în care s-a desfășurat prima mea copilărie, era singura. Era realitatea, era normalitatea.

* * *

Eu cred în egalitatea tuturor oamenilor, dar nu cred în starea aceasta de beatitudine pe care mulți o confundă cu fericirea. Nu constă în sentimentul că ești în paradis și totul este minunat. Fericirea constă în viața simplă, obișnuită, pe care o duce fiecare om, în fiecare clipă, în fiecare moment, în care omul a câștigat o victorie împotriva lui însuși, împotriva firii sale, împotriva obiceiurilor sale. Eu cred că asta este viața împlinită, viața, care se viețuiește în pofida greutăților, în pofida resentimentelor altora, în pofida greutăților negre.

Mircea Cărtărescu

Noutatea discursului cărtărescian rezidă în modalitatea individuală de soluționare a crizei ontologice și poetice, astfel încât conștiința rupturii, asumată de poetul romantic la modul tragic, este, la Cărtărescu, temeiul unui discurs ludic, ironic, realizat prin textualizare și resemantizare, ca manifestări ale jocului postmodern cu literatura.

Doina Rotari

Transcrierea viselor arborescente, cum le știm din cărțile sale, este foarte plastică, detaliată, colorată, intens literaturizată: peisaje fastuoase și palate de cleștar sau, la celălalt pol al evoluției, fantome misterioase, figuri terifiante, care adastă la capătul patului, ațintindu-și privirea goală în irișii tumefiați ai povestașului... Mircea Cărtărescu este poate cel mai adaptat dintre confracții săi din țara rigorilor vieții unui scriitor occidental, fiind și unul dintre cei mai cunoscuți în afară... Cărtărescu este un scriitor vizionar.

* * *

Romanul lui Mircea Cărtărescu te obligă să lărgiești spațiul cunoașterii creative, revizuindu-ți, odată cu asta, propria viziune asupra domeniilor scrisului.

Vitalie Ciobanu

La Mircea Cărtărescu nouitatea de viziune e evidentă. Corpul e reprezentat de el ca o mașină vie, mecanică, producătoare de halucinații, fantasmе și care se instituie de multe ori ca o prezență tutelară a oricărui tip de viziune despre obiecte, lucruri, acte imaginare...

Gheorghe Crăciun

Mediul romancierului îl constituie limbajul: orice ar face, el operează în și prin limbaj. Atât construcția, temperamentul și structura personajelor, cât și planurile narrative, discursul și reprezentarea lumii în general – toate se realizează în spațiul limbajului și cu ajutorul limbajului.

David Lodge

Titluri pentru expoziții

Mircea Cărtărescu, un scriitor vizionar

Romancierul pasionat de inventivitatea lexicală

Opera lui Cărtărescu – tezaur literar-lexical

Polifonia limbajului cărtărescian

(T.P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- ENCICLOPEDIA zmeilor / Mircea Cărtărescu; il.: Tudor Banuș. – București: Humanitas, 2017. – 163, [11] p.
- FATA de la marginea vieții: povestiri alese / Mircea Cărtărescu. – București: Humanitas, 2014. – 296 p. – (Seria de autor).
- LEVANTUL / / Mircea Cărtărescu. – București: Humanitas, 2012. – 254 p. – (Seria de autor).
- MELANCOLIA / Mircea Cărtărescu. – București: Humanitas, 2019. – 256 p. – (Seria de autor).
- NOSTALGIA / Mircea Cărtărescu. – București: Humanitas, 2016. – 400 p. – (Seria de autor).
- O SEARĂ la operă / Mircea Cărtărescu; conc. graf.: A. Ichim. – Ch.: Știința, 2009. – 148 p. – (Antologia unui autor).
- OCHIUL căprui al dragostei noastre / Mircea Cărtărescu. – București: Humanitas, 2017. – 208 p. – (Seria de autor).
- ORBITOR. Aripa stângă / Mircea Cărtărescu. – București: Humanitas, 2018. – 407 p. – (Seria de autor).
- POEZIA / Mircea Cărtărescu. – București: Humanitas, 2015. – 784 p. – (Seria de autor).

ȘTIUTORII: trei povestiri din Orbitor / Mircea Cărtărescu. – București: Humanitas, 2017. – 176 p. – (Seria de autor).

TRAVESTI: roman / Mircea Cărtărescu. – București: Humanitas, 1994. – 175 p.

Referințe critice

ȘIMANSCHI, Ludmila. Opera literară în postmodernitate: (cu referință la „Levantul” de Mircea Cărtărescu) / Ludmila Șimanschi. – Ch.: [S.n.], 2015. – 184 p.

* * *

CIOBANU, Vitalie. Lupta lui Mircea cu Îngerul / Vitalie Ciobanu // Eseu. Critică literară / sel.: Adrian Ciubotaru. – Ch., 2017. – P. 210-224. – (Literatura din Basarabia, început de secol XXI).

CIOBANU, Vitalie. Mircea Cărtărescu în reflecții suprapuse // Ciobanu, Vitalie. Scribul în grădina fermecată: Jurnal de lectură / Vitalie Ciobanu. – Ch., 2014. – P. 73-133.

CISTELECAN, Alexandru. Cărtărescu Mircea / Alexandru Cistelean // Sasu, Aurel. Dicționarul biografic al literaturii române: [în 2 vol.]. Vol. A/L / Aurel Sasu. – Pitești, 2006. – P. 302-303.

CORBU, Daniel. Mircea Cărtărescu sau postmodernismul cu program bine stabilit // Corbu, Daniel. Escale în Panteon de la Dosoftei la Vișniec: Eseuri și portrete literare / Daniel Corbu. – Iași: Princeps Multimedia, 2018. – P. 293-299.

CRISTEA-ENACHE, Daniel. Amor poetic / Daniel Cristea-Enache // România literară. – 2018. – Nr. 10-11. – P. 10.

DACĂ un copil nu-și vede niciodată părinții citind, nici el n-o va face / Mircea Cărtărescu // Florile dalbe. – 2017. – 1 dec. – P. 3.

DUMITRACHE, Silvia. O carte postmodernă... ca la carte: „Levantul” de Mircea Cărtărescu. – Disponibil pe internet: <https://www.bookaholic.ro/o-carte-postmoderna-ca-la-carte-levantul-de-mircea-cartaescu.html>. – Accesat 19.08.2020.

FLEȘERIU, Marinela. Câteva păreri despre o poezie a lui Mircea Cărtărescu / Marinela Fleșeriu // Arca. – Arad, 2019. – Nr. 7-8-9. – P. 147-156.

GALAIU-PĂUN, Emilian. Mircea Cărtărescu. Fata de la marginea vieții / Emilian Galaicu-Păun // Moldova. – 2016. – Nr. 11-12. – P. 67.

KRAUSZ, Luis S. Proza românului Mircea Cărtărescu recuperează dimensiunea mitică a conștiinței și clădește propriile lumi / Luis S. Krausz; trad. din lb. portugheză: Ferdinand Brotstadt // Arca. – Arad, 2019. – Nr. 1-2-3. – P. 12-17.

KRIZSANOVSKI, Izabella. Mircea Cărtărescu // Krizsanovszki, Izabella. Fascinația enogastronomică în literatura română / Izabella Krizsanovszki. – Iași: Tipo Moldova, 2010. – P. 342-344.

LEFTER, Ion Bogdan. Singular și reprezentativ / Ion Bogdan Lefter // România literară. – 2016. – Nr. 23. – P. 15.

- MANOLESCU, Nicolae. Primus inter ares: Mircea Cărtărescu – 60 / Nicolae Manolescu // România literară. – 2016. – Nr. 23. – P. 14.
- MIHĂILESCU, Dan C. Cărtărescu Mircea / Dan C. Mihăilescu // Dicționarul literaturii române: [în 2 vol.]. Vol A/L / Acad. Română. – București, 2012. – P. 312-314.
- MIHEȚ, Marius. Singurătățile pre-melancoliei / Marius Miheț // România literară. – 2019. – Nr. 26. – P. 12.
- MIRCEA Cărtărescu // Calendar Național 2016 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Ch., 2016. – P. 174-175.
- MIRCEA Cărtărescu – laureatul Premiului Național de Poezie „Mihai Eminescu” pe anul 2016 // România literară. – 2017. – 20 ian. – Nr. 2 – P. 3.
- MOCUȚA, Gheorghe. Solenoid 837: [Mircea Cărtărescu, Solenoid] / Gheorghe Mocuța // Arca. – Arad, 2018. – Nr. 1-2-3. – P. 59-68.
- ROTARI, Dorina. Dialogul cărtărescian cu Eminescu: revizionism și fascinații comune / Dorina Rotari // Limba Română. – 2018. – Nr. 7/8. – P. 289-298.
- ȘLEAHTIȚCHI, Maria. Proza ego-socio-cosmogonică: [Mircea Cărtărescu] // Șleahțiți, Maria. Romanul generației '80 / Maria Șleahțiți. – Ch., 2014. – P. 96-122.
- TĂZLĂUANU, Valentina. Cărtărescu / Valentina Tăzlăuanu // Sud-Est cultural. – 2016. – Nr. 3. – P. 3-9.
- ȚARĂLUNGĂ, Ecaterina. Cărtărescu Mircea // Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești: Personalități / Ecaterina Țărălungă. – București: Litera Internațional, 2011. – P. 164.
- VONCU, Răzvan. Când totul s-a spus: Mircea Cărtărescu – 60 / Răzvan Voncu // România literară. – 2016. – Nr. 23. – P. 14-15.

Dedicații

- RUSNAC, Constantin. Mircea Cărtărescu // Rusnac, Constantin. Portrete în timp: Acrostihuri / Constantin Rusnac. – Ch.: Magna Princeps, 2013. – P. 166.
- RUSNAC, Constantin. Portrete în timp: Mircea Cărtărescu // Rusnac, Constantin. 101 poeme / Constantin Rusnac. – Ch., București: Biodova, 2013. – P. 113.

19 IUNIE – 100 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITOAREI AUSTRALIENE PATRICIA WRIGHTSON (1921–2010)

Patricia Wrightson este una dintre cele mai distinse scriitoare pentru copii din Australia. S-a născut la 19 iunie 1921 la Lismore, statul New South Wales. Și-a petrecut copilăria în sătucul natal, pe care nu-l părăsește decât pentru un timp scurt, atunci când se înscrie la o școală-in-

ternat. Doar după un an revine acasă și-și continuă studiile, de astă dată prin corespondență, la o școală specială pentru copiii din ținuturile mai depărtate ale țării.

Termină școala în 1939. În anii celui de-al Doilea Război Mondial se stabilește la Sydney, unde muncește la o uzină militară. Ulterior va lucra ca secretar și administrator într-un spital militar (1946–1960), apoi colaborator al Asociației de îngrijire a bolnavilor (1960–1964). Va fi asistent de redactor (1964–1970) și redactor (1970–1975) al revistei „School Magazine”, o publicație literară pentru elevii școlilor primare.

Geneza primelor sale scrieri pentru copii se regăsește în intenția autoarei de a le vorbi fiilor săi despre istoria Australiei, despre tradițiile țării, obiceiurile oamenilor. Această intenție s-a materializat în mod original prin cărțile inspirate din trecutul țării. Reușește să câștige simpatia publicului cititor chiar de la prima sa carte, *The Crooked Snake* (1955, *Șarpele strâmb*), apreciată de către Consiliul Cărții pentru Copii din Australia ca cea mai bună carte a anului. Au urmat: *The Bunyip Hole* (1957, *Vizuina monstrului*), *The Rocks of Honey* (1960, *Munții de miere*) și *The Feather Star* (1963, *Steaua de puf*), ultima fiind recunoscută de către Asociația Bibliotecilor din America drept cea mai remarcabilă carte a anului.

Deja primele scrieri denotă interesul autoarei pentru viața aborigenilor din Australia, pentru folclorul și datinile acestora. Mitologia și tradiția aborigenilor vor constitui subiectul cărților ce vor fi scrise ulterior: *An Older Kind of Magic* (1972, *Farmece vechi*), *The Nargun and the Stars* (1973, *Nargun și stelele*), *The Ice is Coming* (1977, *Pornirea ghețarilor – trilogie*), *The Dark Bright Water* (1978, *Apă întunecată și strălucitoare*), *Behind the Wind* (1981, *După vânt*) etc. Inspirat din miturile și legendele locale, cărțile Patriciei Wrightson educă dragostea pentru pământul natal, pentru natură și oamenii țării. Elementele realiste se întrepătrund cu fantasticul generat de imaginația fecundă a autoarei și iscusința în a da viață unor subiecte și caractere deosebite.

Cartea care o face cunoscută dincolo de hotarele Australiei este *A Racecourse for Andy* (1968, *Un hipodrom pentru Andy*). Veridicitatea și naturalitatea descrierilor, optimismul și speranța în mai bine sunt trăsăturile care caracterizează această carte despre viața unui băiețel cu defici-

ențe. A fost numită cea mai bună carte pentru copii a anului și distinsă cu Diploma de Onoare a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY), împreună cu cărțile *Nargun și stelele* și *Pornirea ghețarilor*.

Cele mai bune dintre cărțile Patriciei Wrightson au fost ecranizate.

Cărțile sale au fost traduse și publicate în șaisprezece limbi și au inspirat nenumărați scriitori.

Patricia Wrightson mai deține titlul de Ofițer al Imperiului Britanic (1977), Medalia Marii Britanii „Carnegie” (1983), Medalia „Dromkeen” (1984) și Medalia „Hans Christian Andersen” (1986), Premiul Lady Cutler (1986), toate fiindu-i acordate pentru contribuțiile sale deosebite la dezvoltarea literaturii pentru copii.

În anul 1988, premierul din New South Wales a numit un premiu literar în cinstea ei.

S-a stins din viață la 15 martie 2010, la vârsta de optzeci și opt de ani, la Lismore, New South Wales.

Referințe

Fantasticul ca să fie fantastic trebuie înțeles.

* * *

Școala noastră era una dintre cele mai mari din stat, dar nu avea bibliotecă. Pe atunci era o tradiție prezența cărților în fiecare familie și făceam schimb de cărți cu colegii... De la un timp însă, aveam o senzație de insatisfacție, motivul căreia 1-am conștientizat mult mai târziu – în copilărie am citit cărți minunate, dar niciuna din ele nu era despre Australia sau scrisă de un australian.

* * *

A fost un moment surprinzător pentru mine. Mă uitam la cărțile mele ca la niște lucruri mărunte, pe care nu credeam că cineva le-ar fi putut observa. Nu mă gândisem niciodată cât de departe ar putea călători o carte. A fost surprinzător să descopăr, prin câștigarea premiului, o întreagă comunitate de oameni care erau profund interesați de cărțile pentru copii și cu care ai fi putut și ai fi avut ce discuta despre ele.

Patricia Wrightson

Poveștile Patriciei Wrightson au avut întotdeauna un minunat sentiment de autenticitate. Primul ei roman, *Șarpele strâmb* (1955), a fost o

poveste despre niște copii de la țară, care se luptau cu o bandă ce se numea „șerpuitorii strâmbi”. Copii australieni obișnuiți, care fac lucruri obișnuite, dar povestite într-un mod memorabil, cu complexitatea personajelor și utilizarea frumoasă a limbajului.

* * *

Puțini scriitori australieni s-au egalat cu Patricia Wrightson, dar niciunul nu i-a depășit realizările.

Mark McLeod

Opera Patriciei Wrightson se caracterizează prin puterea și noutatea poveștilor sale, strălucirea utilizării limbajului.

A fost, fără îndoială, una dintre cele mai influente scriitoare și, împreună cu Ivan Southall și Colin Thiele, a contribuit la creșterea profilului scriitorilor australieni în întreaga lume. Poveștile ei vor rămâne, iar influența sa asupra altor scriitori se va mai observa.

(Text)

Patricia Wrightson a respectat întotdeauna cultura aborigenă. În cuvintele editorului său Mark McLeod: „Încearcă să creeze o pan-Australia – o mitologie australiană complet nouă, care era parțial non-indigenă și parțial indigenă”.

Julia Eccleshare

A fost mai mult decât un *scriitor bun*. A fost o scriitoare superbă, capabilă să-și construiască stilul în funcție de starea de spirit și tonul emoțional al subiectului abordat.

Maurice Saxby

Книги Райтсон с очевидностью говорят о ее росте как художника и мыслителя. Ее основные темы остаются неизменными, а почерк несет печать индивидуальности, однако писательница не ограничивает себя. От книги к книге, она расширяет тематику.

Ее основная тема – дружба людей с окружающей средой и людей с людьми. Эта тема индивидуально выражена в каждой книге и благодаря этой выразительности писательница может исследовать другие вопросы и аспекты человеческого опыта.

Сочинения Райтсон как произведения словесного искусства характеризуются единством, гармонией и стройностью. И вдобавок

она щедро делится с читателями своими мудрыми жизненными наблюдениями.

Ольга Мязотс

Titluri pentru expoziții

Patricia Wrightson, o scriitoare de primă mărime

În lumea fantastică a creației Patriciei Wrightson

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- I OWN the Racecourse! / Patricia Wrightson. – London: Puffin Books, 1994. – 154 p. – Lb. engleză.
- A LITTLE Fear / Patricia Wrightson. – London: Puffin Books, 1994. – 112 p. – Lb. engleză.
- THE NARGUN and the Stars / Patricia Wrightson. – London: Catnip Publishing, 2009. – 192 p. – Lb. engleză.
- RATTLER'S Place; The Sugar-Gum Tree; The Water Dragons / Patricia Wrightson. – London: Puffin Books, 2002. – 312 p. – Lb. engleză.
- SHADOWS of Time / Patricia Wrightson. – London: Puffin Books, 1995. – 175 p. – Lb. engleză.
- THE SONG of Wirrun / Patricia Wrightson. – London: Puffin Books, 1993. – 604 p. – Lb. engleză.
- THE SUGAR-gum Tree / Patricia Wrightson. – London: Penguin Books, 1999. – 72 p. – Lb. engleză.
- THE WATER-Dragons / Patricia Wrightson; il.: David Cox. – London: Puffin Books, 1999. – 60 p. – Lb. engleză.
- A WISP of Smoke / Patricia Wrightson; il.: David Cox. – London: Puffin Books, 2004. – 74 p. – Lb. engleză.

Referințe critice

- MÂÈOTS, Olga. Patricia Wrightson [resursă electronică] / Olga Mâèots. – Disponibil pe internet: www.deti.libfl.ru/writer/wrightson. – Accesat 25.05.2020. – Lb. rusă.
- PATRICIA Wrightson // Scriitori – laureați ai Premiului „Hans Christian Andersen” / alcăt.: Lilia Tcaci, Tamara Maleru; resp. de ed.: Claudia Balaban. – Ch.: Pontos, 2004. – P. 62-63.
- PATRICIA Wrightson // The Hans Christian Andersen Award. 1956-2002. – Copenhagen, 2002. – P. 74. – Lb. engleză.
- PATRICIA Wrightson // The Oxford Companion to Children's Literature / H. Carpenter, M. Prichard. – Oxford; New York, 1991. – P. 582. – Lb. engleză.

- PATRICIA Wrightson [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.knigogid.ru/authors/293693-patrisiya-raytson. – Accesat 25.05.2020. – Lb. rusă.
- PATRICIA Wrightson [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.ru.knowledgr.com. – Accesat 25.05.2020. – Lb. rusă.
- PATRICIA Wrightson [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.ru.wikipedia.org/wiki/. – Accesat 25.05.2020. – Lb. rusă.
- PATRICIA Wrightson: biblioteka inostrannoĭ literatury [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.libfl.r/literaturnye-portrety-patriciya-raytson-1. – Accesat 25.05.2020. – Lb. rusă.
- SPISOK pisateleĭ – laureatov Meždunarodnoĭ premii H. Ch. Andersen: Patricia Wrightson [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.zma.ucoz.ru/index/0-25. – Accesat 25.05.2020. – Lb. rusă.

8 IULIE – 400 DE ANI

DE LA NAȘTEREA FABULISTULUI FRANCEZ JEAN DE LA FONTAINE (1621–1695)

Poet francez, unul dintre cei mai mari fabuliști ai lumii, Jean de La Fontaine s-a născut la 8 iulie 1621 în orașelul Châteaux-Thierry din Franța. A fost fiul lui Charles de La Fontaine, administrator al apelor și pădurilor în Châteaux-Thierry și al Françoisei Pidoux.

A urmat, între anii 1636 și 1641, Colegiul din Reims, instituție a călugărilor Ordinului „Oratorienilor”. Ulterior, face studii teologice la Seminarul Sainte-Magloire din Paris (1641–1642), abandonate din lipsă de vocație. Continuă cu studii în drept la Paris, în urma cărora devine avocat. Deși a obținut diploma de avocat în 1649, literatura a fost marea sa dragoste.

Debutază în literatură în anul 1654 cu o adaptare după piesa *L'Eunuque* (*Eunucul*) a autorului latin Terențiu.

Stabilit la Paris pentru a se putea dedica exclusiv literaturii (1658), reușește să-și găsească protectori bogați și influenți: Fouquet, ministrul Finanțelor, ducesa de Bouillon, ducesa d'Orléans, magistratul d'Harvart ș.a. Pentru Fouquet compune în 1659 poemele *Adonis* (*Adonis*) și *Le Songe de Vaux* (*Visul din Vaux*), iar după arestarea pentru delapidare a protectorului său scrie *Élégie aux Nymphes de Vaux* (1662, *Elegie către nimfele din Vaux*), încercând pe această cale să obțină grațierea de la Ludovic al XIV-lea.

Dobândește notorietate literară, mai ales după ce începe să publice *Contes et nouvelles en vers* (1665, *Povestiri și nuvele în versuri*), inspirate din Boccaccio, Ariosto, Rabelais, ulterior renegate de autor. Mai publică *Les Amours de Psyché et Cupidon* (1669, *Iubirile lui Psyche și ale lui Cupidon* – roman mitologic), alte trei culegeri de *Storie* (1668, 1671, 1674, *Povestiri*), *Captivité de Saint Malc* (1673, *Captivitatea Sfântului Malc* – poem religios), *Quinquina* (1682, poem didactic), comediile *Ragotin* (1683, *Ragotin*) și *Le Florentin* (1685, *Florentinul*), *Epître à Huet* (1687, *Epistola către Huet*) ș.a.

Adevărata glorie o cunoaște odată cu publicarea, pe parcursul anilor 1668–1694, a celor douăsprezece cărți de *Fables* (*Fabule*), devenind unul dintre cei mai străluciți reprezentanți ai clasicismului francez, ridicând fabula – specie literară considerată minoră – la o perfecțiune neîntrecută de niciunul dintre succesorii săi. Prin intermediul fabulelor a criticat moravurile sociale din Franța în timpul absolutismului și a demascat cu mult umor viciile claselor dominante. Personajele, care aparțin lumii necuvântătoarelor sau regnului vegetal, personificând tipuri și caractere, reprezintă diferite aspecte ale vieții sociale franceze.

Fabulele sale au fost traduse în foarte multe limbi, oferind un model pentru fabuliștii care l-au urmat, inclusiv pentru cei români: Ion Helia-de-Rădulescu, Alexandru Donici, dar mai ales pentru Grigore Alexandrescu.

A devenit membru al Academiei Franceze în 1684.

S-a stins din viață, în plină glorie, la Paris, la 13 aprilie 1695.

Astăzi *Fabulele* lui La Fontaine sunt considerate ca fiind una din cele mai mari capodopere ale literaturii franceze și universale.

Referințe

Fabulele nu sunt deloc ce par a fi.

În ele, un simplu animal îndrumătorul nostru e.

Morala clară alungă plictiseala,

Iar cu povestea odată citim și-nvățătura.

Să instruiască și să placă e a fabulei menire,

Căci povestea de dragul poveștii

Îmi pare pierdere de vreme.

Mă folosesc de animale ca să-i învăț pe oameni.

Jean de La Fontaine

La Fontaine instruește glumind și îi învață pe oameni să fie virtuoși, împrumutând glasul animalelor; el înalță micile subiecte până la sublim; scriitor unic, totdeauna original, fie că inventează, fie că traduce, el și-a depășit modelele, el însuși – model greu de imitat.

La Bruyère

La Fontaine trăiește plenar și va trăi veșnic în nemuritoarele sale scrieri. Prin ordinea timpului, el aparține de secolele moderne, dar prin geniul lui – de Antichitate, pe care ne-o reînvie în tot ce avea ea mai bun.

Fénelon

Marea sa inovație constă în transformarea radicală a structurii fabulei prin schimbarea raportului dintre morală și narațiune. În timp ce la fabuliștii antici accentul cădea pe morală, partea narativă având un rol secundar, La Fontaine dă prioritate povestirii, morala fiind exprimată în câteva versuri (câteodată numai unul) sau absentă, reieșind implicit din conținut. Astfel, din specie didactică, fabula devine o varietate a poeziei epice.

Ion Brăiescu

La Fontaine nu s-a mulțumit doar să imite servil scrierile Antichității. Originalitatea talentului său dăruiește scurtelor povestiri morale o formă nouă, complexă; caracterele sunt nuanțate, narațiunea evoluează, căpătând substanță și trecând alert și coerent de la expunere la dezvoltarea situației și apoi la deznodământ, dialogurile sunt vii, dând adesea iluzia că citim o piesă de teatru.

Morala decurge întotdeauna firesc din desfășurarea fabulei, încununând-o și subliniind analiza fină a unor situații caracteristice.

Silvia Colfescu

Arta lui La Fontaine e uriașă. Înzestrat cu o genială intuire a esențialului, el știe să redea caracterele în acțiune, să individualizeze, găsind tot ce e tipic și descoperind elemente noi în personalitatea eroului fabulei, să

descrie cu rezeziune, să dialogheze veridic și sugestiv, să meargă drept la țintă, fără lungimi și digresiuni.

Valentin Lipatti

Pictor amator al societății din vremea lui, gânditor subversiv, deși discret, poet al naturii, al vieții populare și al desfătărilor simple, astfel ni se înfățișează La Fontaine în fabulele sale, luate în totalitatea lor.

Elena Vianu

Vestitoare a Secolului Luminilor prin caracterul lor protestatar și umanist, fabulele lui La Fontaine își păstrează și azi o prospețime, o tinerete care fac din el poate cel mai modern și cel mai apropiat de noi dintre toți scriitorii veacului clasic.

Iulia Mușat

Titluri pentru expoziții

Jean de La Fontaine, clasicul fabulei

Jean de La Fontaine, unul dintre cei mai mari fabuliști ai lumii

Iscusit povestitor și moralist – Jean de La Fontaine

Universul fabulelor lui Jean de La Fontaine

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

CELE mai frumoase fabule / Jean de La Fontaine; pref.: Ch. Perrault. – București: Erc Press, 2006. – 224 p.: il.

CELE mai frumoase povești cu tâlc / după Jean de La Fontaine; repov. de Stefanie Leonardi Hartley; trad.: Rodica Chiriacescu. – Ch.: Arc, 2018. – 126 p.: il. – (Colecția de aur).

20 DE fabule / Jean de La Fontaine; adapt.: Celia Ruiz. – Dudu, Jud. Ilfov: Gira-sol, 2010. – 125 p.: il. – (Știu să citesc).

FABLES: choisies / Jean de La Fontaine. – Paris: La spiga languages, [2006]. – 96 p. – (Améliore ton français). – Lb. franceză.

FABLES = Fabule / Jean de La Fontaine; trad.: St. O. Iosif și D. Anghel. – București: Vremea, 1999. – 158 p. – (Bibliografie școlară). – Lb. română/franceză.

LES FABLES: La Laitière et le pot au lait. Le Renard et le Bouc / Jean de La Fontaine. – Paris: Hachette, 1979. – [16] p. – (Les albums roser). – Lb. franceză.

FABULE / Jean de La Fontaine; trad.: Aurel Tita. – București: Regis, 2010. – 26 p.

- GREIERELE și furnica: fabulă / Jean de La Fontaine. – Ch.: Junior X, 2015. – 15 p. – (Povești de acasă: citim și colorăm, 12).
- LE RENARD et la Cigogne; Le Lion et le Moucheron / Jean de La Fontaine; d'après les fables geometriques de fantome: Pierre Perret. – Paris: La Compagnie du Livre, 1997. – 16 p. – (Les fables geometriques). – Lb. franceză.
- VULPEA / Jean de La Fontaine. – București: Erc Press, [2007]. – 16 p. – (Fabule).

Referințe critice

- LOGHIN, Georgeta. La Fontaine în literatura română / Georgeta Loghin. – Iași: Junimea, 1981. – 174 p.

* * *

- BRAIS, Aura. Jean de La Fontaine // Brais, Aura. Dicționar de literatură română și universală: Autori. Opere. Personaje: pentru elevi / Aura Brais. – București, 2008. – P. 101-102; 289. – (Dicționarele Coresi).
- CEMOLEV, Nina. La sagesse du monde animal dans les fables de La Fontaine / Nina Cemolev, Mihail Rumleanski // Interuniversitaria: colocviu, ed. 13, 2017. – Bălți, 2017. – P. 47-52. – Lb. franceză. – Disponibil pe internet: www.ibn.idsi.md/vizualizare_articol/80656. – Accesat: 5 mar. 2020.
- DRIMBA, Ovidiu. Marii clasici francezi: La Fontaine // Drimba, Ovidiu. Istoria literaturii universale: [în 2 vol.]. Vol. I / Ovidiu Drimba. – București, 1997. – P. 328-332.
- JEAN de La Fontaine: [biogr., opera] [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.wikiwand.com/ro/Jean-de-La-Fontaine. – Accesat: 5 mar. 2020.
- JEAN de La Fontaine: (referințe istorico-literare) / La Bruyere [et al.] // La Fontaine, Jean de. Fabule / Jean de La Fontaine. – București; Ch., 2002. – P. 383-395. – (Biblioteca școlarului, serie nouă).
- JEAN de La Fontaine: (tabel cronologic) // La Fontaine, Jean de. Fabule / Jean de La Fontaine. – București; Ch., 2002. – P. 7-10. – (Biblioteca școlarului, serie nouă).
- LA FONTAINE Jean de // Le Nouveau Dictionnaire des Auteurs: de tous les temps et de tous les pays. Vol. II. – Paris, 1994. – P. 1769-1771. – Lb. franceză.
- LA FONTAINE: [aprecieri critice] / Elina Vianu [et al.] // La Fontaine. Fabule / La Fontaine; trad.: Tudor Măinescu. – București; Ch., 1998. – P. 227-291. – (Biblioteca școlarului).
- LA FONTAINE Jean de / Enciclopedia Universală Britannica. Vol. 9. – București: Litera, 2010. – P. 36.
- MOTANU, Constantin. La Fontaine: (tabel cronologic) / Constantin Motanu // La Fontaine. Fabule / La Fontaine; trad.: Tudor Măinescu. – București; Ch., 1998. – P. 3-6. – (Biblioteca școlarului).

21 IULIE – 200 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI ROMÂN VASILE ALECSANDRI

(1821–1890)

Conform opiniei majorității cercetătorilor, poetul, dramaturgul, prozatorul, traducătorul, culegătorul de folclor, Vasile Alecsandri, personalitate de prim rang a culturii române, în același timp și un om politic important al epocii sale, s-a născut la 21 iulie 1821, la Bacău, în familia boierului (medelnicer) Vasile Alecsandri și a Elenei Alecsandri, născută Cozoni. În timpul copilăriei, petrecute la Iași și la moșia familiei de la Mircești, a luat primele lecții în particular de la călugărul maramureșean Gherman Vida și a avut ca tovarăș nedespărțit de joacă un rob țigan, Vasile Porojan, despre care va scrie o evocare sensibilă într-una din scrisorile adresate lui Ion Ghica.

A continuat studiile la un pension francez din Iași. După terminarea lor, în 1835, a fost trimis de familie să învețe la Paris. Urma să studieze medicina și dreptul, dar, cum mărturisește în evocarea despre Vasile Porojan, pasiunea pentru literatură a fost atât de puternică, încât i-a schimbat drumul. A fost tentat, mai întâi, să devină scriitor de limba franceză, așa că a publicat, în 1838, câteva încercări literare: *Zunarilla*, *Marie*, *Les brigands*, *Le petit rameau*, *Serata*, care însă n-au lăsat ecouri. În limba română a început să scrie după întoarcerea în țară, în 1839.

Debutul literar și-l face în revista „Dacia literară” cu nuvela *Buchetiera de la Florența*, în anul 1840.

Între 1840 și 1842, a fost codirector al Teatrului Național, împreună cu Mihail Kogălniceanu și Costache Negruzzi, ceea ce i-a creat posibilitatea să-și exerseze talentul artistic în vederea alcătuirii primului repertoriu dramatic național și în instruirea trupei după modelul teatrelor pariziene. A scris atât cântece comice (*Barbu Lăutarul*, *Șobolan Vi-teazul*, *Sandu Napoila Ultraretrogradul* ș.a.), scene și operete, vodeviluri și comedii (*Farmazonul din Hârlău*, 1841, debut în dramaturgie; *Iașii în carnaval*, 1845; *Iorgu de la Sadagura*, 1852; *Chirița în Iași sau două fete ș-o neneacă*, 1850; *Chirița în provincie*, 1855; *Chirița în voiagiu*, 1865; *Chirița în balon*, 1875), cât și drame (*Despot-Vodă*, 1880; *Fântâna Blanduziei*, 1884; *Ovidiu*, 1890), care fac parte și astăzi din piesele de rezistență ale teatrului românesc.

Ca poet, a devenit cunoscut cu poezia *Steluța* – o elegie scrisă în amintirea iubitei sale, Elena Negri. La scurt timp se afirmă ca un culegător de literatură populară și ca autor de poezii descriptive (pasteluri) și de mari poeme epice (*Dan, căpitan de plai, Dumbrava roșie*).

A publicat volume de versuri, substanțiale prin cuprinsul lor: *Doine* (1853), *Lăcrămioare* (1853), *Suvenire* (1853), *Mărgăritărele* (1863), *Pasteluri* (1875), *Legende* (1875), *Ostașii noștri* (1878). Toate își au importanța lor, însă *Pastelurile* sale, publicate inițial în „Convorbiri literare” și apoi strânse în volum, reprezintă o premieră pe plan național și, după Edgar Papu, chiar pe plan universal, el inventând acest gen de poezie, înrudit cu pictura – pastelul.

În paralel cu activitatea literară, care include și o consistentă poezie patriotică (iubită de contemporani, prezentă și în manualele școlare de literatură), deosebit de importantă este activitatea sa politică și diplomatică.

S-a implicat în toate evenimentele politice ale epocii sale. A fost unul dintre fruntașii Revoluției de la 1848 din Moldova, care a avut un caracter pașnic, fiind denumită în epocă „revolta poezilor”. După înfrângerea mișcării pașoptiste, Vasile Alecsandri pleacă în exil. Trecând prin Austria și Germania, poetul s-a stabilit pentru o perioadă la Paris, unde s-a întâlnit cu militanții pașoptiști munteni, revenind în Moldova în toamna aceluiași an.

A desfășurat o bogată activitate unionistă și a fost ales deputat de Bacău în Divanul ad-hoc al Moldovei în anul 1857, iar în anul următor a fost membru în Comitetul central al Unirii de la Iași și membru în Adunarea Electivă a Moldovei. În acest context, Alecsandri a fost candidatul la tron care întrunea cele mai multe voturi din partea aripii liberale a Partidei Naționale, însă a refuzat desemnarea, propunându-l în locul său pe Costache Negri. Până la urmă, sorții au căzut asupra lui Alexandru Ioan Cuza.

După unire, domnitorul Alexandru Ioan Cuza l-a desemnat pe Vasile Alecsandri pentru a duce o campanie diplomatică la cancelariile occidentale, pledând pentru recunoașterea unirii. În următoarea perioadă Vasile Alecsandri devine ministru de externe al Moldovei, deputat și ministru plenipotențiar la Paris.

Prin traducerile în limbile franceză, germană, engleză ale poeziilor populare sau ale unora din poeziile originale, Vasile Alecsandri se numără și printre primii scriitori români moderni a căror operă a devenit accesibilă străinătății.

În 1878 a fost distins la Montpellier, pentru poezia *Cântecul gintei latine*, cu Premiul Internațional „Felibri”, decernat de Asociația cu același nume, care-și propunea să promoveze latinitatea europeană, iar în 1881 i s-a decernat Marele Premiu „Năsturel-Herăscu” al Academiei Române pentru drama *Despot-Vodă* și pentru poeziile din ultimul volum de *Opere complete*.

În 1888 apar primele semne ale bolii care avea să-l răpună peste doi ani. A încetat din viață, iubit și regretat de întreaga lume literară, la 22 august 1890, fiind înmormântat în grădina casei sale din Mircești, județul Iași.

Referințe

Ș-acel rege-al poeziei, vecinic tânăr și ferice,
Ce din frunze îți doinește, ce cu fluierul îți zice,
Ce cu basmul povestește – veselul Alecsandri,
Ce-nșirând mărgăritare pe a stelei blondă rază,
Acum secolii străbate, o minune luminoasă,
Acum râde printre lacrimi când o cântă pe Dridri.

Mihai Eminescu

Alecsandri nu este numai deschizător de drumuri, ci primul nostru scriitor complet.

Ion Negoitescu

În Alecsandri vibrează toată inima, toată mișcarea compatrioților săi, câtă s-a putut întrupa într-o formă poetică în starea relativă a poporului nostru de astăzi. Farmecul limbii române în poezia populară – el ni l-a deschis; iubirea românească și dorul de patrie în limitele celor mai mulți dintre noi – el le-a întrupat; frumusețea proprie a pământului nostru natal și a aerului nostru – el a descris-o; (...) când societatea mai cultă a putut avea un teatru în Iași și București – el a răspuns la această dorință, scriindu-i comedii și drame; când a fost chemat poporul să-și jertfească viața în războiul din urmă – el singur a încălzit ostașii noștri

cu raza poeziei. A lui liră multicoloră a răsunat la orice adiere ce s-a putut deștepta din mișcarea poporului nostru în mijlocia lui. În ce stă valoarea unică a lui Alecsandri? În această totalitate a acțiunii sale literare.

Titu Maiorescu

Poate că cea mai durabilă parte a operei lui Alecsandri este aceea în proză. Scutit de risipa de silabe și de obligația gravității lirice, scriitorul își revarsă, slobod de a divaga, toate darurile: umor, pictură, înlesnire orientală de povestitor.

George Călinescu

Odată cu Alecsandri dramaturgia românească a căpătat conștiința existenței sale ca gen cu trăsături specifice și autonome. Odată cu Alecsandri teatrul românesc și-a definit însăși rațiunea existenței sale: repertoriul național.

Valeriu Râpeanu

Se poate susține fără exagerare că scriitorul Vasile Alecsandri a fost o creație a pașoptismului cultural, un artist care, făcând din literatură o profesie în sens ideal, a returnat cu dărnicie acesteia, în semn de recunoștință, tot ceea ce sufletul lui de român a simțit, tot ceea ce talentul lui a produs.

C. Ciuchindul

Memorialist și autor de însemnări de călătorie, Vasile Alecsandri are într-adevăr toate însușirile unui prozator distins, care însă nu trece de la contemplarea plină de perspicacitate și reproducerea plastică a realității la construcții epice. Proza lui, inclusiv pasaje din nuvele, de asemenea corespondența, ni se înfățișează ca un carnet de scriitor, un carnet ticsit cu notații de tot felul, de observații sociale, peisaje prinse la fața locului, scene de interior, portrete, dialoguri și chiar scheme de subiecte.

Ion Roman

Alecsandri rămâne un scriitor european, pentru că a știut neconținut să simtă pulsul epocii sale, pentru că a evitat încremenirea în vechi formule politice și literare, pentru că, înnoindu-și continuu creația, a înnoit și literatura noastră, pentru că, rămânând „veșnic tânăr”, a întinerit literatura sa și a țării sale.

G. C. Nicolaescu

Titluri pentru expoziții

Vasile Alecsandri, regele poezilor români

Creația lui Vasile Alecsandri – podoaba literaturii române

Un omagiu adus Bardului de la Mircești

Gloria literaturii românești – Vasile Alecsandri

Poetul întregii romanități

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE**Opera**

- BUCHETIERA din Florența / Vasile Alecsandri; pref.: Daniel Corbu. – Iași: Princeps Multimedia, 2013. – 189 p.
- CÂNTECELE Gintei Latine / Vasile Alecsandri. – Iași: Feed Back, 2015. – 40 p. – (Mari poeți, opere, actori: Audiobook; vol. 7).
- CHIRIȚA în Iași sau două fete ș-o neneacă / Vasile Alecsandri; il.: Emil Childescu; cop.: Isai Cârmu. – Ed. a 3-a. – București; Ch.: Litera Internațional, 2003. – 272 p. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 207).
- CHIRIȚA în provincie: comedii și cântecele comice / Vasile Alecsandri. – București: Corint, 2002. – 123 p. – (Clasici români).
- CONCERTUL în luncă: pasteluri / Vasile Alecsandri; il.: Elena Karachentseva, Simion Zamșa. – București: Litera, 2014. – 32 p.: il. – (Poezia naturii).
- DESPOT-VODĂ; Sânziana și Pepelea / Vasile Alecsandri; cop. și il.: Isai Cârmu. – Ed. a 3-a. – București; Ch.: Litera Internațional, 2003. – 270 p. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 248).
- DOINE; Pasteluri; Lăcrămioare / Vasile Alecsandri. – București: Erc Press, 2009. – 346 p. – (Cartea de acasă).
- DRIDRI: proză / Vasile Alecsandri. – București: Erc Press, 2010. – 300 p. – (Cartea de acasă).
- ÎNȘIRĂ-TE, mărgărite / Vasile Alecsandri; il.: Emil Childescu. – București; Ch.: Litera Internațional, 2004. – 430 p. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 489).
- INTEGRALA operei dramatice / Vasile Alecsandri; pref.: Constantin Ciopraga; antologie, itinerar biogr., n. și sel. text. crit.: Daniel Corbu. – Iași: Princeps Multimedia, 2013. – 784 p. – (Ediții critice).
- ISTORIA unui galbân / Vasile Alecsandri; des.: Elena Tâciuc. – Ch.: Cadran, 2017. – 80 p.
- LEGENDE și pasteluri / Vasile Alecsandri; cop.: A. Apostol. – București: Corint Educațional. – 2014. – 158 p. – (Clasici români).
- LUNCA din Mircești / Vasile Alecsandri; il.: Elena Karachentseva, Simion Zamșa. – București: Litera mică, 2014. – 32 p. – (Scriitori români ilustrați).

- OSTAȘII noștri / Vasile Alecsandri. – Cluj-Napoca: Dacia, 2008. – 488 p. – (Didactica: Biblioteca elevului).
- PASTELURI / Vasile Alecsandri; cop.: M. Andruhina. – Ch.: Arc, 2010. – 32 p. – (Biblioteca elevului).
- PASTELURI și poezii populare ale românilor / Vasile Alecsandri; pref.: B. Burța-Cernat. – București: Jurnalul Național; Art, 2011. – 252 p. – (Biblioteca pentru toți).
- POEZII / Vasile Alecsandri; pref.: Diana Vrabie; sel.: Vasile Romanciuc. – Ch.: Prut, 2015. – 384 p. – (Biblioteca pentru toți copiii).
- POEZII populare ale românilor / Vasile Alecsandri. – București; Ch.: Litera Internațional, 2004. – 300 p. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 491).
- SERILE la Mircești: poezii / Vasile Alecsandri. – București: Simplu, 2008. – 132 p.

Referințe critice

- VASILE Alecsandri: bibliografie / alcăt.: Maria Coval; Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Ch.: [S.n.], 2002. – 160 p. – (Moldavica: Clasicii noștri).

* * *

- CORBU, Haralambie. Vasile Alecsandri și teatrul / Haralambie Corbu. – Ch.: [S.n.], 2010. – 263 p.
- FEDORENCO, Victoria. Drama istorică națională din secolul al XIX-lea: „Despot-Vodă” de Vasile Alecsandri, „Petru Rareș” de Gheorghe Asachi, „Răzvan și Vidra” de Bogdan Petriceicu Hasdeu / Victoria Fedorenco. – Ch.: Tehnica-Info, 2001. – 112 p.
- GHICA, Ion. Scrisori către Vasile Alecsandri / Ion Ghica. – București; Ch.: Litera Internațional, 2002. – 264 p. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 262).
- TEXTE literare comentate / Vasile Alecsandri; glosar, cron., coment., aprec., ref.: A. Simireanu. – Iași: Vasiliana'98, 2008. – 260 p. – (Sinteze școlare).
- VULCĂNESCU, Elena. București – Paris via Mircești / Elena Vulcănescu. – Iași: Ed. Fundației Culturale Poezia, 2007. – 383 p.

* * *

- ALECSANDRI Vasile // Literatura română; dicț.-antologie de istorie și teorie literară / alcăt.: Lora Bucătaru. – Ch., 2003. – P. 8-30.
- VASILE ALECSANDRI // 100 cei mai mari scriitori români / coord.: Mircea Ghițulescu. – București, [S.a.]. – P. 47-50.
- VASILE ALECSANDRI // Scriitori români notorii: viața, activitatea, opera / alcăt.: A. Lungu, C. Bujor. – Ch., 2007. – P. 6-10.
- CIMPOI, Mihai. Vasile Alecsandri // Cimpoi, Mihai. Mari scriitori români: medalioane literare / Mihai Cimpoi. – Ch., 2011. – P. 7-13.
- CIOCANU, Ion. Vasile Alecsandri, cel mai mare scriitor român de până la Mihai Eminescu // Ciocanu, Ion. Literatura română: studii și materiale pentru învățământul preuniversitar / Ion Ciocanu. – Ch., 2003. – P. 74-93.

- CORBU, Haralambie. „Ce-nșirând mărgăritare...”: Vasile Alecsandri. Schiță monografică // Corbu, Haralambie. În lumea clasicilor: sinteze și interpretări / Haralambie Corbu. – Ed. a 2-a. – Ch., 2012. – P. 306-395.
- CORBU, Haralambie. „Doină, doină, cântec dulce...”: Vasile Alecsandri // Corbu, Haralambie. Fața ascunsă a cuvântului: studii și eseuri literare / Haralambie Corbu. – Ch., 2007. – P. 64-111.
- CORBU, Haralambie. Noțiunea de „frumos” în concepția estetică a lui Vasile Alecsandri // Corbu, Haralambie. În lumea clasicilor: sinteze și interpretări / Haralambie Corbu. – Ed. a 2-a. – Ch., 2012. – P. 396-410.
- COROBAN, Vasile. Distanțarea ironică în „Istoria unui galbân” // Coroban, Vasile. Studii: Articole. Eseuri / Vasile Coroban. – Ch., 2018. – P. 150-153.
- CRĂCIUN, Boris. Vasile Alecsandri. Casa „Vasile Alecsandri” din Mircești // Crăciun, Boris. Pe urmele scriitorilor din vatra limbii române / Boris Crăciun, Dumitru Vacariu. – Iași, 2003. – P. 42-46.
- FAIFER, Florin. Alecsandri Vasile / Florin Faifer // Dicționarul literaturii române: [în 2 vol.]. Vol. A/L / Acad. Română. – București, 2012. – P. 32-38.
- IBRĂILEANU, Garabet. Un junimist patruzeciopist: Vasile Alecsandri // Ibrăileanu, Garabet. Spiritul critic în cultura românească / Garabet Ibrăileanu. – Ch., 2000. – P. 91-115.
- MANOLESCU, Nicolae. Vasile Alecsandri: Spiritul cult al folclorului // Manolescu, Nicolae. Poeți romantici / Nicolae Manolescu. – Ed. a 2-a. – Ch., 2003. – P. 125-160.
- MUNTEANU, Veronica. Vasile Alecsandri // Munteanu, Veronica. Victorine literare. Vol. II / Veronica Munteanu, Victoria Munteanu. – Ch., 2018. – P. 3-42.
- PALLADI, Tudor. Destinul național al geniului „de a fi” // Palladi, Tudor. Momentul monumentelor perene: eseuri / Tudor Palladi. – Ch., 2005. – P. 188-189.
- RĂILEANU, Lia. Vasile Alecsandri: „Despot-Vodă”, „Dan, căpitan de plai” // Răileanu, Lia. Dicționar de personaje literare / Lia Răileanu. – Ed. a 2-a, rev. și compl. – Ch., 2014. – P. 61-67.
- TRIFAN, Călina. Vasile Alecsandri // Trifan, Călina. Aleea clasicilor / Călina Trifan. – Ch., 2009. – P. 32-34.
- VRABIE, Diana. Vasile Alecsandri: vocația pelegrinului romantic // Vrabie, Diana. Lecturi în oglindă: literatura pentru copii în studii critice / Diana Vrabie. – Ch., 2016. – P. 107-126.
- ZAVULAN, Pavel. Proza lui Vasile Alecsandri // Zavulan, Pavel. Pagini de istorie literară / Pavel Zavulan. – Ch., 2017. – P. 179-222.

Dedicații lirice

- ASACHI, Gheorghe. Poetul: dedicat d-sale d. Vasile Alecsandri / Gheorghe Asachi // Ars poetica / sel.: Adrian Ciubotaru. – Ch., 2006. – P. 21.

- GARAZ, Mihail. Cu Alecsandri... // Garaz, Mihail. Opere complete. În 6 vol.: Vol. 1.: Versuri / Mihail Garaz. – Ch., 2010. – P. 122-123.
- ISTRU, Bogdan. Buchetierele: lui Vasile Alecsandri // Istru, Bogdan. Vocea memoriei: versuri / Bogdan Istru. – Ch., 2007. – P. 122.
- PALII-PĂDURARU, Lucia. Pe urme de poveste: lui Vasile Alecsandri // Palii-Păduraru, Lucia. Două luni: versuri / Lucia Palii-Păduraru. – Ch., 2010. – P. 19.
- ROȘIORU, Nicolae. „Miorița” noastră: lui Vasile Alecsandri, „rege-al poeziei...” // Roșioru, Nicolae. Celebra uitare: poezii / Nicolae Roșioru. – Ch., 2013. – P. 54-56.
- RUSU, Victor. Alecsandri // Rusu, Victor. Gură de univers: poeme / Victor Rusu. – Ch., 2012. – P. 54.
- SCHIȚCO, Boris. Baladă: lui Vasile Alecsandri // Schițco, Boris. Furtuna din piept: versuri / Boris Schițco. – Ch., 2011. – P. 70.
- VIERU, Grigore. Doină: lui Vasile Alecsandri // Vieru, Grigore. Liniștea lacrimii: versuri / Grigore Vieru. – Craiova, 2006. – P. 116.
- VIERU, Ion. Inima poetului: lui Vasile Alecsandri // Vieru, Ion. 101 poeme / Ion Vieru. – Ch., 2011. – P. 14.

25 IULIE – 90 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI VLADIMIR BEȘLEAGĂ (1931)

Unul dintre cei mai importanți oameni de litere care au marcat vizibil istoria și cultura noastră în a doua jumătate a secolului al XX-lea și în primele decenii ale secolului al XXI-lea, Vladimir Beșleagă s-a născut în satul Mălăiești, Grigoriopol, în familia lui Vasile și a Eugeniei Beșleagă, fiind unicul lor copil. Primul său nume a fost Adolf, ulterior a devenit Vladimir, prin hotărârea fermă a unui preot ortodox.

Clasele primare le urmează în localitatea de baștină, după un program de învățământ sovietic, iar din 1941, odată cu începerea războiului și cu instalarea administrației civile românești, trece la liceu, învățând din manuale cu grafie latină. Citește mult din cărțile „trimise cu vagoanele de la București”, din *Basmele și Viețile sfinților*, *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte* sau din *Simion Stălpnicul*. În 1944 această bucurie avea să se încheie, căci revin în școli cărțile cu grafie rusească. Cu toate că cele două clase de liceu nu i-au fost luate în calcul de administrația sovietică, reușește la absolvirea școlii medii să obțină calificativul „foarte bine” la toate disciplinele și să ia medalia de aur.

Vocația scrisului s-a manifestat de timpuriu, încă de la liceu, în anii grei ai foametei. Prima poezie se intitula totuși luminos: *Floarea și Soare-*

le. În clasele mari apar și primele „semne de zburlire adolescentină”. Împreună cu colegii săi, fondează un cenaclu literar școlar, în cadrul căruia se inițiază în probleme de teorie literară: versificație, noțiuni de estetică etc. Compune poezii, își încearcă puterile în proză, dramaturgie. Scrie pentru publicația raională, trimite versuri la ziarele și revistele din Chișinău, la Uniunea Scriitorilor.

După absolvirea școlii medii, depune actele la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Moldova (promoția 1955). Face doctoratul la aceeași instituție, având ca temă de studiu „Liviu Rebreanu, romancier”, sugerată de profesorul Vasile Coroban, dar care îi aduce bătăi de cap, pentru că spre finalul doctoranturii, din motive ideologice, aceasta este anulată, iar lucrarea nu ajunge la o susținere publică.

Pe parcursul anilor deține diverse funcții: redactor la revistele „Scântea leninistă” și „Cultura Moldovei”, secretar al Uniunii Scriitorilor (1971–1976), redactor-șef adjunct la revista „Nistru” (1977–1982), director al Muzeului Republican de Literatură „Dimitrie Cantemir” (1988), membru al Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor, deputat în prima legislatură a Parlamentului Republicii Moldova (1990–1993). La începutul secolului al XXI-lea este activ în mai multe planuri. Are rubrici permanente la diverse ziare de mare audiență: „Flux”, „Jurnal de Chișinău”, „Timpul”, colaborează la revistele „Dacia literară”, „Destin românesc”, „Sud-Est cultural”, „Familia”, „Contrafort” etc. Este unul dintre cei mai activi participanți la viața culturală a Chișinăului, cu luări de cuvânt la dezbateri, cenacluri literare, lansări de carte, reuniuni scriitoricești și întâlniri cu cititorii, fiind mereu prezent la radio și televiziune. De asemenea, se implică în viața civică, fiind membru în Comisia pentru studierea și aprecierea regimului comunist totalitar din Republica Moldova.

Debutul editorial are loc în 1956, cu culegerea de povestiri pentru cei mici *Zbânțuică*. Aceasta este urmată de alte câteva cărți, în aceeași cheie: *Vacanța mea* (1959), *Buțea* (1962), *Gălușca lui Ilușca* (1963), *Vrei să zbori la Lună?* (1964), *Dirimaga* (2009) ș.a.

Este autorul unor volume în proză intrate în lectura adolescenților, printre care *Zbor frânt* (1966, 1997, 2013), *Acasă* (1976), *Durere* (1979), *Ignat și Ana* (1979, 1997), *Sânge pe zăpadă* (1985), *Viața și moartea nefericitului Filimon sau anevoioasa cale a cunoașterii de sine* (1988, 2013),

Cumplite vremi (1990, 2003, 2017), *Voci sau Dublul suicid din zona lacurilor* (2014, însoțit de un CD cu varianta audio) ș.a. Romanele sale sunt traduse și în alte limbi.

Semnează lucrări de memorialistică: *Jurnal. 1986–1988* (2002), *Dialoguri literare* (2006), *Cruci răsturnate de regim. Mănăstirea Răciula, 1959* (2006), *Hoții din apartamente* (2006), *Conștiința națională sub regimul comunist totalitar (1956–1963)* (2008), *Centenar Coroban. Omul de spirit* (2010), dipticul ce smulge din uitare imaginile părinților săi, trecuți de mult în lumea umbrelor *Tata Vasile în 73 de episoade și XIV scrisori: Memorii* (2015) și *Mama. Casa. Pământul: lacrimi, litanie, incantații* (2019).

În 1971 debutează în calitate de autor de scenariu, semnând împreună cu Vadim Rojcovschi replicile pentru filmul artistic *Povârnișul*, montat la „Moldova-Film”, în care au evoluat actorii Mihai Volontir, Grigore Grigoriu, Dina Cocea, Eugenia Todorașcu, Maria Doni ș.a. Peste ani, în 1989, rezultatele acestei experiențe a scriitorului se vor completa cu filmul *Durere*, adaptat după romanul său omonim, în rolurile principale producându-se actorii Igor Cobâleanschi, Svetlana Toma, Vasile Brescanu, Grigore Grigoriu ș.a. În 2013, la Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Chișinău, în regia lui Emil Gaju, s-a jucat în premieră piesa *Nunta de aur* după Vladimir Beșleagă, în spectacol fiind antrenați actorii Dina Cocea, Nicolae Darie și Diana Decuseară.

Ca traducător, s-a realizat prin tălmăcirea celebrului roman antic pastoral *Dafnis și Cloe* de Longos și a nemuritoarei opere a lui Erasmus din Rotterdam *Laudă prostiei*.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1965) și membru al Uniunii Scriitorilor din România (1994).

I s-a acordat Premiul de Stat al RSSM (1978, pentru romanul *Acasă*), Premiul „George Bacovia” al revistei „Ateneu” din Bacău (1993), Premiul de Excelență al Uniunii Scriitorilor pentru întreaga operă literară și activitate publică (2004), Premiul Primăriei Chișinău (2009, la ediția a XII-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, pentru cartea *Dirimaga*), Premiul Uniunii Scriitorilor (2014, pentru cartea *Voci sau Dublul suicid din zona lacurilor*), Premiul „Ion Creangă” pentru întreaga activitate în domeniul literaturii pentru copii, acordat de Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu” la Chișinău (2018, la ediția a XXII-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret), Premiul de Excelență

la Gala Jurnaliștilor, organizată de Centrul pentru Jurnalism Independent (2019), Ordinul Republicii (1996, returnat în 2003 în semn de protest împotriva decorării cu acest ordin a fostului lider comunist I. Bodiul), Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Comandor, Categoria A – Literatură (2016, conferit de Președintele României, Klaus Werner Iohannis). Este deținătorul Titlului Onorific de Scriitor al Poporului (1991), Doctor Honoris Causa al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (2012), Cetățean de Onoare al Municipiului Chișinău (2015).

Referințe

În ce mă privește, eu nu mă consider un scriitor profesionist, eu scriu doar atunci când mă doare, când mă frige la inimă și când nu mai pot să nu scriu. Principiul de care mă călăuzesc ar fi: să scriu doar atunci când nu pot să nu scriu, că de altfel explodez...

* * *

Dar pentru ca să te încumeți a face un roman, e musai dintru întâi să te pricepi a meșteri o nuvelă, și încă una bună, scurtă, densă și vie. Frumoasă și clară ca un desen în acuarelă și cu un subiect elastic ca o coardă de arc: întinsă încet și lăsată brusc să se destindă, să azvârlă săgeata exact în inima cititorului.

Vladimir Beșleagă

Beșleagă reprezintă tipul de creator complex: poet, eseist, om de cultură, chiar și prozatorul din el își asumă ceva mai multe funcții decât le cere proza propriu-zisă; ea nu numai descrie, analizează; ea nu doar analizează, se îngână cu poezia, ea nu se limitează numai la poezie, revine la real.

Mihai Cimpoi

Vladimir Beșleagă are o biografie de scriitor incomod, având vagi similitudini cu aceea a maramureșeanului Augustin Buzura... Cei doi colegi de generație șaiyecistă, din două extreme ale spațiului românesc, au în comun admirația pentru Liviu Rebreanu, simțul moral acut, fibra de opozanți și subversivi, spiritul analitic al prozei, conștiința dramatică a confruntării cu sistemul comunist (cenzura i-a obstrucționat semnificativ), prezentă atât în atitudinea lor ca scriitori, cât și în comportamentul personajelor.

Ion Șimuț

Faima lui Vladimir Beșleagă în orizontul literaturii române din Republica Moldova se datorează felului în care și-a transformat scriitura în hârtie de turnesol a dramelor și căutărilor unei comunități marginalizate și traumatizate istoric. Autorul *Zborului frânt* nu se lasă învins de tăvălugul deznaționalizării, dezindividualizării, dezumanizării și altor *dez-uri* care se mai țin scai până și astăzi de românii din această parte a Prutului, întreținând de-a lungul vieții un sentiment al libertății interioare și al libertății intelectuale.

Aliona Grati

Vladimir Beșleagă este unul dintre pușinii scriitori basarabeni căruia nicio istorie a literaturii, oricât de subiectivă sau... subversivă, care îi va imputa, inevitabil, concesiile ideologice sau morale comise în perioada sovietică, nu va putea să-i pună sub semnul îndoielii curajul și consecvența cu care el, autor al *Zborului frânt*, a promovat mereu, în scrierile și în luările sale de atitudine, ideologia compensatoare a colaboraționismului estetic cu marile opere ale literaturii universale. Martor al celor mai dramatice evenimente din istoria neamului (al Doilea Război Mondial, ocuparea bolșevică, deportările ș.a.), Vladimir Beșleagă nu a refuzat niciodată dreptul la memorie, pe care l-a conceput nu doar ca pe o dimensiune a conștiinței sale civice, dar și ca pe o dimensiune esențială a creației sale literare.

Adrian Ciubotaru

Vladimir Beșleagă a fost și este un cărturar și un scriitor de cea mai înaltă anvergură și pe cât este de erudit și cult, pe atât discreția și smerenia îl conservă într-o umbră care îi este benefică, fertilă, creatoare de-a lungul câtorva decenii. Mereu ne surprinde cu studii, romane și poeme inedite, prin publicistica sa. Toate de o aleasă ținută intelectuală, de care Moldova postcomunistă are atâta nevoie!

Vladimir Bulat

Titluri pentru expoziții

Vladimir Beșleagă – scriitor canonic

Vladimir Beșleagă, un om al cetății

Lumea artistică și personajele lui Vladimir Beșleagă

Treptele creației lui Vladimir Beșleagă

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

CUMPLITE vremi: roman. În 4 vol. / Vladimir Beșleagă; il.: Alex Ussov. – București: Litera Internațional; Ch.: Litera, 2003. – 704 p. – (Biblioteca școlară lui, serie nouă; nr. 468).

CUMPLITE vremi: roman în trei cărți / Vladimir Beșleagă; cop.: Vitalie Coroban. – Ch.: Cartier, 2017. – (Cartier popular) (Seria de autor).

DESTINE transnistrene / Vladimir Beșleagă. – Ch.: Prut Internațional, 2010. – 396 p.

DIRIMAGA: povestiri / Vladimir Beșleagă; il.: Olga Cazacu. – Ch.: Prut Internațional, 2009. – 34 p.: il.

DURERE: roman / Vladimir Beșleagă; il.: Eudochia Zavtur. – Ch.: Cartea Moldovei, 2007 – 228 p.; 16 f. fot.

HOȚII de apartamente: povestiri / Vladimir Beșleagă; cop.: Sergiu Stanciu. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 367 p. – (Scriitori contemporani).

MAMA. Casa. Pământul: lacrimi, litanie, incantații / Vladimir Beșleagă; cop., conc. graf.: Mihai Bacinschi. – Ch.: Arc, 2019. – 184 p.

NEPOTUL / Vladimir Beșleagă; cop.: Vladimir Zmeev. – Ch.: Litera, 1998. – 264 p.

TATA Vasile: în 73 de episoade și XIV scrisori: memorii / Vladimir Beșleagă; cop.: Vitalie Coroban. – Ch.: Cartier, 2015. – 201 p. – (Cartier Rotonda).

ȚIPĂTUL lăstunului / Vladimir Beșleagă; alcăt.: Andrei Țurcanu; cop.: Vitalie Coroban. – Ch.: Cartier, 2006. – 75 p. – (Rotonda: Poezie).

VIAȚA și moartea nefericitului Filimon sau anevoioasa cale a cunoașterii de sine: poem tragic / Vladimir Beșleagă; cop.: Vitalie Coroban. – Ed. a 3-a. – Ch.: Cartier, 2013. – 231 p. – (Cartier popular).

ZBOR frânt: roman / Vladimir Beșleagă; cop.: Vitalie Coroban. – Ed. a 8-a. – Ch.: Cartier, 2013. – 272 p. – (Cartier clasic).

Referințe critice

VLADIMIR Beșleagă: biobibliogr. / Bibl. Publ. Orășenească „Ion Creangă”. – Florești, 2011. – 34 p.

VLADIMIR Beșleagă: „...în creație axul moral este totul”: biobibliogr. selectivă / Bibl. Mun. „B.P. Hasdeu”, Filiala „Târgu Mureș”; alcăt.: Tatiana Șatravca. – Ch.: [S.n.], 2012. – 128 p.

* * *

BURLACU, Alexandru. Vladimir Beșleagă: po(i)etica romanului / Alexandru Burlacu; cop., prez. graf.: I. Condrea. – Ch.: Gunivas, 2009. – 124 p. – (Proză basarabeană din sec. al XX-lea).

GRATI, Aliona. Vladimir Beșleagă: cronotopul zborului frânt / Aliona Grati; cop.: Mihai Bacinschi. – Ch.: Arc, 2013. – 104 p. – (Cartea care te salvează).

- MALANEȚCHI, Vasile. Vladimir Beșleagă: „Îndoiala a fost și rămâne principiul meu de viață...”: [Vasile Malanețchi în dialog cu Vladimir Beșleagă] / Vasile Malanețchi; cop.: Sergiu Stanciu. – Ch.: Prut Internațional, 2014. – 328 p.: fot. – (Dialoguri la focul din vatră).
- VLADIMIR Beșleagă: omul luminat / AȘM; Inst. de Filologie; resp. de ed.: Mihai Papuc; pref.: Gheorghe Duca; cop.: Romeo Șveț. – Ch.: Știința, 2011. – 327 p.: fot. – (Personalitatea țării = Ličnost' strany) (Personalități notorii).
- * * *
- BANTOȘ, Ana. Vladimir Beșleagă. Vocația suferinței // Bantoș, Ana. Recuperarea autenticului / Ana Bantoș. – Ch., 2006. – P. 118-121.
- BEȘLEAGĂ Vladimir // Țarălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești: Personalități / Ecaterina Țarălungă. – București: Litera Internațional. – 2011. – P. 92-93.
- BILEȚCHI, Nicolae. Beșleagă Vladimir / Nicolae Bilețchi // Dicționarul literaturii române: [în 2 vol.]. Vol. A/L / Acad. Română. – București, 2012. – P. 161-162.
- BURLACU, Alexandru. Beșleagă despre Beșleagă // Burlacu, Alexandru. Texistențe. Vol. I: Drama zborului frânt / Alexandru Burlacu. – Ch., 2007. – P. 54-89.
- BURLACU, Alexandru. Vladimir Beșleagă: Drama zborului frânt; Vladimir Beșleagă: Tragedia lui Filimon // Burlacu, Alexandru. Refracții în clepsidră: (Eseuri) / Alexandru Burlacu. – Iași: Tipo Moldova, 2013 – P. 61-103; 103-152. – (OPERA OMNIA: publicistică și eseu contemporan).
- BURLACU, Alexandru. Vladimir Beșleagă: Tragedia lui Filimon // Burlacu, Alexandru. Texistențe. Vol. II: Scara lui Osiris / Alexandru Burlacu. – Ch., 2008. – P. 47-104.
- CENUȘĂ, Felicia. Parabolă și psihanaliză în romanul „Viața și moartea nefericitului Filimon” de Vladimir Beșleagă / Felicia Cenușă // Orientări artistice și stilistice în literatura contemporană. Vol. 2. – Ch., 2003. – P. 107-117.
- CIOCAN, Iulian. În preajma „revoluției”: [Vladimir Beșleagă] // Ciocan, Iulian. Incursiuni în proza basarabeană / Iulian Ciocan. – Ch., 2004. – P. 93-97.
- CIOCANU, Ion. Prevestitor al romanului posttotalitar: [Vladimir Beșleagă] // Ciocanu, Ion. Cărțile din noi: articole, eseuri, cronici literare / Ion Ciocanu. – Ch., 2011. – P. 65-76.
- CIOCANU, Ion. Proza lui Vladimir Beșleagă în noul context literar // Ciocanu, Ion. Cărțile din noi: articole, eseuri, cronici literare / Ion Ciocanu. – Ch., 2011. – P. 77-84.
- CIOCANU, Ion. Vladimir Beșleagă. Caracterizarea generală a activității literare // Ciocanu, Ion. Literatura română contemporană din Republica Moldova / Ion Ciocanu. – Ch., 1998. – P. 325-334.

- CIOCANU, Ion. Vladimir Beșleagă – prevestitor al romanului posttotalitar // Ciocanu, Ion. Absența exclusă. Exegeze în timp / Ion Ciocanu; pref.: Vlad Zbârciog. – Iași: Tipo Moldova, 2013. – P. 167-178. – (OPERA OMNIA: publicistică și eseu contemporan).
- CIOCANU, Ion. Vladimir Beșleagă sau demnitatea scrisului // Ciocanu, Ion. Nevoia de vase comunicante sau cartea între scriitor și cititor / Ion Ciocanu. – Ch., 2006. – P. 243-254.
- CIOCANU, Ion. Vladimir Beșleagă sau tentația modernității // Ciocanu, Ion. Literatura română: studii și materiale pentru învățământul preuniversitar / Ion Ciocanu. – Ch., 2003. – P. 417-422.
- CIOCANU, Ion. Vladimir Beșleagă și „Nepotul” său // Ciocanu, Ion. Popas analitic în proza contemporană / Ion Ciocanu. – Ch., 2015. – P. 19-28.
- GHILAȘ, Ana. Reverberațiile modelului Bonus Pastor în romanul psihologic al lui Vladimir Beșleagă // Ghilaș, Ana. Romanul anilor '60 / Ana Ghilaș. – Ch., 2006. – P. 73-115.
- GRATI, Aliona. „Cumplete vremi” de Vladimir Beșleagă, un epos în orizontul postmodernității / Aliona Grati // Contrafort. – 2017. – Nr. 7-8. – P. 14.
- LUNGU, Eugen. Anul Beșleagă // Lungu, Eugen. Spații și oglinzi / Eugen Lungu. – Ch., 2009. – P. 169-180.
- ȘLEAHTIȚCHI, Maria. Romanul din Basarabia și tranziția: [Vladimir Beșleagă] // Șlehtițchi, Maria. Romanul generației '80: construcție și reprezentare: eseu / Maria Șlehtițchi. – Ch., 2014. – P. 130-134. – (Cartier Rotonda).
- ȘLEAHTIȚCHI, Maria. Un roman pentru toate timpurile: [„Cumplete vremi” de Vladimir Beșleagă] / Maria Șlehtițchi // Sud-Est cultural. – 2017. – Nr. 4. – P. 50-54.
- ȚURCANU, Andrei. Proza lui Vladimir Beșleagă între bulversarea paternului și mitologia maternului / Andrei Țurcanu // Eseuri 2016: O antologie la zi. – Ch., 2016. – P. 42-46.
- ȚURCANU, Lucia. Dedublații lui Vladimir Beșleagă sau „Închipuitul schimb de vorbe” în proza cunoașterii de sine / Lucia Țurcanu // Moldova. – 2019. – Nr. 3-4. – P. 20-25.
- VLADIMIR Beșleagă // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / alcăt.: Maria Harea, Elena Cugut. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch., 2004. – P. 21-27.
- VLADIMIR Beșleagă: [notă biogr.] // Nouvelles de Moldavie / sel.: Lucreția Bărlădeanu; trad.: Jean-Louis Courriol. – Ch., 2013. – P. 17. – Lb. franceză.
- VLADIMIR Beșleagă: „Cum am păcălit un ovreu din Odesa” // Scobioală, Aurel. Scriitorii când erau copii / Aurel Scobioală. – Ed. a 2-a. – Ch., 2015. – P. 50-52.

VLADIMIR Beșleagă: „Noi suntem încă sub imperiul civilizației rurale, orașul ne este străin” / Vladimir Beșleagă; consemn.: Alexandru Corduneanu // Revista literară: publicație de literatură și dialog cultural. – 2018. – Nr. 4 – P. 14-15.

Dedicații lirice

- BOȚU, Pavel. Coborâm, prietene...: pentru Vladimir Beșleagă / Boțu, Pavel. Lemn ceresc / Pavel Boțu. – Ch., 2002. – P. 100.
- DABIJA, Nicolae. Lăsați salcâmul...: lui Vladimir Beșleagă / Nicolae Dabija // Cartea Naturii: antologie. – Ch., 2007. – P. 51-52.
- GROȘU, Lidia. Vulturul de unul singur zboară...: scriitorului Vladimir Beșleagă // Grosu, Lidia. De țară port o cruce: versuri / Lidia Grosu. – Ch.: Labirint, 2015. – P. 66.
- HADÂRCĂ, Ion. Artera Zen: maestrului Vladimir Beșleagă // Hadârcă, Ion. Artera Zen / Ion Hadârcă. – Ch., 2006. – P. 32.
- MATCOVSCHI, Dumitru. Zbor frânt: lui Vladimir Beșleagă // Matcovschi, Dumitru. Amarele confesiuni / Dumitru Matcovschi. – Ch., 2001. – P. 19.
- VIERU, Grigore. Mamei: lui Vladimir Beșleagă // Vieru, Grigore. Taina care mă apără / Grigore Vieru. – Iași, 2008. – P. 77; Vieru, Grigore. Lumina de taină: pagini alese cu CD / Grigore Vieru. – Ch., 2010. – P. 43; Vieru, Grigore. Limpede ca lacrima / Grigore Vieru; sel.: Vasile Romanciuc. – Ch., 2013. – P. 33; Vieru, Grigore. Cântec de iubire / Grigore Vieru; sel.: Vasile Romanciuc. – Ch., 2014. – P. 44.

27 IULIE – 100 DE ANI

DE LA NAȘTEREA LINGVISTULUI, FILOLOGULUI, ACADEMICIANULUI EUGENIU COȘERIU (1921–2002)

Lingvist de notorietate universală, filolog, scriitor, critic de artă, profesor universitar, academician, filozof, figură emblematică a neamului românesc, Eugeniu Coșeriu s-a născut în comuna Mihăileni, județul Bălți, într-o familie de învățători. A crescut într-o mahala cu viitorul lingvist Valentin Mândăcanu. Aici a deprins primele silabe, a cunoscut primele cuvinte, a fredonat primele melodii, a sădit primul copac, un nuc, care a trăit până după moartea academicianului. După absolvirea Liceului „Ion Creangă” din Bălți, se înscrie la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași (1938–1940). Obținând o bursă specială, își continuă studiile la Universitatea din Roma (1940–1944), apoi învață la Universitatea din Padova (1944–1945) și din Milano (1945–1949), absolvind cu titlul de doctor în litere și în filozofie (1949). A fost lector de limba română la Universitatea din Milano, profesor de lingvistică gene-

rală și indo-europeană la Universitatea din Montevideo din Uruguay și director al Institutului de Lingvistică din această țară.

Între 1963 și 2002, Germania l-a găzduit și i-a oferit condiții rezonabile pentru munca științifică și pedagogică, lingvistul activând în calitate de profesor titular al Seminarului de filologie romanică și lingvistică generală al Universității din orașul Tübingen. A predat cursul de romanistică la universități celebre din Madrid, Barcelona, Rio de Janeiro, Santiago, Napoli, Bologna, Grenoble, Tokyo ș.a. A creat o nouă direcție în filozofia limbajului, în geografia lingvistică, în sociolingvistică și etnolingvistică.

În calitate de scriitor, a debutat în 1937 cu proză. Primele sale creații literare au apărut pe paginile revistei „Crenguța”, publicație a Societății Culturale „Unirea”. A colaborat la „Jurnal literar”, „Revista critică”, „Viața Basarabiei”, „Arhiva” ș.a. În 1993 editează la Cluj volumul de proză scurtă și umoristică *Anotimpul ploilor*.

În domeniul lingvisticii a scris opere de referință, precum: *Sistem, normă și vorbire* (1952), *Sincronie, diacronie și istorie* (1958), *Limba română în raport cu limbile romanice* (1994) ș.a.

Opera științifică a lui Eugeniu Coșeriu n-a cunoscut prea multe ediții în limba română. Traducerea însă a *Lecțiilor de lingvistică generală* a fost un eveniment reverberant în viața academică de la Chișinău și București.

A publicat 50 de volume și sute de articole în limbile italiană, spaniolă, franceză, germană, engleză. Lucrările sale au fost traduse în japoneză, chineză, arabă, greacă, finlandeză, rusă, georgiană, coreeană, cehă, bulgară etc.

A fost membru al mai multor societăți prestigioase de lingvistică: Societatea de Lingvistică din Paris, Cercul Lingvistic din New York, Societatea de Lingvistică Romanică, Cercul Lingvistic de la Praga ș.a.

Eugeniu Coșeriu a fost vicepreședinte și președinte al Societății Lingvistice Europene (1969–1971), președinte al Societății Internaționale de Lingvistică Romanică (1977–1983), membru al circa 40 de academii și instituții academice din Europa și America: Academia de Științe Bavareză, Academia de Filologie Braziliană, Academia Regală a Norvegiei și a Spaniei, Academia de Științe din Milano, membru de onoare al Academiei Române (1991) și al Academiei de Științe a Moldovei ș.a.

El a fost lingvistul care s-a bucurat de recunoașterea valorii operei sale, fiind mentorul mai multor generații de cercetători, care formează astăzi Școala Lingvistică de la Tübingen.

A fost ales Doctor Honoris Causa de 50 de universități din România, Argentina, Chile, Germania, Italia, Spania, Bulgaria, Brazilia, Republica Moldova. Cetățean de onoare al municipiului Chișinău și Cavaler al Ordinului Republicii (1997). Este decorat cu Marea Cruce a Ordinului Civic Alfonso X, Înteleptul.

S-a stins din viață la 7 septembrie 2002 la Tübingen.

Grăție Domniei Sale, satul Mihăileni a intrat în mai multe enciclopedii și dicționare din lume, fiind prezent în zeci de limbi ale globului pământesc, ca baștină ce a născut un om, un lingvist de talie mondială. Aici a fost inaugurat un bust, iar în liceul care-i poartă numele este o sală-muzeu. Biblioteca Municipală din Bălți și Colocviul Internațional de Științe ale Limbajului poartă numele lui Eugeniu Coșeriu.

Referințe

A promova sub orice formă limba „moldovenească” deosebită de limba română este, din punctul meu de vedere strict lingvistic, ori o greșeală naivă, ori o fraudă științifică; din punctul de vedere istoric și practic, e o absurditate și o utopie; și din punct de vedere politic, e o anulare a identității etnice și culturale a unui popor, deci un act de genocid etnico-cultural.

* * *

Granițele politice nu au coincis și nici nu pot coincide cu cele lingvistice.

* * *

Omul dispune de limbă și limba este condiția libertății istorice. Prin limbă omul își manifestă tocmai identitatea istorică.

* * *

Eu n-am plecat niciodată din Mihăileni, eu am rămas spiritual aici. Eu m-am mișcat pe axă vertical. M-am ridicat deasupra, ca să pot îmbrățișa cât mai multă lume.

Eugeniu Coșeriu

Eugeniu Coșeriu este cel mai de seamă lingvist modern al lumii. Născut în Basarabia, a ținut cu toată ființa sa la această chinută palmă de pământ. Evident, marele savant a fost însoțit permanent și de un mare noroc, venit și el de Sus, de la Dumnezeu: norocul de a fi viețuit în străi-

nătate. Dacă locuia printre noi, nu rămânea de mult nici oscior din el – îl mâncau în primul rând confrății. Românul poate să prețuiască cu adevărat numai valoarea refugiată în străinătate sau numai pe cea care s-a dus în mormânt. Știind asta, marele savant plecase la timp din Țară. Dar îndureratul său gând a fost întotdeauna îngemănat cu destinul ei.

Grigore Vieru

Eugeniu Coșeriu a fost un specialist notoriu în domeniul lingvisticii integrale, devenind cunoscut în Basarabia grație traducerii lucrărilor sale.

Vasile Bahnaru

Maestrul [Eugeniu Coșeriu] a reușit să se impună, fără nicio îndoială, ca cel mai strălucit exponent al culturii române, în planul universal al științelor omului, întreaga și profunda semnificație a aportului său își așteaptă dreapta prețuire.

Mircea Borcilă

Tata era o persoană exigentă. Ceea ce considera că nu ține de cultură, i se părea inutil. Nu-l interesau bunurile materiale, prețuia doar valorile spirituale.

Eugenia Coșeriu

Titluri pentru expoziții

Eugeniu Coșeriu, un lingvist pentru mileniul III

Eugeniu Coșeriu – înțeleptul basarabean din Mihăileni

Coșeriu, un model uman, un model științific, un model spiritual

Luceafărul lingvisticii moderne

Eugeniu Coșeriu: drumurile vieții și ale cunoașterii

(T.P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

ANOTIMPUL ploilor / Eugen Coșeriu; trad. din it.: A. Gorăscu; postf.: C.M. Ionescu. – București: Clusium, 1992. – 63 p.

INTRODUCERE în lingvistică / Eugen Coșeriu; trad.: E. Ardeleanu, E. Bojoga; cuv. înainte: M. Borcilă. – Cluj: Echinoc, 1995. – 144 p.

LECȚII de lingvistică generală / Eugeniu Coșeriu; cuv. înainte: Mircea Borcilă; trad.: Eugenia Bojoga. – Ch.: Arc, 2000. – 304 p.

- LIMBA română în fața Occidentului / Eugen Coșeriu; trad.: A. Avram. – Cluj-Napoca: Dacia, 1994. – 181 p.
- LINGVISTICA din perspectivă spațială și antropologică / Eugen Coșeriu. – Ch.: Știința, 1994. – 181 p.
- LINGVISTICA integrală / Eugeniu Coșeriu; cu un interviu realizat de N. Sarmandu. – București: Ed. Fundației Culturale Române, 1996. – 184 p.
- PRELEGERI și conferințe / Eugen Coșeriu. – Iași: [S.n.], 1994. – 189 p.
- UNIVERSUL din scoică: interviuri / Eugeniu Coșeriu; interviuri realizate de Gh. Popa, M. Șleahțișchi, N. Leahu. – Ch.: Știința, 2004. – 70 p. – (Opera Aperta).

Referințe critice

- POPOVICI, Teodor. Marele Coșeriu – reper fundamental al lingvisticii moderne / Teodor Popovici. – Ch.: Universul, 2016. – 452 p.
- BADRAJAN, Vlad. Din pământul nostru / Vlad Badrajan // Florile dalbe. – 2017. – 30 mar. – P. 5.
- BANTOȘ, Alexandru. Recitindu-l pe Coșeriu / Alexandru Bantoș // Limba Română. – 2017. – Nr. 3. – P. 6-8.
- BANTOȘ, Ana. Eugen Coșeriu – savantul și omul // Bantoș, Ana. Recuperarea autenticului / Ana Bantoș. – Ch., 2006. – P. 82-85.
- BOJOGA, Eugenia. Actualitatea și viitorul gândirii lui Eugeniu Coșeriu / Eugenia Bojoga // Limba Română. – 2019. – Nr. 4. – P. 32-44.
- BORCILĂ, Mircea. Reflecții privind procesul de integrare a lui Eugeniu Coșeriu în știința și cultura română / Mircea Borcilă // Limba Română. – 2019. – Nr. 3. – P. 33-50.
- BURLACU, Alexandru. Reacții, ecouri și interferențe avangardiste: Eugeniu Coșeriu // Burlacu, Alexandru. Literatura română din Basarabia: anii '20-'30 / Alexandru Burlacu. – Ch., 2002. – P. 134-135.
- CIMPOI, Mihai. Eugeniu Coșeriu, precursor al absurdului // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: (compendiu) / Mihai Cimpoi. – București; Ch., 2003. – P. 222-224. – (Biblioteca școlarăului, serie nouă).
- COLESNIC, Iurie. Eugeniu Coșeriu // Colesnic, Iurie. Timp și istorie: autori de la „Viața Basarabiei” / Iurie Colesnic. – Ch., 2011. – P. 98.
- CONSTANTINOVICI, Elena. Cartea din deversări de sentimente / Elena Constantinovici // Lit. și arta. – 2016. – 7 iul. – P. 4.
- COȘERIU Eugeniu // Enciclopedia Universală Britannica. Vol. 4. – București: Litera, 2010. – P. 240.
- COȘERIU Eugeniu // Membrii Academiei de Științe a Moldovei. 1961–2006: dicționar. – Ch., 2006. – P. 308-310.
- COȘERIU Eugen // Prezențe basarabene în spiritualitatea românească: (secolul al XIX-lea – prima jumătate a secolului XX): dicț. – Ch., 2007. – P. 95-96.

- EUGENIU Coșeriu (1921–2002) // Calendar Național 2016 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Ch., 2016. – P. 236-237.
- EUGENIU Coșeriu în dialog cu Serafim Saka // Saka, Serafim. Aici: atunci și acum: dialoguri / Serafim Saka. – Ch., 2010. – P. 177-186.
- GHICOV, Adrian. Lecțiile lui Eugeniu Coșeriu / Adrian Ghicov // „a”MIC”. – 2016. – Nr. 7-8. – P. 9.
- MANOLESCU, Nicolae. Viața și opera lui Eugeniu Coșeriu / Nicolae Manolescu // România literară. – 2018. – 16 febr. – P. 9.
- MÂNDĂCANU, Angela. Eugeniu Coșeriu – un apostol al adevărului / Angela Mândăcanu // Lit. și arta. – 2019. – 24 ian. – P. 7.
- MOROȘANU, Andrei. Zborul prefăcut în ecou: Eugeniu Coșeriu și geniul basarabean al ființei / Andrei Moroșanu // Lit. și arta. – 2016. – 7 iul. – P. 4.
- PAVEL, Vasile. Fondator al lingvisticii integrale / Vasile Pavel // Lit. și arta. – 2016. – 28 iul. – P. 3.
- POPA, Ioan. Eugeniu Coșeriu sau Despre odiseea limbii române în Basarabia / Ioan Popa // Limba Română. – 2019. – Nr. 3 – P. 74-80.
- POPOVICI, Teodor. Lucefărul lingvisticii mondiale: Eugeniu Coșeriu / Teodor Popovici // Lit. și arta. – 2016. – 7 iul. – P. 4.
- ȚARĂLUNGĂ, Ecaterina. Coșeriu Eugeniu // Țarălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești: Personalități / Ecaterina Țarălungă. – București: Litera Internațional, 2011. – P. 223.
- ZBÂRCIOG, Vlad. Coșeriu Eugeniu / Vlad Zbârciog // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia (1812–2010). – Ch., 2010. – P. 174-176.

Dedicații

- DABIJA, Nicolae. Aici...: lui Eugeniu Coșeriu, in memoriam // Dabija, Nicolae. Privighetori împăiate / Nicolae Dabija. – Alba Iulia, 2011. – P. 37.
- MÂNDĂCANU, Angela. Eu sunt român: lui Eugeniu Coșeriu / Angela Mândăcanu // Lit. și arta. – 2018. – 26 iul. – P. 2.
- VIERU, Grigore. Ființa dorului: lui Eugeniu Coșeriu // Vieru, Grigore. Cele mai frumoase poezii / Grigore Vieru; pref.: Adrian Păunescu. – București: Jurnalul, 2009. – P. 236; Vieru, Grigore. Taina care mă apară / Grigore Vieru; itinerar biogr. și bibliogr.: Daniel Corbu; pref.: Mihai Cimpoi; postf.: Theodor Codreanu. – Iași: Princeps Edit, 2008. – P. 202; Vieru, Grigore. Acum și în veac: poeme, cântece, confesiuni / Grigore Vieru. – Ed. a 8-a. – Ch.; București: Litera Internațional, 2004. – P. 267. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 505).

28 IULIE – 155 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITOAREI ȘI ILUSTRATOAREI ENGLEZE BEATRIX POTTER (1866–1943)

Beatrix Potter s-a născut la 28 iulie 1866 în Kensington, Londra. A fost scriitoare, ilustratoare și naturalistă, împletind, de-a lungul vieții, fascinația față de natură cu viziunea științifică și artistică.

A moștenit talentul artistic de la părinții săi: tata, de profesie avocat, practica fotografia, iar mama era acuarelistă și specialistă în arta broderiei.

Autoarea a început să deseneze și să picteze încă din copilărie. Alături de fratele său mai mic, făcea numeroase schițe, luând drept subiect de inspirație și studiu animalele de companie, dar și vietățile din propria grădină: iepuri, șoareci, broaște, arici sau șopârle.

Nu doar pasiunea pentru animale, ci și grija, și curiozitatea față de lumea plantelor au determinat-o să își exerseze abilitățile artistice observând elementele naturii în detaliu. Verile petrecute împreună cu familia, mai întâi în Scoția, apoi în zona Lacului District din Cumbria, Anglia, i-au oferit ocazia să exploreze flora și fauna și să redea cu acuratețe plante, animale și insecte. S-a specializat în desene botanice și a devenit ilustrator științific, preocupându-se, în mod deosebit, de cultura ciupercilor.

Însă ea nu privea lumea numai cu ochi de naturalist, ci și cu ochi de povestitor. De la desenele inspirate din poveștile preferate, precum *Cenușăreasa* sau *Alice în Țara Minunilor*, autoarea a trecut cu ușurință la ilustrații pentru propriile povești. Un ilustrator povestește prin desene ceea ce scriitorul povestește prin cuvinte. Nu de puține ori, în rândul artiștilor, plăcerea de a desena dă naștere bucuriei de a scrie. Această descoperire a făcut-o și Beatrix Potter, atunci când, schițând portrete ale iepurașilor ei dragi, s-a lăsat purtată de imaginație și i-a transformat în eroi ai unor povești originale, pe placul celor mici. Modelele îndrăgitelor personaje Peter Iepurașul (Peter Rabbit) și Iepurașul Benjamin au fost chiar iepurașii pe care autoarea i-a avut în copilărie. Primul dintre ei s-a numit Benjamin Bouncer și se dădea în vânt după tartinele cu unt, iar al doilea, botezat cu numele de Peter Piper, era un maestru al trucurilor.

Primele ilustrații pentru copii semnate de Beatrix Potter au servit drept design pentru felicitări și ca ilustrații de carte. Adevăratul succes a

venit odată cu crearea *Poveștii lui Peter Iepurașul*, a cărei idee a pornit de la o scrisoare pe care autoarea i-o dedicase băiețelului uneia dintre guvernantele sale, de care o lega o strânsă prietenie. În acea scrisoare, datată din 1893, Beatrix Potter spunea, în cuvinte și desene, povestea unui iepuraș năzdrăvan care se aventurează, împreună cu cele trei surori ale sale, Flopsy, Mopsy, Codiță Pufoasă, și vărul lor, Benjamin, în grădina unui domn pe nume McGregor. Povestea a fost scoasă din sertar șapte ani mai târziu, când autoarea s-a hotărât să pună pe hârtie o versiune cuprinzătoare a aventurilor lui Peter Iepurașul și ale familiei sale. Recupărând scrisoarea, Beatrix Potter a dezvoltat ilustrațiile inițiale și a adăugat altele noi, pe măsură ce povestea prindea formă, rezultând minunata carte de care ne bucurăm și astăzi.

În 1901 Beatrix Potter a tipărit pe cont propriu *The Tale of Peter Rabbit* (*Povestea lui Peter Iepurașul*) în 250 de exemplare, pe care le-a oferit familiei și prietenilor. Cartea a fost atât de apreciată, încât i-a convins pe editorii de la *Frederick Warne & Co.* să o publice, după ce inițial refuzaseră. Și succesul cărții a crescut: numai în primul an a fost reeditată de șase ori. Autoarea a continuat să scrie și să ilustreze povești pentru cei mici, publicând până la două cărți pe an. Începând cu *Povestea lui Peter Iepurașul*, tot mai multe animale drăgălașe s-au alăturat ținutului cu păduri, grădini și iazuri schițat de Beatrix Potter: Doamna Șoricica-Fărâmica, Doamna Arici Scrobelici, Tom Pisicel, Veverița Miezdenucă, Domnul Jeremy Pescarul sau Purcelușul Robinson. Harta lumii lui Beatrix Potter este inspirată de împrejurimile pitorești ale Lacului District și ale fermei deținute de autoare (*Hill Top Farm*), această oglindire având darul de a umaniza într-un mod original și plin de farmec animalele ilustrate, alături de rudele, prietenii sau dușmanii lor.

Beatrix Potter scrie cu afecțiune și umor, iar ilustrațiile completează perfect descrierile și cursul acțiunii, făcându-ne când să ne înduioșăm, când să râdem. Faimoasa jachetă albastră cu nasturi de alamă a lui Peter Iepurașul, saboții Iepurașului Benjamin sau savuroasele lăptuci sunt doar câteva din imaginile pe care nu putem să nu le asociem cu unicitatea universului creat de autoarea engleză.

A scris și a ilustrat 30 de cărți, dintre care 24 de povești fermecătoare cu animale, traduse în peste 35 de limbi și vândute în 150 de milioane de exemplare.

Beatrix Potter s-a stins din viață la 22 decembrie 1943 la Sawrey, Anglia, la vârsta de 77 de ani.

A fost un om devotat și curajos, care și-a urmat pasiunea, în pofida educației alese pe care a primit-o. A rămas fidelă animalelor, cititorilor și locurilor din copilărie, lăsând în urma sa o moștenire neprețuită.

În 2006 a fost lansat un film artistic despre scriitoare – *Miss Potter*, regizat de Chris Noonan, în rolul principal având-o pe actrița Renee Zellweger.

Referințe

Copiii sunt speranța noastră!

* * *

Dacă am reușit cumva – fie și numai într-o mică măsură – să-i fac pe cei mici să aprecieze plăcerile mici și inocente, atunci am reușit să fac puțin bine.

* * *

A inventa o poveste pentru copii este un lucru nemaipomenit de frumos. Cred că „Povestea lui Peter Iepurașul” a devenit atât de populară tocmai pentru faptul că a fost scrisă pentru un copil și nu pentru editori.

Beatrix Potter

Popularitatea cărților lui Potter s-a bazat pe calitatea ilustrațiilor sale, natura nedidactică a poveștilor sale, înfățișarea ruralului și calitățile imaginative pe care le-a acordat personajelor sale.

(Text)

Beatrix Potter a creat un nou tip de basme despre animale: personajele ei merg și se îmbracă ca niște oameni și, în general, duc un mod de viață complet uman. Cu toate acestea, ele rămân fidele instinctelor animalelor.

(Text)

Deși a fost cunoscută ca autoare de povești pentru copii, Beatrix Potter a reușit să se remarce, cu rezultate foarte importante, și în domeniul botanicii. În mod special, ea a studiat micologia (ramură care se ocupă cu studiul ciupercilor), fiind primul cercetător britanic care a emis ipotezele conform cărora lichenii sunt organisme simbiotice...

Mihai Mihai

Titluri pentru expoziții

Celebru scriitor și ilustrator – Beatrix Potter

Beatrix Potter – creatoarea lui Peter Iepurașul

Fascinanta lume a poveștilor semnate de Beatrix Potter

Peter Iepurașul, un maestru al șotiilor

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE**Opera**

AVENTURILE iepurașului Peter: șase povestiri / Beatrix Potter; trad.: Ecaterina și Oana Pop. – Cluj-Napoca: Dacia, 1998. – 70 p.: il.

CROITORUL din Gloucester / Beatrix Potter; trad.: Angela Brașoveanu; cop.: Vitalie Coroban. – Ch.: Cartier, 2014. – 32 p. – (Cartier Codobelc).

FLOPSI, Mopsi i Vatnyj Hvost / Beatrix Potter; per.: Irina Tokmanova. – Moskva: Dom; Labirint-K, 1996. – 48 p. – Lb. rusă.

POVESTEA iepurașului Peter / Beatrix Potter; trad.: Angela Brașoveanu; cop.: Vitalie Coroban. – Ch.: Cartier, 2014. – 32 p. – (Cartier Codobelc).

POVESTEA veveriței Nutkin / Beatrix Potter; trad.: Angela Brașoveanu; cop.: Vitalie Coroban. – Ch.: Cartier, 2014. – 32 p. – (Cartier Codobelc).

MR. JEREMY Fisher / Beatrix Potter. – [SUA]: Publications International, 1995. – 20 p. – (Little Rainbow Books The Tales of). – Lb. engleză.

SQUIRREL Nutkin / Beatrix Potter. – [SUA]: Publications International, 1995. – 20 p. – (Little Rainbow Books The Tales of). – Lb. engleză.

TALES About Animals: uč. posobie dlâ izučeniâ angl. âz. / Beatrix Potter, sost.: N. Česova. – Moskva: Menedžer, 2002. – 80 p.: il. – (English Through Reading). – Lb. engleză.

TWO BAD Mice / Beatrix Potter. – [SUA]: Publications International, 1995. – 20 p. – (Little Rainbow Books The Tales of). – Lb. engleză.

Referințe critice

LEAR, Linda J. Beatrix Potter, a life in nature / Linda J. Lear. – New York: St. Martin's Press, 2007. – 650 p. – Lb. engleză.

TAYLOR, Judy. Beatrix Potter: Artist, Storyteller and Countrywoman. – Revised edition. – London: Ed. Frederick Warne, 1996. – 221 p. – (Peter Rabbit). – Lb. engleză.

TAYLOR, Judy. That Naughty Rabbit: Beatrix Potter and Peter Rabbit / Judy Taylor. – London: F. Warne & Co, 2002. – 112 p. – Lb. engleză.

BEATRIX Potter. Ee sem'â; Drugie zveri [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.curiouslondonguide.com/beatrix-potter-ee-semja-i-drugie-zveri/. – Lb. rusă. – Publicat: 11 oct. 2017.

- BEATRIX Potter's early life and books [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.nationaltrust.org.uk/beatrix-potter-gallery-and-hawkshead/features/beatrix-potters-early-life-and-books. – Lb. engleză.
- COCK-STARKEY, Claire. 15 Fascinating Facts About Beatrix Potter [resursă electronică] / Claire Cock-Starkey // Disponibil pe internet: www.mental-floss.com/article/75166/15-things-you-might-not-know-about-beatrix-potter. – Publicat: 15 aug. 2019. – Lb. engleză.
- DINTR-UN destin trist s-a născut o lume magică pentru copii: Despre *Aventurile lui Peter Iepurașul* de Beatrix Potter [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.cititoriferoce.weebly.com/magia-copii258riei/dintr-un-destin-trist... – Publicat: 26 oct. 2016.
- FAMOUS Scientist: The Art of Genius: Beatrix Potter [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.famousscientist.org/beatrix-potter/. – Lb. engleză.
- GEROI skazok Beatrix Potter na monetah Anglii 2016 [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.habarolog.ru/2017/09/14/geroi-skazok... – Lb. rusă.
- LIHAČEVA, S. Beatrix Potter / S. Lihačeva // Anglijskaâ literaturnâ skazka XIX-XX vv. – M.: TOO „Novina”, 1997. – Lb. rusă.
- MASTERA illüstracii: Beatrix Potter (1866-1943) [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.illustrator.odub.tomsk.ru/index.php?newsid=157. – Lb. rusă.
- POTTER (Helen) Beatrix: [n. biogr.] // Enciclopedia Universală Britannica. Vol. 12. – București: Litera, 2010. – P. 241.
- POTTER (Helen) Beatrix: [n. biogr.] [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.editura-arthur.ro/info/autor/potter-beatrix
- POTTER Beatrix (1866-1943) // Tubel'skaâ, L.M. Zarubežnye detskie pisateli. „2 Sto imen: biobibliogr. spravočnik. Č 2-â / L.M. Tubel'skaâ. – Moskva: Škol'naâ biblioteka, 2006. – P. 39-42. – Lb. rusă.
- HELEN Beatrix Potter: [biogr.] [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.planeta-l.ru/potter_b. – Lb. rusă.
- BEATRIX Potter [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.american-literature.com/author/beatrix-potter. – Lb. engleză.
- BEATRIX Potter [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.learnenglishkids.britishcouncil.org/short-stories/beatrix-potter. – Videoclip. – Lb. engleză.
- VOLŠEBNYJ mir Beatrix Potter: Kem byla Beatrix Potter? [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.beatrixpotter.ru/about-beatrix-potter. – Lb. rusă. – Publicat: 13 aug. 2017.
- ZIMAN, Leonid. Počemu mister Fisher ne boitsâ promočit' nogi: [k 150-letiu Beatrix Potter] / Leonid Ziman // Čitajka. – 2016. – Nr. 7. – P. 2-5. – Lb. rusă.

DE LA NAȘTEREA PICTORULUI SERGIU PUICĂ (1956)

Artist plastic, grafician, caricaturist, pictor-ilustrator de carte pentru copii, Sergiu Puică s-a impus în atenția iubitorilor de frumos prin originalitate, inventivitate, umor deosebit.

S-a născut la 11 august 1956, în comuna Seliște, Nisporeni. Primele încercări de a desena le-a făcut în satul natal. A studiat la Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” din Chișinău (1971–1975), unde a obținut diploma de profesor de desen liniar. Grafica de carte a însușit-o la Editura „Lumina”, avându-i ca îndrumători pe maștrii Boris Brânzei și Isai Cârmu. După absolvirea colegiului a lucrat ca profesor de desen liniar la Școala Medie din Bardar, Ialoveni (1975). Apoi a fost înrolat în rândurile Armatei Sovietice. După demobilizare, a activat în calitate de scenograf la Teatrul Poetic „Alexei Mateevici”, fiind și toboșar în spectacolele prezentate. A mai fost angajat la Filarmonica de Stat și la Palatul Național, la Studioul „Moldova-Film”, ca redactor artistic la Editura „Lumina”, colaborator la revistele „Alunelul”, „Satiricon”, „Chipăruș”. Actualmente este pictor-ilustrator, caricaturist.

Este membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova (2001), cofondator al Clubului Caricaturiștilor „Sentus” din Chișinău (2004). Participă la numeroase expoziții la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, unde a demonstrat un discurs grafic remarcabil. A prezentat sute de lucrări la Chișinău, Iași, București, Galați. Pictorul excelează în diferite tehnici și genuri: grafică de șevalet, ilustrații de carte și caricaturi. Ciclurile *Oameni și păsări*, *Octogenarii*, *Prim-plan*, lucrate în perioada 1999–2006, oferă o imagine de ansamblu asupra creației artistului. Este un inovator în abordarea noilor tehnologii, uimește privitorii prin valențele nebănuite, obținute cu ajutorul noilor tehnologii.

Artistul plastic Sergiu Puică, înzestrat cu umor și har comic, specifică creația în titluri: *Crâmpie din arta pupatului*, *Sărutul din culise*. O formă plastică de excepție ne trimite cu gândul către formele geometrizate, cubiste: *Fata din tavernă*, *Oameni debusolați*, *Adulmecarea cafelei* etc. Pentru colegii de breaslă Sergiu Puică rămâne a fi un romantic incurabil, liber în căutările sale artistice, descătușat și neînregimentat. În arta plastică autohtonă fenomenul Sergiu Puică reprezintă ineditul, îmbinând în

mod organic sublimul și grotescul, fațete caracteristice artei populare. Încercarea artistului de a îmbina elementul tradițional cu forme ușor hazardate, moderne, iar uneori șocante, unde grotescul potențează mesajul cifrat, surprinde publicul.

În unele lucrări autorul pornește de la tradiție, de la un Brâncuși, ca idee, mesaj, linie și ajunge la Dalí, Picasso, la modernism și ultramodernism.

Sergiu Puică este laureat al mai multor concursuri naționale și internaționale de caricatură și ilustrație de carte: Premiul I la Festivalul Național al Umorului (2003), Premiul I la Concursul „Caricatura contra corupției” (2004), Premiul Special la Salonul Național al Caricaturii de Presă (2008), Premiul II (caricaturi) la Concursul de fotografii și caricaturi pe tematica drepturilor omului (2009, 2010), Premiul „Ars Longa” (2011) în cadrul Salonului Internațional de Carte ș.a.

În 2004 s-a învrednicit de Diploma Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY), acordată pentru ilustrațiile la cartea *Primul meu dicționar* de Ioan Mânăscuță.

În cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii a fost distins cu Premiul „Cartea anului” (1997, pentru volumul *ABC și 1, 2, 3: carte pentru boboci*, realizat în colaborare cu Arcadie Suceveanu și Valentina Lungu), Premiul Comisiei Naționale pentru UNESCO „Carte pentru promovarea spiritului de toleranță” (2004, pentru *Primul meu dicționar* de Ioan Mânăscuță și Sergiu Puică), Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova (2013, pentru ilustrațiile la cartea *Pisicul informatician* de Nicolae Spătaru), Premiul „Igor Vieru” pentru întreaga activitate în domeniul ilustrației de carte pentru copii, acordat de Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu” la Chișinău (2012).

Blazonul creației lui Sergiu Puică este optimismul. Imaginile plastice de mare talent și vigoare poartă amprenta inspirației, indiferent de genul plastic în care sunt create.

Referințe

Un maestru în domeniu știe să facă legătura între cumsecădenie și caricatura propriu-zisă.

Cu o deosebită plăcere lucrez asupra portretului. Pot s-o fac săptămâni în șir, până îi găsesc nervul.

Sergiu Puică

Sergiu Puică este un artist care privește lumea cu zâmbet.

Tudor Zbârnea

Ilustrațiile lui sunt niște povești în imagini. Căci numai poveștile pot purta o asemenea încărcătură de bunătate, sinceritate, optimism, încredere în forțele proprii.

Leo Bordeianu

Pe firmamentul artei plastice autohtone, fenomenul artistic Sergiu Puică reprezintă acel inedit care în mod organic îmbină sufletul sublimului și grotescului, fațete proprii artei populare.

Cristina Porcesco

Sergiu Puică este înzestrat cu un simț înnăscut al umorului, capabil să dea o replică inteligentă la orice cotitură de expresie.

Nicolae Roibu

Titluri pentru expoziții

Creator al universului Copilăriei

Povești în imagini

Sublimul și grotescul în creația lui Sergiu Puică

Zâmbetul – blazonul creației

(T.P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- ALA, bala, portocala: texte folclorice / il.: Sergiu Puică. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 8 p.: il. – (Să crești mare).
- BUSUIOC, Aureliu. Marele Rățoi Max / Aureliu Busuioc; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 24 p.: il.
- COSMIN, Cezar. Lupul de foc și prințesa sciților: Poveste-epos / Cezar Cosmin; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Mediastil Grup, 2014. – 76 p.: il.
- DRĂGAN, Grigore. Ghicitori pentru minori / Grigore Drăgan; il.: Sergiu Puică; pref.: Ion Diviza. – Ch.: Iulian, 2009. – 24 p.: il.
- DUMBRĂVEANU, Victor. Goangele Dădiței / Victor Dumbrăveanu; des.: Sergiu Puică. – Ch.: Bons Offices, [2009]. – 84 p.: il.
- DUMBRĂVEANU, Victor. Plânsul jucăriilor stricate: nuvele despre Trică-ștren-gărică / Victor Dumbrăveanu; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Bons Offices, 2011. – 64 p.: il.

- ERȘOV, P. Căluțul năzdrăvan: poveste / P. Eršov; trad.: V. Rusu; pict.: Sergiu Puică. – Ch.: Causa Mundi, 2005. – 88 p.: il.
- LUNGU, Valentina. Șotron matematic / Valentina Lungu; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Arc, 2007. – 48 p.: il.
- MÂNĂSCURTĂ, Ioan. Artefact: roman fantastic / Ioan Mânăscurtă; graf.: Sergiu Puică. – Ch.: Princeps, 2004. – 192 p.: il.
- PEȘTELE vorbitor: povești portugheze / trad.: Gheorghe Marin; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Pontos, 2008. – 36 p.: il.
- PRIMUL meu dicționar: român-englez = My first dictionary: romanian-english / Ioan Mânăscurtă, Sergiu Puică; trad.: Elena Trohin, Victoria Ochișanu. – Ed. rev. și adăug. – Ch.: Magna-Princeps, 2010. – 100 p.: il.
- PUICĂ, Sergiu. Balada merelor domnești: grafică / Sergiu Puică; design: Vitalie Coroban. – Ch.: Bons Offices, 2011. – 79 p.: il.
- PUICĂ, Sergiu. Girafele din grădina lui Onofrei / Sergiu Puică; des. de aut. – Ch.: Bons Offices, 2011. – 89 p.: il.
- ROMANCIUC, Vasile. Copilul cu aripi de carte / Vasile Romanciuc; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Prut Internațional, 2006. – 32 p.: il.
- SPĂTARU, Nicolae. Pisicul informatician / Nicolae Spătaru; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Arc, 2012. – 24 p.: il.
- SUCEVEANU, Arcadie. Rața și Arhimede: poezii pentru (când suntem) copii / Arcadie Suceveanu; prez. graf.: Sergiu Puică. – Ch.: Prut Internațional, 2000. – 32 p.: il.
- ȘTIRBU, Titus. Vreau să fiu pasăre: povestiri / Titus Știrbu; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Universul, 2005. – 32 p.: il.
- ȚURCANU, Ianoș. O girafă supărată / Ianoș Țurcanu; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Prut Internațional, 2008. – 32 p.: il.

Referințe critice

- SERGIU Puică: pliant / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2016. – (Oamenii Moldovei mele).

* * *

- [SERGIU Puică] // IBBY Honour List 2004 / catalog preparation: Rebecca Page. – Basel, 2004. – P. 45. – Lb. engleză.
- SERGIU Puică // Calendar Național 2016 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Ch., 2016. – P. 249-250.
- SERGIU Puică // Aniversări culturale 2016 / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2015. – P. 77-81.
- SERGIU Puică – artist plastic, grafician: expoziție [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: <http://dspace.usarb.md:8080/xmlui/handle/123456789/2134>

SERGIU Puică: „Codrii Seliștei au fost primii mei învățători” [resursă electronică] / Sergiu Puică. – Disponibil pe internet: <https://www.timpul.md/articol/sergiu-puica--codrii-selistei-au-fost-primii-mei-Invatatori-26090.html>

**19 AUGUST – 140 DE ANI
DE LA NAȘTEREA MUZICIANULUI ROMÂN GEORGE ENESCU
(1881–1955)**

George Enescu, unul dintre cei mai importanți muzicieni români, s-a născut la 19 august 1881, în comuna Liveni-Vârnav, județul Botoșani. Personalitatea sa artistică s-a manifestat în multiple ipostaze: compozitor, violonist, pedagog, pianist și dirijor.

A început să cânte la vioară la vârsta de 4 ani, primind îndrumări muzicale de la părinții săi și de la un vestit lăutar, Niculae Chioru. De la vârsta de 5-6 ani datează primele sale încercări de compoziție. Studiul profesionist al muzicii i s-a datorat, pentru început, profesorului Eduard Caudella.

Între anii 1888 și 1894, studiază la Conservatorul din Viena, avându-i ca profesori, printre alții, pe Joseph Hellmesberger jr. (vioară) și pe Robert Fuchs (compoziție). La vârsta de 8 ani debutează ca violonist. Presa vieneză l-a numit „un Mozart român”. După absolvirea Conservatorului din Viena își continuă studiile la Conservatorul din Paris (1895–1899) sub îndrumarea lui Martin Pierre Marsick (vioară), André Gédalge (contrapunct), Jules Massenet și Gabriel Fauré (compoziție). Printre colegii săi de la Paris se numără Maurice Ravel, Florent Schmitt, Charles Koechlin și Theodor Fuchs.

Debutul său componistic are loc pe 6 februarie 1898, la Concertele Colonne din Paris, cu *Poema română*, op. 1. În același an, muzicianul, în vârstă de 17 ani, începe să dea lecții de vioară și susține recitaluri la București. Admirat de regina Elisabeta a României, este deseori invitat să cânte la Castelul Peleş din Sinaia.

Din primii ani ai secolului XX datează compozițiile sale mai cunoscute, cum sunt cele două *Rapsodii române*, op. 11 (1901–1902), *Suita nr. 1 pentru orchestră*, op. 9 (1903), *Simfonia I în mi bemol major*, op. 13 (1905), *Șapte cântece pe versuri de Clément Marot*, op. 15 (1908).

Activitatea sa muzicală alternează între București și Paris. Întreprinde turnee în mai multe țări europene alături de parteneri prestigioși: Alfredo Casella, Pablo Casals, Louis Fournier.

În timpul Primului Război Mondial rămâne în București. Dirijează *Simfonia a IX-a* de Ludwig van Beethoven (pentru prima dată în audiție integrală în România), compoziții de Hector Berlioz, Claude Debussy, Richard Wagner, precum și creații proprii: *Simfonia nr. 2* (1913), *Suita pentru orchestră nr. 2*, op. 20 (1915).

După război continuă seria turneelor atât în Europa, cât și în Statele Unite ale Americii. Peste Ocean a dirijat, începând din 1923, orchestre prestigioase, printre care *Philadelphia Orchestra*, *Boston Orchestra*, *Chicago Symphony*.

Activitatea sa de pedagog capătă, de asemenea, o importanță considerabilă. Printre elevii săi se numără violoniștii Christian Ferras, Ivry Gitlis, Arthur Grumiaux și Yehudi Menuhin. Acesta din urmă a păstrat un adevărat cult și o profundă afecțiune pentru George Enescu: „Pentru mine, Enescu va rămâne una din veritabilele minuni ale lumii. (...) Rădăcinile puternice și noblețea sufletului său sunt provenite din propria lui țară, o țară de inegalată frumusețe” (Yehudi Menuhin).

În 1936, pe 13 martie, a avut loc la Paris premiera operei *Oedip*, pe un libret scris în franceză de Edmond Fleg. La această capodoperă a sa, care are la bază cele două tragedii antice ale lui Sofocle, *Oedipe Rege* și *Oedipe la Colona*, Enescu a lucrat mai bine de 20 de ani.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial rămâne în București, unde se distinge printr-o activitate dirijorală intensă, încurajând, totodată, și creațiile unor muzicieni români, precum: Mihail Jora, Constantin Silvestri, Ionel Perlea, Theodor Rogalski, Sabin Drăgoi.

În 1946, din protest față de regimul comunist instaurat în România, se stabilește definitiv la Paris.

În ultimul deceniu al vieții continuă să fie prezent pe marile scene lirice ale lumii ca violonist și pianist, dar mai ales ca dirijor, măiestria sa dirijorală caracterizându-se prin profunzimea redării sensului operei artistice și prin limpezimea concepției, prin sobrietatea, suplețea și expresivitatea gestului.

Printre ultimele creații ale sale se numără *Cvartetul de coarde nr. 2*, *Simfonia de cameră pentru douăsprezece instrumente soliste*. A desăvârșit Poemul simfonic *Vox Maris* pentru soprană, tenor, cor și orchestră, schițat încă din 1929, *Simfoniile nr. 4 și 5* rămase neterminate (au fost orchestrate mai târziu de compozitorul Pascal Bentoiu).

Creația sa componistică abordează aproape toate formele și genurile muzicale. Prin lucrările sale, a reușit sinteza între tradiția muzicală orientală, unde este inclusă și cea arhaică populară românească, și cultura muzicală europeană. Muzica populară, auzită în tinerețe mai întâi de la lăutari vestiți, apoi prin cunoașterea directă, a constituit întotdeauna pentru George Enescu un foarte bun aluat din care și-a plămădit operele. El a rămas atașat și interesat de arta „lăutarului”, de repertoriul lui și mai ales de doină.

Pentru a încuraja tinerele talente și a promova arta componistică românească, a înființat, în 1912, și a susținut din fonduri personale Premiul național de compoziție „George Enescu”, până în 1946, anul plecării sale în Franța. În 1920 a fost unul dintre întemeietorii Societății Compozitorilor Români și primul ei președinte (până în 1948). Tot lui i se datorează montarea unei orgi în sala Ateneului Român, în care răsunau concertele filarmonicii.

A fost distins cu prestigioase premii: Premiul de compoziție „Pleyel” din Paris (1903), Premiul discului, oferit de revista „Candide” din Paris (1933), Premiul „Paganini”, acordat de organizația „Association d’entraide des auteurs de musique professionnels” de la SACEM (1954) ș.a. I-au fost oferite titlurile de Ofițer și Cavaler al Legiunii de Onoare a Franței (1913, 1936).

Recunoașterea lui George Enescu ca muzician complex și complet a fost întărită și prin alegerea sa ca membru al unor importante instituții din lume. A fost membru corespondent al Academiei de Arte Frumoase din Paris (1929), al Academiei „Santa Cecilia” din Roma (1931), al Institutului Francez din Paris (1936), al Academiei de Științe și Arte din Praga (1937), iar la 12 august 1948 a fost primit ca membru titular onorific în Academia Română.

S-a stins din viață în noaptea de 3 spre 4 mai 1955 la Paris și este înmormântat în cimitirul Père-Lachaise din Paris.

În 1956, la București, a fost inaugurat Muzeul „George Enescu” în clădirea din Calea Victoriei, unde a locuit un timp marele muzician, iar la 4 septembrie 1958 a avut loc deschiderea solemnă a primului Concurs și Festival Internațional „George Enescu”.

Referințe

În lumea muzicii eu sunt cinci într-unul: compozitor, dirijor, violonist, pianist și profesor. Cel mai mult prețuiesc darul de a compune muzică și niciun muritor nu poate poseda o fericire mai mare.

* * *

Romantic și clasic prin instinct, m-am strădui să împreunez, în toate lucrările mele, o formă de echilibru care își are linia ei lăuntrică bine definită.

* * *

Ceea ce e important în artă, e să vibrezi tu însuși și să-i faci și pe alții să vibreze.

* * *

Ajungând la liman, privesc în urmă oceanul: valurile se pierd în depărtări și nu mai rămâne decât o oglindă lucie care rășfrânge cerul – cerul meu: muzica.

George Enescu

George Enescu a fost cel mai mare fenomen muzical, de la Mozart încoace.

Pablo Casals

În violina lui Enescu răsună străvechea liră, este adevărat, dar lira este ținută de Orfeu, și ca atare este străbătută de o tristețe tragică.

* * *

Vibrațiile muzicii reprezentau pentru el o a doua circulație sanguină, era zâmbitor fiindcă trăia de două ori viața. Undele muzicii au ca și valurile mării darul de a lustrui fețele marilor maeștri, de a le da o netezime de sticlă antică.

George Călinescu

Ca un adevărat artist, Enescu urmărește descoperirea ideii compozitorului. În tot ce interpretează el, se simte pecetea unei gândiri profunde, a unei bogate culturi și distincții... Tonul viorii lui avea un *ce* personal, un *vibrato* cald, iar trăsătura arcușului era de o finețe rar întâlnită. Maes-

trul anima instrumentul, imprima întregii ambiante enorme sa personalitate, te fascina și crea o atmosferă de mare înălțare artistică.

David Oistrach

Când am început să studiez cu Enescu, cântam, mai mult sau mai puțin, așa cum o pasăre își spune versul, în mod instinctiv... Ceea ce am primit de la el, prin exemplu, nu prin cuvinte, a fost aptitudinea de a transforma nota într-un mesaj vital, de a da formă, înțeles frazei, viață muzicii...

Yehudi Menuhin

George Enescu impune respectul artei, o înaltă conștiință a valorilor, o mare disciplină a muncii. Extraordinar artist, Enescu este, deopotrivă, un excepțional educator. Vocația sa dirijorală se vede că răspunde nu numai necesității de exprimare personală, dar și unei nevoi de a transmite celorlalți o tehnică de lucru, de a le insufla consecvență artistică. Dirijorul este un profesor. Rolul lui este de a comunica învățături. Când George Enescu ia bagheta, ai certitudinea că te afli în fața unui magistru.

Mihail Sebastian

Dacă epitetul de „geniu” se poate dăruie – fără teamă de exagerare – contemporanilor, George Enescu face, fără îndoială, parte dintre acei puțini care îl merită.

Horia Furtună

Titluri pentru expoziții

George Enescu – personalitate marcantă a secolului XX

Un geniu al muzicii

George Enescu – poet și gânditor al viorii

Cel mai de seamă muzician român – George Enescu

George Enescu – un Mozart al României

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Referințe critice

ENESCU – însăși muzica: marea, imensă muzică: bibliogr. sel. / Bibl. Mun. „B.P. Hasdeu”; Bibl. Publ. „O. Ghibu”; alcăt.: E. Vulpe, N. Madan. – Ch.: [S.n.], 2005. – 68 p.

- ANDONE, Cristina. Enescu și hora razelor de soare [înregistr. audio] / Cristina Andone. – București: Nemira, 2017. – 1 CD-ROM.
- COZMA, Viorel. Eseuri, exegeze și documente enesciene / Viorel Cozma. – București: Libra, 2001. – 312 p.
- DOROȘ, Vasile. George Enescu în constelația muzicii universale / Vasile Doroș. – București: RAO, 2005. – 303 p.
- ENESCU – la răspântie de vremi [înregistr. video]: film doc. / regia și imag.: Nicolae Mărgineanu; scenariu și coment.: Ada Brumaru. – București: Video, [1996]. – 1 cas.: 62'
- GALBEN, Cornel. Enescu etern / Cornel Galben. – București: Quadrant Press, 1993. – 96 p.
- KOGĂLNICEANU, Ilie. Destăinuiri despre George Enescu / Ilie Kogălniceanu. – București: Minerva, 1996. – 210 p.
- MALCOLM, Noel. George Enescu: viața și muzica / Noel Malcolm. – București: Humanitas, 2011. – 319 p.

* * *

- ARGHEZI, Tudor. George Enescu și Ștefan Luchian / Tudor Arghezi // Natura. – 2017. – Nr. 11. – P. 7.
- BUZILĂ, Serafim. Enescu George // Buzilă, Serafim. Interpretării din Moldova: lexicon enciclopedic (1460–1960) / Serafim Buzilă. – Ch., 1996. – P. 172-177.
- COLOȘENCO, Mircea. George Enescu la Academia Franceză: 1929 / Mircea Coloșenco // România literară. – 2019. – Nr. 23. – P. 13.
- DĂNILĂ, Aurelian. Dimensiunile timpului / Aurelian Dănilă // Lit. și arta. – 2018. – 22 mar. – P. 6.
- ENESCU George // Enciclopedia Universală Britannica. Vol. 5. – București: Litera, 2010. – P. 309.
- IERUNCĂ, Virgil. George Enescu // Ieruncă, Virgil. Românește: culeg. de art. / Virgil Ieruncă. – București: Humanitas, 1911. – P. 54-55.
- ȚARĂLUNGĂ, Ecaterina. Enescu George // Țarălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești: Personalități / Ecaterina Țarălungă. – București: Litera Internațional, 2011. – P. 294-295.

Dedicații

- VIERU, Grigore. Ascoltando Enescu // Vieru, Grigore. Il Nimbo di Rugiada / Grigore Vieru; trad. V.-V. Corcodel, T. Ciobanu, C. Lupașcu; ref.: M. Cimpoi. – Ch.; Roma, 2009. – P. 48. – (Biblioteca „Meșterul Manole”). – Lb. italiană.
- VIERU, Grigore. Ascultând pe Enescu = En ecoutant Enescu / Grigore Vieru // Ecouri poetice din Basarabia (Moldova) = Echos poetiques de Bessarabie (Moldavie): antologie – Ch., 1998. – P. 276. – Text. paral. în lb. română/franceză.

VIERU, Grigore. Ascultând pe Enescu // Vieru, Grigore. Lîmpede ca lacrima / Grigore Vieru. – Ch.: Prut, 2013. – P. 59; Vieru, Grigore. Cântec de iubire / Grigore Vieru. – Ch.: Prut Internațional, 2015. – P. 70; Vieru, Grigore. Opera poetică. Vol. 2 / Grigore Vieru. – Ch.: Cartier, 2015. – P. 41. – (Poesis); Vieru, Grigore. Aproape / Grigore Vieru. – Ed. a 2-a. – Ch.: Cartier, 2017. – P. 170. – (Cartier popular).

20 AUGUST – 70 DE ANI

DE LA NAȘTEREA POETULUI IANOȘ ȚURCANU (1951)

Poetul, prozatorul, eseistul și publicistul Ianoș Țurcanu s-a născut în satul Pelinia, Râșcani. A avut „o copilărie fericită, plină de proșpețime și de elan sufletesc...”. După absolvirea școlii medii din satul natal, mai mult la insistența mamei, se înscrie la Colegiul de Medicină din orașul Bălți (1966–1970).

După terminarea studiilor, face serviciul militar în mai multe unități din URSS. Își aprofundează studiile în domeniul medicinei la Institutul de Medicină din Krasnodar, Rusia (1972–1976). În 1980 devine licențiat, fără frecvență, la Institutul de Literatură „Maxim Gorki” din Moscova. În diferite perioade de timp a fost angajat la Centrul de pregătire și antrenamente speciale ale piloților și cosmonauților, aflat în orașul Soci, pe țărmul Mării Negre (1972–1976); a activat în calitate de redactor la revistele „Moment poetic”, „Trei iezi”, „Aduceri aminte”, „2 ore + 3 iezi”. Din 1992 până în 2013 a lucrat la Departamentul Cultură al Primăriei municipiului Chișinău.

Dragostea pentru scris a avut-o încă din copilărie. În perioada studenției scrie „tezele la latină în versuri”, frecventează cenaclurile literare, alte activități culturale, face cunoștință cu personalități remarcabile din lumea scriitoricească. În anii serviciului militar publică în diverse ziare și reviste. A debutat cu poezii în revista „Moldova”, susținut de referințele poetului Gheorghe Vodă (1973). Debutează editorial în 1994 cu cartea *Oglinda stranie*, după care au urmat alte volume de versuri, aforisme, epigrame: *Oră de anatomie* (1995), *Insomnii* (1996), *Ploaie la plus infinit* (1996), *Contur* (1997), *Cioburi de cristal* (2000), *Deprindere inutilă* (2000), *Songuri de buzunar* (2000), *Priviri în oglindă* (2001), *Apropo* (2001), *Și atât* (2001), *Liniește nu va mai fi* (2002), *Tatuaje pe nisip* (2003), *Eu + tu... sau încă o dată despre dragoste* (2003), *Gânduri printre rânduri*

(2005), *Carte de dragoste* (2005), *Следы на песке* (2005), *Inimometru* (2005), *Cugetări de astăzi și de ieri* (2006), *La musa nuova* (2006, Italia), *Brevete pentru eternitate* (2006), *Lo scrigno del'amore* (2006, Italia), *Omul mării* (2007), *Izgonirea din Eden* (2008), *Cea mai frumoasă vară a iubirii* (2010), *Nu poți da anii înapoi* (2011), *Armonii și disonanță* (2011), *Casă pentru femeia iubită* (2012), *Omul mării revine* (2015), *Caută femeia = Cherchez la femme* (2015), *Clopote de sticlă* (2016) ș.a.

Poetul Ianoș Țurcanu a scris și multe cărți pentru copii: *În palat la Verde Împărat* (1993), *Doi lei* (1996), *Fulgul fermecat* (1997), *Motanul navigator* (1997), *Cântec de-nceput* (1998), *Alfabetul vesel* (1998), *Insula Madagascar* (2001), *Măscărici și Mâzgălici* (2001), *Iepurașul Timică* (2001), *Șoriceii Gilly, Milly, Gally* (2001), *Ghiocelul și buburuza* (2001), *Pițigoicul în ciubote* (2002), *Cucul cu cucui* (2003), *Bravo, Mieunache!* (2005), *Șoricelul educat* (2006), *O girafă supărată* (2008), *Un elefant în vagonul-restaurant* (2009), *Melcii nu citeșc ziare* (2010, carte-surpriză oferită în dar copiilor în cadrul ediției a XIV-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret), *Fapte bune să aduni* (2011), *Coca-Cola* (2014), *Dansul florilor* (2016, carte selectată în cadrul programului de lectură „Chișinăul citește o carte”, ediția a XIV-a, 2017), *Tangou cu fagure și ace* (2018), volumul *Poeme pe trepte încinse* (2018, recomandat pentru lectură în cadrul Campaniei Naționale de promovare a lecturii „Să citim împreună!”, ediția a VIII-a, 2019).

Este autorul a peste 600 de texte de cântece de muzică ușoară, populară și cântece pentru copii. Opera poetului este tradusă în mai multe limbi: italiană, engleză, rusă, franceză, germană ș.a.

Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, al Uniunii Scriitorilor din România, al Uniunii Mondiale a Literațiilor (Washington), membru de onoare al Societății Scriitorilor din Târgoviște. În lista premiilor obținute se înscriu: Premiul Bibliotecii Naționale (1995) pentru placheta *Oglinda stranie*, Premiul Uniunii Scriitorilor (2001) pentru cartea *Insula Madagascar*, Premiul Bibliotecii „Gh. Asachi” din Iași (2005) pentru cartea *Bravo, Mieunache!*, Premiul Salonului Internațional de Carte „SIC 2007” pentru placheta de versuri *Omul mării* (2007), Premiul „Eros” al Bibliotecii Naționale (2008) pentru promovarea liricii de dragoste – cartea *Izgonirea din Eden*, Premiul „Mihai Eminescu” pen-

tru poezie la Salonul Internațional de Carte Românească, Iași (2008), Premiul „Grigore Alexandrescu” pentru poezie al Societății Scriitorilor Târgovișteni (2011) pentru volumul *Cea mai frumoasă vară a iubirii*. Pe parcursul anilor, i-au fost acordate mai multe premii în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret de la Chișinău: Premiul „Simpatia copiilor” pentru cartea *O girafă supărată* (2008), Premiul „Cartea anului” pentru *Un elefant în vagonul-restaurant* (2009), Premiul Ministerului Educației pentru cartea *Geografia cu minuni* (2012), Premiul Ministerului Tineretului și Sportului al Republicii Moldova pentru volumul *101 poeme* (2012), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru volumul *Casă pentru femeia iubită* (2013), Premiul pentru poezie „Grigore Vieru”, acordat de Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu” la Chișinău (2017), premiul Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” pentru cartea *Dansul florilor* (2017), Premiul Asociației Uniunilor de Creație din Republica Moldova pentru cartea *Poeme pe trepte încinse* (2019).

Referințe

Cel mai bun medicament este cititul. Cea mai bună farmacie e biblioteca.

* * *

Cât ești viu, niciodată și nimic nu e prea târziu.

* * *

Fiecare carte este ca un far, care ne arată calea prin oceanul cunoștințelor.

* * *

*Viața mea e din cuvinte,
În vârtoarea lor fierbinte
Parcă-ar fi niște tunele
Între suflet și-ntre stele.*

* * *

*Ca o barcă rebelă
Rătăcind în mare,
Inima mea
Visează în singurătatea pulsului
perfecțiunea.*

Ianoș Țurcanu

Ianoș Țurcanu este esențialmente un neoromantic dublat de un neo-impresionist, care pune în trăire și în privire pasionalitate și ardoare, văzând totul în lumini și umbre. Structura versului e simplă și punctiformă, fiind supusă pulsației, reacției sufletești de moment, străluminării de culori...

Poetul preferă versul disciplinat și melodios, având la activ multe texte transpuse pe muzică.

Știe a se copilări cu gravitate, dialogând cu cei mici, prin intermediul jocului, istorioarei cu haz.

* * *

Ianoș Țurcanu este, înainte de toate, un poet al iubirii, văzând în acest sentiment o expresie a deplinătății. Versurile erotice sunt pătrunse de o sensibilitate lirică fină care dă măsura adevărată a darului său artistic.

Mihai Cimpoi

Miniaturile artistice din „Cioburi de cristal” sunt rodul unor efluvii cerebrale de multă subtilitate de finețe, capabile să suscite alese satisfacții spirituale.

Andrei Stratulat

În majoritatea cărților îl descoperim pe Ianoș Țurcanu ludicul, pe cel care se copilărește frumos, aici el se simte cel mai bine, pentru că se joacă cu har și cu umor. Copilăria e tocmai cadoul pe care-l face viața fiecăruia dintre noi, e universul plin de miracole.

Nicolae Busuioc

Poezia lui Ianoș Țurcanu este cursivă și sobră, consfințind tradiția orală și cea clasică, fluența ritmică și parfumul îmbătător al eufoniei, specifice versificației moderne.

Tudor Palladi

Poetul aparține mediului literar basarabean, valorizat ca mai conservator, în care relația dintre scriitori și gustul public a fost totdeauna bine păstrată, facilitată în bună măsură și de o critică lipsită de snobism. E vorba de un registru radical modern, în care metafora nu dispare, ci își schimbă numai rostul, insinuându-se unui limbaj simplu și mărind inefabil voluptatea căutării.

Există cu adevărat o temă a Paradisului în poezia lui Ianoș Turcanu, circumscrisă iubirii, unde găsim ipostaze atât de diferite de trăire ideală, susținute de motive ce revin în mod constant. Impresia, foarte puternică, poate veni și din faptul că, în definitiv, ținta artei, întotdeauna, angajează cele mai multe speculații ale dorințelor omenești, implicând o definiție clasică a paradiziacului.

Niculae Ionel

Basarabeanul Ianoș Țurcanu reprezintă, cel puțin după cât mi se pare, o interesantă sinteză între biografie și creație – ambele spectaculoase, oarecum exhibate, dar și ascunse, marcate de abandonuri semnificative și reluări perpetue (însă deloc sisifice) ale căutării: de sine, de alții, de certitudini, oscilând între iluzie și deziluzionarea ironică, între melancolie și jubilație, între gravitate și ludic. Un neoromantic jucându-și postura, un veșnic îndrăgostit cu manifestări donjuanești, evoluând lesne de la melancolie la ironie și de la interiorizare la extrovertire, cu ceva histrionic (dar și melancolic) în tot ce face și în tot ce exprimă.

Tudor Cristea

Titluri pentru expoziții

Poetul care scrie cu „arcușul sângelui”

Suflet iubitor de frumos – Ianoș Țurcanu

Îmblânzitorul valurilor

(T.P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

ALFABETUL vesel / Ianoș Țurcanu; des.: Vasile Movileanu. – Ch.: Grafema Libris, 2008. – 31 p.: il.

ARMONII și disonanțe / Ianoș Țurcanu; des. de aut.; cop.: Alexandru Bostan. – Ch.: Grafema Libris, 2011. – 113 p.

BRAVO, Mieunache! / Ianoș Țurcanu; il.: Sergiu Gavriliță. – Ch.: Grafema Libris, 2005. – 56 p.: il.

BREVETE pentru eternitate: [aforisme] / Ianoș Țurcanu. – Ch.: Grafema Libris, 2006. – 104 p.

CASĂ pentru femeia iubită / Ianoș Țurcanu; cop.: Cristian Almășanu. – Iași: Tipo Moldova, 2012. – 202 p. – (OPERA OMNIA: Poezie contemporană).

- CAUTĂ femeia = Cherchez la femme / Ianoș Țurcanu; cop.: Octavian Magaleas. – Ch.: [S.n.], 2015. – 64 p.: il. – Lb. română/franceză.
- CEA MAI frumoasă vară a iubirii / Ianoș Țurcanu; pref.: Mihai Cimpoi. – Târgoviște: Bibliotheca; Ch.: Cartdidact, 2010. – 386 p. – (Biblioteca Societății Scriitorilor Târgovișteni).
- CLOPOTE DE STICLĂ / Ianoș Țurcanu; il., cop.: Romeo Schițco. – Ch.: [S.n.], 2016. – 128 p.: il.
- COCA-COLA pentru Nola / Ianoș Țurcanu; il.: Olga Cazacu. – Ch.: Prut Internațional, 2014. – 28 p.
- DANSUL florilor / Ianoș Țurcanu; il.: Olga Cazacu. – Ch.: Prut Internațional, 2016. – 32 p.: il. color.
- FAPTE bune să aduni / Ianoș Țurcanu; il.: Nadia Olaru. – Ch.: Prut Internațional, 2011. – 32 p.: il.
- GEOGRAFIA cu minuni: Cele mai frumoase poezii pentru copii / Ianoș Țurcanu; des.: Daniela Sălăjan. – Iași: Princeps Edit, 2011. – 116 p.: il. – (Copilăria tuturor).
- LO SCRIGNO dell' amore / Ianoș Țurcanu; trad., il., publ.: Amedeo Carrocci. – Pontecorvo, Italia: Caramanica, 2013. – 48 p.: fot. – Lb. italiană.
- MELCII nu citesc ziare / Ianoș Țurcanu; il.: Olga Cazacu. – Ch.: Prut Internațional, 2010. – 23 [1] p.: il.
- O GIRAFĂ supărată / Ianoș Țurcanu; il.: Sergiu Puică. – Ch.: Prut Internațional, 2008. – 32 p.: il.
- OMUL mării revine / Ianoș Țurcanu; conc. graf.: Alexandru Bostan. – Ch.: Grafema Libris, 2015. – 176 p.: il. color.
- POEME pe trepte încinse: poezie / Ianoș Țurcanu; cop.: Sergiu Stanciu. – Ch.: Prut, 2018. – 208 p.
- TANGO cu fagure și ace / Ianoș Țurcanu; cop.: Sergiu Stanciu. – Ch.: Prut Internațional, 2018. – 64 p.
- UN ELEFANT în vagonul-restaurant / Ianoș Țurcanu; des.: Olga Cazacu. – Ch.: Prut Internațional, 2009. – 32 p.: il.

Referințe critice

- IANOȘ Țurcanu: biobibliografie / Bibl. Mun. „B.P. Hasdeu”, Filiala „Transilvania”, Centrul de Informare și Documentare, Chișinău; alcăt.: Ludmila Capița; cop.: Alexandru Bostan. – Ch.: Grafema Libris, 2011. – 184 p.: fot.

* * *

- CIMPOI, Mihai. Cuvinte simple, ca zborul de frunze: [Ianoș Țurcanu] / Mihai Cimpoi // Lit. și arta. – 2016. – 21 iul. – P. 5.
- CIMPOI, Mihai. Iubirea și tristețea în ecuații lirice / Mihai Cimpoi // Țurcanu, Ianoș. Izgonirea din Eden: versuri și aforisme / Ianoș Țurcanu; postf.: Mihai Cimpoi; il.: Ana Manole. – Ch.: SA Reclama, 2008. – P. 214-216.

- CIMPOI, Mihai. În căutarea „Vremii împăcării” / Mihai Cimpoi // Țurcanu, Ianoș. Cea mai frumoasă vară a iubirii / Ianoș Țurcanu. – Târgoviște: Bibliotheca; Ch.: Cartdidact, 2010. – P. 9-12.
- CIOCANU, Ion. Confirmarea vocației și imperativul exigenței / Ion Ciocanu // Țurcanu, Ianoș. Armonii și disonanțe / Ianoș Țurcanu. – Ch., 2011. – P. 91-96.
- FILIP, Iulian. Pledoarie pentru vederea formulei complexe de creație: [Ianoș Țurcanu] / Iulian Filip // Lit. și arta. – 2018. – 26 iul. – P. 7.
- FILIP, Iulian. Teste duminicale pe distanță lungă: [Ianoș Țurcanu] / Iulian Filip // Lit. și arta. – 2016. – 21 iul. – P. 5.
- IANOȘ ȚURCANU: „Aroma de mere” // Scobioală, Aurel. Scriitorii când erau copii / Aurel Scobioală. – Ed. a 2-a. – Ch., 2015. – P. 236-238.
- IANOȘ ȚURCANU: Un mesaj spiritual comun // Stan, Mihai. Conferința: convorbiri și confesiuni / Mihai Stan. – Târgoviște, 2009. – P. 346-352.
- MOVILĂ, Lica. Citește cu inima și sufletul: [Campania Națională „Să citim împreună!”: Ianoș Țurcanu, Claudia Partole] / Lica Movilă // Florile dalbe. – 2019. – 7 febr. – Nr. 5. – P. 2-3.
- PERETEATCU, Tamara. Cartea citită îți oferă minuni: [Campania Națională „Să citim împreună!”: Ianoș Țurcanu, Claudia Partole] / Tamara Pereteatcu // Florile dalbe. – 2019. – 23 mai. – P. 3.
- PETROV, Zinaida. Campania Națională „Să citim împreună!”, ediția 2019: [Ianoș Țurcanu, Claudia Partole] / Zinaida Petrov // Realități Culturale. – 2020. – Nr. 1. – P. 3.
- RAȚĂ, Valeriu. Poetul Ianoș Țurcanu și-a sărbătorit aniversarea a 65-a la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” / Valeriu Rață // BiblioPolis. – 2016. – Nr. 3. – Disponibil pe internet: <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=2640>
- RĂILEANU, Vitalie. Ianoș Țurcanu și universul versurilor despre mare / Vitalie Răileanu // Lit. și arta. – 2016. – 21 iul. – P. 5.
- REFERINȚE critice // Țurcanu, Ianoș. Armonii și disonanțe / Ianoș Țurcanu; des. de aut.; cop.: Alexandru Bostan. – Ch.: Grafema Libris, 2011. – P. 91-105.
- REFERINȚE critice: Ianoș Țurcanu // Țurcanu, Ianoș. Cea mai frumoasă vară a iubirii / Ianoș Țurcanu. – Târgoviște: Bibliotheca; Ch.: Cartdidact, 2010. – P. 341-378.
- ROGAC, Raia. Copiii citesc o carte cu Ianoș Țurcanu / Raia Rogac // Lit. și arta. – 2017. – 9 mar. – P. 8.
- RUSU, Nicolae. Reșeta fericirii: [Ianoș Țurcanu] / Nicolae Rusu // Țurcanu, Ianoș. Armonii și disonanțe / Ianoș Țurcanu. – Ch., 2011. – P. 101-103.
- STRATULAT, Andrei. Rafinamentul aforismului / Andrei Stratulat // Țurcanu, Ianoș. Armonii și disonanțe / Ianoș Țurcanu. – Ch., 2011. – P. 96-100.
- SURLARU, Marina. Poem de toamnă pentru pici: [Ianoș Țurcanu] / Mariana Surlaru // Florile dalbe. – 2016. – 24 noiem. – P. 4.

- IANOȘ Țurcanu // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. bibliogr. / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; alcăt.: Elena Cugut, Maria Harea. – Ch., 2004. – P. 376-379.
- IANOȘ Țurcanu // Calendar Național 2016 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Ch., 2016. – P. 233-234.
- IANOȘ Țurcanu // Alunelul. – 2016. – Nr. 7-8. – P. 16.
- ZELINSCHI, Angela. Scriitorul care nu obosește: [Ianoș Țurcanu] / Angela Zelinschi // Florile dalbe. – 2019. – 18 apr. – P. 2-3.

Dedicații lirice

- RUSNAC, Constantin. Ianoș Țurcanu // Rusnac, Constantin. Portrete în timp: Acrostihuri / Constantin Rusnac. – Ch.: Princeps, 2014.
- RUSNAC, Constantin. Portrete în timp: Ianoș Țurcanu // Rusnac, Constantin. 101 poeme / Constantin Rusnac. – Ch.; București: Biodova; Ideal. – 2013. – P. 111. – (Colecția Ideal).

20 AUGUST – 75 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI VICTOR DUMBRĂVEANU (1946–2011)

Prozatorul, eseistul, publicistul Victor Dumbrăveanu s-a născut în comuna Strâmba (azi Corlăteni), Râșcani, fiind primul copil în familia țăranilor Alexandru și Ecaterina Dumbrăveanu. La doar șase ani pleacă la școală. Primele șapte clase le face în satul natal, apoi (nefiind suficienți elevi pentru a forma o clasă) își continuă studiile medii la Pelinia. După absolvire, în perioada 1962–1968, urmează studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie. La 16 ani lucrează ca învățător la Școala incompletă din satul Crocmaz, raionul Căușeni. Este angajat în calitate de reporter la ziarul „Moldova socialistă” (1966–1972), redactor adjunct la ziarul „Tinerimea Moldovei” (1972–1977), redactor și membru al Colegiului redacțional la revista „Moldova” (1977–1986), redactor-șef la revista bilingvă „Orizontul”/„Columna” (1986–1991), prim-redactor adjunct la ziarul municipal „Curierul de seară”, redactor al Agenției „Moldpresa” și redactor-șef la revista „Știința” (1992–1995). În perioada 1996–1997 este consilier la Ministerul Culturii, iar din 1997 până în 1999 activează în calitate de consilier al Președintelui Consiliului Coordonator al Audiovizualului, fiind simultan și redactor-șef al ziarului „Cauza”. A susținut un timp îndelungat rubrica „Perfectul simplu” în ziarul „Luceafărul”. În perioada 2006–2010 a lucrat la ziarul municipi-

pal „Capitala”, unde a exercitat mai multe funcții: redactor-șef adjunct și responsabil de editarea suplimentului „Monitorul de Chișinău”. În perioada 2006–2011 a fost redactor de secție la revista „Moldova”.

Prima schiță literară, *Pe calea soarelui*, apare în februarie 1965 în ziarul „Tinerimea Moldovei”, după care au urmat un șir de povestiri: *Vioara*, *Frumusețea pământului*, *Ultima joacă*, *Vremea pârghului*, *Eclipsa*.

După o prezență activă la radio și în presa republicană, debutează editorial cu volumul de nuvele *Insula de coral* (1975). A semnat mai mult de douăzeci de cărți, între care romanele *Strigătul de pe celălalt țărm al dragostei* (1977), *Numește fericirea altfel* (1981, reeditat în 2020), *File de adio* (1981, 2010), *Nesomnul bărbaților* (1985), *Pasărea din noi* (1987, reeditat în 2009 cu titlul *Păunița sau pasărea din noi*), *Îngerii de ceață – romanul unui licean singuratic* (2008); volumele de povestiri *Fratele* (1976), *Galopul cailor de lut* (1991, reeditat în 2016), *Casa cu fața spre ispită* (1993), *Trăim ultima dată* (2002), *La Paris, la neamuri* (2007), *Lecția de amor* (2010), *Primăvara fără noi* (2010), *Bezna albă* (2011, 2012); volumele de publicistică *Orele de dimineață* (1978), *Trenul ce aduce primăverile* (1980), *Plecăciune în fața izvorului* (1983), *Dor de casă* (1989). Este și autor de proză destinată copiilor: *Minunile Meșterului Întrece-Timp* (1984), *Vornicel la nunta badei* (1988, 2012, selectată în cadrul programului de lectură „Chișinăul citește o carte”, ediția 2013), *Puștani* (1989), *Goangele Dădiței* (2009), *Plânsul jucărilor stricate* (2011). Romanul *Iubirea noastră-i ca și ura* apare post-mortem, în 2015. Pe lângă producția literară și publicistică, scriitorul Victor Dumbrăveanu a avut un schimb de scrisori inedit în peisajul literaturii autohtone cu o viitoare actriță, Zina Zmeu, decedată ulterior într-un teribil accident. La baza romanului epistolar *Primăvara fără noi* a fost corespondența dintre aceste două persoane.

Rolul lui Victor Dumbrăveanu în literatură și publicistică este remarcabil. Cinstirea înaintașilor, dragostea de baștină și dorul de casa părintească, viața tinerilor, aspirațiile și idealurile lor, vârsta adolescenței, marcată de nehotărâre, neliniște, primele sentimente de dragoste sunt doar câteva din motivele abordate de autor în scrierile sale.

A fost membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1976) și al Uniunii Scriitorilor din România. În 2010 i s-a conferit Titlul Onorific „Maestru al Literaturii” pentru întreaga activitate literară. La ediția a XIV-a

(2010) a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret i-a fost acordat Premiul Fondului literar din Moldova pentru cartea *Goangele Dădiței*, iar în 2011, la ediția a XV-a a aceluiași Salon, s-a învrednicit de Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru cartea *Plânsul jucăriilor stricate*.

S-a stins din viață la 4 decembrie 2011 la Chișinău. Liceul și o stradă din satul natal poartă numele scriitorului.

Referințe

Sunt paznic la nuvele, ocrotitor al genului concis și risipitor de frumuseți nestemate.

* * *

Orice creator aduce în opera sa partea de lumină și de umbră ce-i sunt date de Dumnezeu. Probabil, le-am adus și eu în măsura harului pe care îl posed... În fiecare perioadă a vieții, am avut mai mulți oameni apropiați, care m-au povățuit, susținându-mi devenirea. I-am ascultat cu atenție, le-am mulțumit, am chibzuit mult și deciziile le luam apoi de unul singur! De aceea, când greșeam, nici nu aveam dreptul să dau vina pe altcineva. Sper că nu i-am dezamăgit prea tare pe cei apropiați: dacă am făcut-o, poate prin ceea ce am scris.

Victor Dumbrăveanu

Cunosc de mult proza lui Victor Dumbrăveanu. Paginile scrisului său emană tot ce înseamnă viață, frământ, căutare febrilă, existență obiectivă. Metafora sa scriitoricească este clară, cuvântul lui artistic aduce în fața cititorului realitatea, concretul, omul în toate manifestările-i posibile. Această proză reală își menține o formulă aparte, fiindcă ea vine de la rădăcini, de la izvoarele noastre netrecătoare.

Ion C. Ciobanu

Victor Dumbrăveanu a fost primul scriitor de la noi care prin cărțile sale s-a adresat cititorului adolescent.

* * *

Iubirea noastră-i ca și ura este un roman de respirație largă. Citindu-l, am simțit că trăiesc acele timpuri. Victor Dumbrăveanu a făcut în acest roman o muncă titanică, pe care n-a făcut-o niciunul dintre istoricii noștri.

Victor Prohin

Cărțile despre și pentru adolescenți sunt o reușită a lui Victor Dumbrăveanu, romanul *Îngerii de ceață* demonstrează că scriitorul și-a păstrat focul.

Nina Josu

Victor Dumbrăveanu rămâne fidel universului mic în care omul simplu trăiește cu toate fibrele sufletului drame sentimentale, înstrăinare, momente de bucurie, dragoste și împlinire, dar și de „eclipsă”, de neliniște și dezamăgire, de patimi subjugătoare și eliberări de ele: sunt file de viață simplă, „naturală”, notată cu lirism, umor și cu credința povestitorului că și ungherele tănuite ale universului intim merită a fi radiografiate și fixate ca niște cazuri întâmplare pentru sine, dar și pentru alții.

Mihai Cimpoi

Proza lui Victor Dumbrăveanu vine „de la rădăcini, de la izvoarele netrecătoare”.

Alexandru Gromov

Cavaler al Ordinului Simțirii în grad de... îndrăgostit.

Serafim Belicov

Lecturate astăzi, scrierile lui Victor Dumbrăveanu au același impact asupra cititorului, fiindcă ele sondează realitățile noastre autohtone, spiritul și sufletul nostru ancestral... A fost unul dintre cei mai prolifici scriitori și publiciști de la noi, scriind niște nuvele și romane superbe, iar publicistica sa a servit drept model pentru mai multe generații de tineri ziariști.

Eugen Gheoghiță

Titluri pentru expoziții

Sunt paznic la nuvele

Scriitorul luminii și al dorului

Victor Dumbrăveanu – Om al Cetății

(T.P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- BEZNA albă / Victor Dumbrăveanu; cop.: Vitalie Pogolșa. – Ch.: Lumina, 2012. – 160 p.
- FILE de adio: jurnal ironico-sentimental, în două fețe-răzlețe, fără intervențiile moralizatoare ale autorului: roman / Victor Dumbrăveanu. – Ed. a 3-a. – Ch.: Bons Offices, 2010. – 244 p.
- GOANGELE Dădiței / Victor Dumbrăveanu; des.: Sergiu Puică. – Ch.: Bons Offices, [2009]. – 94 p.: il.
- ÎNGERII de ceață: romanul unui licean singuratic / Victor Dumbrăveanu; cop.: Simion Coadă. – Ch.: Bons Offices, 2008. – 184 p.
- IUBIREA noastră-i ca și ura: roman / Victor Dumbrăveanu; cop.: Vitalie Coroban. – Ch.: Cartier, 2015. – 697 p.
- LECȚIA de amor: unsprezece nuvele de dragoste / Victor Dumbrăveanu; cop.: Simion Coadă. – Ch.: Bons Offices, 2010. – 164 p.
- PĂUNIȚA sau pasărea din noi: roman / Victor Dumbrăveanu; cop.: Simion Coadă. – Ch.: Bons Offices, 2009. – 292 p.
- PLÂNSUL jucăriilor stricate: nuvele despre Trică-ștrengărică / Victor Dumbrăveanu; des.: Sergiu Puică. – Ch.: Bons Offices, 2011. – 64 p.
- PRIMĂVARA fără noi: nuvele / Victor Dumbrăveanu; cop.: Simion Coadă. – Ch.: Bons Offices, 2010. – 268 p.
- TRĂIM ultima dată: nuvele / Victor Dumbrăveanu; cop.: Ruslan Purice, Vladimir Sinițki. – Ch.: Prometeu, 2002. – 174 p.
- VORNICEL la nunta badei: poveste cu întâmplări hazlii și-o nuntă de ciocolată în clasa întâi / Victor Dumbrăveanu; pict.: Simion Coadă. – Ch.: Bons Offices, 2012. – 200 p.

Referințe critice

- VICTOR Dumbrăveanu: biobibliografie / Bibl. Mun. „B.P. Hasdeu”; alcăt.: Margareta Cebotari. – Ch.: Bons Offices, 2006. – 120 p.

* * *

- CIMPOI, Mihai. [Victor Dumbrăveanu] // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu / Mihai Cimpoi. – Ch., 2003. – P. 321-322.
- CIMPOI, Mihai. [Victor Dumbrăveanu] // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia / Mihai Cimpoi. – Ed. a 3-a. – București, 2002. – P. 207.
- CIOCAN, Iulian. Întâmplări banale cu femei resemnate: [Victor Dumbrăveanu „Trăim ultima dată”] // Ciocan, Iulian. Incursiuni în proza basarabeană / Iulian Ciocan. – Ch., 2004. – P. 79-84.
- CIOCANU, Ion. Dumbrăveanu Victor / Ion Ciocanu // Dicționarul general al literaturii române. Vol. C/D / Acad. Română. – București, 2004. – P. 776.

- VICTOR Dumbrăveanu // Aniversări culturale 2016 / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”. – Ch., 2015. – P. 85-90.
- VICTOR Dumbrăveanu // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliogr. / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; alcăt.: Maria Harea, Elena Cugut. – Ch., 2004. – P. 162-164.
- VICTOR Dumbrăveanu // Calendar Național 2016 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Ch., 2016. – P. 260-261.
- SUNT paznic la nuvele / Victor Dumbrăveanu // Dumbrăveanu, Victor. Lecția de amor: unsprezece nuvele de dragoste / Victor Dumbrăveanu. – Ch., 2010. – P. 5-6.
- VICTOR Dumbrăveanu: „Asta-i viața, ce să-i faci...” // Scobioală, Aurel. Scriitorii când erau copii / Aurel Scobioală. – Ed. a 2-a. – Ch., 2015. – P. 171-173.
- ZBÂRCIOG, Vlad. Dumbrăveanu Victor / Vlad Zbârciog // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia. 1812–2010. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Ch.: Prut Internațional, 2010. – P. 236-238.

21 OCTOMBRIE – 175 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI ITALIAN EDMONDO DE AMICIS (1846–1908)

Scriitor, jurnalist și pedagog italian, Edmondo De Amicis s-a născut la 21 octombrie 1846 în localitatea Oneglia, Italia. A absolvit studiile liceale la Torino, după care a urmat cursurile Academiei Militare din Modena, obținând gradul de ofițer. A luat parte la campania militară din 1866, la sfârșitul căreia Veneția se reunește cu Italia.

Mai târziu renunță la cariera militară. Se dedică scrisului, publicând la Florența primele schițe, care au avut drept subiect experiența de pe front, apărute mai întâi în revista Ministerului Apărării „L’Italia Militare”, apoi adunate în volumul *La vita militare* (1868, *Viața militară*).

În 1870 devine redactor al revistei „La Nazione” din Roma, iar corespondența sa din acest moment este sursa de inspirație pentru următoarele scrieri de călătorie: *Spagna* (1872, *Spania*), *Olanda* (1874, *Olanda*), *Ricordi di Londra* (1874, *Amintiri din Londra*), *Il Marocco* (1876, *Marocul*), *Constantinopoli* (1878, *Constantinopol*), considerată capodopera creației sale, *Ricordi di Parigi* (1879, *Amintiri din Paris*), *Sull’Oceano* (1889, *Pe Ocean*) și *Tre capitali: Torino, Firenze, Roma* (1898, *Trei capitale: Torino, Firenze, Roma*).

Simțul viu al observației, fluența stilului, interesul pentru culoarea locală și chiar nuanțele ușor melodramatice, în gustul epocii, îi aduc autorului un rapid și incontestabil succes în rândul publicului italian.

Pe lângă cărțile de călătorii, scheciurile din viața militară, a scris și cărți pentru copii, cea mai cunoscută fiind *Cuore* (*Cuore – inimă de copil*), o poveste sentimentală pentru copii scrisă sub forma unui jurnal al unui școlar. A fost publicată în 1886 și tradusă în peste 25 de limbi, aducându-i faimă în toată lumea. După această carte au fost realizate mai multe producții cinematografice. Ea cucerește publicul cititor prin sinceritate și capacitatea de a comunica adevăruri general-valabile despre o lume săracă material, dar virtuoașă.

A mai semnat volumul *Poesie* (1880, *Poezii*), romanul *Il romanzo di un maestro* (1890, *Romanul unui învățător*), culegerea de schițe *La carrozza di tutti* (1898, *Trăsura tuturor*) ș.a. În volumul *L'idioma gentile* (1905, *Limba cea nobilă*) pledează pentru unitatea limbii literare.

Edmondo De Amicis s-a stins din viață la 11 martie 1908 la Bordighera, Italia.

Referințe

Soarta multor oameni depinde de faptul dacă în casa părintească a fost sau nu o bibliotecă.

* * *

O casă fără bibliotecă este o casă fără demnitate, are ceva din han, este ca un oraș fără librării, un sat fără școli, o scrisoare fără ortografie.

Edmondo De Amicis

Prin ce miracol acest jurnal al copilăriei, scris simplu, direct, uneori moralizator, adesea sentimental, nu ne apare astăzi câtuși de puțin desuet?

Pentru De Amicis, clasa micului Enrico, colegii lui – Derossi, Coretti, Garrone, Nelli, Precossi, Nobis, Votini, micul zidar, calabrezul, Star-di, Garoffi ș.a., întâmplările lor, raporturile dintre ei și adulții din jurul lor, părinți sau învățători, această mică lume reprezintă simbolic întreaga societate, întreaga Italie. O întreagă lume, o lume în care diferențele sociale, temperamentale sau înzestrările native diferite se estompează într-o conviețuire armonioasă, în respect, prietenie...

Alexandru Chiriacescu

Cartea *Cuore* a lui De Amicis este o viaie și parfumată floriceică, ră-sărită ca prin minune pe țarina, azi prea de tot părăginită, a dulcii vieți de familie, de frăție, de pașnică muncă și de sincer patriotism.

* * *

Cu simplele și adevăratele ei povestiri, cartea *Cuore* se preferă lin și adânc în cugetele copiilor, le alintă, le mângâie, le încântă, și, prin mii de drăgălașe farmece, umple și împodobeste acele inimi nevinovate cu cele mai nobile, cu cele mai demne și cele mai sfinte simțiri.

Al. I. Odobescu

Titluri pentru expoziții

Edmondo De Amicis – scriitor, jurnalist și pedagog italian

Un nume emblematic al literaturii italiene

Un clasic al literaturii pentru copii – Edmondo De Amicis

Autorul celebrei *Inimi* – un patriot fervent

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

CUORE / Edmondo De Amicis; trad.: R. Chiriacescu; pref.: A. Chiriacescu; il.: C. Călinescu-Fodor. – Ch.: Prut Internațional, 2007. – 308 p.

CUORE, inimă de copil / Edmondo De Amicis; trad.: Mihaela Melega; cop.: Andrei Ichim. – Ch.: Cadran, 2017. – 196 p.

CUORE, inimă de copil / Edmondo De Amicis; trad.: Clelia Bruzzesi; pref.: Lucian Pricop. – București: Cartex 2000, 2015. – 255 p.

CUORE, inimă de copil / Edmondo De Amicis; trad.: Adriana Lăzărescu, George Lăzărescu; cop.: Florentina Tudor. – București: Litera, 2014. – 246 p. – (Biblioteca pentru toți copiii).

LIFT = Lift / Edmondo De Amicis; trad.: Laura Poantă; ill. da Ágnes Keszeg. – Ed. a 3-a. – Pitești: Paralela 45, 2003. – 47 p. – Ediție bilingvă română/italiană.

POVESTIRI / Edmondo De Amicis. – Disponibil pe internet: https://e-povesti.ro/tag/edmondo_de_amicis/

SERDCE: zapiski škol'nika / Edmondo De Amicis; per. s it.: V. Davydova; ill.: V. Firosova. – Moskva: Kameâ, 1993. – 271 p. – Lb. rusă.

Referințe critice

- BRAIS, Aura. De Amicis Edmondo // Brais, Aura. Dicționar de literatură română și universală: Autori. Opere. Personaje: pentru elevi / Aura Brais. – București, 2008. – P. 58; 257. – (Dicționarele Coresi).
- CHIRIACESCU, Alexandru. Edmondo De Amicis / Alexandru Chiriacescu // De Amicis, Edmondo. Cuore / Edmondo De Amicis; trad.: Rodica Chiriacescu. – Ch., 2005. – P. 5-7. – (Biblioteca pentru toți copiii).
- DE AMICIS Edmondo // Le Nouveau Dictionnaire des Auteurs: de tous les temps et de tous les pays. Vol. I. – Paris, 1994. – P. 831-832. – Lb. franceză.
- EDMONDO De Amicis [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.artline.ro/Edmondo-De-Amicis
- EDMONDO De Amicis [resursă electronică]. – Disponibil pe internet: www.ro.wikipedia.org/wiki/Edmondo_De_Amicis
- FAÇON, Nina. De Amicis Edmondo // Façon, Nina. Dicționar enciclopedic al literaturii italiene / Nina Façon. – București, 1982. – P. 140.
- LUKINA, Valentina. Edmondo De Amicis. Serdce: Zapiski škol'nika. – Disponibil pe internet: <http://www.kaverin.ru/knizhnyj-farvater/bibliotekaryu-ponravilas-kniga/1388-de-edmondo-amichis-serdtse-zapiski-shkolnika>. – Lb. rusă.
- ODOBESCU, Al. I. Cuvânt înainte: [despre romanul „Cuore” de Edmondo De Amicis] / Al. I. Odobescu // De Amicis, Edmondo. Cuore, inimă de copil / Edmondo De Amicis; trad.: Clelia Bruzzesi. – București, 1992. – P. 7-8.
- OMAGGIO a Edmondo De Amicis. – Disponibil pe internet: https://ilab.org/sites/default/files/catalogs/files/2721_pdf_de_amicis_gilibert_1460038031.pdf. – Lb. italiană.
- POTAPOVA, Z. Edmondo De Amicis / Z. Potapova // Zarubežnaâ literatura dlâ detej i ũnošestva: V 2-h častâh. Č. II. – Moskva, 1989. – P. 95-97. – Lb. rusă.
- STRAPPINI, Lucia. De Amicis, Edmondo [resursă electronică] / Lucia Strappini // Dizionario Biografico degli italiani. Vol. 33. – Disponibil pe internet: [www.treccani.it/enciclopedia/edmondo-de-amicis_\(Dizionario-Biografico\)](http://www.treccani.it/enciclopedia/edmondo-de-amicis_(Dizionario-Biografico)). – Lb. italiană.

29 OCTOMBRIE – 120 DE ANI**DE LA NAȘTEREA PICTORULUI, SCRIITORULUI RUS EVGHENI
CEARUȘIN (1901–1965)**

Evgheeni Cearușin, pictor, grafician, ilustrator, sculptor, scriitor rus, s-a născut la 29 octombrie 1901 în orașul Veatka, Rusia, în familia arhitectului I.A. Cearușin. Încă din copilărie a început să picteze, sub îndrumarea tatălui său. Pe lângă pictură, tot din fragedă copilărie, a fost

pasionat de lectură și îndrăgostit de natură, animale, păsări. Cărțile preferate ale viitorului scriitor au fost cele șapte volume ale lui Brem, primite în dar de ziua sa de naștere. A scris primele poezii la vârsta de 15 ani.

După absolvirea școlii medii din orașelul de baștină, este înrolat în Armata Roșie pentru a-și satisface serviciul militar (1918). Peste doi ani își continuă studiile la Facultatea de Arte Plastice a Academiei de Arte din Leningrad (Sankt Petersburg). După încheierea studiilor, în 1926, este invitat la Editura de Stat, unde i se propune să activeze în domeniul ilustrării cărților pentru copii. Aici colaborează cu mai mulți scriitori și pictori ruși. La început a fost puternic influențat de V. Lebedev, care în acea perioadă era redactor artistic la editură. Mai apoi și-a format propriul stil grafic unic. Prima carte ilustrată de el a fost povestea lui Vitali Bianki *Мурзук* (*Murzuk*). Ea a plăcut micilor cititori, dar și ilustratorilor de carte din acea vreme. Un desen din această carte a fost achiziționat de Galeria de Stat Tretyakov.

Îndemnat și susținut de scriitorul Samuil Marșak, debutează în literatură în anul 1930 cu povestirea *Щур* (*Șciur*), urmată de câteva zeci de cărți pentru copii, foarte interesante și pline de viață: *Птенцы* (1930, *Puii*), *Волчишко и другие* (1931, *Puiul de lup și alții*), *Облава* (1931, *Hăituiala*), *Цыплячий город* (1931, *Orașul puilor*), *Джунгли – птичий рай* (1931, *Jungla – raiul păsărilor*), *Охота на медведя* (1933, *Vânătoarea de urși*), *Животные жарких стран* (1935, *Animalele din țările calde*), *Медвежата* (1945, *Ursuleții*), *Лиса и заяц* (1946, *Vulpea și iepurele*), *Кот Епифан* (1948, *Motanul Epifan*), *Про больших и маленьких* (1950, *Despre cei mari și cei mici*), *Друзья* (1957, *Prietenii*), *В лесу* (1968, *În pădure*), *Верный Трой* (1990, *Credinciosul Troi*). Și-a ilustrat singur o bună parte din cărți. Cărțile sale au fost traduse în mai multe limbi, ceea ce a făcut ca creația autorului să fie cunoscută departe de hotarele țării.

Cearușin-ilustratorul de carte pentru copii nu este mai puțin cunoscut decât Cearușin-scriitorul, făcând parte din acea pleiadă de pictori-ilustratori precum: V. Lebedev, I. Vasnețov, V. Kurdov ș.a. Este autorul ilustrațiilor la peste o sută douăzeci de cărți. A ilustrat culegerile de povești populare rusești și povești ale popoarelor Nordului, basmele literare ale lui M. Gorki, cărțile scriitorilor pentru copii V. Bianki, S. Marșak, K. Ciukovski ș.a.

Pe lângă ilustrații la cărți, a făcut și sculptură, multă vreme colaborând cu celebra fabrică de porțelan din Leningrad și realizând schițe murale pentru servicii de ceai.

Munca talentatului pictor și scriitor pentru copii a fost înalt apreciată. În 1945 i s-a conferit titlul de Artist Emerit al Artelor din Republica Federativă Rusă. Post-mortem i s-a decernat Medalia de Aur la Expoziția Internațională de Carte pentru Copii din Leipzig (1965).

S-a stins din viață în data de 18 februarie 1965 la Leningrad.

Referințe

Художник во мне родился все-таки раньше, чем писатель. Нужные слова пришли позже.

* * *

То, что производило на меня большое впечатление в детстве, волнует и сейчас. Я хочу понять животное, передать его повадку, характер движения. Меня интересует его мех. Когда ребенок хочет погладить моего зверенка – я рад. Мне хочется передать настроение животного, испуг, радость, сон и т.п. Все это надо наблюдать и прочувствовать. Больше всего я люблю изображать молодых животных, трогательных в своей беспомощности и интересных, потому что в них уже угадывается взрослый зверь.

* * *

Моя задача – дать ребенку предельно цельный художественный образ, обогатить художественное восприятие ребенка, открыть ему новые живописные ощущения мира...

Evgheni Cearușin

Вся жизнь и творчество писателя и художника Е.И. Чарушина были пронизаны любовью к зверям, птицам, к родной природе. И для него не было большего счастья осознать, что все это он делает для детей, чтобы они росли умелыми и добрыми и любили природу.

О. В. Саломатова

На фоне нынешнего довольно быстрого ритма жизни и всеобщего увлечения гаджетами, книги Евгения Чарушина – нечто вроде связующего звена между человеческим обществом и природой.

Они адресованы детям дошкольного и младшего школьного возраста. И детей, и взрослых творчество Евгения Чарушина учит относиться к окружающему миру добрее, мудрее, справедливее.

Тамара Глуценко

В детскую литературу Чарушин вошел со своей темой, со своим особенным голосом рассказчика и писателя, с безоблачным, радостным видением мира природы, полным солнца, движения, красок, открытий. Он, по сути, создал новый тип анималистической книги для детей (маленький рассказ о маленьком животном для маленьких детей), в котором воедино сплавлена содержательная и изобразительная стороны.

Н.А. Тимшина

Чарушин был одним из тех немногих, кого судьба наградила этим удивительным даром. Весь он – как человек, как художник – был явлением уникальным, но, оглядываясь на него и всматриваясь в то, что он нам оставил, легче поверить, что эта способность все-таки доступна человеку.

Э. Кузнецов

Titluri pentru expoziții

Евгений Чарушин – писатель пишущий детям о природе

Evgheni Cearușin – celebru pictor și scriitor

În lumea magică a animalelor și păsărilor lui Evgheni Cearușin

(М.Н.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

САPLĂ / Evgenij Čarușin; ill.: N. Čarușin. – Sankt-Peterburg: Akvarel', 2013. – 23 p.: il. – Lb. rusă.

ЧТО за звер' ? / Evgenij Čarușin; ill.: avt. – Sankt-Peterburg: Akvarel', 2013. – 23 p.: il. – Lb. rusă.

DVE myški / Evgenij Čarușin; ill.: N. Čarușin. – Sankt-Peterburg: Akvarel', 2013. – 23 p.: il. – Lb. rusă.

MALEN'KIE rasskazy / Evgenij Čarușin; ill.: avt. – Sankt-Peterburg: Akvarel', 2013. – 23 p.: il. – Lb. rusă.

- MEDVED'-rybak / Evgenij Čarušin; ill.: N. Čarušin. – Sankt-Peterburg: Akvarel', 2013. – 23 p.: il. – Lb. rusă.
- PTIČ'E ozero / Evgenij Čarušin; ill.: N. Čarušin. – Sankt-Peterburg: Akvarel', 2013. – 23 p.: il. – Lb. rusă.
- V LESU / Evgenij Čarušin; ill.: N. Čarušin. – Sankt-Peterburg: Akvarel', 2013. – 23 p.: il. – Lb. rusă.
- VRĂBIUȚA / Evgenij Čarušin // Povești, povestiri, basme și legende: antologie de texte literare pentru preșc. și șc. – București: Arlequin, 2011. – P. 121.

Referințe critice

- ARZAMASCEVA, I.N. Detskaâ literatura 20-30-h godov: Čarušin E.I. // Arzamasceva, I.N. Detskaâ literatura / I.N. Arzamasceva, S.A. Nikolaeva. – Moskva, 2000. – P. 323-326. – Lb. rusă.
- ÂKUŠEVA, G. Čarušin Evgenij / G. Âkuševa // Russkie pisateli XX veka: biograf. slovar'. – Moskva, 2000. – P. 740-741. – Lb. rusă.
- ČARUŠIN Evgenij Ivanovič // Pisateli našego detstva. 100 imen: biogr. slovar' v 3-h častâh. Č. III. – Moskva, 1999. – P. 394-397. – Lb. rusă.
- ČARUŠIN Evgenij Ivanovič // Tvorcy sovetskoj detskoj knigi: prozaiki, poëty, hudožniki: spravočnik 1917-1932 / sost.: V. Semenov. – Moskva, 2017. – P. 361-368. – Lb. rusă.
- KOLESNIKOVA, E. Čarušin Evgenij / E. Kolesnikova // Russkie pisateli. XX vek: biobibliogr. slovar' v 2-h častâh. Č. II. – Moskva, 1998. – P. 540-541. – Lb. rusă.
- MINERALOV, Ū. Čarušin Evgenij Ivanovič (1901-1965) / Ū. Mineralov // Russkie detskie pisateli XX veka: biobibliogr. slovar'. – 2-e izd. – Moskva, 1998. – P. 475-477. – Lb. rusă.
- TIMOFEEVA, I.N. Hudožniki ruskoj detskoj knigi: Evgenij Čarušin // Timofeeva, I.N. Čto i kak čitat' vašemu rebenku ot goda do desâti / I.N. Timofeeva. – SPb., 2000. – P. 142-144. – Lb. rusă.

30 OCTOMBRIE/11 NOIEMBRIE – 200 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SRIITORULUI RUS FEODOR DOSTOIEVSKI (1821-1881)

Marele scriitor rus Feodor Mihailovici Dostoievski, a cărui operă a influențat decisiv literatura, filozofia, psihologia și teologia secolului XX, s-a născut la Moscova, în familia unui medic. Copilăria și adolescența și le-a petrecut în ambianța intelectualilor mic-burghezi, numiți „raznocinți”, în metropolă și la țară, la o mică moșie. Din copilărie este pasionat de literatură, în adolescență citind frenetic din Homer, Goethe,

Schiller, Hoffmann, Molière, Voltaire, Hugo, Balzac, G. Sand, E. Sue, Shakespeare, Dickens.

Viitorul scriitor face mai întâi studii la un pension particular din orașul natal, după care intră, împreună cu fratele său mai mare Mihail, la Școala de Ingineri Militari din Petersburg (1838–1843).

După absolvire, lucrează la Camera de proiectări a Departamentului ingineresc de pe lângă Comandamentul Sankt Petersburgului. Peste un an însă își dă demisia din armată (1844), consacându-se carierei literare.

Debutează editorial în 1844 cu traducerea romanului *Eugénie Grandet* de Balzac. Însă adevăratul său debut se produce în 1846, odată cu apariția romanului epistolar *Бедные люди* (*Oameni sărmani*), în care abordează un subiect de predilecție în întreaga sa creație – cel al omului umil, mereu stresat, obidit. Lucrarea este salutată cu multă căldură de V. Belinski (cel mai prestigios critic literar al epocii), ea consacându-l pe Dostoievski ca pe un reprezentant de vază al „școlii naturaliste” (realiste) ruse, alături de Gogol și Pușkin prozatorul. Următoarele sale proze, povestirile *Двойник* (1846, *Dublul*), *Роман в девяти письмах* (1847, *Romanul în nouă scrisori*) și *Хозяйка* (1847, *Gazda*), înregistrează anumite abateri de la linia „școlii naturaliste”, la care însă revine prin romanul *Белые ночи* (1848, *Noapți albe*).

Aparținând aripii progresiste a intelectualității și însuflețit de ideea socialismului utopic, se asociază socialiștilor și frecventează cercul liberal al lui M. Petrașevski, a cărui activitate e considerată de autorități ca subversivă. La 23 aprilie 1849, Dostoievski este arestat, împreună cu alți membri ai „grupului Petrașevski”, și ținut șase luni într-o celulă a fortăreței Petropavlovsk. Principalul cap de acuzare a fost difuzarea „Scrisorii către Gogol”, semnată de Belinski. La 22 decembrie 1849 este condamnat la moarte prin împușcare. În ultima clipă, când Dostoievski și alți petrașevskiști se aflau deja în Piața Semionovski din Sankt Petersburg pentru a fi executați, sentința a fost comutată din ordinul țarului Nicolai I. Este condamnat la patru ani de muncă silnică în Siberia și pierderea drepturilor civile, cu indicația de a fi încadrat, după ispășirea pedepsei, ca simplu soldat în armată.

Anii de muncă silnică petrecuți în penitenciarul din Omsk (1850–1854) și slujba în batalionul de infanterie de la Semipalatinsk (Siberia) îi provoacă o criză metafizică religioasă. În închisoare s-a îmbolnăvit de epilepsie. După 1854 recapătă posibilitatea să citească și să scrie, iar în 1857, fiind avansat în gradul de ofițer, obține dreptul să-și tipărească lucrările. La sfârșitul lui 1859 i se permite întoarcerea la Petersburg.

La întoarcere, publică romanele *Униженные и оскорбленные* (1861, *Umiliți și obidiți*), *Записки из Мертвого дома* (1862, *Amintiri din casa morților*), *Записки из подполья* (1864, *Însemnări din subterană*).

Anii 1860–1880 constituie perioada marilor creații dostoievskiene. Capodoperele romancierului sunt *Преступление и наказание* (1866, *Crimă și pedeapsă*), *Идиот* (1869, *Idiotul*), *Братья Карамазовы* (1880, *Frații Karamazov*), *Бесы* (1872, *Demonii*).

Creația sa se bucură de o largă popularitate în toată lumea, fiind tradusă în zeci de limbi și constituind obiectul investigației unui număr impresionant de cercetători.

Opera scriitorului a avut o influență covârșitoare asupra prozatorilor de la răscrucea secolelor XIX-XX, făcându-se simțită până în prezent. După lucrările sale au fost realizate numeroase spectacole de teatru și filme celebre, deși el considera că ideile artistice nu pot fi exprimate prin alte forme de artă decât cele prin care au fost concepute.

S-a stins din viață la 9 februarie 1881. Titanul literaturii ruse, care a crezut până în ultima clipă a vieții sale că lumea se va salva prin frumusețe, a fost condus pe ultimul drum de către toată populația orașului Sankt Petersburg. Își exprimase dorința de a fi îngropat lângă N. Nekrasov, pe care-l considera nașul său în literatură, însă a fost înhumat în cimitirul Mănăstirii Aleksandr Nevski din Sankt Petersburg.

După moartea scriitorului, soția sa a publicat operele complete, i-a întocmit o bibliografie cu 5000 de titluri, a organizat secția de manuscrise și portrete Dostoievski la Muzeul de Istorie din Moscova și a fondat Școala Dostoievski la Staraia Rusi.

Dostoievski este, alături de Tolstoi, unul dintre principalii scriitori care au aparținut *vârstei de aur a literaturii ruse* (1820–1880) și unul dintre cei mai reprezentativi pentru cultura Rusiei și a Europei ortodoxe.

Referințe

Ca să scrii bine, trebuie să suferi!

* * *

Am perspectiva mea particulară asupra realității (în artă) și, ceea ce majoritatea consideră ca fiind fantastic și excepțional, pentru mine este uneori esența însăși a realității. Banalitatea fenomenelor, precum și o perspectivă convențională, nu sunt suficiente realismului.

Feodor M. Dostoievski

А любил он прежде всего живую человеческую душу во всем и везде и верил он, что мы все род Божий, верил в бесконечную силу человеческой души, торжествующую над всяким внешним насилием и над всяким внутренним падением.

В. С. Соловьев

Dostoievski este singurul psiholog de la care mai pot învăța ceva.

Friedrich Nietzsche

O personalitate de răscruce în istoria literaturii universale, natură scrutătoare a straturilor imprevizibile și indefinite ale sufletului uman, conștiință frământată, supusă contradicțiilor, cu pendulări uriașe, de la socialismul utopic la mistica ortodoxismului ce întrezărește eliberarea omului de răul social și moral în ispășirea prin jertfă și umilință.

Gabriela Danțiș

Pe lângă crearea personajelor epatante din *Crimă și pedeapsă* sau *Frații Karamazov*, Dostoievski diseminează o nouă filozofie și concepție existențialistă în literatura universală. Autorul plasează protagoniștii operelor într-o continuă dispută cu Dumnezeu, relatând lupta dintre bine și rău.

(Text)

Pluralitatea vocilor și conștiințelor autonome și necontopite, autentici a polifonie a vocilor cu valoare pleneră constituie într-adevăr principala particularitate a romanelor lui Dostoievski.

M. Bahtin

Titluri pentru expoziții

Copil al secolului – copil al necredinței și îndoielii
 Feodor Dostoievski – un geniu al literaturii ruse
 Omul fericit prin suferință – Feodor Dostoievski
 Feodor Dostoievski – creatorul romanului social-psihologic
 Feodor Dostoievski – oglinda sufletului rusesc

(M.H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- ADOLESCENTUL / Fedor Dostoevskij; trad. și n.: A.-L. Olteanu. – București: Corint, 2015. – 684 p.
- AMINTIRI din casa morților; Jucătorul / Fedor Dostoevskij; trad. și n.: A.-L. Olteanu. – București: Adevărul Holding, 2011. – 492 p.
- BEDNYE lûdi / Fedor Dostoevskij. – Moskva: AST, 2005. – 539 p. – Lb. rusă.
- BEDNYE lûdi; Belye noči; Netočka Nezvanova / Fedor Dostoevskij; sost., vstup. st., koment.: T. Kasatkina. – Moskva: Drofa; Veče, 2004. – 432 p. – Lb. rusă.
- BRAT'Ă Karamazovy / Fedor Dostoevskij; sost., vstup. st., koment.: T. Kasatkina. – Moskva: Drofa; Veče, 2003. – 912 p. – Lb. rusă.
- CRIMĂ și pedeapsă / Fedor Dostoevskij; trad.: I. Cováci; pref.: A. Kovács. – București: Corint, 2014. – 500 p.
- CRIME and Punishment / Fedor Dostoyevsky. – London: Penguin Books, 1997. – 434 p. – Lb. engleză.
- DETÂM: sbornik otryvkov iz povestey i romanov / Fedor Dostoevskij. – Moskva: Detskaâ literatura, 2002. – 220 p. – Lb. rusă.
- DUBLUL: Poem peterburghez; Oameni sârmani / Fedor Dostoevskij; trad. și n.: A.-L. Olteanu. – București: Adevărul Holding, 2011. – 312 p.
- FRAȚII Karamazov: în 2 vol. / Fedor Dostoevskij; trad.: I. Dumbravă, O. Constantinescu; pref.: A. Kovács. – București: Corint, 2014.
- OAMENI sârmani / Fedor Dostoevskij; trad.: M. Lutic. – București: Litera, 2016. – 221 p.
- PRESTUPLENIE i nakazanie / Fedor Dostoevskij; hudož.: Ū. Gerškovič. – Moskva: Det. lit., 2015. – 652 p. – Lb. rusă.
- UMILIȚI și obidiți / Fedor Dostoevskij; trad. și n.: A.-L. Olteanu. – București: Adevărul Holding, 2011. – 429 p.

Referințe critice

- BAMBULEAC, G.V. Istina i ee vyraženie v tvorčestve Dostoevskogo / G.V. Bambuleac. – Ch.: Editura USM, 2003. – 207 p. – Lb. rusă.

- F.M. DOSTOEVSKIJ. Prestuplenie i nakazanie: analiz teksta, osnovnoe soderžanie, sočineniâ / avt.-sost.: K. Strahova, L. Strahova. – Moskva: Drofa, 2000. – 160 p. – Lb. rusă.
- IANOȘI, Ion. Dostoievski. Tragedia subteranei / Ion Ianoși. – Ed. a 3-a. – București: Ed. Fundației Culturale „Idea Europeană”, 2004. – 451 p.
- * * *
- ADAIR, Vance. „Demonii” de Feodor Dostoievski / Vance Adair // 1001 de cărți de citit într-o viață / coord.: Peter Boxall. – București, 2008. – P. 175.
- ARZAMASCEVA, I.N. Russkaâ detskaâ literatura XIX-veka: Dostoevskij F.M. // Arzamasceva, I.N. Detskaâ literatura / I.N. Arzamasceva, S.A. Nikolaeva. – Moskva, 2000. – P. 162-166. – Lb. rusă.
- BRAIS, Aura. Dostoievski Feodor // Brais, Aura. Dicționar de literatură română și universală. Autori. Opere. Personaje: pentru elevi / Aura Brais. – București, 2008. – P. 63; 256. – (Dicționarele Coresi).
- COROBAN, Vasile. Dostoievski și arta romanului // Coroban, Vasile. Studii. Articole. Eseuri / Vasile Coroban. – Ch., 2018. – P. 255-264.
- DOSTOEVSKI Feodor // Le Nouveau Dictionnaire des Auteurs: de tous les temps et de tous les pays: vol. I. – Paris, 1994. – P. 920-925. – Lb. franceză.
- DOSTOEVSKI Feodor // Enciclopedia universală Britannica. Vol. 5 / coord.: I. Câmpeanu, C. Marinescu. – București, 2010. – P. 159-166.
- DOSTOEVSKIJ Fedor Mihajlovič // Spravočnik škol'nika. Literatura. – Moskva, 1999. – P. 87-89. – Lb. rusă.
- DOSTOEVSKIJ Fedor Mihajlovič // Sovremennyj slovar'-spravočnik po literaturе. – Moskva, 1999. – P. 162-172. – Lb. rusă.
- DOSTOEVSKIJ Fedor Mihajlovič // 100 velikih imen v literature. – Moskva, 1998. – P. 187-194. – Lb. rusă.
- DRIMBA, Ovidiu. Arta literară și influența lui Dostoievski // Drimba, Ovidiu. Istoria literaturii universale: în 2 vol. Vol. 2 / Ovidiu Drimba. – București, 1997. – P. 329-330.
- DRIMBA, Ovidiu. Filozofia și psihologia dostoievskiană // Drimba, Ovidiu. Istoria literaturii universale: în 2 vol. Vol. 2 / Ovidiu Drimba. – București, 1997. – P. 327-329.
- DRIMBA, Ovidiu. F.M. Dostoievski, viața și caracterul. Marile romane // Drimba, Ovidiu. Istoria literaturii universale: în 2 vol. Vol. 2 / Ovidiu Drimba. – București, 1997. – P. 324-327.
- HAYNES, Doug. „Idiotul” de Feodor Dostoievski / Doug Haynes // 1001 de cărți de citit într-o viață / coord.: Peter Boxall. – București, 2008. – P. 165.
- „IDIOTUL” (Rusia, 1874). Feodor Mihailovici Dostoievski (1821-1881) // 11 romane celebre într-o singură carte / coord.: R. Ivănescu, A. Popescu. – Ed. a 7-a. – Pitești, 2007. – P. 210-214.

- LITERATURA rusă. F.M. Dostoievski (1821–1881) // 100 de scriitori notorii ai lumii: viața, activitatea, opera / alcăt.: Ala Bujor. – Ch., 2006. – P. 259-262.
- PAVLICENCO, Sergiu. Realismul în literatura rusă, secolul al XIX-lea: Feodor Dostoievski // Pavlicenco Sergiu. Literatura universală: manual pentru liceu, clasele X, XI, XII, cu profil umanistic / Sergiu Pavlicenco. – Ch., 2006. – P. 277-279.
- PUNTER, David. „Crimă și pedeapsă” de Feodor Dostoievski / David Punter // 1001 de cărți de citit într-o viață / coord.: Peter Boxall. – București, 2008. – P. 160-161.
- THOMAS, Samuel. „Însemnări din subterană” de Feodor Dostoievski / Samuel Thomas // 1001 de cărți de citit într-o viață / coord.: Peter Boxall. – București, 2008. – P. 154.
- TRUS, N.V. Dostoievskij Fedor // Trus, N.V. Russkaâ literatura dlâ škol'nikov / N.V. Trus. – Minsk, 1996. – P. 224-230. – Lb. rusă.

6 NOIEMBRIE – 85 DE ANI

DE LA NAȘTEREA REGIZORULUI DE FILM, POETULUI EMIL LO- TEANU (1936–2003)

Regizor de film, scenarist, actor, poet, personalitate artistică de talie mondială, Emil Loteanu s-a născut în satul Clocușna, Ocnița (fostul județ Hotin), în familia învățătorilor Tatiana și Vladimir Loteanu. Satul Clocușna este renumit prin tradițiile sale culturale. Din amintirile lui Emil Loteanu, „aici aproape fiecare al doilea locuitor dansează, fiecare al patrulea cântă, fiecare al zecelea știe să cânte la un instrument muzical”.

A făcut școala primară în satul natal, apoi la Rădăuți, manifestându-și talentul în cadrul cercului dramatic pe care îl frecventează și la spectacolele organizate în școală. Câțiva ani a învățat la Liceul „Sf. Sava” (astăzi „Nicolae Bălcescu”) din București.

În anul 1952 se reîntoarce la baștină și se angajează în calitate de corespondent la ziarul „Tinerimea Moldovei”. Despre această perioadă Emil Loteanu își va aminti cu tandrețe și recunoștință: „*Tinerimea Moldovei* din anii '40-'60 a fost, bineînțeles, leagănul generației noastre. Școală a spiritului, teren de decolare, prima pâine câștigată din scris. O altă pâine mai râvnită și gustoasă cred că nu vom dumica până la adânci bătrâneți”.

După doi ani de actorie la Teatrul „A.S. Pușkin” (1953–1954), urmează studiile la Școala Teatrală de pe lângă Teatrul Academic de Artă

(1954–1956) și la Institutul Unional de Cinematografie din Moscova (1956–1962). I-a avut ca profesori pe cunoscuții regizori M. Romm, G. Roșal, G. Kozințev. Concomitent cu studiile la Școala Teatrală, Emil Loteanu asistă la lecțiile de la Institutul de Literatură „Maxim Gorki”.

În perioada 1987–1992 este președinte al Uniunii Cineaștilor din Moldova. În anul 1988 lansează la Compania „Teleradio-Moldova” emisiunea „La steaua care a răsărit...”, ulterior – ciclul de emisiuni cu titlul „Se caută o stea”, care este continuat de Ecaterina Botnariuc, regizor, și Tamara Pereteatcu, redactor și autor, în calitate de moderatori fiind Grigore Grigoriu cu feciorii săi Traian și Octavian.

Talentul literar al lui Emil Loteanu se manifestă încă din anii de liceu. În 1948, în paginile revistei „Contemporanul” din București îi apare prima poezie, inspirată din viața de la țară. Se afirmă mai întâi ca poet. Volumul de debut *Zbucium* (1956) va constitui o adevărată explozie lirică, urmată de numeroase recenzii apreciative. Continuă cu culegerile de versuri și proză: *Chemarea stelelor* (1962), *Vioara albă* (1963), *Ritmuri* (1965), *Sufletul ciocârluilor* (1974), *Bucolica* (1966), *Lăutarii* (1972) ș.a. Versurile publicate puneau în prim-plan un poet de o reală valoare.

În calitate de regizor, debutează în anii studenției cu lucrarea de curs – filmul de scurt metraj *Măria Sa Hora* (1960), urmată de încă două lucrări – *Piatra. Timp. Cântec* și ecranizarea unui fragment din *Amintiri din copilărie* după Ion Creangă. Cariera sa cinematografică se realizează la Studioul „Moldova-Film”. Semnează ca scenarist și regizor filmele: *Așteptați-ne în zori* (1963), o baladă mioritică modernă, *Poienile roșii* (1966), *Această clipă* (1968), *Lăutarii* (1971), fresca dramatică a vieții și creației marelui poet Mihai Eminescu *Luceafărul* (1986) ș.a. În anii 1973–1983 se produce ca regizor la Studioul „Mosfilm”. Filmele reprezentative *O sațră urcă la cer* (1976), *Dulcea și tandra mea fiară* (1978), *Ana Pavlova* (1983), *Găoacea* (1990) denotă o culme a manifestării demersurilor ființale în albia discursului mitopoetic, dar și un bilanț de trei decenii în activitatea sa cinematografică.

Emil Loteanu a realizat și filme de scurt metraj, inclusiv: *Frescă pe alb* (1967), *Academicianul Tarasevici* (1970), *Orașul meu alb* (1973), *Ecoul văii fierbinți* (1974), *Durerea* (1984), dar și câteva portrete cinematografice ale colegilor săi – *Eugeniu Doga* (1983), *Svetlana Toma*, *Grigore Grigoriu* (1984).

În total, a realizat peste 20 de filme de succes, care au dus faima țării noastre în lumea întreagă, fiind premiate și evidențiate la cele mai prestigioase foruri și festivaluri internaționale de film din Moscova, Napoli, Paris, Milano, Belgrad, Praga, Oxford, San Sebastian.

Pentru merite deosebite în domeniul cinematografiei, în 1969 i se acordă titlul de Maestru Emerit în Arte din Moldova, în 1980 i se conferă titlul de Artist al Poporului din Federația Rusă. A fost ales membru de onoare al Academiei Internaționale de Film „Nike”. Cu puțin timp înainte de a pleca în neființă, i s-a decernat Premiul de excelență al Fundației Române.

S-a stins din viață la 18 aprilie 2003 și a fost înmormântat la cimitirul Novodeviciie din Moscova. A rămas pentru toți un distins om de cultură, regizor și scenarist, care a lăsat ca moștenire o valoroasă operă scrisă și ecranizată.

În 2008 la Centrul Cultural Odeon a avut loc premiera filmului documentar *Clipa lui Emil Loteanu*, un documentar-baladă despre activitatea sa. Octavian Grigoriu, regizorul filmului, spunea: „Am simțit întotdeauna o înrudire spirituală cu acest om, pentru care fiecare clipă trăită era o nouă descoperire a lumii. A fost ușor și dificil să realizez acest film, pentru că aveam la dispoziție foarte mult material și, când a trebuit să renunțăm la o parte din el, a fost precum ai tăia în carne vie”.

Pe 6 noiembrie 2011, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la naștere, în scuarul de pe Aleea Stelelor cinematografiei moldovenești din capitală a fost dezvelit un bust al artistului, realizat de sculptorul Ion Zderciuc. Cinematograful „Patria-Centru” a fost redenumit în Centru de Creație Cinematografică „Emil Loteanu”. Radio Moldova și filiala „Ovidius” a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” au organizat un recital de poezie dedicat maestrului Emil Loteanu „Chemarea stelelor” în cadrul Concursului de Creație a Tinerei Generații *Ars Adolescentina*, ediția a XX-a, 2019.

Referințe

Fiecare film a fost pentru mine un fel de asaltare a Himalailor. Un fel de carte nouă.

* * *

Cinematografia este o profesie care necesită un imens dinamism interior.

* * *

A face filme înseamnă a te aventura cu orice preț și risc în căutarea unui nou ecuator.

* * *

Eu nu lucrez cu actori, ci cu personalități-oameni – materia primă în cinematografie, materie din care se plămădește tot ce prevede scenariul, desfecând o lume, un torent.

* * *

Am trei feluri de studii superioare – de regie, de actorie și de literatură. Dar trebuie să mai ai și un dar de la Dumnezeu ca să faci ceva neobișnuit.

* * *

Filmele mele au fost o invitație de a trăi în lumea poeziei care salvează.

* * *

El, omul de artă, poate înaripa și da speranțe... A educa nu înseamnă a dresa. A educa înseamnă a împărți zi de zi, oră de oră, cu ceilalți din jurul tău, ceea ce natura ne-a lăsat cu prisosință tuturor pentru o viață întreagă – necesitatea de a fi liberi și capacitatea de a înțelege frumosul.

* * *

*Îmi pare rău că toamna a trecut,
Că plopii lasă umbre pe zăpadă...
E crângul meu îngândurat și mut
Și nu mai vin cocoarele să-l vadă.*

Emil Loteanu

Loteanu a rămas și în cinematografie același mare Poet, doar că uneltele lui au devenit altele. Poetul din el avea să se subordoneze întru totul marelui cineast de mai târziu.

Nicolae Dabija

Emil Loteanu e cineastul novator, e maestrul planurilor vaste și al culorilor, nervul căutării e mereu treaz la el. Filmele turnate de dânsul impresionează.

Andrei Hropotinschi

Lăutarii sunt un imn cântat cu pasiune și pietate frumuseții sufletului. Un adevăr tulburător despre artistul anonim, care adesea nu lasă după sine măcar certitudinea existenței concrete.

Valentina Tăzlăuanu

Emil Loteanu – celebru cineast din Moldova – a cunoscut o traictorie dramatică a destinului său creator, situându-se în ipostaza unui emblematic erou romantic... Fire impulsivă, de o spontanietate și o dezvoltură unică, generoasă și egocentrică în același timp, temperament furtunos, minte sclipitoare și de o fantezie efervescentă, el a venit în artă să cucerească lumea.

Ana-Maria Plămădeală

Titluri pentru expoziții

Vreau cântarea să-mi fie adiere de vânt...

M-am logodit cu cea mai depărtată stea

Vom deveni și noi cândva baladă

Loteanu ne-a purtat numele prin lume

Emil Loteanu – descoperitor și cultivator de talente

(T.P.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

CHEMAREA stelelor / Emil Loteanu; il.: A. Ussow. – Ed. a 2-a. – Chișinău; București: Litera Internațional, 2004. – 284 p. – (Biblioteca școlarului, serie nouă; nr. 473).

MI-S OCHII arși de frumusețea ta... / Emil Loteanu; cop.: Mihai Bacinschi. – Ed. a 2-a. – Ch.: Arc, 2019. – 64 p.; fot.

101 POEME / Emil Loteanu; sel.: Anatol Ciocanu; Asoc. Culturală „Ideal”, Soc. Culturală „Apollon”. – București; Chișinău: Biodova, Ideal, 2011. – 108 p. – (Ideal; 21).

RITMURI / Emil Loteanu. – Ch.: Cartea Moldovei, 2007. – 224 p. – (Colecție pentru elevi, studenți).

U RASPAHNUTYH glaz... / Emil Loteanu. – Ed. a 2-a. – Ch.: Arc, [2019]. – 64 p. – Lb. rusă.

Referințe critice

EMIL Loteanu – destin de viață lungă: dialoguri, portrete, studii / red.: Tudor Palladi. – Ch.: Cartea Moldovei, 2008. – 296 p.

PLĂMĂDEALĂ, Ana-Maria. Emil Loteanu: splendoarea și prăbușirea visului romantic / Ana-Maria Plămădeală. – Ch.: Epigraf, 2017. – 224 p.

PROCA, Ion. O viață cât o moarte de lungă: fulguind în filmele lui Emil Loteanu / Ion Proca. – Ch.: Notograf Prim, 2011. – 248 p.: il.

* * *

- BACIU, Gheorghe. Emil Loteanu // Baci, Gheorghe. Personalități de viță moldavă: 125 destine / Gheorghe Baci. – Ch.: [S.n.], 2017. – P. 253-256.
- BOHANȚOV, Alexandru. Creația de televiziune a cineastului Emil Loteanu / Alexandru Bohanțov // Intertext. – 2019. – Nr. 1-2. – P. 323-328.
- BURLACU, Alexandru. Emil Loteanu, poetul cu „ochii arși de frumusețe” / Alexandru Burlacu // Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului: mat. Conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor Universității Pedagogice de Stat (UPS) „Ion Creangă”. – Ch., 2017. – P. 156-166. – Disponibil pe internet: www.dir.upsc.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/907/BURLACU%2CA_EMIL_LOTEANU
- BURLACU, Alexandru. Emil Loteanu: poezia, o sărbătoare a sufletului / Alexandru Burlacu // Philologia. – 2016. – Nr. 5-6. – P. 9-16.
- CARAMAN, Iurie. Emil Loteanu a venit în lumea filmului ca poet / Iurie Caraman // Basarabeni în lume: (col. de mat. și doc. prez. la polipticul cultural-istoric și științific omonim). – Ch., 2007. – P. 102-106.
- CĂTANĂ, Vera. Eul liric lotenian, pătruns de Chemarea stelelor / Vera Cătană // Biblio Polis. – 2016. – Nr. 4.
- CIMPOI, Mihai. Emil Loteanu între arte și întru artă / Mihai Cimpoi // Lit. și arta. – 2016. – 17 noiem. – P. 6.
- CIMPOI, Mihai. Emil Loteanu: Sufletul ciocârliei // Cimpoi, Mihai. Critice. Vol. 4: Demonul recitării / Mihai Cimpoi. – Craiova, 2004. – P. 250-252.
- CIOCANU, Ion. Neuitarea ilustrului poet și cineast / Ion Ciocanu // Lit. și arta. – 2016. – 3 noiem. – P. 4.
- COLESNIC, Iurie. Dor de Loteanu / Iurie Colesnic // Timpul. – 2016. – 11 noiem. – Disponibil pe internet: www.timpul.md/articol/iurie-colesnic-dor-de-loteanu-10271.html. – Accesat: 6 mar. 2020.
- COLESNIC, Iurie. Emil Loteanu – cel mai plener poet al vremurilor noastre // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută: în 3 vol. Vol. 1 / Iurie Colesnic. – Ch., Cartier, 2019. – P. 529-556.
- CUZUIOC, Ion. Această clipă eternă / Ion Cuzuioc // Lit. și arta. – 2016. – 22 dec. – P. 8.
- DOLGAN, Mihail. Loteanu Emil / Mihail Dolgan // Dicționarul general al literaturii române. Vol. L/O / Acad. Română. – București, 2005. – P. 88.
- EMIL Loteanu // Calendar Național 2016 / Bibl. Naț. a Republicii Moldova. – Ch., 2016. – P. 326-327.
- EMIL LOTEANU: „Sunt un cetățean al lumii cu rădăcini în cultura românească” / Emil Loteanu; consemn.: Gheorghe Pârja // Pârja, Gheorghe. Dialoguri cu ferestre spre nord / Gheorghe Pârja. – Cluj-Napoca: Limes, 2005. – P. 181-191.

- FONARI, Victoria. Creația lui Emil Loteanu între poezie și regie / Victoria Fonari // Gând românesc. – 2017. – Nr. 3. – P. 70-74.
- GHICOV, Adrian. Emil Loteanu: filmul poeziei sau poezia filmului? / Adrian Ghicov // „a”MIC”. – 2016. – Nr. 11. – P. 2.
- LEAH, Irina. Vulcanicul artist de la Clocușna / Irina Leah // Florile dalbe. – 2016. – 24 noiem. – P. 5.
- MARIN, Gheorghe. Cu Emil Loteanu în ospăție la nașul stelelor // Marin, Gheorghe. Rotonda falnicilor tei: Nuvelistică documentară / Gheorghe Marin. – Ch., Pontos, 2012. – P. 162-170.
- MĂNĂSCURTĂ, Ioan. Emil Loteanu, întotdeauna // Mânăscurtă, Ioan. Deslușirea semnelor / Ioan Mânăscurtă. – Ch.: Princeps, 2016. – P. 120-123.
- MĂNĂSCURTĂ, Ioan. Emil Loteanu, întotdeauna / Ioan Mânăscurtă // Moldova. – 2016. – Nr. 9-10. – P. 32-37.
- OMUL care a mers pe muchie de cuțit: dialog cu Emil Loteanu, scriitor, regizor și scenarist / Emil Loteanu; consemn.: Nina Jovmir // Jovmir, Nina. Verificat: au sufletele inundate de muzică / Nina Jovmir. – Ch., 2012. – P. 14-21.
- PALLADI, Tudor. Zbuciumul artistic al unui creator chemat de stele: (Emil Loteanu) // Palladi, Tudor. Metafora între cuvânt și dramă: Condiția Poeziei: eseuri / Tudor Palladi. – Ch., 2017. – P. 295-303.
- PLĂMĂDEALĂ, Ana-Maria. Artistul Emil Loteanu: un cunoscut necunoscut / Ana-Maria Plămădeală // Akademos. – 2016. – Nr. 4. – P. 160-164.
- PLĂMĂDEALĂ, Ana-Maria. Filmul istoric între utopie și drama mitică: [Emil Loteanu] / Maria Plămădeală // Plămădeală, Ana-Maria. Arta cinematografică din Republica Moldova / Ana-Maria Plămădeală, Dumitru Olărescu, Violeta Tipa. – Ch., 2014. – P. 79-105.
- POIATĂ, Mihai Ștefan. Gustul amar al izbânzilor / Mihai Ștefan Poiată // Revista literară. – 2016. – Nr. 11. – P. 23.
- TĂZLĂUANU, Valentina. Emil Loteanu și idealismul generației / Valentina Tăzlaşanu // Sud-Est cultural. – 2018. – Nr. 3. – P. 3-7.
- ȚARĂLUNGĂ, Ecaterina. Loteanu Emil // Țarălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești: Personalități / Ecaterina Țarălungă. – București: Litera Internațional, 2011. – P. 447.
- VAHNOVAN, Anda. Regizorul și actrița / Anda Vahnovan // Realități culturale. – 2019. – Nr. 2. – P. 15-16.
- ZBÂRCIOG, Vlad. „Vreau cântarea să-mi fie adiere de vânt...” // Zbârciog, Vlad. Opere. Vol. 8: Meridiane ale verbului matern: Eseuri. Publicistică / Vlad Zbârciog. – Ch.: Pontos, 2018. – P. 87-96.

Dedicații lirice

- MĂNDĂCANU, Angela. Triunghiul veșniciei: (Grigore Vieru, Emil Loteanu, Eugen Doga) / Angela Mândăcanu // Lit. și arta. – 2019. – 17 ian. – P. 4.

- RUSNAC, Constantin. Emil Loteanu // Rusnac, Constantin. Portrete în timp: Acrostihuri / Constantin Rusnac. – Ch.: Magna-Princeps, 2013. – P. 92.
- VIERU, Grigore. Candela: lui Emil Loteanu // Vieru, Grigore. Taina care mă apară / Grigore Vieru; itinerar biogr. și bibliogr.: Daniel Corbu; pref.: Mihai Cimpoi; postf.: Theodor Codreanu. – Iași: Princeps Edit, 2008. – P. 242; Vieru, Grigore. Cele mai frumoase poezii / Grigore Vieru; pref.: Adrian Păunescu. – București: Jurnalul, 2009. – P. 247; Vieru, Grigore. Lumina de taină / Grigore Vieru. – Ch.: Policadran; Bons Offices, 2010. – P. 208. – CD; Vieru, Grigore. Limpede ca lacrima / Grigore Vieru. – Ch.: Prut, 2013. – P. 140; Vieru, Grigore. Cântec de iubire / Grigore Vieru. – Ch.: Prut Internațional, 2015. – P. 173. – (Biblioteca pentru toți copiii).
- VIERU, Grigore. La candela: a Emil Loteanu // Vieru, Grigore. Il Nimbo di Rugiada / Grigore Vieru. – Ch.; Roma: SA Tip. „Reclama”, 2009. – P. 129. – (Biblioteca „Meșterul Manole”). – Lb. italiană.

INDEX DE NUME

- A**gârbiceanu, Ion 41
Aksakov, Sergej 31
Aldrich, Thomas Bailey 35
*Alecsandri, Vasile 22, 117
Alexandru, Ioan 39
Almond, David 19
Andersen, Hans Christian 42
Anderson, Paul William 37
Andreev, Leonid 27
Anno, Mitsumasa 13
Appian, Peggy 20
Arghezi, Tudor 41
Âsnov, Mihail 6
- B**aba, Corneliu 36
Baba, Ioan 37
Bach, Richard David 22
Bacovia, George 27
*Balaban, Claudia 15, 68
Baltă, Trifan 25
Bantoș, Ana 15
*Barto, Agniâ 10, 41, 60
Baudelaire, Charles-Pierre 15
*Baum, L. Frank 19, 87
Bănulescu-Bodoni, Gavriil 39
*Bârlădeanu, Lucreția 20, 96
Beckett, Samuel 15
Beecher-Stower, Harriet 22
Beleaev, Aleksandr 40
Beleaev, Leonid 6
*Beșleagă, Vladimir 24, 44, 124
Biro, Val 31
- Bisset, Donald 27
Bivol, Efim 7
Brătescu-Voinești, I.Al. 43
Brâncuși, Constantin 10
Brown, Marc 37
Browne, Anthony 28
Bulat, Eugenia 29
Bulgakov, Mihail 19, 42
Burghiu, Iacob 24
Burlacu, Iurie 27
Busuioc, Aureliu 40, 44
Buzzati, Dino 33
- C**aftanat, Mihai 18
Carroll, Lewis 40
Cataraga, Tudor 25
*Cărtărescu, Mircea 21, 100
Cârchelan, Dorin 23
Cârchelan, Iuliu 39
Cela, Camilo José 18
Chamisso, Adelbert von 9
Chircă, Viorica 23
Chiriac, Teo 20
Cincilei, Gheorghe 29
Ciobanu, Mircea V. 37
Ciobotaru, Mihail Ion 32
Clarc, Ann Nolan 38
Coandă, Henri Marie 21
Codru, Anatol 17
*Colin, Vladimir 18, 84
Collins, William 39
Collodi, Carlo 36, 40

- Columb, Cristofor 27
 Constantin, Vasile 6
 Cooper, James Fenimore 44
 Corman, Patrick 11
 Coşbuc, George 29
 *Coşeriu, Eugeniu 25, 132
 Creangă, Ion 40, 41, 43
 Cronin, Archibald Jozeph 24
 Čapek, Karel 44
 *Čarušin, Evgenij 35, 168
 Čehov, Anton 43
- D**ante Alighieri 41
 Darie, Nicolae 10
 *De Amicis, Edmondo 33, 41, 165
 *DeJong, Meindert 12, 64
 Deleanu, Baca 19
 Deleanu, Liviu 9
 Deleda, Grazia 30
 Densușianu, Nicolae 16
 Descartes (Cartesius), René 14
 Dickens, Charles 42
 Dinescu, Viorel 14
 Dmitriev, Ūrij 17
 Doncev, Ioan 39
 Donici, Alexandru 7
 *Dostoievskij, Fedor 35, 42, 172
 Dreiser, Theodore 27
 Drumeș, Mihail 37, 41
 Druță, Ion 42
 Dulfu, Petre 12
 Dumas, Alexandre 41
 *Dumbrăveanu, Victor 27, 160
 Dumeniuc, Ion 18
 Dürrenmatt, Friedrich 6
 Dürer, Albrecht 20
- E**kholm, Jan-Olf 33
 Elytis, Odysseas 34
- Eminescu, Mihai 41
 *Enescu, George 27, 147
 Eremia, Anatol 24
- F**araday, Michael 29
 Farjeon, Eleanor 9
 Fitzgerald, Francis Scott 29
 Flaubert, Gustave 39
 Fo, Dario 13
 Fonvizin, Denis 42
 Fox, Mem 12
 Furdui, Galina 22
- G**ane, Emil 26
 Garștea, Elena 24
 Gautier, Theophile 27
 Gheorghiuță, Eugen 8
 Goga, Octavian 14
 Gogol', Nikolaj 44
 Golding, Sir William Gerald 29
 Goya y Lucientes,
 Francisco Jose de 14
 Gozzi, Carlo 41
 Grabar', Igor' 14
 Grass, Günter 43
 Grecu, Estera 31
 Greenwood, James 43
 Grigoriu, Grigore 15
 Grimm, Wilhelm 10
 Grin, Aleksandr 42
 Gumilev, Nikolaj 16
- H**aggard, Sir Henry Rider 22
 Hamilton, Virginia 12
 Haret, Spiru 10
 Harper Lee, Nelle 17
 Harte, Bret 27
 Hašek, Jaroslav 43
 Hâjdău, Alexandru 37

- Hodgson Burnett,
Frances Eliza 41, 42
Hoffmann, Ernst
Theodor Amadeus 8
*Holban, Ion 6, 45
Hostiuc, Ștefan 37
Hristov, Victor 14
- *Ibrăileanu, Garabet 20, 92
Ingpen, Robert 32
*Iorga, Nicolae 21, 54
Isanos, Magda 16
Istrati, Lidia 22
Ivănescu, Cezar 26
Izbeșciuc, Valentina 31
- J**albă, Ghenadie 32
Jancov, Gheorghe 35
Jansson, Tove 41
Jelinek, Elfriede 33
Jiménes, Juan Ramon 39
Jireghea, Petru 19
- K**adaré, Ismaïl 8
Kazancev, Aleksandr 27
Kazimirov, Ecaterina 38
Kepler, Johannes 39
Kinney, Jeffrey 11
Kipling, Rudyard 41
Koval', Ūrij 43
Krüss, James 21
- *La Fontaine, Jean de 24, 112
Lagerkvist, Pär 20
Lagerlöf, Selma 42
Lem, Stanislaw 28, 44
Leskov, Nikolaj 10, 44
Levițchi, Vasile 35
Lindgren, Astrid 44
- Lofting, Hugh 7
London, Jack 6, 41
*Loteanu, Emil 34, 178
Lovinescu, Eugen 34
- M**acaulay, David 37
Machado, Ana Maria 39
Mahy, Margaret 13
Mahfuz, Naghib 38
Malev, Vera 31
Mamot, Eugen 8
Mandelștam, Osip 7
Mann, Heinrich 14
Mardare, Gheorghe 18
Marian, Boris 30
Martin du Gard, Roger 13
Melville, Herman 42
Milescu-Spătarul, Nicolae 39
Miln, Alan Alexander 44
Miłosz, Czesław 23
Minulescu, Ion 6
Mitchel, Margaret 43
Miyazaki, Hayao 6
Molière 41
Montale, Eujenio 32
Moraru, Sergiu 32
Morrison, Toni 10
Moșkovskaâ, Èmma 16
Movilă, Petru 39
Mowat, Farley 19
Munro, Alice 24
Mustea, Gheorghe 18
- N**edelescu, Vasile 25
Negară, Ecaterina 11
Negoiță, Iurie 34
Negoițescu, Ion 26
Negură, Andrei 26
Nekrasov, Nikolaj 38

- *Nordqvist, Sven 17, 74
 Nosov, Nikolaj 44
 Nöstlinger, Christine 32
- O**lsen, Ib Spang 21
 Oprea, Gheorghe 12
 Orlev, Uri 11
- P**aler, Octavian 24
 Palladi, Tudor 21
 Papadat-Bengescu, Hortenzia 38
 Paustovskij, Konstantin 44
 Perpersicius
 (Dumitru S. Panaitescu) 33
 Pestalozzi, Johann Heinrich 6
 Picasso, Pablo 34
 Pillat, Dinu 36
 Pillat, Ion 14
 Pivcenco, Iurie 9
 Potârniche, Mihai 6
 *Potter, Beatrix 25, 138
 Preussler, Otfried 42
 Proust, Marcel 24
 *Puică, Sergiu 26, 143
 Pullman, Philip 33
 Puškin, Aleksandr 43
- Q**uasimodo, Salvatore 27
- R**aspe, Rudolf Erich 40
 Răzmeriță, Anatol 26
 Rembrandt 22
 Rodari, Gianni 40
 Rolland, Romain 8
 Romanescu, Eleonora 16
 Rosen, Michael 18
 Rosny Sr. 10
 Rosoff, Meg 33
 Roth, Henry 9
- Rusnac, Vladimir 22
 Rusu, Vitalie 26
 Ryder, Joanne (Rose) 29
- S**aca-Răcilă, Maria 9
 Sachs, Nelly 38
 Sadovnic, Iurie 39
 Saharov, Andrej 20
 Saint-Exupéry, Antoine de 44
 Salinger, David 41
 Sântimbreanu, Mircea 6
 Seifert, Jaroslav 29
 Shakespeare, William 41, 44
 Sherwood, Robert Emmet 15
 Schmidt, Annie 20
 Scobioală, Aurel 29
 Scott, Sir Walter 26
 Sfeclă, Ion 36
 Shaw, George Bernard 25
 Sheridan, Richard 34
 Sienkiewicz, Henryk 18, 44
 Sinclair, Upton 41
 Slavici, Ioan 41, 42
 Soltan, Petru 23
 Sørensen, Svend Otto 21
 Sorescu, Marin 44
 *Spătaru, Nicolae 7, 49
 Stamati, Constantin 39
 Sulac, Nicolae 28
 Ștefănuță, Petru 28
 Švarc, Evgenij 33, 42
- T**agore, Rabindranath 18
 Thackeray, William Makepeace 24
 Todorașcu, Mihai 32
 Todorașcu, Eugenia 28
 Tolstoj, Aleksej 40
 Tonitza, Nicolae 15
 Topîrceanu, George 13

- Townsend, Sue 15
 Tranströmer, Tomas 16
 Travers, Pamela 26
 Troepol'skij, Gavriil 40
 Tuchilatu, Leonard 35
 Tudor (Melnic), Ștefan 39
 Tulnic (Manolescu), Vitalie 12
 Twain, Mark 40, 43
 Tzara, Tristan 16
- Ț**âpin, Inesa 39
 Țoncev, Ludmila 24
 *Țurcanu, Ianoș 25, 153
- U**krainka, Lesâ 11
 Ungerer, Tomi 37
 Ungureanu, Lidia 31
 Ursachi, Mihai 10
- V**acariu, Dumitru 29
- Valery, Paul 34
 Vangheli, Spiridon 42, 44
 Vargas Llosa, Mario 14
 Vasilache, Vasile 24, 43
 Vasile Lupu 43
 Vârțanu, Mihail 11
 Vidal Vidal, Lorenzo 17
 Vieru, Ion 38
 Vișniec, Matei 8
 Voronkova, Lûbov' 29
- W**addel, Martin 9
 Wells, Herbert George 29, 43
 Wilde, Oscar 43
 *Wrightson, Patricia 22, 107
- ***Z**abulica-Diordiev, Violeta 17, 78
 Zavtoni, Paulina 34
 Zveig, Stefan 37

SUMAR

Introducere	3
Date remarcabile și memorabile.....	4
Note biografice și liste de literatură recomandată.....	45
Index de nume.....	186

Tiparul executat la Casa Editorial-Poligrafică „Bons Offices“

BONS OFFICES

str. Feredeului nr. 4/6, tel.: 0-22-50-08-95
www.bons.md, e-mail: ion@bons.md